

Załącznik nr 1
do Uchwały nr ... Rady Gminy Lipinki Łużyckie
z dnia 2022 roku

STRATEGIA ROZWOJU GMINY LIPINKI ŁUŻYCKIE DO 2030 ROKU

LIPINKI ŁUŻYCKIE 2022

SPIS TREŚCI

1. WSTĘP	5
1. 1. Wprowadzenie.....	5
1. 2. Aspekt prawny.....	5
1. 3. Aspekt uniwersalny.....	6
1. 4. Aspekt organizacyjny.....	7
1. 5. Zespół projektowy.....	8
2. DOKUMENTACJA PLANISTYCZNO – STRATEGICZNA	10
2. 1. Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego.....	10
2. 2. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubuskiego.....	14
2. 3. Strategia Rozwoju Gminy Lipinki Łużyckie.....	20
2. 4. Program Rewitalizacji Gminy Lipinki Łużyckie.....	21
3. WNIOSKI Z DIAGNOZY SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ	25
3. 1. Sfera przestrzenna.....	25
3.1.1. Uwarunkowania naturalne.....	25
3.1.2. Uwarunkowania kulturowe.....	27
3.1.3. Infrastruktura techniczna.....	27
3.1.4. Stan środowiska.....	29
3.1.5. Gospodarka mieszkaniowa.....	32
3.1.6. Struktura funkcjonalno – przestrzenna.....	33
3.1.7. Planowanie przestrzenne.....	36
3. 2. Sfera społeczna.....	36
3.2.1. Demografia.....	36
3.2.2. Ochrona zdrowia i opieka społeczna.....	37
3.2.3. Oświata.....	38
3.2.4. Kultura.....	38
3.2.5. Sport.....	38
3.2.6. Współpraca społeczna.....	39
3.2.7. Bezpieczeństwo publiczne.....	39
3. 3. Sfera gospodarcza.....	39
3.3.1. Rynek pracy.....	40
3.3.2. Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo.....	40
3.3.3. Działalności produkcyjne.....	41
3.3.4. Usługi.....	43
4. BADANIE OPINII SPOŁECZNEJ	46
4. 1. Cel i metodologia badania lokalnej opinii społecznej.....	46
4. 2. Wyniki badania lokalnej opinii społecznej.....	47
5. ANALIZA SWOT	53
5. 1. Założenia metodologiczne.....	53
5. 2. Sfera przestrzenna.....	54
5. 3. Sfera społeczna.....	55
5. 4. Sfera gospodarcza.....	56
6. WIZJA	57
7. CELE STRATEGICZNE	58
7. 1. Cele główne.....	58
7. 2. Cele operacyjne w wymiarze przestrzennym.....	60
7. 3. Cele operacyjne w wymiarze społecznym.....	61
7. 4. Cele operacyjne w wymiarze gospodarczym.....	61
8. KIERUNKI DZIAŁAŃ	62
8. 1. Kierunki działań w wymiarze przestrzennym.....	62
8.1.1. Cel operacyjny nr 1.1.: Rozbudowa i modernizacja dróg gminnych.....	62
8.1.2. Cel operacyjny nr 1.2.: Budowa dróg rowerowych.....	63
8.1.3. Cel operacyjny nr 1.3.: Upowszechnienie transportu zbiorowego.....	64
8.1.4. Cel operacyjny nr 1.4.: Rozbudowa infrastruktury komunikacyjnej.....	65

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
STRATEGIA ROZWOJU GMINY LIPINKI ŁUŻYCKIE DO 2030 ROKU

8.1.5. Cel operacyjny nr 1.5.: Rozbudowa i modernizacja infrastruktury wodno – kanalizacyjnej.	67
8.1.6. Cel operacyjny nr 1.6.: Uregulowanie gospodarki odpadami.	67
8.1.7. Cel operacyjny nr 1.7.: Zagospodarowanie przestrzeni publicznych.	68
8.1.8. Cel operacyjny nr 1.8.: Ochrona dziedzictwa kulturowego.	70
8.1.9. Cel operacyjny nr 1.9.: Ochrona środowiska i przeciwdziałanie negatywnym skutkom zmian klimatycznych.	71
8.1.10. Cel operacyjny nr 1.10.: Usprawnienie lokalnego systemu planowania przestrzennego.	73
8. 2. Kierunki działań w wymiarze społecznym.	74
8.2.1. Cel operacyjny nr 2.1.: Rozbudowa systemu opieki nad najmłodszymi dziećmi.	74
8.2.2. Cel operacyjny nr 2.2.: Lokalna polityka senioralna.	74
8.2.3. Cel operacyjny nr 2.3.: Rozbudowa i modernizacja infrastruktury usług kultury.	75
8.2.4. Cel operacyjny nr 2.4.: Rozbudowa i modernizacja infrastruktury sportowej i rekreacyjnej.	76
8.2.5. Cel operacyjny nr 2.5.: Budowa i modernizacja mieszkań komunalnych i socjalnych.	77
8.2.6. Cel operacyjny nr 2.6.: Aktywizacja i integracja społeczności lokalnej.	77
8. 3. Kierunki działań w wymiarze gospodarczym.	78
8.3.1. Cel operacyjny nr 3.1.: Podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej gminy.	78
8.3.2. Cel operacyjny nr 3.2.: Rozwój energetyki przyjaznej środowisku.	79
8.3.3. Cel operacyjny nr 3.3.: Rozwój rolnictwa ekologicznego.	80
8.3.4. Cel operacyjny nr 3.4.: Budowa infrastruktury turystycznej i wypoczynkowej.	81
9. OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ.	83
9. 1. Założenia metodologiczne.	83
9. 2. Oczekiwane rezultaty planowanych działań w wymiarze przestrzennym.	83
9. 3. Oczekiwane rezultaty planowanych działań w wymiarze społecznym.	89
9. 4. Oczekiwane rezultaty planowanych działań w wymiarze gospodarczym.	92
10. MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO – PRZESTRZENNEJ.	94
10. 1. Rola modelu struktury funkcjonalno – przestrzennej w strategii rozwoju gminy.	94
10. 2. Strefa rolnicza.	95
10. 3. Strefa leśna.	96
10. 4. System ochrony przyrody, środowiska i zasobów naturalnych.	96
10. 5. System ochrony walorów kulturowych.	98
10. 6. Sieć (strefa) osadnicza.	99
10.6.1. Zespół wsi Lipinki Łużyckie i Suchleb.	99
10.6.2. Pozostałe miejscowości wiejskie.	104
10. 7. Strefa rekreacyjno – wypoczynkowa i aktywizacji turystyki.	106
10. 8. Powiązania infrastrukturalne.	108
11. OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI (OSI).	114
11. 1. Rola OSI w strategii rozwoju gminy.	114
11. 2. Obszary strategicznej interwencji wskazane z poziomu krajowego.	114
11. 3. Obszary strategicznej interwencji wskazane z poziomu regionalnego.	114
11.3.1. Zakres planowanych działań dla obszarów wiejskich o utrudnionych warunkach rozwojowych.	115
11.3.2. Zakres planowanych działań dla obszarów przygranicznych.	117
11.3.3. Zakres planowanych działań dla obszarów zagrożonych powodzią.	118
11. 4. Obszary strategicznej interwencji wskazane z poziomu lokalnego.	118
11.4.1. Zespół wsi Lipinki Łużyckie i Suchleb.	119
11.4.2. Obszar „Osada Tyliczki”.	120
12. SPÓJNOŚĆ STRATEGII ROZWOJU GMINY LIPINKI ŁUŻYCKIE DO 2030 ROKU ZE STRATEGIĄ ROZWOJU WOJEWÓDZTWA ORAZ STRATEGIĄ ROZWOJU PONADLOKALNEGO.	122
13. SYSTEM REALIZACJI STRATEGII.	123
13. 1. System zarządzania i wdrażania strategii.	123
13.1.1. System realizacji strategii w wymiarze przestrzennym.	124
13.1.2. System realizacji strategii w wymiarze społecznym.	129
13.1.2. System realizacji strategii w wymiarze gospodarczym.	132
13. 2. Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych.	133
13. 3. Monitoring.	138
14. FINANSOWANIE.	146
14. 1. Potencjalne źródła finansowania.	146
14. 2. Ogólne zasady doboru środków finansowych.	148

14. 3. Rozmiary i uwarunkowania źródeł finansowych.....	149
14. 4. Źródła finansowania.....	151
14.4.1. Źródła finansowania kierunków działań w wymiarze przestrzennym.....	151
14.4.2. Źródła finansowania kierunków działań w wymiarze społecznym.....	156
14.4.3. Źródła finansowania kierunków działań w wymiarze gospodarczym.....	159
15. REKOMENDACJE.....	161
15. 1. Rekomendacje do instytucji szczebla centralnego.....	161
15. 2. Rekomendacje do instytucji szczebla regionalnego (wojewódzkiego).....	162
15. 3. Rekomendacje do instytucji szczebla ponadlokalnego (powiat żarski i gminy sąsiednie).....	162

1. WSTĘP.

1. 1. Wprowadzenie.

Współautorzy niniejszego dokumentu otrzymali w połowie 2021 roku od Gminy Lipinki Łużyckie zlecenie opracowania *Strategii Rozwoju Gminy Lipinki Łużyckie do 2030 roku*. W warunkach zlecenia wyraźnie zasygnalizowano między innymi, że przedmiotowa *Strategia* ma być narzędziem i motorem przyszłych zmian oraz planowania przedsięwzięć, a także określono partycypacyjną metodę tworzenia opracowania, jak również jego ogólną strukturę. Zlecenie zostało zrealizowane zgodnie z tymi warunkami.

Strategia Rozwoju Gminy Lipinki Łużyckie do 2030 roku to już trzeci dokument o charakterze strategiczno – planistycznym, dotyczący Gminy Lipinki Łużyckie, który powstał na przestrzeni ostatnich 30 lat, a więc po transformacji społeczno – gospodarczej w naszym kraju, skutkującej między innymi upodmiotowieniem samorządów gminnych. Chronologicznie aktualną *Strategię* poprzedzały *Strategia Rozwoju Gminy Lipinki Łużyckie* z 2004 roku, przyjęta Uchwałą nr XIII/68/04 Rady Gminy Lipinki Łużyckie z dnia 30 stycznia 2004 roku wraz z aktualizacją z 2008 roku (*Strategia Rozwoju Gminy Lipinki Łużyckie na lata 2008 – 2013*), przyjętą Uchwałą nr XIII/79/08 Rady Gminy Lipinki Łużyckie z dnia 27 lutego 2008 roku oraz *Strategia Rozwoju Gminy Lipinki Łużyckie na lata 2014 – 2020*, przyjęta Uchwałą nr XXII/204/2014 Rady Gminy Lipinki Łużyckie z dnia 26 lutego 2014 roku wraz ze zmianą przyjętą Uchwałą nr X/67/2015 Rady Gminy Lipinki Łużyckie z dnia 29 grudnia 2015 roku. Zatem każda ze wcześniejszych *Strategii*, pomijając brak tego typu dokumentu w latach 90-tych XX wieku, obejmowała okres mniej więcej 1 dekady. Podobną perspektywę obejmuje aktualna *Strategia*. Każda ze *Strategii* powstała, co oczywiste, w innym okresie czasu, ale przede wszystkim w innych uwarunkowaniach społeczno – gospodarczych, a co za tym idzie obejmowała inne wyzwania odnośnie planów na przyszłość, determinujące jej cel i zakres.

1. 2. Aspekt prawny.

Co szczególnie istotne aktualna *Strategia* jest pierwszą, która ma konkretne odniesienie do obowiązującego prawa, regulującego w znacznym stopniu tryb jej realizacji oraz zakres merytoryczny. Pierwszy krok podejmuje rada gminy, która zgodnie z art. 10f ust.1 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2021 roku, poz. 1372 z późn. zm.), w drodze uchwały określa szczegółowy tryb i harmonogram opracowania projektu strategii, w tym tryb konsultacji, o których mowa w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 roku o zasadach prowadzenia polityki rozwoju. Zgodnie z art. 10e wspomnianej ustawy o samorządzie gminnym strategia rozwoju danej gminy nadal nie jest jeszcze dokumentem obligatoryjnym, ale jeżeli już powstaje to musi być spójna ze strategią rozwoju województwa oraz strategią rozwoju ponadlokalnego (jeżeli taka istnieje), obejmującą daną gminę. Zadaniem strategii rozwoju gminy jest zawarcie i określenie w szczególności:

- wniosków z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej;
- celów strategicznego rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym;
- kierunków działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych;
- oczekiwanych rezultatów planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym, oraz wskaźników ich osiągnięcia;
- modelu struktury funkcjonalno – przestrzennej gminy;
- ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie;
- obszarów strategicznej interwencji określonych w strategii rozwoju województwa wraz z zakresem planowanych działań;

- obszarów strategicznej interwencji kluczowych dla gminy, jeżeli takie zostaną zidentyfikowane, wraz z zakresem planowanych działań;
- systemu realizacji strategii, w tym wytycznych do sporządzania dokumentów wykonawczych;
- ram finansowych i źródeł finansowania.

Strategię rozwoju gminy sporządza się w formie tekstowej oraz graficznej zawierającej zobrazowanie treści, w szczególności modelu struktury funkcjonalno – przestrzennej gminy, obszarów strategicznej interwencji określonych w strategii rozwoju województwa i obszarów strategicznej interwencji kluczowych dla gminy, jeżeli takie zostaną zidentyfikowane. Zgodnie z art. 10f ww. ustawy projekt strategii przedkłada się zarządowi województwa w celu wydania opinii dotyczącej sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie określonych w strategii rozwoju województwa, zaś ostatecznie strategia rozwoju gminy przyjmowana jest przez radę gminy w drodze uchwały.

Ponadto zgodnie z art. 10a ustawy z dnia 6 grudnia 2006 roku o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2021 roku, poz. 1057 z późn. zm.) przed opracowaniem strategii rozwoju przygotowuje się diagnozę sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej, zaś przed jej przyjęciem przeprowadza się uprzednią ewaluację trafności, przewidywanej skuteczności i efektywności realizacji. Ustawodawca wprowadził także obowiązkową ścieżkę konsultacji projektu strategii, o których mowa w art. 6 ust. 3 – 6 ww. ustawy. Strategia podlega konsultacjom w szczególności z: dyrektorem regionalnego zarządu gospodarki wodnej Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie, sąsiednimi gminami i ich związkami, lokalnymi partnerami społecznymi i gospodarczymi oraz mieszkańcami gmin. Z przebiegu i wyników konsultacji przygotowuje sprawozdanie. Cały proces konsultacji odbywa się w sposób transparentny z wykorzystaniem informujących o nich ogłoszeń na stronie internetowej czy (nie obligatoryjnie) na tablicach urzędowych i w prasie. Ogłoszenie zawiera informację o konsultacjach, terminie i sposobie przekazywania uwag do projektu oraz terminie i miejscu spotkań konsultacyjnych. W końcu, zgodnie z art. 6a ww. ustawy, przy opracowywaniu strategii rozwoju stosuje się przepisy ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2021 roku, poz. 247 z późn. zm.).

Należy zwrócić istotną uwagę, że obecnie strategia rozwoju gminy łączy aspekty społeczne, gospodarcze i przestrzenne. Rola planowania przestrzennego obrazowanego modelem struktury funkcjonalno – przestrzennej i realizowanego za pośrednictwem jego ustaleń, zaleceń (rekomendacji) i zasad jest nie do przecenienia. Osiągnięcie największego efektu rozwojowego warunkowane jest integralnym ujęciem społecznych, ekonomicznych, przyrodniczych, ekologicznych i funkcjonalno – przestrzennych aspektów rozwoju. Dzięki temu strategii przygotowywane w formule zawierającej model struktury funkcjonalno – przestrzennej mają szansę stać się narzędziem realnej koordynacji działań rozwojowych. Obrazują (za pomocą graficznego odzwierciedlenia treści całej strategii) kierunki rozwoju, potrzeby inwestycyjne, orientacyjne rozmieszczenie strategicznych inwestycji (państwa, województwa, jednostki samorządu terytorialnego), obszary strategicznej interwencji oraz obszary o kluczowych funkcjach (istotne z punktu widzenia rozwoju danego terytorium, wynikające ze specjalizacji obszaru lub jego specyficznych potencjałów).

1. 3. Aspekt uniwersalny.

Szczególnie ważny, poza wyżej wymienionymi aspektami prawnymi, jest uniwersalny wymiar strategii. Wymiar, który uwzględniając ustawowe wymagania, równolegle przyczynia się do jej ostatecznego kształtu. *Strategia Rozwoju Gminy Lipinki Łużyckie do 2030 roku* jest zatem przede wszystkim:

- planem rozwoju gminy w aspektach społecznych, gospodarczych i przestrzennych;

- dokumentem nadrzędnym w stosunku do innych gminnych opracowań, ale nie będącym aktem prawa miejscowego;
- dokumentem sporządzanym na okres około 10 lat;
- platformą porozumienia i współpracy Władz Gminy (i Urzędu Gminy) z mieszkańcami i partnerami społeczno – gospodarczymi;
- długofalowym planem rozwoju ponad podziałami politycznymi i światopoglądowymi;
- wyrazem aspiracji całej lokalnej społeczności.

Zasadniczo w planowaniu strategicznym wyróżnia się – upraszczając – dwa podejścia: eksperckie oraz partycypacyjne. Pierwsze z nich polega na realizacji całości opracowania tylko przez zewnętrznych ekspertów, co ma zapewnić obiektywizm, odpowiedni poziom fachowy oraz sprawność realizacji. Podejście eksperckie jest regułą w opracowaniach o specjalistycznym charakterze. Przygotowany „na zewnątrz” kompletny dokument poddaje się ustawowo określonym procesom opiniowania oraz konsultacjom społecznym. W podejściu drugim, w centrum stoi nie tylko sam dokument i udział ekspertów zewnętrznych, ale także proces jego oddolnego tworzenia poprzez cykl spotkań / warsztatów strategicznych, który wyzwala społeczną energię i integruje lokalną społeczność wokół wspólnego dzieła. Ten aspekt ma szczególne znaczenie w przypadku tworzenia przekrojowych planów rozwoju na poziomie lokalnym, gdyż odzwierciedla uznaną w Unii Europejskiej zasadę pomocniczości, a więc decentralnego działania i rozwiązywania problemów na możliwie najniższym szczeblu.

Zaangażowanie lokalnej społeczności w powstawanie strategicznych planów rozwoju prowadzi do istotnych zmian w funkcjonowaniu organizmów, jakimi są miasta czy gminy. Rodzi się poczucie identyfikacji lokalnych instytucji, zrzeszeń, firm i poszczególnych obywateli z celami rozwoju oraz motywacja do współdziałania w realizacji zadań nakreślonych w strategii. Odpowiedzialność za wszechstronny rozwój danego terenu podejmuje nie tylko administracja samorządowa, lecz również szerokie spektrum innych podmiotów, dzięki czemu wzrastają możliwości poprawy jakości życia. Wyzwalanie się nowych inicjatyw ma swoisty efekt łańcuchowy: społeczność, która sama potrafi zagospodarować własny potencjał rozwojowy swojego terenu, może też coraz skuteczniej zabiegać np.: o pozyskanie wsparcia z zewnętrznych źródeł finansowania.

1. 4. Aspekt organizacyjny.

Proces tworzenia *Strategii Rozwoju Gminy Lipinki Łużyckie do 2030 roku*, zgodnie z Uchwałą nr XXIV/163/2021 Rady Gminy Lipinki Łużyckie z dnia 6 maja 2021 roku w sprawie określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania *Strategii Rozwoju Gminy Lipinki Łużyckie do 2030 roku*, w tym trybu konsultacji, o których mowa w art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 roku o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, wypełniającą warunek określony we wspomnianym wcześniej art. 10f ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym, opierał się zatem na modelu partycypacyjnym, uwzględniającym szerszą możliwość udziału lokalnej społeczności niż to wynika z regulacji ujętych w art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 roku o zasadach prowadzenia polityki rozwoju. Ten model budowania przedmiotowej *Strategii* przyczynił się do jej demokratycznej legitymizacji, aktywizacji społeczności i jej identyfikacji z celami i kierunkami działań określonymi w *Strategii* oraz solidarności z władzami samorządowymi.

Aby efekty opracowania *Strategii* były możliwe, niezbędne jest, aby była ona także autentycznie dziełem opiniotwórczych przedstawicieli lokalnej społeczności, w tym partnerów społecznych i gospodarczych, zwanych zwyczajowo Liderami Lokalnymi. Rolą ekspertów zewnętrznych było przede wszystkim opracowanie diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej, a więc zebranie kompendium danych i stosowna analiza obrazująca stan istniejący, wciągnięcie wniosków z tejże diagnozy, przeprowadzenie badań opinii społecznej, a

następnie prowadzenie prac Zespołu Liderów Lokalnych, szerokie doradztwo z punktu widzenia zewnętrznego obserwatora, w końcu opracowanie, zapisanie i zobrazowanie wyników dyskusji z licznych warsztatów strategicznych oraz innych obowiązkowych elementów składających się na *Strategię* w określone ustawowo ramy. Istotne treści *Strategii* to jest: ocena silnych i słabych stron gminy, nakreślenie celów strategicznych i kierunków działań prowadzących do ich realizacji, a także ogólny zarys modelu struktury funkcjonalno – przestrzennej, wyływały od Zespołu Liderów Lokalnych. Tak przygotowany dokument pod nadzorem ekspertów podlegał obligatoryjnemu już procesowi opiniowania i konsultacji społecznych.

Zasadniczo zatem proces powstania *Strategii Rozwoju Gminy Lipinki Łużyckie do 2030 roku* składał się z następujących, kluczowych etapów:

- uchwała Rady Gminy inicjująca proces powstania *Strategii*;
- opracowanie diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej;
- społeczne wsparcie procesu budowania założeń *Strategii* (badanie opinii społecznej i cykl konsultacji społecznych w formie warsztatów strategicznych);
- eksperckie przygotowanie projektu *Strategii*;
- czynności związane z obligatoryjnym opiniowaniem i konsultacjami społecznymi projektu *Strategii*;
- ewaluacja ex-ante projektu *Strategii*;
- uchwała Rady Gminy przyjmująca *Strategię*;
- równoległe prowadzenie procedury strategicznej oceny oddziaływania na środowisko projektu *Strategii*.

Autorzy niniejszego dokumentu konsekwentnie postrzegali swą funkcję jako ekspertów zewnętrznych, respektując podmiotową rolę Zespołu Liderów Lokalnych i służąc mu wszelkim wsparciem i pomocą, zarówno od strony merytorycznej, jak i organizacyjnej.

Żywimy nadzieję, że niniejsze opracowanie, a przede wszystkim działania z nim związane, przyniosą nowe impulsy rozwoju Gminy Lipinki Łużyckie i spełnią oczekiwania, jakie z nim wiążą jego inicjatorzy

1. 5. Zespół projektowy.

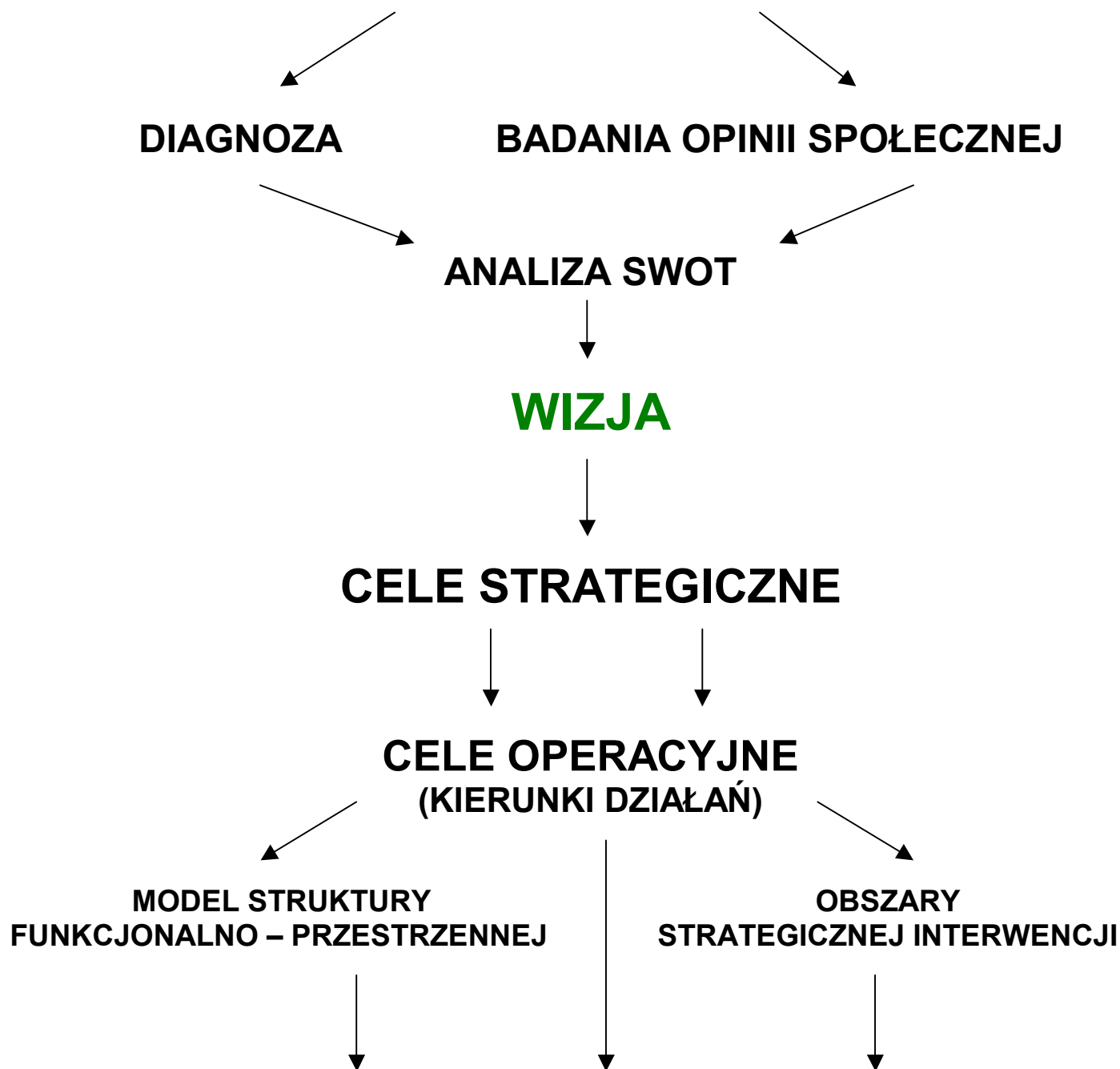
Robert Boryczka (autor opracowania, moderator spotkań konsultacyjnych i warsztatów strategicznych).

Tomasz Achremowicz (moderator spotkań konsultacyjnych i warsztatów strategicznych).

Katarzyna Zdeb–Kmieciak (załącznik graficzny).

Konstrukcja Strategii Rozwoju Gminy Lipinki Łużyckie do 2030 roku
(w ujęciu uniwersalnym)

STRATEGICZNA POZYCJA GMINY

**WYKAZ KONKRETNÝCH PRZEDSIĘWZIĘĆ I INWESTYCJI
(WIELOLETNIA PROGNOZA FINANSOWA – WPF)**

MONITORING

2. DOKUMENTACJA PLANISTYCZNO – STRATEGICZNA.

W okresie od 2014 roku, a więc po opracowaniu i uchwaleniu *Strategii Rozwoju Gminy Lipinki Łużyckie na lata 2014 – 2020*, powstał szereg dokumentów planistyczno – strategicznych o charakterze strategii, planów, studiów, programów i analiz, zarówno na szczeblu wojewódzkim jak i powiatowym, obejmujących zasięgiem swojego opracowania teren gminy Lipinki Łużyckie. Poniżej przedstawiono zapisy i wnioski z aktualnej, wybranej dokumentacji opracowanej na szczeblu wojewódzkim, odnoszącej się bezpośrednio lub pośrednio do terenu gminy Lipinki Łużyckie.

Zasadniczym celem niniejszego rozdziału jest automatyczne wskazanie, poprzez prezentację wybranych zapisów danego dokumentu, wytycznych do kształtowania polityki społecznej, gospodarczej i przestrzennej na terenie gminy. Stanowią one punkt wyjścia do planowania powiązanych systemowo i tematycznie działań na szczeblu lokalnym. Kluczowe znaczenie mają strategia rozwoju województwa i strategia rozwoju ponadlokalnego, albowiem zgodnie z art. 10e ust. 2 ustawy z dnia 08 marca 1990 roku o samorządzie gminnym strategia rozwoju gminy ma być spójna z tymi strategiami, a ponadto zgodnie z art. 10e ust. 3 pkt 6 w gminnej strategii rozwoju określa się w szczególności obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa.

2. 1. Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego.

Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030 została przyjęta Uchwałą Sejmiku Województwa Lubuskiego nr XXVIII/397/21 z dnia 15 lutego 2021 roku. We wstępie do *Strategii...* czytamy między innymi, że „*Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030 (SRWL 2030)* jest dokumentem wyznaczającym strategiczne cele i kluczowe kierunki działań oraz przewidywane instrumenty ich realizacji w rozwoju województwa lubuskiego w kolejnej dekadzie. Sejmik Województwa Lubuskiego uchwalił pierwszą strategię rozwoju województwa w roku 2000, następnie ją aktualizował w latach 2005 i 2012. Konieczność aktualizacji *Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego 2020*, która została przyjęta przez Sejmik Województwa Lubuskiego 19 listopada 2012 roku, wynika z kilku przesłanek, w tym również z dobiegającego końca przyjętego okresu jej obowiązywania, czyli 2020 roku. Potrzeba aktualizacji wynika także w dużej mierze z dostrzeganych zmian w sytuacji społeczno – gospodarczej w regionie, kraju i na świecie. Na podstawie rzetelnej diagnozy zidentyfikowano wyzwania, które będą znacząco wpływać na prowadzenie polityki rozwoju. Zostały one wskazane w dokumencie oceniającym wdrażanie SRWL w roku 2018, jak również w diagnozie strategicznej regionu przygotowanej na potrzeby procesu aktualizacji. Należą do nich między innymi starzenie się społeczeństwa, zmiany na rynku pracy, postęp technologiczny, konieczność ochrony środowiska, zmiany klimatyczne i inne. Należy także pamiętać, że istotne jest opracowanie regionalnego dokumentu strategicznego stanowiącego podstawę programową dla wdrażania funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności w perspektywie lat 2021 – 2027. Zasadnicze elementy strategii, to jest wizja, cele strategiczne i kierunki interwencji nie uległy zasadniczej zmianie w stosunku do dokumentu z roku 2012, odnosząc się do gospodarki, społeczeństwa, przestrzeni i zarządzania regionem. Wzmocniono jednak w szczególności aspekt przestrzenny, podejście do kwestii ochrony środowiska i zielonej gospodarki oraz aktywności obywatelskiej. Zmieniono także delimitację Obszarów Strategicznej Interwencji (OSI), opierając się o krajowe dokumenty strategiczne oraz analizy regionalne. W listopadzie 2020 roku weszła w życie ustawa z dnia 15 lipca 2020 roku o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw. W odniesieniu do strategii rozwoju województwa wprowadziła ona obowiązek określenia modelu struktury funkcjonalno – przestrzennej województwa. Ustawa ta przewidywała jednak okres przejściowy dla tych strategii rozwoju województwa, które były w trakcie procesu aktualizacji w momencie wejścia w życie ustawy. W związku z tym *Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030*, pomimo wyznaczenia ram czasowych do roku 2030, będzie wymagała dostosowane do nowych wymogów prawnych maksymalnie do roku 2025”.

Wizję strategiczną określono słowami: *Województwo Lubuskie w 2030 roku to „zielona kraina inteligentnych technologii”, cechująca się wysoką jakością życia mieszkańców, co oznacza:*

- *region nowoczesnej, innowacyjnej, zielonej gospodarki, dzięki współpracy przedsiębiorców z nauką rozwijający inteligentne specjalizacje;*
- *region otwartego i wielokulturowego społeczeństwa, zapewniający wszystkim mieszkańcom dostępność i wysoką jakość usług publicznych, w tym ochrony zdrowia, edukacji, kultury i sportu z licznymi programami dla dzieci, młodzieży, seniorów i innych środowisk;*
- *region spójny przestrzennie, korzystający z dogodnego położenia przy zachodniej granicy Polski, wewnątrz i zewnątrz dobrze skomunikowany transportowo oraz sieciami teleinformatycznymi;*
- *region dorzecza Odry i Warty, pięknych jezior i lasów, skutecznie i odpowiedzialnie korzystający z bogactw naturalnych, zapewniający znakomite warunki do turystyki, rekreacji, produkcji zdrowej żywności i lubuskiego wina;*
- *region, w którym dwa największe miasta: Zielona Góra i Gorzów Wielkopolski, wraz z obszarami funkcjonalnymi, współpracują ze sobą, rozwijają się dynamicznie i równomiernie, średnie i mniejsze miasta wzmacniają swoją rolę lokalnych i ponadlokalnych ośrodków rozwoju, w tym w partnerstwie miejsko-wiejskim, a na obszarach wiejskich kultywowane są tradycje, przy zapewnieniu wysokich standardów życia;*
- *region sprawnie zarządzany, efektywnie korzystający ze środków zewnętrznych, wspierający aktywność i współpracę obywateli, samorządów, przedsiębiorców i organizacji pozarządowych.*

W celu urzeczywistnienia wizji rozwoju województwa lubuskiego w perspektywie dziesięciolecia sformułowano następujący cel główny: *„Inteligentne gospodarowanie potencjałami regionu dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju, spójności społecznej i przestrzennej oraz wysokiej jakości życia mieszkańców”.*

Cel główny zostanie osiągnięty w wyniku realizacji 4 celów strategicznych:

1. Inteligentna, zielona gospodarka regionalna.
2. Region silny w wymiarze społecznym oraz bliski obywatelowi.
3. Integracja przestrzenna regionu.
4. Region atrakcyjny, efektywnie zarządzany i otwarty na współpracę.

Do każdego z celów strategicznych przyporządkowano cele operacyjne oraz kierunki interwencji (działań). Poniżej znajduje się wykaz celów operacyjnych:

Cel strategiczny nr 1: Inteligentna, zielona gospodarka regionalna.

Cele operacyjne:

- 1.1. Wzmocnienie sektora B+R oraz mechanizmów transferu innowacji, szczególnie w obszarach regionalnych inteligentnych specjalizacji.
- 1.2. Rozwój zielonej gospodarki, w tym energetyki przyjaznej środowisku.
- 1.3. Wysoka jakość kształcenia oraz jego powiązanie z regionalnym rynkiem pracy.
- 1.4. Wzmocnienie atrakcyjności inwestycyjnej i powiązań gospodarczych regionu.
- 1.5. Rozwój konkurencyjnego sektora przedsiębiorstw i wsparcie reindustrializacji.
- 1.6. Rozwój potencjału turystycznego.
- 1.7. Konkurencyjne i ekologiczne rolnictwo oraz rozwój produktów regionalnych.

Cel strategiczny nr 2: Region silny w wymiarze społecznym oraz bliski obywatelowi.

Cele operacyjne:

- 2.1. Wzrost dostępności i efektywności kształcenia oraz wychowania przedszkolnego i opieki nad najmłodszymi dziećmi.
- 2.2. Promocja włączenia społeczno – zawodowego oraz kompleksowe wsparcie seniorów.
- 2.3. Wysoka jakość i dostępność usług medycznych oraz upowszechnianie profilaktyki zdrowotnej i zdrowego stylu życia.
- 2.4. Zapewnienie bogatej oferty kulturalnej oraz ochrona i promocja dziedzictwa kulturowego.
- 2.5. Rozbudowa oraz modernizacja infrastruktury sportowej i rekreacyjnej, a także upowszechnianie i promocja sportu.
- 2.6. Wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego i poczucia tożsamości regionalnej.

Cel strategiczny nr 3: Integracja przestrzenna regionu.

Cele operacyjne:

- 3.1. Modernizacja oraz rozwój infrastruktury komunikacyjnej i transportu zbiorowego.
- 3.2. Wzmocnienie dostępności infrastruktury teleinformatycznej.
- 3.3. Zapewnienie wysokiego poziomu bezpieczeństwa energetycznego i publicznego.
- 3.4. Ochrona środowiska przyrodniczego, w tym przeciwdziałanie negatywnym skutkom zmian klimatu.
- 3.5. Rozwój funkcji metropolitalnych ośrodków wojewódzkich wraz z ich obszarami funkcjonalnymi.
- 3.6. Wzmocnienie funkcji społeczno – gospodarczych miast średnich i lokalnych ośrodków miejskich.
- 3.7. Zrównoważony rozwój obszarów wiejskich

Cel strategiczny nr 4: Region atrakcyjny, efektywnie zarządzany i otwarty na współpracę.

Cele operacyjne:

- 4.1. Efektywna współpraca międzyregionalna i transgraniczna.
- 4.2. Atrakcyjny wizerunek i rozpoznawalna marka województwa.
- 4.3. Wysoka sprawność działania administracji publicznej i instytucji regionalnych oraz współdziałanie na rzecz rozwoju regionu.
- 4.4. Wzmocnienie roli i integracja systemów zarządzania strategicznego oraz planowania przestrzennego na poziomie regionalnym i lokalnym.
- 4.5. Rozwój e-usług i kompetencji cyfrowych społeczeństwa.

W *Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030* wskazano także Obszary Strategicznej Interwencji (OSI). Są to obszary, do których w szczególnym stopniu należy kierować interwencję publiczną obejmującą finansowane z różnych źródeł inwestycje (w tym gospodarcze, infrastrukturalne i zasoby ludzkie). Dotyczy to zarówno obszarów charakteryzujących się największym potencjałem rozwojowym, które mają znaczący wpływ na wzrost konkurencyjności regionu, jak i obszarów o najtrudniejszej sytuacji społeczno – gospodarczej, które wymagają wsparcia, aby zapobiec ich dalszej marginalizacji. Strategia rozwoju województwa uwzględnia zarówno obszary strategicznej interwencji państwa, które określone zostały w krajowych dokumentach strategicznych, jak i wskazuje obszary strategicznej interwencji zidentyfikowane na poziomie regionalnym.

Kluczowym aspektem z punktu widzenia gminy Lipinki Łużyckie jest wskazanie jej miejsca w strukturze OSI.

1. Obszary strategicznej interwencji wskazane z poziomu krajowego:

- miasta średnie tracące funkcje społeczno – gospodarcze – nie dotyczy obszaru gminy Lipinki Łużyckie.
- obszary zagrożone trwałą marginalizacją – nie dotyczy obszaru gminy Lipinki Łużyckie.

2. Obszary strategicznej interwencji wskazane z poziomu regionalnego:

- miejskie obszary funkcjonalne (MOF) ośrodków wojewódzkich – nie dotyczy obszaru gminy Lipinki Łużyckie.
- miejskie obszary funkcjonalne (MOF) ośrodków subregionalnych i lokalnych – nie dotyczy obszaru gminy Lipinki Łużyckie.
- obszary wiejskie:
 - obszary wiejskie znajdujące się w najtrudniejszej sytuacji społeczno – gospodarczej – nie dotyczy obszaru gminy Lipinki Łużyckie.
 - obszary wiejskie o utrudnionych warunkach rozwojowych – dotyczy obszaru gminy Lipinki Łużyckie.
- obszary przygraniczne (obszar całego województwa):
 - I strefa – nie dotyczy obszaru gminy Lipinki Łużyckie.
 - II strefa – dotyczy obszaru gminy Lipinki Łużyckie.
- obszary zagrożone powodzią – dotyczy obszaru gminy Lipinki Łużyckie¹.

Zgodnie ze *SRWL 2030* interwencja skierowana do obszarów wiejskich obejmować będzie w szczególności:

- poprawę dostępu do usług publicznych, w tym dostępności do świadczeń medycznych oraz profilaktyki zdrowotnej, edukacji, usług opiekuńczych oraz kultury i rekreacji, między innymi poprzez współpracę międzygminną, integrującą świadczenie usług i pozwalającą na podnoszenie ich jakości;
- uzupełnienie infrastruktury technicznej;
- zwiększanie dostępności komunikacyjnej;
- podnoszenie kwalifikacji zawodowych mieszkańców i wsparcie lokalnej przedsiębiorczości z wykorzystaniem technologii informacyjnych i komunikacyjnych umożliwiających zdalne nauczanie i świadczenie usług na odległość;
- rozwijanie oferty z obszaru turystyki i rekreacji;
- wykorzystanie atrakcyjnej przestrzeni województwa dla lokalizowania ośrodków opieki dla osób starszych z Polski i z zagranicy, przy zapewnianiu odpowiedniego standardu usług zdrowotnych i kulturalnych;
- wykorzystanie struktur sieciowych w pobudzaniu aktywności gospodarczej i społecznej (m.in. LGD, ODR, izby rolnicze);
- promocję instrumentów współpracy i partnerstwa – włączenie mieszkańców obszarów wiejskich w działania rozwojowe;
- odnowę wsi, wspieranie budowania tożsamości lokalnej i zachowanie wiejskiego dziedzictwa kulturowego i krajobrazu.

Zgodnie ze *SRWL 2030* ważnym kierunkiem interwencji polityki regionalnej w stosunku do obszarów przygranicznych jest wspomaganie procesu ich integracji z głównymi obszarami aktywności gospodarczej, dzięki zapewnianiu rozwoju powiązań funkcjonalnych po obu stronach granicy. Wiązać się to powinno między innymi z realizacją projektów infrastrukturalnych i zwiększeniem gęstości połączeń drogowych i kolejowych. Konieczne są ponadto działania na rzecz poprawy standardów życia, wzrostu konkurencyjności i atrakcyjności obszarów przygranicznych, zarówno w wymiarze ekonomicznym, jak i społecznym poprzez inwestycje w infrastrukturę techniczną, edukację i kulturę.

¹ W *SRWL 2030* nie wskazano literalnie gminy Lipinki Łużyckie, jednakże zgodnie z nową edycją map zagrożenia powodziowego, o których mowa w art. 169 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 20 lipca 2017 roku Prawo wodne, obszary szczególnego zagrożenia powodzią występują również na terenie tej gminy.

Zgodnie ze *SRWL 2030* wsparcie dla obszarów zagrożonych powodzią opierać się będzie na inwestycjach w infrastrukturę przeciwpowodziową.

2. 2. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubuskiego.

Zgodnie z art. 38 ustawy z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym organy samorządu województwa sporządzają plan zagospodarowania przestrzennego województwa, prowadzą analizy i studia oraz opracowują koncepcje i programy, odnoszące się do obszarów i problemów zagospodarowania przestrzennego. Warto już na wstępie nadmienić, że docelowo system zarządzania rozwojem kraju przewiduje wprowadzenie zintegrowanej strategii rozwoju województwa, która zastąpi strategię rozwoju województwa i plan zagospodarowania przestrzennego województwa.

Plan zagospodarowania przestrzennego Województwa Lubuskiego został przyjęty przez Sejmik Województwa Lubuskiego uchwałą nr XLIV/667/18 z dnia 23 kwietnia 2018 roku. We wstępie do *Planu...* zaznaczono między innymi, że „celem sporządzania planu jest określenie spójnej polityki przestrzennej dla województwa, wykorzystującej potencjał społeczny, kulturowy, środowiskowy i gospodarczy obszaru, w sposób zapewniający zrównoważony rozwój. Obszar województwa lubuskiego podlega ciągłym zmianom pod względem gospodarczym, społecznym oraz środowiskowym. Zmieniające się uwarunkowania wymagają aktualizacji polityki przestrzennej. Rozwój województwa powinien w szczególności uwzględniać zintegrowanie polityk sektorowych na poziomie regionalnym, zapewniać spójność terytorialną, gospodarczą oraz społeczną. Ustalenia planu stanowią podstawę do opracowywania innych dokumentów planistycznych na szczeblu wojewódzkim oraz gminnym”.

Zgodnie z art. 39 ust. 3 pkt 4 (obecnie już uchylony) ustawy z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym w *Planie...* określono granice i zasady zagospodarowania obszarów funkcjonalnych o znaczeniu ponadregionalnym oraz, w zależności od potrzeb, granice i zasady zagospodarowania obszarów funkcjonalnych o znaczeniu regionalnym. Obszary funkcjonalne o znaczeniu ponadregionalnym stanowią obszary o istotnym znaczeniu dla polityki przestrzennej kraju, a obszary funkcjonalne o znaczeniu regionalnym stanowią obszary o istotnym znaczeniu dla polityki przestrzennej województwa. Na podstawie art. 49b. (obecnie już uchylony) ustawy z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym do typów obszarów o znaczeniu ponadregionalnym zalicza się: miejski obszar funkcjonalny ośrodka wojewódzkiego, wiejski obszar funkcjonalny, obszar funkcjonalny szczególnego zjawiska w skali makroregionalnej, przygraniczny obszar funkcjonalny. Wiejskie obszary funkcjonalne, czyli dotyczące bezpośrednio gminy Lipinki Łużyckie, dzieli się na 2 typy obszarów ze względu na różnice w uwarunkowaniach rozwoju: wiejskie obszary uczestniczące w procesach rozwojowych oraz te, które wymagają wsparcia procesów rozwojowych. Różni je stopień powiązań funkcjonalnych i przestrzennych z ośrodkami wzrostu, które wpływają na ich kierunek i tempo rozwoju. Gminę Lipinki Łużyckie zakwalifikowano do wiejskich obszarów wymagających wsparcia procesów rozwojowych. Obszary te znajdują się poza zasięgiem bezpośredniego oddziaływania ośrodków miejskich i subregionalnych. Identyfikacja tych terenów pozwala przedsięwziąć działania w celu wzmocnienia ich potencjału rozwojowego. Znajdują się one poza strefą bezpośredniego oddziaływania miejskich ośrodków funkcjonalnych i nie są objęte ich potencjałem rozwojowym. Szczególnie niekorzystnym zjawiskiem charakterystycznym dla tych obszarów jest odpływ ludności, a bariery w rozwoju stanowią głównie: niska dostępność do usług publicznych, zły stan techniczny zabudowy, słaba jakość infrastruktury technicznej oraz niska dostępność komunikacyjna. Szansą na rozwój tych terenów jest wykorzystanie ich walorów przyrodniczych i potencjału turystycznego. Istotne jest także zapewnienie efektywnej infrastruktury transportowej i poprawa transportu zbiorowego. Eliminacja dysproporcji na poziomie rozwoju tych terenów jest niezwykle istotna z punktu widzenia zachowania spójności terytorialnej regionu. Ponadto gminę Lipinki Łużyckie zakwalifikowano do

następujących obszarów funkcjonalnych:

- obszary cenne przyrodniczo, przede wszystkim ze względu na występowanie obszaru chronionego krajobrazu, obszarów Natura 2000 i rezerwatu przyrody;
- obszary ochrony i kształtowania zasobów wodnych, podobnie jak wszystkie gminy województwa, przede wszystkim ze względu na zagrożenie wód podziemnych czynnikami antropopresyjnymi;
- obszary ochrony strategicznych złóż kopalin, podobnie jak niemal wszystkie gminy województwa;
- obszary przygraniczne (strefa II).

W *Planie...* wyznaczono następujące cele strategiczne i cele operacyjne rozwoju przestrzennego województwa lubuskiego:

Cel strategiczny nr 1: Spójność terytorialna.

Cele operacyjne:

- 1.1. Zrównoważony rozwój struktury osadniczej regionu w tym rozwój funkcji metropolitalnych ośrodków wojewódzkich oraz rozwój subregionalnych i lokalnych ośrodków miejskich zgodnie z ich potencjałem i w oparciu o ich wzajemne powiązania funkcjonalne.
- 1.2. Zrównoważony rozwój obszarów wiejskich.
- 1.3. Poprawa dostępności komunikacyjnej do ośrodków administracyjnych.
- 1.4. Rozwój infrastruktury technicznej, wzmacniającej ład ekologiczny.
- 1.5. Rozwój infrastruktury i systemów zapobiegania zagrożeniom.

Cel strategiczny nr 2: Zrównoważony rozwój społeczny.

Cele operacyjne:

- 2.1. Wzrost dostępności do usług medycznych i wspieranie profilaktyki zdrowotnej.
- 2.2. Rozwój szkolnictwa w oparciu o potrzeby regionalnego rynku pracy.
- 2.3. Wzrost dostępności do atrakcyjnej oferty kulturalnej i sportowej
- 2.4. Wspieranie włączenia zawodowego i społecznego.
- 2.5. Dostosowanie usług społecznych do zmian trendów demograficznych.
- 2.6. Rozwój i usprawnienie systemu transportu publicznego.
- 2.7. Ochrona walorów przyrodniczych i krajobrazowych oraz dziedzictwa kulturowego oraz budowanie na nich tożsamości regionalnej.
- 2.8. Rewitalizacja obszarów zdegradowanych.

Cel strategiczny nr 3: Rozwój konkurencyjnej gospodarki.

Cele operacyjne:

- 3.1. Wzmocnienie potencjału innowacyjnego sektora gospodarczego.
- 3.2. Rozwój przedsiębiorczości i zwiększenie aktywności zawodowej.
- 3.3. Wzmocnienie współpracy transgranicznej i międzyregionalnej.
- 3.4. Rozwój i promocja specjalnych stref ekonomicznych.
- 3.5. Wzmocnienie kapitału ludzkiego poprzez inwestycje służące edukacji.
- 3.6. Rozwój gospodarki niskoemisyjnej.
- 3.7. Rozwój sieci transportowej.
- 3.8. Racjonalna gospodarka zasobami złóż kopalin.
- 3.9. Rozbudowa infrastruktury energetycznej i ochrony środowiska.
- 3.10. Poprawa jakości rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej.
- 3.11. Kreowanie wizerunku i promocja marki Lubuskie.

3.12. Rozwój potencjału turystycznego województwa.

3.13. Efektywne zarządzanie regionem.

Wyznaczone w *Planie...* strategiczne cele rozwoju przestrzennego zostaną osiągnięte poprzez realizację szczegółowych kierunków rozwoju województwa lubuskiego, wyznaczonych dla poszczególnych stref tematycznych:

System przyrodniczy:

Kierunek 1. Ochrona i kształtowanie systemu przyrodniczego.

Kierunek 2. Zapewnienie spójności i ciągłości systemu przyrodniczego.

Kierunek 3. Ochrona walorów przyrody ożywionej.

Kierunek 4. Ochrona walorów przyrody nieożywionej.

Kierunek 5. Ochrona krajobrazu.

Kierunek 6. Racjonalna gospodarka zasobami złóż kopalin.

Kierunek 7. Ochrona środowiska glebowego.

Kierunek 8. Racjonalne gospodarowanie i ochrona zasobów wód powierzchniowych i podziemnych.

Kierunek 9. Poprawa warunków aerosanitarnych.

Kierunek 10. Ochrona przed hałasem.

Strefa społeczna:

Kierunek 1. Poprawa dostępności do usług medycznych, w tym usług specjalistycznych, oraz podnoszenie jakości profilaktyki zdrowotnej i dostępu do usług sportu – rekreacji.

Kierunek 2. Rozwój szkolnictwa poprzez rozbudowę zaplecza technicznego oraz podniesienie jakości kształcenia w dostosowaniu do potrzeb regionalnego rynku pracy.

Kierunek 3. Kształtowanie zasobu budownictwa mieszkaniowego o odpowiednim standardzie.

Kierunek 4. Rozwój struktury osadniczej regionu.

Kierunek 5. Rozwój terenów zurbanizowanych.

Ochrona dziedzictwa kulturowego i turystyka:

Kierunek 1. Zachowanie i ochrona obiektów zabytkowych.

Kierunek 2. Kreowanie i ochrona spójnego i harmonijnego krajobrazu kulturowego.

Kierunek 3. Efektywne wykorzystanie walorów dziedzictwa kulturowego, w tym przede wszystkim na cele turystyczne.

Kierunek 4. Kształtowanie tożsamości kulturowej.

Kierunek 5. Kompleksowa rewitalizacja obszarów zdegradowanych, ze szczególnym uwzględnieniem obiektów zabytkowych.

Strefa ekonomiczno – gospodarcza:

Kierunek 1. Rozwój gospodarki i wzmocnienie potencjału innowacyjnego sektora gospodarczego.

Kierunek 2. Zmniejszenie bezrobocia i zwiększenie aktywności zawodowej ludności.

Kierunek 3. Rozwój turystyki.

Kierunek 4. Poprawa i ochrona rolniczej przestrzeni produkcyjnej.

Kierunek 5. Gospodarcze wykorzystanie lasu.

Komunikacja i transport:

Kierunek 1. Poprawa drogowej dostępności komunikacyjnej w zakresie powiązań zewnętrznych i wewnętrznych.

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
STRATEGIA ROZWOJU GMINY LIPINKI ŁUŻYCKIE DO 2030 ROKU

- Kierunek 2. Wzrost bezpieczeństwa w obrębie miejskich i wiejskich terenów zabudowanych.
- Kierunek 3. Poprawa parametrów użytkowych sieci i infrastruktury kolejowej.
- Kierunek 4. Stworzenie spójnego systemu pasażerskich i towarowych powiązań kolejowych.
- Kierunek 5. Rozwój transportu lotniczego.
- Kierunek 6. Zwiększenie znaczenia transportu wodnego w przewozach towarów oraz turystyce.
- Kierunek 7. Zwiększenie wykorzystania kombinowanego przewozu towarów.
- Kierunek 8. Wzrost znaczenia transportu zbiorowego.
- Kierunek 9. Zwiększanie znaczenia ruchu rowerowego jako środka komunikacji.

Infrastruktura techniczna:

- Kierunek 1. Wzrost bezpieczeństwa energetycznego w zakresie energii elektrycznej.
- Kierunek 2. Wzrost bezpieczeństwa energetycznego w zakresie paliw gazowych.
- Kierunek 3. Rozbudowa i modernizacja systemu ciepłowniczego.
- Kierunek 4. Wzrost efektywności energetycznej.
- Kierunek 5. Rozwój społeczeństwa informacyjnego.
- Kierunek 6. Wykorzystanie energii wiatru.
- Kierunek 7. Wykorzystanie energii biomasy i biogazu.
- Kierunek 8. Wykorzystanie energii wodnej.
- Kierunek 9. Wykorzystanie energii słonecznej.
- Kierunek 10. Zapewnienie stałego dostępu do wody przeznaczonej do spożycia o dobrej jakości oraz pełnej obsługi w zakresie odprowadzania i oczyszczania ścieków.
- Kierunek 11. Zrównoważona gospodarka wodno – kanalizacyjna.
- Kierunek 12. Rozwój gospodarki odpadami.

Strefa obronności i bezpieczeństwa:

- Kierunek 1. Ochrona terenów zamkniętych oraz obiektów służących zapewnieniu bezpieczeństwa państwa.
- Kierunek 2. Poprawa bezpieczeństwa publicznego.
- Kierunek 3. Zahamowanie wzrostu i minimalizacja istniejącego ryzyka powodziowego.

Wykaz inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym (wykaz zadań rządowych i samorządowych) w przypadku gminy Lipinki Łużyckie odnosi się do:

- budowa autostrady A18 Olszyna – Golnice (przebudowa jezdni południowej);
- modernizacja drogi krajowej nr 12;
- rozbudowa i modernizacja infrastruktury linii kolejowej nr 14 na odcinku Żagań – Żary – Forst;
- świadczenia usług publicznych w zakresie kolejowych przewozów pasażerskich – organizowanie i zarządzanie publicznym transportem zbiorowym;
- osiągnięcie właściwego stanu ochrony lub jego poprawę w odniesieniu do typów siedlisk przyrodniczych i gatunków o znaczeniu priorytetowym występujących w obszarach Natura 2000, które wymagają ochrony czynnej;
- poprawa lub osiągnięcie właściwego stanu ochrony w odniesieniu do pozostałych typów siedlisk przyrodniczych i gatunków występujących w obszarach Natura 2000;
- ochrona / zwiększanie retencji na obszarach rolniczych. Opracowanie szczegółowej analizy i projektu możliwości zwiększenia retencji obszarów rolniczych w zlewniach nizinnych (zlewnia Nysy Łużyckiej);
- renaturyzacja koryt cieków i ich brzegów. Opracowanie szczegółowej koncepcji możliwości renaturyzacji dolin rzecznych w regionie wodnym;

- działania na rzecz zapewnienia korzyści ekosystemowych Natura 2000, w szczególności w kwestii łagodzenia skutków zmian klimatycznych oraz adaptacji do zmian klimatu;
- działania na rzecz promocji zrównoważonej turystyki i zielonych miejsc pracy na terenach obszarów Natura 2000 oraz na rzecz promocji innowacyjnych rozwiązań związanych z siecią Natura 2000.

Rekomendacje bezpośrednie dla gminy Lipinki Łużyckie wynikające z ustaleń Planu...:

SYSTEM PRZYRODNICZY:

1. Kształtowanie zagospodarowania terenów w obszarach chronionych w dostosowaniu do przedmiotu ochrony oraz zgodnie z przepisami w zakresie ochrony przyrody oraz dokumentami nadrzędnymi.
2. Zachowanie integralności obszarów węzłowych i zapewnienie drożności korytarzy wyznaczonych w ramach krajowej sieci ekologicznej, w tym odtworzenie drożności korytarzy ichtiologicznych; kształtowanie systemu przyrodniczego poszczególnych miast i gmin w sposób zapewniający ich spójność i powiązanie z krajową siecią ekologiczną.
3. Ochrona ekosystemów mających znaczenie dla zachowania bioróżnorodności, w tym ekosystemów wodnych, bagiennych, leśnych i łąkowych.
4. Zwiększanie retencji zlewni – realizacja obiektów małej retencji, poprawa stosunków wodnych na obszarach rolniczych, retencjonowanie wód opadowych.
5. Wspieranie działań skutkujących poprawą warunków aerasanitarnych.
6. Ograniczenie uciążliwości hałasowych poprzez stosowanie rozwiązań izolacyjnych, biologicznych i technicznych.
7. Poprawa i ochrona rolniczej przestrzeni produkcyjnej ze szczególnym uwzględnieniem gospodarki żywnościowej i wyspecjalizowanej produkcji rolnej.
8. Rozwój przetwórstwa opartego o zasoby leśne oraz doskonalenie integracji funkcjonalnej leśnictwa z przemysłem drzewnym.

STREFA SPOŁECZNA:

1. Zwiększenie dostępności do usług medycznych, w tym usług specjalistycznych.
2. Zwiększenie dostępności do usług sportu i rekreacji.
3. Zapewnienie dostępności do placówek edukacyjnych na poziomie przedszkolnym i szkolnym.
4. Prowadzenie działań mających na celu wspieranie kształcenia zawodowego w oparciu o współpracę z sektorem gospodarki.
5. Rewitalizacja obszarów zdegradowanych.
6. Kształtowanie wysokiej jakości przestrzeni publicznych.
7. Rozwój budownictwa mieszkaniowego o odpowiednim standardzie.
8. Rozwój spójnej struktury osadniczej w oparciu o powiązania funkcjonalno – przestrzenne.
9. Rozwój ośrodków usługowych.

OCHRONA DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I TURYSTYKA:

1. Zachowanie i ochrona obiektów zabytkowych (zespół dworski w Lipinkach Łużyckich).
2. Sporządzanie i realizacja lokalnych programów opieki nad zabytkami.
3. Objęcie obiektów zabytkowych właściwą ochroną w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.
4. Wspieranie tworzenia parków kulturowych, ustanawiania pomników historii.
5. Zachowanie historycznie ukształtowanych układów urbanistycznych, ruralistycznych i przestrzennych (zespół ruralistyczny Lipinki Łużyckie).

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
STRATEGIA ROZWOJU GMINY LIPINKI ŁUŻYCKIE DO 2030 ROKU

6. Odpowiednie wyeksponowanie obiektów zabytkowych i walorów krajobrazowych, z zachowaniem cech tradycyjnego budownictwa.
7. Wykorzystanie walorów dziedzictwa kulturowego w celach turystycznych ze szczególnym uwzględnieniem szlaków kulturowych.
8. Zwiększenie dostępności wysokiej jakości oferty kulturalnej.

STREFA EKONOMICZNO – GOSPODARCZA:

1. Rozwój i promocja klastrów odpowiadających lokalnej specyfice gospodarczej.
2. Wspieranie inicjatyw służących zmniejszeniu bezrobocia i zwiększeniu aktywności zawodowej ludności.
3. Rozbudowa infrastruktury turystycznej i kreowanie spójnego wizerunku regionu oraz produktów turystycznych.
4. Poprawa i ochrona rolniczej przestrzeni produkcyjnej ze szczególnym uwzględnieniem gospodarki żywnościowej i wyspecjalizowanej produkcji rolnej.
5. Rozwój przetwórstwa opartego o zasoby leśne oraz doskonalenie integracji funkcjonalnej leśnictwa z przemysłem drzewnym.

KOMUNIKACJA I TRANSPORT:

1. Poprawa drogowej dostępności komunikacyjnej w zakresie powiązań zewnętrznych i wewnętrznych, w tym budowa i modernizacja sieci dróg krajowych i wojewódzkich ze szczególnym uwzględnieniem sieci TEN-T.
2. Poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego, w szczególności poprzez budowę obwodnic i działania mające na celu uspokajanie ruchu.
3. Uwzględnienie inwestycji związanych z modernizacją linii kolejowych o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym.
4. Podjęcie działań mających na celu integrację różnych typów transportu ze szczególnym uwzględnieniem węzłów przesiadkowych.
5. Wzrost dostępności transportu publicznego.
6. Zwiększenie wykorzystywania transportu kombinowanego do przewozu towarów.
7. Rozwój sieci dróg i szlaków rowerowych oraz propagowanie roweru jako środka codziennej komunikacji.

INFRASTRUKTURA TECHNICZNA:

1. Uzbrojenie terenów inwestycyjnych w niezbędną infrastrukturę techniczną.
2. Rozbudowa infrastruktury wodociągowej i kanalizacyjnej.
3. Uwzględnienie nowych terenów przeznaczonych do zabudowy w zakresie rozbudowy sieci wodociągowej i kanalizacyjnej.
4. Podjęcie działań mających na celu poprawę efektywności energetycznej.
5. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego poprzez budowę oraz modernizację sieci elektroenergetycznych i gazowych.
6. Rozwój społeczeństwa informacyjnego poprzez budowę oraz modernizację infrastruktury teleinformatycznej.
7. Upowszechnienie i promocja technologii informacyjnych.
8. Podjęcie działań mających na celu usunięcie azbestu i wyrobów zawierających azbest.
9. Wzrost wykorzystania OZE poprzez generację rozproszoną.
10. Wyznaczanie obszarów z dopuszczeniem lokalizacji instalacji wykorzystujących odnawialne źródła energii o mocy powyżej 100 kW.

STREFA OBRONNOŚCI I BEZPIECZEŃSTWA:

1. Utrzymanie, rozbudowa i integracja sieci zarządzania kryzysowego i ratownictwa.

2. 3. Strategia Rozwoju Gminy Lipinki Łużyckie.

Dotychczasowa *Strategia Rozwoju Gminy Lipinki Łużyckie na lata 2014 – 2020* została przyjęta uchwałą nr XXII/204/2014 Rady Gminy Lipinki Łużyckie z dnia 26 lutego 2014 roku w sprawie uchwalenia *Strategii Rozwoju Gminy Lipinki Łużyckie na lata 2014 – 2020*. We wstępie do dokumentu podkreślono mi, że „*Strategia* ma być narzędziem i motorem przyszłych zmian oraz planowania przedsięwzięć”. *Strategia* została opracowana metodą partycypacyjną przy szerokim udziale lokalnej społeczności w procesie jej konstruowania.

Wizję Gminy określono słowami: „*Lipinki Łużyckie – zlokalizowana na polsko – niemieckim pograniczu, bogata tradycją historyczną, znana, zadbana i gościnna lubuska gmina; wyposażona w pełen zakres nowoczesnej infrastruktury technicznej, oferująca znakomite warunki dla osadnictwa; sprawnie zarządzana, w której zrównoważony rozwój funkcji: rolniczych, produkcyjnych i usługowych, stymulowany planowymi działaniami, zapewnia utrzymanie naturalnego środowiska oraz tworzenie nowych miejsc pracy; posiadająca różnorodną ofertę rekreacyjną, zamieszkiwana przez zintegrowane, zdrowe, wykształcone, aktywne społecznie i bezpieczne społeczeństwo*”.

W części kierunkowej dokument formułuje 5 celów strategicznych. Do każdego z celów strategicznych przypisane są zadania strategiczne, których łącznie jest 29.

Cel strategiczny nr I: SPRAWNY TRANSPORT I KOMUNIKACJA PUBLICZNA

Zadania strategiczne:

- Modernizacja i rozbudowa dróg.
- Budowa i modernizacja dróg lokalnych dla obsługi mieszkańców i przedsiębiorców oraz dróg użytku rolnego.
- Rozwój sieci tras rowerowych.
- Rozwój oferty połączeń komunikacyjnych.
- Modernizacja i rozbudowa infrastruktury służącej komunikacji.

Cel strategiczny nr II: NOWOCZESNA INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Zadania strategiczne:

- Rozwiązanie problemów gospodarki wodno – ściekowej.
- Budowa rozdzielczej sieci gazowej.
- Modernizacja infrastruktury elektroenergetycznej.
- Oszczędność energii i promocja odnawialnych źródeł energii.
- Modernizacja urządzeń melioracyjnych.
- Uporządkowanie gospodarki odpadami.
- Modernizacja oświetlenia ulicznego.

Cel strategiczny nr III: ROZWÓJ LOKALNEJ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

Zadania strategiczne:

- Stworzenie systemu wszechstronnej promocji gminy.
- Przygotowanie oferty gruntów pod inwestycje oraz ich marketing.
- Pomoc w tworzeniu gospodarstw agroturystycznych, ekologicznych i specjalistycznych.

- Popularyzacja i wspieranie alternatywnej wytwórczości oraz usług w gminie.
- Promocja lokalnych produktów i usług.
- Ochrona użytków rolnych i zalesienie obszarów nieużytkowanych rolniczo.

Cel strategiczny nr IV: OFERTA TURYSTYCZNA NA BAZIE LOKALNYCH WALORÓW NATURALNYCH

Zadania strategiczne:

- Inwentaryzacja przyrodnicza obszaru gminy.
- Podnoszenie świadomości ekologicznej wśród mieszkańców.
- Rozbudowa infrastruktury służącej turystyce.
- Zagospodarowanie terenów wzdłuż cieków i zbiorników wodnych.
- Ochrona dziedzictwa kulturowego.

Cel strategiczny nr V: JAKOŚĆ ŻYCIA NA MIARĘ LOKALNYCH AMBICJI

Zadania strategiczne:

- Rozszerzenie i uatrakcyjnienie oferty kulturalnej.
- Rozszerzenie i uatrakcyjnienie oferty sportowo – rekreacyjnej.
- Zagospodarowanie przestrzeni publicznej i rozwój oferty usługowej.
- Poprawa stanu bezpieczeństwa publicznego.
- Przygotowanie oferty terenów pod budownictwo mieszkaniowe.
- Budowa mieszkań socjalnych.

2. 4. Program Rewitalizacji Gminy Lipinki Łużyckie.

Uchwałą nr XXVI/200/2018 Rady Gminy Lipinki Łużyckie z dnia 8 czerwca 2018 roku przyjęto *Program Rewitalizacji Gminy Lipinki Łużyckie na lata 2018 – 2023*. We wstępie do *Programu...* czytamy między innymi, że rewitalizacja to proces przemian służących wyprowadzeniu ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, którego realizacja odbywa się poprzez przedsięwzięcia kompleksowe i zintegrowane, uwzględniające istotne aspekty w sferach społecznej, funkcjonalno – przestrzennej, gospodarczej i środowiskowej. Rewitalizacja jest procesem wieloletnim, skoncentrowanym terytorialnie, inicjowanym i sterowanym przez Jednostki Samorządu Terytorialnego (JST), prowadzonym w ścisłej współpracy z lokalną społecznością i na jej rzecz. Ze względu na różnorodność aspektów i interesów wszystkich uczestników procesu rewitalizacji konieczne jest stworzenie instrumentu, który pozwoli na prowadzenie procesu rewitalizacji w sposób skoordynowany, zintegrowany, zgodny z celami interesariuszy tego procesu. Takim instrumentem będzie Program Rewitalizacji Gminy Lipinki Łużyckie na lata 2018 – 2023.

Na podstawie analizy uwarunkowań wyłaniania obszarów kryzysowych dokonano delimitacji terenu uznanego za szczególnie wymagający wsparcia. Spośród 8 obszarów zdegradowanych jako obszary rewitalizacji zarekomendowano następujące obszary:

- Obszar nr 2 – Lipinki Łużyckie II (ulice: Główna, Osiedle Łużyckie, Spacerowa, Szkolna);
- Obszar nr 7 – Górka;
- Obszar nr 8 – Pietrzyków.

Wyróżnione obszary rewitalizacji zajmują powierzchnię 1635,34 ha oraz zamieszkuje je 985 osób. Biorąc pod uwagę powierzchnię gminy oraz liczbę mieszkańców, obszar rewitalizacji spełnia wymogi Wytycznych dotyczących rewitalizacji. Wyznaczona powierzchnia stanowi 18,50 % obszaru gminy, a liczba ludności zamieszkującej obszar wynosi 29,58 % mieszkańców gminy.

Wizję stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji określono następującymi słowami:

Gmina Lipinki Łużyckie jest przyjaznym miejscem do pracy i życia położonym w obszarze pogranicza polsko – niemieckiego. Niekorzystne wskaźniki dla zdiagnozowanych obszarów zdegradowanych uległy poprawie. Obszary zmarginalizowane w Gminie Lipinki Łużyckie, znajdujące się poza centrum, o których dotąd nie dbano w zadowalający sposób – Obszar funkcjonalny nr 7 Górka, Obszar funkcjonalny nr 8 Pietrzyków – ze swoimi silnymi i zintegrowanymi społecznościami lokalnymi stanowią mocny punkt Gminy w zakresie rozwoju gospodarczego i społecznego. Przy czym zdiagnozowane sytuacje kryzysowe, dzięki umiejętnie realizowanym programom i działaniom społecznym nie przeszły na obszary sąsiednie. Teren i zabudowania są zagospodarowane wg potrzeb mieszkańców – realizuje się tutaj aktywność społeczna mieszkańców, w szczególności prężnie działają miejsca integracji społecznej – świetlice w miejscowościach Pietrzyków i Górka. Zrewitalizowane obiekty pozwoliły na zwiększenie atrakcyjności Gminy i pośrednio przyczyniły się do uruchomienia działalności usługowej, tworząc nowe miejsca pracy. Ponadto ożyły zdegradowane tereny rekreacyjne, instytucje wychowawczo – edukacyjne na obszarze rewitalizowanym w Lipinkach Łużyckich gdzie prowadzi się innowacyjną działalność edukacyjną. Mieszkańcy posiadają dobry dostęp do infrastruktury przedszkolnej. Nowoczesne obiekty użyteczności publicznej (budynki Zespołu Szkolno – Przedszkolnego w Lipinkach Łużyckich i Urzędu Gminy w Lipinkach Łużyckich) służą mieszkańcom i są mniej energochłonne (szkodliwe dla środowiska).

Obszary zdegradowane zyskały nową jakość, nadano im funkcje, które pozwalają na realizację ambicji społecznych oraz na aktywność gospodarczą mieszkańców Gminy. Opanowano tu sytuacje kryzysowe w każdej ze zdiagnozowanych sfer problemowych. Przyjazne środowisko pracy i życia sprzyja rozwojowi poszczególnych jednostek oraz całej społeczności, pozwala na stabilny rozwój lokalnego rynku pracy.

Gmina Lipinki Łużyckie umiejętnie zarządza problemami społecznymi, w czym łączy dbałość o gminę i mieszkańców. Gmina Lipinki Łużyckie ze zrewitalizowaną przestrzenią stanowi nową jakość, dzięki uruchomionym nowym funkcjom pozwalającym lepiej wykorzystać zaniedbaną do tej pory infrastrukturę i przestrzeń na potrzeby mieszkańców. Jest miejscem gdzie mieszkańcy, jak również osoby przyjezdne chętnie spędzają czas.

Zmodernizowana zaniedbana przestrzeń, docieplone budynki mieszkalne i użyteczności publicznej, zrewitalizowane zabudowania zaspokajają potrzeby kulturalne i bytowe mieszkańców obszaru. Zrewitalizowana przestrzeń pozwoliła na uruchomienie potencjału tego miejsca. Powstała infrastruktura, pozwalająca na intensyfikację aktywności społeczno – gospodarczej, pozwoliła na wygodną realizacją działań prospołecznych, sprzyjających rozwojowi społeczności lokalnej.

Działania podejmowane przez służby miejskie oraz przez organizacje pozarządowe z wykorzystaniem zmodernizowanej i rozbudowanej infrastruktury, stały się ciekawą alternatywą dla młodych mieszkańców Gminy w zakresie spędzania wolnego czasu.

Działalność społeczna realizowana przez stowarzyszenia i instytucje publiczne poprawiła znacznie aktywność społeczną. Mieszkańcy wiedzą jak się organizować i w jaki sposób przeciwdziałać niekorzystnym zjawiskom. Motywem przewodnim działań stał się rozwój społeczny i gospodarczy w oparciu o inwestycje w infrastrukturę i zintensyfikowane działania miękkie.

Spółeczność lokalna tworzy trwałą strukturę. Społeczność angażuje się w lokalne inicjatywy rozwojowe i aktywizacyjne, stwarzając sobie warunki do dalszego rozwoju społeczno – gospodarczego.

Do celów głównych, ściśle powiązanych z celem strategicznym należą:

1. Rozwój kapitału społecznego oraz redukcja negatywnych zjawisk społecznych na obszarach zdegradowanych Gminy Lipinki Łużyckie.
2. Rozwój gospodarczy poprzez wykorzystanie potencjału obszarów zdegradowanych Gminy Lipinki Łużyckie.
3. Zwiększenie zatrudnienia i rozwój przedsiębiorczości na obszarach zdegradowanych.

Cele główne realizuje katalog celów szczegółowych zdefiniowanych jako:

1. Odbudowa więzi społecznych i aktywizacja mieszkańców do realizacji w partnerstwach inicjatyw lokalnych,
2. Zintegrowanie mieszkańców, zapobieganie i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz ograniczenie patologii społecznych i poprawa bezpieczeństwa.
3. Zapewnienie spójnego ładu przestrzennego i uporządkowanie przestrzeni publicznych.
4. Rozwój infrastruktury technicznej służącej zaspokajaniu potrzeb mieszkańców.
5. Wsparcie przedsiębiorczości, w szczególności poprzez ułatwianie gospodarczego wykorzystywania nowych pomysłów oraz sprzyjanie tworzenia nowych firm.
6. Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia, wsparcie mobilności pracowników oraz aktywności zawodowej osób w wieku senioralnym.

Poniżej przedstawiony jest wykaz przedsięwzięć rewitalizacyjnych podstawowych, bez których wizja rewitalizacji obszaru zdegradowanego nie ma szans na realizację:

1. Przygotowanie i wdrożenie programu Animacji Środowiskowej.
2. Wdrożenie narzędzi ekonomii społecznej – Klub Integracji Społecznej.
3. Wdrożenie narzędzi ekonomii społecznej – spółdzielnia socjalna.
4. Realizacja programu aktywizacji gospodarczej.
5. Realizacja działań dotyczących poprawy warunków otoczenia mieszkalnego – Program Aktywności Lokalnej (PAL).
6. Budowa budynku świetlicy wiejskiej wraz z bezodpływowym zbiornikiem ścieków i przyłączami w miejscowości Górka.
7. Rozbudowa i przebudowa budynku świetlicy wiejskiej w miejscowości Pietrzyków.
8. Budowa budynku Gminnej Biblioteki Publicznej w Lipinkach Łużyckich.
9. Budowa Skate Parku w miejscowości Lipinki Łużyckie.
10. Rozbudowa budynku Gminnego Przedszkola w Lipinkach Łużyckich.
11. Termomodernizacja budynku Zespołu Szkolno – Przedszkolnego w Lipinkach Łużyckich.

W *Programie...* ujęto także działania uzupełniające, realizowane przez różne instytucje z obszaru rewitalizowanego:

1. Działania organizacyjne Gminy mające na celu zautomatyzowanie procesu rewitalizacji.
2. Działania zwiększające poziom integracji i poczucia lokalnej tożsamości.
3. Projekty edukacyjne nakierowane na podnoszenie kompetencji dzieci i młodzieży uczącej się w szkole podstawowej związane z wyrównywaniem szans.
4. Działania zwiększające dynamikę rozwoju społeczeństwa obywatelskiego skierowane do dzieci i młodzieży celu ich aktywizacji społecznej, w tym między innymi przez zajęcia kulturalne i artystyczne.
5. Projekty nakierowane odpowiednio do osób starszych aktywizujące społecznie przez zajęcia kulturalne i artystyczne, jak również w zakresie zdrowia publicznego.

6. Rewitalizacja i termomodernizacja budynków wielorodzinnych oraz rewitalizacja przestrzeni między zabudowaniami (utworzenie i modernizacja miejsc wspólnych, placów zabaw, skwerów, miejsc rekreacji i odpoczynku).
7. Termomodernizacja budynku Urzędu Gminy w Lipinkach Łużyckich.

3. WNIOSKI Z DIAGNOZY SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ.

3. 1. Sfera przestrzenna.

3.1.1. Uwarunkowania naturalne.

Położenie geograficzne gminy Lipinki Łużyckie jest bardzo korzystne. Wpływ na to mają 3 zasadnicze czynniki:

- bliska odległość do większych miast regionu lubuskiego (Żary – Żagań);
- przebieg głównych szlaków komunikacyjnych (drogowych i kolejowych);
- walory naturalne sprzyjające osadnictwu i aktywnościom gospodarczym.

Abstrahując od faktu, że odległość z Lipinek Łużyckich do Żar wynosi zaledwie około 10 km, zaś do Zielonej Góry około 60 km, to geograficznie rzecz ujmując godną podkreślenia specyfiką jest fakt, że gmina położona jest mniej więcej na przecięciu 2 linii łączących 4 najbliższe położone metropolie: Wrocław – Berlin i Poznań – Drezno. Dodatkowo obszar gminy skomunikowany jest z każdym ze wskazanych miast (poza Poznaniem) drogą szybkiego ruchu i czasem dojazdu do 2h.

Występujący na terenie gminy umiarkowany klimat, charakterystyczny dla Nizin Środkowopolskich, sprzyja osadnictwu, rolnictwu oraz rozwojowi usługowych i produkcyjnych działalności gospodarczych. W *Opracowaniu Ekofizjograficznym Gminy Lipinki Łużyckie* wyróżniono co prawda 2 strefy o zróżnicowanych warunkach mikroklimatycznych (strefa dolinna i strefa przejściowa), jednakże różnice pomiędzy nimi są stosunkowo niewielkie. Obie strefy, co szczególnie istotne, wiąże bezpośrednio sąsiedztwo większych kompleksów leśnych, które wpływają na korzystne warunki aerosanitarne.

Obszar gminy nie jest szczególnie, ponadlokalnie zasobny pod względem występowania wód podziemnych. Nie udokumentowano tu Głównych Zbiorników Wód Podziemnych ani ich obszarów ochronnych. Występują tu jedynie 2 ujęcia wód podziemnych (Górka i Lipinki Łużyckie) wykorzystywane na komunalne potrzeby lokalne (zaopatrzenie w wodę), bazujące na zasobach trzeciorzędowych. Dla przedmiotowych ujęć ustanowiono jedynie strefy ochrony bezpośredniej, choć dla ujęcia w Lipinkach Łużyckich zasadne wydaje się być także ustanowienie strefy ochrony pośredniej. Ujęcia w pełni zaspokajają lokalne potrzeby, zarówno bieżące jak i perspektywiczne. Sieć powierzchniowych cieków wodnych jest gęsta i stosunkowo równomiernie rozłożona na całym obszarze gminy. Głównymi rzekami odwadniającymi obszar gminy są Lubsza i Skroda, będące prawobrzeżnymi dopływami Nysy Łużyckiej. Są to jednak niewielkie cieki o niskich wartościach przepływu. Zdecydowana większość cieków prowadzi swoje wody przez cały rok. Niektóre z cieków, zwłaszcza na obszarze morenowym, mają charakter okresowy. Na terenie gminy brak jest większych zbiorników powierzchniowych wód stojących. Istniejące zbiorniki są wyłącznie pochodzenia antropogenicznego i należą do nich przede wszystkim stawy rybne, głównie w dorzeczu Skrody. Lokalne warunki hydrologiczne są zatem cennym zasobem, ale wyłącznie z punktu widzenia środowiska. Nie przedstawiają większych (istotnych) możliwości użytkowania gospodarczego, w tym turystycznego. Na terenie gminy wyznaczono obszary szczególnego zagrożenia powodzią (Q10% oraz Q1%). Obejmują one tereny najbliższej przyległe do koryta rzeki Skrody na całym jej biegu w granicach gminy. W zdecydowanej większości dolina rzeki Skrody zajęta jest tu jednak przez obszary leśne, w mniejszym stopniu przez tereny użytków rolnych. Nie występuje tu sieć osadnicza. Zgodnie z *Planem przeciwdziałania skutkom suszy* zagrożenie suszą rolniczą określa się tu (w zależności od rejonu gminy) głównie jako słabe (klasa I), tylko miejscami jako silne (klasa III), zagrożenie suszą hydrologiczną jako umiarkowane (klasa II), zagrożenie suszą hydrogeologiczną jako silne (klasa III), zaś łączne zagrożenie suszą (w zależności od rejonu gminy) jako

umiarkowane lub silne. W związku z powyższym postulowane są działania związane z rozbudową systemu naturalnej i sztucznej (małej) retencji wodnej.

Rejon gminy charakteryzuje się miejscami dość urozmaiconą rzeźbą jak na obszar nizinny. Rzędne terenu wynoszą od 115 do 170 m n.p.m. Na terenie gminy nie występują osuwiska i obszary narażone czy predysponowane do występowania ruchów masowych. Lokalnie i punktowo występują jedynie tereny potencjalnie zagrożone występowaniem ruchów masowych, a także grunty podatne na denudację naturogeniczną i uprawową. Są one jednak porośnięte lasem i nie ma presji na ich wykorzystanie w inny sposób. Z analizy warunków podłoża budowlanego wynika, że lokalne procesy geomorfologiczne mogą stanowić tylko miejscami przeszkody w zabudowie terenu, zwłaszcza w podmokłych dolinach rzecznych i na stromszych stokach o nachyleniu przekraczającym 10 %.

Pod względem jakości gleb gmina posiada bardzo przeciętne warunki do produkcji rolniczej. Nie występują tu gleby najlepszych (I i II) klas bonitacyjnych, a III klasę reprezentuje tylko 6,64 % z ogółu gleb. Areał gruntów ornych należących do III klasy bonitacyjnej wynosi zaledwie 7,31 %, a udział użytków zielonych w III klasie bonitacyjnej wynosi tylko 3,99 %. Wskaźnik waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej obliczony dla gminy Lipinki Łużyckie wynosi zaledwie 58,8 pkt.

Bogactwo środowiska naturalnego, zwłaszcza fauny i flory, stanowi jeden z najsilniejszych potencjałów gminy, wart ochrony i racjonalnego wykorzystania dla celów gospodarczych i społecznych. Obejmuje głównie lasy oraz obszary chronione. Takie zasoby mają obecnie wielką wartość, zwłaszcza w świetle niekorzystnych zmian klimatycznych. Lasy i grunty leśne zajmują w gminie powierzchnię blisko 4500 ha i stanowią przeszło 50 % jej powierzchni. Pomimo faktu, że dominującym gatunkiem drzew jest sosna (80 %), to ponad połowa lasów pełni funkcje ochronne (wodochronne i ostoje). Część lasów (północno – zachodnia część gminy) wchodzi w skład Leśnego Kompleksu Promocyjnego „Bory Lubuskie”. Za szczególnie cenne walory przyrodnicze uznano występowanie rozległych borów bagiennych z wrzoścem bagiennym i licznymi ginącymi gatunkami roślin występujące w południowej części gminy. W celu ochrony wartościowych przyrodniczo i krajobrazowo obszarów, charakterystycznych dla tej części województwa lubuskiego, utworzono Obszar Chronionego Krajobrazu „Wschodnie Okolice Lubuska”. W najbliższym czasie planuje się utworzenie kolejnego OChK „Bory Bogumiłowskie”. Dodatkowo teren gminy znajduje się w granicach 2 obszarów Natura 2000 („Dolina Lubuszy” i „Skroda”), gdzie licznie występują rzadko spotykane siedliska przyrodnicze oraz związane z nimi chronione gatunki flory i fauny. Fragment wspomnianych borów bagiennych podlega ochronie w rezerwacie przyrody „Wrzosiec”. Występują tutaj także 1 użytek ekologiczny i 2 pomniki przyrody oraz bardzo cenne pod względem przyrodniczym i kulturowym założenia parkowe (pałacowe, dworskie, krajobrazowe). Bezpośrednio przez gminę przebiega korytarz ekologiczny „GKZ-3 Łużyce”, obejmujący niemal cały jej obszar z wyłączeniem terenów zajętych przez osadnictwo. Powyższa sieć cennych przyrodniczo obszarów wydaje się być wystarczająca i jak na razie nie postuluje się poszerzenia lokalnego systemu obszarów objętych ochroną w myśl ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody. Zmienić się to jednak może po wykonaniu aktualnej, kompleksowej inwentaryzacji przyrodniczej, której dla obszaru gminy brakuje. Występowanie wielkopowierzchniowych obszarów cennych przyrodniczo objętych ochroną prawną (blisko 28 % powierzchni gminy) skutkuje określonymi ograniczeniami w rozwoju przestrzennym gminy. Dotyczy to przede wszystkim dalszego rozwoju bazy ekonomicznej gminy, w świetle ograniczeń wynikających z przepisów szczególnych dotyczących ochrony przyrody i środowiska.

3.1.2. Uwarunkowania kulturowe.

Ilościowo obszar gminy Lipinki Łużyckie jest terenem o dość dużym nasyceniu cennymi obiektami zabytkowymi z różnych epok i formacji stylowych. Zachowały się tu interesujące zabytki architektury i sztuki reprezentujące wysoki poziom artystyczny, zwłaszcza kościoły, zespoły pałacowo – parkowe i folwarki. Obiekty zabytkowe w różnej formie występują we wszystkich miejscowościach. Wsie takie jak: Brzostowa, Cisowa, Górka, Grotów, Lipinki Łużyckie i Zajązdek charakteryzują się do dnia dzisiejszego zachowanymi, czytelnymi, cennymi historycznymi układami ruralistycznymi. Wojewódzka ewidencja zabytków obejmuje wyjściowo 532 obiekty wyznaczone przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków do ujęcia w gminnej ewidencji zabytków, z czego 13 wpisanych jest do rejestru zabytków województwa lubuskiego. Zasób wartości kulturowych podlegających ochronie uzupełnia 178 stanowisk archeologicznych, przy czym żadne z nich nie figuruje w rejestrze zabytków. Nie są to jednak obiekty i obszary, na bazie których można przygotować bogatą ofertę turystyczną opartą wyłącznie na zwiedzaniu.

Wskazane jest także uporządkowanie terenów zieleni urządzonej, przede wszystkim na zaniedbanych, zabytkowych założeniach parkowych. Obszary te, a także inne wybrane obiekty zabytkowe, wymagają opracowania programów rewitalizacyjnych, na podstawie których można przeprowadzić szereg niezbędnych inwestycji współfinansowanych przez fundusze pochodzące np.: z Unii Europejskiej.

Należy zaznaczyć, że największym niebezpieczeństwem dla zachowania wielu istniejących na terenie gminy zabytków jest ich zły stan techniczny oraz brak lub niewłaściwe zagospodarowanie. Dla części obiektów, w szczególności nie objętych ochroną w postaci wpisu do rejestru, działaniami z zakresu prawa miejscowego, mogącymi przyczynić się do ratowania tych obiektów przed zupełną degradacją, byłoby urealnienie wymogów dotyczących ich ochrony, a w szczególności do zasad odnoszących się do remontów tych obiektów, bez ryzyka utraty przez obiekt cennych walorów decydujących o wartości zabytkowej. Jednak w zdecydowanej większości powodem złego stanu technicznego obiektów są problemy natury ekonomicznej i własnościowej, niemożliwe do uregulowania na szczeblu planowania przestrzennego, a wymagające opracowania kompleksowych mechanizmów działania.

Jako priorytet oczekuję się sporządzenia Gminnej Ewidencji Zabytków oraz na jej bazie Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami, o których mowa odpowiednio w art. 22 ust. 4 i art. 87 ust. 1 ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

3.1.3. Infrastruktura techniczna.

Przez gminę Lipinki Łużyckie przebiegają ze wschodu na zachód 3 ważne korytarze transportowo – komunikacyjne, z czego 2 (autostrada A18 i linia kolejowa nr 14) o znaczeniu międzynarodowym i 1 o znaczeniu krajowym (droga krajowa nr 12). Mają one kluczowe znaczenie dla dalszego rozwoju gminy. Wewnętrzna sieć drogową (drogi powiatowe i gminne) wymaga modernizacji, zwłaszcza na odcinkach nie posiadających nawierzchni utwardzonej. Wymaga ona także uzupełnień o brakujące elementy infrastruktury (chodniki, oświetlenie, parkingi, przejścia dla pieszych, zatoki autobusowe, itp.). Uwagę zwraca również całkowity brak dróg rowerowych. Konieczna jest zatem ich budowa i połączenie z siecią w sąsiednich gminach. Wskazana jest także budowa nowoczesnych i estetycznych osi spacerowych, z wyodrębnionymi drogami rowerowymi, wychodzącymi z centrum Lipinek Łużyckich w kierunku poszczególnych ich części (osiedli) i najbliższych miejscowości (Boruszyn, Brzostowa, Górka, Suchleb). Linia kolejowa nr 14 (państwowego znaczenia) pomimo tego, że jest tylko jednotorowa i nieelektryfikowana, wykorzystywana jest poniżej potencjału, co objawia się szczególnie w

niedostatecznej ilości połączeń lokalnych, regionalnych i międzyregionalnych, a nawet międzynarodowych. Wiele do życzenia pozostawia także komunikacja publiczna. Najmniejsze miejscowości są de facto wykluczone komunikacyjnie, a dojazdy do pracy w pobliskich Żarach, zamiast komunikacją autobusową i kolejową odbywają się niemal wyłącznie prywatnym transportem. Obecnie czas dojazdu komunikacją publiczną z Lipinek Łużyckich do Żar wynosi od 10 min. pociągiem do 15 min. autobusem, zaś do Zielonej Góry (konieczna przesiadka w Żarach) około 2h, przy czym transportem prywatnym tylko około 1h. Poza zwiększeniem częstotliwości komunikacji publicznej i przyspieszeniem czasu dojazdu do Zielonej Góry, niezbędna jest budowa infrastruktury towarzyszącej w postaci sieci parkingów Park & Ride i Bike & Ride.

O ile funkcjonowanie systemu zaopatrzenia w wodę można uznać za zadowalające i wymaga on tylko bieżącej rozbudowy i modernizacji, o tyle de facto nie funkcjonuje tu zorganizowany system odprowadzania ścieków w postaci sieci kanalizacyjnej. Trzeba jednak uznać, że generalnie budowa sieci kanalizacyjnej na terenach wiejskich i do tego charakteryzujących się dość rozproszonym typem zabudowy jest przedsięwzięciem bardzo kosztownym, nie tylko na etapie inwestycji, ale również w trakcie późniejszego użytkowania. W związku z powyższym na terenie gminy postuluje się budowę tak zwanych oczyszczalni kontenerowych, odbierających ścieki za pomocą sieci z poszczególnych zlewni, utworzonych dla większych miejscowości (na pewno Lipinki Łużyckie i Suchleb). Należy także założyć, że dla posesji oddalonych od głównej koncentracji zabudowy oraz dla najmniejszych miejscowości, gdzie realizacja sieci kanalizacyjnej nie będzie prowadzona ze względów ekonomicznych, dopuszcza się pozostawienie zbiorników bezodpływowych lub – co jest obecnie czynione – realizację oczyszczalni przydomowych przy korzystnych warunkach gruntowo – wodnych. Wody opadowe i roztopowe odprowadzane powinny być nadal przez spływ powierzchniowy do pobliskich rowów melioracyjnych i cieków wodnych oraz przez infiltrację do gruntu. Wody opadowe i roztopowe z zanieczyszczeniami typu przemysłowego lub ropopochodnymi (z ciągów komunikacyjnych, placów, parkingów, baz transportowych, warsztatów samochodowych, stacji paliw, itp.) po oczyszczeniu powinny być odprowadzane do odbiornika w sposób zorganizowany poprzez zamknięte bądź otwarte systemy kanalizacyjne. Wody opadowe umownie czyste bądź poddane oczyszczeniu można wykorzystać na miejscu na potrzeby gospodarcze (np.: w obiegach zamkniętych) i odprowadzać powierzchniowo na tereny biologicznie czynne, rozsączyć w gruncie, a jeżeli nie będzie to możliwe retencjonować i odprowadzać do odbiornika po przejściu fali opadów.

Na terenie gminy nie występuje sieć gazowa, jednakże względnie korzystne warunki do gazyfikacji, czy to w postaci sieci rozdzielczej czy lokalnych stacji LNG, posiadają 2 większe rejony osadnicze: Lipinki Łużyckie i Suchleb (około 500 potencjalnych odbiorców) oraz Górka, Brzostowa, Sieciejów i Pietrzyków (około 200 potencjalnych odbiorców).

Przez obszar gminy przebiega linia energetyczna wysokiego napięcia 110 kV, ponadto występują tu sieci średniego (20 kV) oraz niskiego (0,4 kV) napięcia. Wszystkie miejscowości na terenie gminy są zelektryfikowane, a dostawy energii w pełni pokrywają potrzeby mieszkańców oraz jednostek gospodarczych. W lokalnym systemie energetycznym występują rezerwy, które mogą być wykorzystywane np.: do celów grzewczych. Część sieci, zwłaszcza wybrane napowietrzne odcinki linii 20 kV i 0,4 kV wymagają modernizacji i skablowania. Problemem w skali całej gminy jest niewystarczająca ilość sieci oświetlenia ulicznego.

Z oczywistych względów gmina wiejska Lipinki Łużyckie nie posiada scentralizowanego systemu ciepłowniczego opartego tylko na jednym czy kilku dużych źródłach ciepła. Gospodarka cieplna opiera się tu przede wszystkim na indywidualnych źródłach ogrzewania bądź na lokalnych kotłowniach, a więc na wielu rozproszonych systemach dostarczania energii. Taki system, zważywszy na jeszcze małą ilość nowoczesnych kotłowni niskoemisyjnych, jest szczególnie niekorzystny z punktu widzenia zdrowia mieszkańców i ochrony środowiska. Sieć lokalnych

kotłowni opalanych węglem i drewnem powoduje w okresie zimowym tak zwaną niską emisję zanieczyszczeń. Wymogi ochrony powietrza atmosferycznego wymuszają potrzebę podjęcia inicjatyw w kierunku szerszego wykorzystania paliw uznawanych za ekologiczne. Takimi nośnikami energii mogą stać się np.: gaz sieciowy, energia elektryczna, biomasa, energia słoneczna, itp. Najbardziej prawdopodobna, poza wymianą starych kotłów na nowe, wydają się być przynajmniej częściowa gazyfikacja gminy, służąca również potrzebom grzewczym oraz rozwój energetyki prosumenckiej.

Dostępność do wysokiej jakości infrastruktury telekomunikacyjnej / teleinformatycznej jest niezbędna w dzisiejszych realiach gospodarki rynkowej. Ponadto, co podkreślono w *Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030*, znajomość technologii cyfrowych i umiejętności w tym zakresie mają istotne znaczenie w budowaniu silnej gospodarki cyfrowej i społeczeństwa informacyjnego. Dostępność do internetu i telefonii mobilnej na terenie gminy ulega ciągłej poprawie. Jednakże, podobnie jak w skali całego województwa, nadal niewiele osób korzysta z technologii informatycznych i komunikacyjnych w celu kontaktowania się z organami administracji publicznej, w tym samorządowej.

Gospodarkę odpadami można uznać za uregulowaną. Rośnie świadomość społeczna, wzrasta poprawność w zakresie segregacji odpadów, nie notuje się większych problemów z występowaniem dzikich składowisk odpadów. Z punktu widzenia najważniejszych potrzeb można wymienić organizację lokalnego punktu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych (PSZOK).

Aktualny bilans terenów przeznaczonych pod funkcje cmentarzy oznacza, że istniejące miejsca pochówku w perspektywie najbliższych kilkunastu lat zaspokoją potrzeby mieszkańców gminy i w związku z powyższym nie planuje się budowy nowych cmentarzy.

3.1.4. Stan środowiska.

Obecny stan środowiska gminy Lipinki Łużyckie wynika z form zagospodarowania tego obszaru, na które składają się przemienne gospodarka leśna i rolnicze użytkowanie terenu przy dość regularnie rozmieszczonych na całym obszarze kilkunastu wsiach. Obszary leśne mają znaczny udział, bo stanowią 50 % powierzchni. W północnej i południowej części gminy tworzą one zwarte powierzchniowo kompleksy. Wykazują one średni stan uszkodzeń. Przyczynami degradacji lasów są głównie czynniki antropogeniczne i biotyczne. Stosunkowo duży udział, zwłaszcza w centralnej oraz zachodniej części gminy mają także użytki rolne (grunty orne oraz łąki i pastwiska), a wśród nich gleby o wysokich wartościach użytkowych, których udział jest jednak nieznaczny. Gleby te nie tworzą większych kompleksów, lecz stanowią enklawy wśród gleb słabszych. Z uwagi na dużą ilość gospodarstw rolnych wykształciła się tu sieć warsztatów i zakładów produkcyjno – usługowych obsługujących rolnictwo, dających dość znaczne ilości zanieczyszczeń pyłowo – gazowych oraz nieoczyszczonych ścieków. Sieć osadniczą tworzy 12 wsi o różnej wielkości i założeniu, rozlokowanych po niemal całym obszarze gminy. Dodatkowym elementem antropopresji jest dość gęsta sieć dróg bitych o lokalnym (drogi gminne i powiatowe), ponadlokalnym (droga krajowa nr 12) i międzynarodowym (autostrada A18) znaczeniu. Ważnym elementem środowiska jest dość bogata sieć hydrograficzna i towarzyszące jej hydrotopy w postaci zbiorników wodnych pochodzenia antropogenicznego. Stwarza to dosyć ściśle ze sobą połączony układ przyczynowo – skutkowy warunkujący stan systemu środowiska. To właśnie krajobraz i środowisko wód powierzchniowych, znajdujących się w zasięgu oddziaływania jednostek osadniczych, doznało największego uszczerbku. Ekosystemy wodne i wodno – łąkowe rzek Lubszy i Skrody oraz ich dopływów są szczególnie zagrożone przez wszelkiego rodzaju zanieczyszczenia, szczególnie przez zrzuty nieoczyszczonych ścieków i zmywy powierzchniowe chemicznych środków ochrony roślin z pól uprawnych bezpośrednio do wód i gruntu. Powodem zagrożeń jest płytki poziom zalegania tych wód

oraz brak izolacji od powierzchni terenu. Zagrożenie dla wód podziemnych stanowi postępująca urbanizacja, która powoduje obniżanie się zwierciadła wód gruntowych. Brak dostatecznej infrastruktury komunalnej na terenach wiejskich (sieć kanalizacyjna, oczyszczalnie ścieków) powoduje częste zanieczyszczenia wód podziemnych wskutek zrzutu ścieków bezpośrednio do gruntu, co jest szczególnie groźne w dolinach rzecznych, gdzie zwierciadło wody gruntowej zalega stosunkowo płytko (do 2 m). Emisja zanieczyszczeń do atmosfery nie przyjmuje sporych rozmiarów ze względu na brak większych przemysłowych i komunalnych emitorów zanieczyszczeń powietrza. Głównie przejawy antropopresji w postaci emisji zanieczyszczeń powietrza w przeważającej mierze występują w postaci skupisk emitorów niskich. Emisja zanieczyszczeń oraz hałasu skupiona jest także wzdłuż sieci ciągów komunikacyjnych, zwłaszcza 2 dróg krajowych i linii kolejowej. Dodatkowym źródłem są zanieczyszczenia przynieszone z obszarów przyległych (miasto Żary, aglomeracja zielonogórska, LGOM). Degradacja gleb przejawia się głównie w ich zakwaszeniu, w większości na glebach piaszczystych, które częściowo wynika z zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego. Gleby antropogeniczne (urbanosole i industriosole), zanieczyszczone chemicznie i o przekształconym profilu glebowym, występują jedynie punktowo w większych miejscowościach (Lipinki Łużyckie). Miejscami urozmaicona rzeźba terenu przyczynia się do erozji powierzchniowej, w wyniku której następuje zmniejszenie miąższości warstw próchnicznych, a tym samym obniżenia zdolności produkcyjnej gleb. Ze względu na brak eksploatacji złóż kopalin nie występują inne formy degradacji powierzchni terenu. W rejonie większych wsi zlokalizowane są składowiska surowców rolniczych i leśnych. Przejawy antropopresji objawiają się także ogólnym zaśmieceniem środowiska w pobliżu wsi. Szczegółowe dane dotyczące poziomów stężeń poszczególnych zanieczyszczeń zawarte są w bieżących raportach Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Zielonej Górze.

Ogólnie gmina Lipinki Łużyckie to dość ciekawy pod względem środowiskowym geosystem o znacznej bioróżnorodności i georóżnorodności z dominacją kompleksów leśnych (z dużym udziałem lasów ochronnych), ale także z udziałem większych otwartych terenów rolnych. Obszar ten posiada jeszcze odporność i możliwość do samoregulacji systemu, jednak uzależnione jest to od aktywnej ochrony walorów środowiska oraz od odpowiedniego kształtowania tego systemu. W chwili obecnej jedynie lokalnie może nastąpić destabilizacja systemu przez aktywizację gruntów podatnych na denudację naturogeniczną i uprawową. Podstawowym zadaniem w dziedzinie ochrony środowiska, a zwłaszcza walorów przyrodniczych, jest uregulowanie gospodarki ściekowej na terenach osadniczych. W tym celu konieczna jest budowa i/lub rozbudowa oczyszczalni ścieków i systemów kanalizacji rozdzielczej, obejmujących całe miejscowości. Jeszcze przed ich realizacją nie należy dopuszczać do rozproszenia zabudowy, gdyż może to w przyszłości znacznie zwiększyć koszty budowy infrastruktury kanalizacyjnej lub wręcz uniemożliwić objęcie nią całości terenu zasiedlonego. Zamiennie, ze względów ekonomicznych, można stosować indywidualne oczyszczalnie ścieków, przy założeniu korzystnych warunków wodno – gruntowych. Odbiornikami ścieków bytowych i komunalnych nie powinny być cieki charakteryzujące się niskimi przepływami (choćby okresowo), gdyż może to powodować zachwianie ich równowagi biologicznej. W żadnym wypadku nie należy na tych terenach zrzucić ścieków lub wód pościekowych do gruntu. Należy dążyć do eliminacji uciążliwych środowiskowo form emisji niskiej, poprzez przechodzenie na paliwa czyste ekologicznie lub stosowanie zbiorowych i indywidualnych systemów grzewczych: nowoczesnych, wysokosprawnych i o obniżonej emisji zanieczyszczeń. Obszary leśne powinny pozostać na tych terenach dominującą formą zagospodarowania. Kompleksy leśne stanowią ważny walor przyrodniczy i krajobrazowy gminy. Pełnią one naturalne funkcje glebochronne, wodochronne i ostoi zwierzyzny. Mają one równocześnie duże znaczenie turystyczne, rekreacyjne i gospodarcze. Wszelka działalność na terenie gminy winna uwzględniać ochronę lasów, a ewentualne działania gospodarcze nie powinny kolidować z istniejącymi kompleksami leśnymi. Należy możliwie najlepiej chronić lasy przed zagrożeniami, mogącymi spowodować większe wylesienia. Konieczna jest także kontynuacja przebudowy drzewostanów w celu zmniejszenia dominacji monokultur sosnowych. Gospodarka przemysłowa i rolna powinna być prowadzona w sposób nie powodujący eutrofizacji

wód powierzchniowych. Tereny podmokłe nie powinny być meliorowane gdyż pełnią ważne funkcje ekologiczne i hydrologiczne. Na obszarach już zmeliorowanych istotne jest jednak utrzymanie w odpowiednim stanie funkcjonujących tu systemów melioracyjnych. Ich niesprawność może doprowadzić do miejscowego czy nawet bardziej rozległego podtapiania gruntów. Gleby najwyższych w gminie klas bonitacyjnych powinny być właściwie wykorzystane i chronione. Zachodzące lokalnie procesy erozyjne można w znacznym stopniu osłabić przez ograniczenie upraw wielkopolowych i zmniejszenie wagi mechanicznego sprzętu do prac polowych. Dla zachowania bioróżnorodności szczególnie ważne oprócz terenów wodnych i leśnych są łąki i pastwiska. Ich powierzchnia jest jednak bardzo mała w stosunku do gruntów ornych. Łąki i pastwiska, szczególnie te podmokłe, są miejscem występowania wielu gatunków chronionych roślin i zwierząt. Celowe jest także zachowanie i uzupełnianie wysp leśnych, zadrzewień śródpolnych i zagłębień bezodpływowych ze śródpolnymi oczkami wodnymi. Wskazane jest tworzenie systemu małej retencji wodnej (zwłaszcza w lasach) oraz tam gdzie to jeszcze możliwe budowy niewielkich kompleksów stawów hodowlanych. Oprócz ogólnego wzbogacenia walorów środowiska, a zwłaszcza bioróżnorodności, może to wpłynąć na ograniczenie skutków suszy bądź zjawisk powodziowych. Na terenie gminy istnieją bariery i korytarze ekologiczne. Rzeki i strumienie oraz ich doliny są bardzo dobrymi korytarzami ekologicznymi. Stanowią one dobry korytarz dla roślin i zwierząt związanych z siedliskami wodnymi i podmokłymi. Niestety w wielu przypadkach mają one tu znacznie ograniczone znaczenie, ponieważ na wielu odcinkach wycięto lasy i zadrzewienia. Fragmentacja, czyli brak połączeń między poszczególnymi płacami środowiska naturalnego, jest uważana obecnie za jedno z największych zagrożeń dla przyrody.

Pomimo znaczącego przekształcenia terenów (częściowe wylesienie i inne czynniki antropogeniczne) świat roślin i zwierząt gminy Lipinki Łużyckie jest nadal dość zróżnicowany. Obecne są tutaj zespoły faunistyczne zasiedlające różnorodne i skrajnie odmienne ekosystemy, jak np.: ekosystemy leśne, łąkowe, wodne, szuwarowe, agrocenozy i urbicenozy. Miejscami można nadal spotkać bardziej wartościowe fragmenty zbiorowisk leśnych. Stanowią one o walorach szaty roślinnej tego obszaru oraz podkreślają jego specyfikę. Szczególną wartość przyrodniczą mają większe skupienia roślinności danego typu, gdzie kilka typów siedlisk związanych z jednym kręgiem roślinności występuje razem tworząc układy kompleksowe. Na terenie gminy są to zespoły przyrodnicze zlokalizowane przede wszystkim w rejonie dolin rzek Lubszy i Skrody (północna i południowa część gminy), objęte w znacznej mierze czynną i projektowaną ochroną prawną w formie obszarów Natura 2000, obszarów chronionego krajobrazu, rezerwatu przyrody i użytku ekologicznego. Obszary takie stanowią lokalne ostoje bioróżnorodności o ważnym znaczeniu dla zachowania cennych zasobów genowych oraz typów środowisk. Obszary, na których dochodzi do nagromadzenia walorów przyrodniczych w postaci stanowisk rzadkich, zagrożonych, chronionych gatunków zwierząt i roślin lub zbliżonych do naturalnych zespołów nazywane są ostojami. Należy stale rozszerzać stan inwentaryzacyjnego rozpoznania walorów przyrodniczych tych terenów. Ewentualne dodatkowe obiekty lub obszary o szczególnych walorach przyrodniczych należy obejmować zróżnicowanymi formami ochrony przyrody, zwłaszcza w przypadku występowania jakichkolwiek zagrożeń, w tym także zagospodarowaniem mogącym spowodować negatywne skutki. Ważne jest zatem sporządzenie aktualnej, kompleksowej inwentaryzacji przyrodniczej, obejmujące pełen obszar gminy.

Reasumując ogólny stan środowiska jest dobry, przy pewnym zagrożeniu w sąsiedztwie jednostek osadniczych. Jako priorytet oczekuje się sporządzenia Programu ochrony środowiska, o którym mowa w art. 17 ust 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska.

3.1.5. Gospodarka mieszkaniowa.

Standard zamieszkania w gminie jest zróżnicowany. Występują znaczne dysproporcje w poszczególnych miejscowościach i dotyczy to przede wszystkim wieku substancji mieszkaniowej. Rozwijające się osadnictwo, którego wyrazem jest nowoczesna zabudowa jednorodzinna i jednorodzinno – usługowa, sąsiaduje z zabudową sprzed 1945 roku, która nierzadko charakteryzuje się brakiem wyposażenia w podstawowe elementy sanitarne. Znaczne dysproporcje występują także w poszczególnych częściach Lipinek Łużyckich, co dotyczy zwłaszcza obszaru centrum (ul. Główna). Część zrewitalizowanych budynków sąsiaduje z substancją wymagającą pilnej modernizacji. Nieliczne zespoły zabudowy wielorodzinnej z ubogim programem usług towarzyszących i urządzonych zespołów zieleni wymagają modernizacji i uzupełnienia obiektami usługowymi oraz rekreacyjnymi w trwałej zabudowie o wysokich walorach estetyczno – użytkowych. W okresie ostatnich 20 lat liczba mieszkań wzrosła z 891 (2000 rok) do 1051 (2019 rok), a więc blisko o 20 %. W tym samym czasie powierzchnia przeciętnego mieszkania wzrosła z 79,1 m² do 86,9 m², a więc o 10 %, zaś przeciętna powierzchnia mieszkania na 1 osobę z 23,4 m² do 27,1 m², a więc o 16 %. Obecnie Gmina, na podstawie obowiązujących (nielicznych) miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, nie dysponuje znaczącymi rezerwami terenowymi dla wprowadzenia nowej zabudowy mieszkaniowej i usługowo – produkcyjnej. W związku z tym, że na jej terenie obserwuje się zwiększenie popytu na działki budowlane, niezbędne staje się opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, zwłaszcza dla najbardziej rozwojowych jednostek. Niemniej wyprzedzająco pożądane jest wykorzystanie niezagospodarowanych, wolnych od zabudowy przestrzeni w obrębie (wewnątrz) poszczególnych jednostek wiejskich.

Perspektywiczne potrzeby mieszkaniowe są ściśle powiązane ze skalą rozwoju ludności, istniejącym deficytem mieszkań samodzielnie zamieszkiwanych, jakością zasobów mieszkaniowych (wiek i stopień zużycia technicznego) oraz aspektami ekonomicznymi wynikającymi z polityki społeczno – gospodarczej państwa (zamożność społeczeństwa, dostępność do tanich kredytów hipotecznych, itp.). W przypadku gminy Lipinki Łużyckie czynnikami decydującymi w głównej mierze o potrzebie wyznaczenia i rezerwowania terenów przeznaczonych pod lokalizację zabudowy mieszkaniowej są:

- wzrost standardu zamieszkania poprzez zwiększenie powierzchni użytkowej mieszkań w przeliczeniu na 1 mieszkańca (rozgęszczenie), a tym samym także poprawa parametrów innych wskaźników zamieszkania (liczba osób na 1 mieszkanie, liczba osób na 1 izbę, itp.);
- potrzeba budowy mieszkań komunalnych i/lub socjalnych dla rodzin oczekujących na przydział takich lokali – szacowany deficyt wynosi minimum kilkanaście mieszkań;
- dążenie do modelu gospodarstw rodzinnych mieszkających samodzielnie (rozgęszczenie), w tym jednoosobowe gospodarstwa domowe oraz pary bezdzietne – szacowany deficyt wynosi obecnie kilkaset mieszkań;
- migracje mieszkańców z pobliskich gmin, wyrażające się popytem na działki budowlane na terenie gminy – szacowany popyt wynosi obecnie kilkanaście mieszkań rocznie;
- popyt na budowę tak zwanych „drugich domów” przez osoby spoza terenu gminy, preferujące typ lokalnych walorów przyrodniczo – krajobrazowych – szacowany popyt wynosi obecnie kilkanaście mieszkań rocznie;
- konieczność wymiany zużytej technicznie zabudowy na nową – kilkaset mieszkań.

Za jednostki rozwojowe w gminie Lipinki Łużyckie uznać należy miejscowości największe i zarazem koncentrujące już wykształcone funkcje usługowe oraz wyposażone w podstawową infrastrukturę techniczną i społeczną. Poza Lipinkami Łużyckimi są to przede wszystkim wsie: Grotów, Pietrzyków i Suchleb. Popytem na budownictwo mieszkaniowe, w tym rezydencjonalne, a także letniskowe cieszą się miejscowości położone w

bezpośrednim pobliżu kompleksów leśnych, w tym te najmniejsze, a także wsie Górka i Sieciejów zlokalizowane blisko miasta Żary. Pozostałe miejscowości charakteryzują się zdecydowanie mniejszym zainteresowaniem w kontekście realizacji nowych obiektów mieszkaniowych ze względu na fizjografię terenu (np.: zagrożenia podtopieniami, rzeźba terenu, trudności z rozwojem funkcji rolniczych i innych dochodowych działalności gospodarczych, itp.) oraz z powodu niedostatku infrastruktury technicznej i społecznej. Jednakże powinno się je promować w kontekście budownictwa mieszkaniowo – usługowego (turystyka) oraz letniskowego, z racji położenia w rejonie dość atrakcyjnym krajobrazowo. Dla terenów preferowanego rozwoju funkcji mieszkaniowych należy przyjmować zasadę wyprzedzającego wyposażania ich w niezbędne urządzenia infrastruktury technicznej. Należy również umożliwić lokalizację działalności usługowych, zwłaszcza usług podstawowych, dopuszczając realizację usług w formie wbudowanej lub wolnostojącej.

W zakresie osadnictwa i budownictwa mieszkaniowego należałoby określić następujące, strategiczne kierunki rozwoju:

- adaptację i modernizację, a więc podnoszenie wartości użytkowych istniejącej substancji mieszkaniowej;
- dopuszczenie przekształceń funkcji pierwotnych (zabudowy zagrodowej) do funkcji usług lokalnych;
- wymianę zużytej zabudowy w obrębie dotychczasowego siedliska;
- kształtowanie nowej zabudowy w ramach strefy dopuszczalnego zainwestowania – tworzenie zabudowy zwartej (wypełnianie istniejących luk, enklaw, realizacja zabudowy w bezpośrednim sąsiedztwie terenów zainwestowanych wzdłuż istniejących dróg);
- ograniczenie możliwości wyznaczania nowych terenów zabudowy na obszarach systemu terenów otwartych;
- preferowanie regionalnych cech architektonicznych w budownictwie;
- realizację zabudowy usługowej i gospodarczej z dostosowaniem formy architektonicznej do otaczającej zabudowy i krajobrazu;
- uzupełnienie niezbędnego zakresu usług podstawowych.

3.1.6. Struktura funkcjonalno – przestrzenna.

Blisko 94 % powierzchni gminy stanowią lasy i grunty leśne oraz użytki rolne (odpowiednio: 51 % i 43 %). Obszar niespełna 89 km² zamieszkuje obecnie blisko 3,5 tysiąca mieszkańców, co daje średnią gęstość zaludnienia na poziomie 38 osób/km². Jest to typowy wskaźnik dla większości lubuskich gmin wiejskich. Sieć osadniczą gminy Lipinki Łużyckie tworzy 12 wsi, co zważywszy z jednej strony na jej stosunkowo dużą powierzchnię, a z drugiej na niskie zaludnienie (jedne z najniższych spośród wszystkich gmin województwa lubuskiego), stanowi dość wysoki stopień rozproszenia, mający niekorzystny wpływ na kształtowanie warunków socjalno – bytowych miejscowej społeczności. Sama wieś gminna (Lipinki Łużyckie) liczy przeszło 1500 mieszkańców, co stanowi blisko połowę mieszkańców całej gminy. Tym samym pozostałe 11 wsi zamieszkuje tylko około 1800 mieszkańców. Populacja żadnej z nich nie przekracza 400 mieszkańców. Większość wsi zawiera się w granicach pomiędzy 100 a 200 mieszkańców (Boruszyn, Brzostowa, Górka, Sieciejów, Suchleb, Zajączek), natomiast aż 3 wsie (Cisowa, Piotrowice i Tyliczki) to jednostki bardzo małe, poniżej 50 mieszkańców. Rozmieszczenie poszczególnych miejscowości, poza Lipinkami Łużyckimi i Suchlebem (tworzących przestrzennie i funkcjonalnie de facto jeden organizm), cechuje się przestrzenną równowagą, co oznacza, że nie występuje ich zagęszczanie się i jednoczesny brak terenów osadniczych na większym obszarze. Jednakże taka struktura sieci osadniczej powoduje, że w rozwoju społeczno – gospodarczym poszczególnych miejscowości występują wyraźne dysproporcje. Praktycznie jedynym ośrodkiem koncentrującym funkcje pracy oraz ofertę usług (publicznych i komercyjnych) są Lipinki Łużyckie. We wsiach Cisowa, Piotrowice, Sieciejów, Suchleb i Tyliczki nie występują żadne placówki i obiekty usługowe. Są one zagrożone trwałą marginalizacją oraz kumulowaniem problemów

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
STRATEGIA ROZWOJU GMINY LIPINKI ŁUŻYCKIE DO 2030 ROKU

społecznych i ekonomicznych. Nie dotyczy to wsi Suchleb, która jest powiązana przestrzennie i funkcjonalnie z Lipinkami Łużyckimi.

Na terenie gminy dominuje zabudowa zagrodowa, najczęściej w postaci budynków z początków XX wieku. Jej stan techniczny można najogólniej określić jako średni, wymagający remontów i modernizacji. Obiekty o znacznie bardziej rozbudowanej funkcji i architekturze, nie licząc zabytkowych dworów, folwarków czy obiektów sakralnych, koncentrują się niemal wyłącznie w Lipinkach Łużyckich. W okresie ostatnich 20 lat rozwija się jednak nowa fala osadnictwa, głównie w postaci zabudowy jednorodzinnej, będąca konsekwencją ruchów migracyjnych miasto – wieś. Dotyczy to jednak przede wszystkim miejscowości położonych we wschodniej części gminy (Brzostowa, Górka, Lipinki Łużyckie, Pietrzyków, Sieciejów, Suchleb), czyli leżących najbliżej miasta Żary. Współczesna zabudowa powstaje głównie na ich obrzeżach. W rejonie wsi położonych najbliżej kompleksów leśnych rozwija się także zabudowa letniskowa i rezydencjonalna. Nowe obiekty usługowe i produkcyjne powstają głównie w Lipinkach Łużyckich. Co bardzo istotne wszystkie wsie wykazują jeszcze historycznie ukształtowaną, dużą zwartość zabudowy.

Pod względem funkcjonalnym gmina Lipinki Łużyckie jest jeszcze typową samorządową jednostką wiejską z wiodącą rolą sektora rolniczego i leśnego. Sektory usługowy i produkcyjny obecnie pełnią jedynie funkcje uzupełniające. Mają one jednak duże szanse rozwoju, a produkcja energii ze źródeł odnawialnych oraz turystyka i rekreacja nawet na skalę ponadlokalną. Wielofunkcyjnym ośrodkiem lokalnym, obsługującym teren całej gminy jest miejscowość Lipinki Łużyckie. W pozostałych miejscowościach dominują jeszcze funkcje związane z rolnictwem i leśnictwem. Miejscowość Lipinki Łużyckie predysponowana jest do dalszego rozwoju funkcji usługowo – produkcyjnych. Rejony wokół pozostałych, większych miejscowości predysponowane są zaś do rozwoju intensywnego rolnictwa (hodowla, uprawy nie wymagające dobrych gleb), względnie produkcji energii ze źródeł odnawialnych, a także drobnej wytwórczości oraz potencjalnie przetwórstwa przemysłowego o profilach nie kolidujących z obecnością cennych walorów przyrodniczo – krajobrazowych. W północnej i południowej części gminy, położonej na terenie obszarów objętych ochroną, oraz w mniejszych miejscowościach wskazany jest rozwój funkcji turystyczno – rekreacyjnych. Dla wszystkich jednostek wskazany jest rozwój rolnictwa ekologicznego.

TABELA 1: Gmina Lipinki Łużyckie – struktura funkcjonalna według miejscowości (obrębów ewidencyjnych).

Miejscowość	Funkcje podstawowe²	Funkcje uzupełniające (perspektywiczne)
1	2	3
Boruszyn	rolnictwo	bez zmian, względnie OZE na skalę produkcyjną ³
Brzostowa	rolnictwo i leśnictwo	turystyka i rekreacja, względnie OZE na skalę produkcyjną
Cisowa	rolnictwo i leśnictwo	bez zmian, względnie OZE na skalę produkcyjną
Górka	rolnictwo	bez zmian, względnie OZE na skalę produkcyjną z ograniczeniami maksymalnej powierzchni

² Z pominięciem funkcji mieszkaniowej obecnej w każdej miejscowości.

³ Pod pojęciem skali produkcyjnej należy rozumieć moc urządzeń przekraczającą próg, który obliguje ustalenie ich rozmieszczenia w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, zgodnie z ustawą z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
STRATEGIA ROZWOJU GMINY LIPINKI ŁUŻYCKIE DO 2030 ROKU

1	2	3
Grotów	rolnictwo i leśnictwo	usługi, nieuciążliwe działalności produkcyjne, względnie OZE na skalę produkcyjną
Lipinki Łużyckie	usługi, działalności produkcyjne	bez zmian, względnie OZE na skalę produkcyjną
Pietrzyków	rolnictwo, leśnictwo, turystyka i rekreacja	bez zmian, względnie OZE na skalę produkcyjną
Piotrowice	rolnictwo	turystyka i rekreacja, względnie OZE na skalę produkcyjną
Sieciejów	rolnictwo i leśnictwo	turystyka i rekreacja, względnie OZE na skalę produkcyjną z ograniczeniami maksymalnej powierzchni
Suchleb	rolnictwo i leśnictwo	usługi, względnie OZE na skalę produkcyjną z ograniczeniami maksymalnej powierzchni
Tyliczki	rolnictwo	turystyka i rekreacja
Zajączek	rolnictwo, leśnictwo, działalności produkcyjne	turystyka i rekreacja względnie OZE na skalę produkcyjną

Źródło: Opracowanie własne, 2021.

Należy podkreślić, że wraz z tendencją do tworzenia większych (wysokotowarowych) gospodarstw rolnych, a tym samym postępującą likwidacją czy ograniczeniem działalności gospodarstw rodzinnych, obecna funkcja rolnicza określona w większości miejscowości jako podstawowa czy jedna z podstawowych, ograniczać się będzie przede wszystkim jako wiodąca w strukturze zagospodarowania przestrzeni (struktura przestrzenna) i nie będzie stanowić wiodącej funkcji ekonomicznej (źródło dochodów mieszkańców). W perspektywie najbliższych kilkunastu lat należy więc spodziewać się dalszego ograniczenia funkcji rolniczej jako głównego bądź nawet uzupełniającego źródła utrzymania miejscowej ludności. W miejscowościach, które nie mają predyspozycji do rozwoju funkcji produkcyjnych i usługowych, dominować będzie przede wszystkim funkcja mieszkaniowa.

W przeznaczeniu terenów do pełnienia funkcji planistycznych należy uwzględnić ograniczenia jakie wynikają z prawnej ochrony środowiska, zasobów przyrody i warunków życia ludzi. Należy zapewnić przewidywaną prawem ochronę wszystkich elementów środowiska oraz obszarów i obiektów objętych ochroną. Funkcjonowanie infrastruktury technicznej stwarza dodatkowe ograniczenia, w tym konieczność ustanawiania stref ochronnych i/lub obszarów ograniczonego użytkowania. Na terenie gminy Lipinki Łużyckie występują następujące tereny i obiekty wymagające zapewnienia stref ochronnych i ograniczonego użytkowania, wynikających z przepisów odrębnych:

- lasy i grunty leśne;
- zieleń urządzonej i zadrzewienia;
- użytki rolne (gleby) klasy III;
- powierzchnia ziemi, krajobraz i powietrze.
- wody podziemne i powierzchniowe;
- obszary szczególnego zagrożenia powodzią;
- obszary i obiekty objęte ochroną w myśl ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody;
- udokumentowane złoża kopalin;
- obiekty i obszary zabytkowe wpisane do rejestru zabytków;

- obiekty i obszary zabytkowe ujęte w wojewódzkiej ewidencji zabytków i wyznaczone przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków do ujęcia w gminnej ewidencji zabytków
- udokumentowane stanowiska archeologiczne ujęte w wojewódzkiej ewidencji zabytków wyznaczone przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków do ujęcia w gminnej ewidencji zabytków.
- strefy uciążliwości akustycznej od dróg i linii kolejowych;
- strefy bezpieczeństwa (ograniczonego użytkowania) wynikające z ruchu drogowego i kolejowego;
- tereny ochrony bezpośredniej i potencjalnie pośredniej od ujęć wód podziemnych przeznaczonych na cele komunalne;
- potencjalnie strefy kontrolowane od sieci gazowej;
- tereny położone w strefie uciążliwości od linii i urządzeń elektroenergetycznych;
- strefy ochrony sanitarnej od cmentarzy;
- tereny zamknięte (kolejowe);
- strefy ochronne związane z rozmieszczeniem urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii;
- ewentualne strefy ochronne i obszary ograniczonego użytkowania ustalane indywidualnie dla obiektów typu: oczyszczalnie ścieków, składowiska odpadów komunalnych i przemysłowych, bazy maszynowe, zakłady przemysłowe, fermy hodowlane, stacje paliw płynnych, itp.

3.1.7. Planowanie przestrzenne.

Kluczowe znaczenie musi mieć prowadzenie racjonalnego zagospodarowania przestrzennego jak również przestrzeganie ładu urbanistycznego. W świetle zdiagnozowanych potencjałów rozwoju jak i barier w rozwoju gminy za wybitnie niekorzystny należy uznać fakt, że obecnie tylko 0,7 % jej powierzchni objęta jest obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego. Praktycznie cały proces planistyczny odbywa się tutaj za pomocą decyzji lokalizacyjnej celu publicznego lub decyzji o warunkach zabudowy, czyli prowizorycznego zastępstwa planów miejscowych. W związku z tym, że siłą rzeczy duża część z nich wydawana jest wbrew ustaleniom studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, nie może być w tym wypadku mowy o prowadzeniu profesjonalnej czy wręcz racjonalnej polityki przestrzennej. Obecnie opracowywane plany miejscowe, służące perspektywnym inwestycjom (Pietrzyków, Piotrowice) spowodują, że po ich uchwaleniu pokrycie nimi w skali gminy wzrośnie do 13 %. Niezależnie od powyższego jako priorytet należy uznać sporządzenie planów miejscowych dla wsi Lipinki Łużyckie i Suchleb.

3. 2. Sfera społeczna.

3.2.1. Demografia.

W przeciągu ostatnich 20 lat liczba ludności gminy zwiększyła się o 5,11 %, zaś w ciągu ostatnich 10 lat o 3,27 %. Zachodzą tu zatem jeszcze korzystne procesy demograficzne, czego obrazem jest dodatni przyrost rzeczywisty. Wzrost wynika głównie dzięki dodatniemu saldu migracji, które występuje tu nieprzerwanie od 2010 roku. Gminę zamieszkuje jednak coraz starsza demograficznie społeczność. Tylko blisko 23 % mieszkańców nie ukończyło jeszcze 19 roku życia. Co prawda większość osób w wieku nieprodukcyjnym stanowią jeszcze osoby w wieku przedprodukcyjnym niż poprodukcyjnym, jednak w ostatnim blisko 20–leciu odsetek ludności w wieku przedprodukcyjnym zmniejszył się z 24,3 % (2002 rok) do 20,4 % (2019 rok), a ludności w wieku poprodukcyjnym zwiększył się z 15,6 % (2002 rok) do 17,6 % (2019 rok). W tym samym okresie obciążenie ludności w wieku poprodukcyjnym na roczniki w wieku produkcyjnym zwiększyło się z 26,0 % do 28,4 %, zaś na roczniki w wieku przedprodukcyjnym z 64,2 % do 86,5 %. Z prognozy demograficznej wynika, że w ciągu najbliższych 30 lat

można spodziewać się utrzymania dotychczasowej liczby ludności, przy założeniu utrzymania dynamiki korzystnego salda migracji. Jeżeli jednak osłabnie strumień dodatniego salda migracji, w ciągu najbliższych kilkunastu lat można przewidywać wzrost „obciążenia” demograficznego poprzez populację osób „poprodukcyjnych” i w konsekwencji spadek liczby ludności, a tym samym odwrócenie obecnych, jeszcze korzystnych proporcji.

3.2.2. Ochrona zdrowia i opieka społeczna.

Problematyka dotycząca usług ochrony zdrowia w skali kraju i regionu, w na terenie gminy Lipinki Łużyckie, ma przynajmniej stosunkowo niewiele wspólnego z gospodarką przestrzenną. Zdecydowana większość niedoborów, mających głównie podłoże organizacyjne i finansowe, dotyczy dostępności i jakości usług medycznych. Obecną sieć placówek w gminie można uznać jako wystarczającą z punktu widzenia podstawowych potrzeb, ze względu na bliskość wykwalifikowanych usług medycznych (przychodnie specjalistyczne i szpitale) w placówkach zlokalizowanych w pobliskich Żarach i Zielonej Górze. Ze względu na wzrost zgonów z powodu tak zwanych chorób cywilizacyjnych (dysfunkcje układu krążenia, nowotwory, itp.), któremu dodatkowo sprzyja starzenie się społeczeństwa, bardzo ważne są działania organizacyjne z zakresu promocji zdrowia i kształtowania prozdrowotnych postaw mieszkańców.

System doraźnej pomocy społecznej reprezentowany przez ośrodek pomocy społecznej wydaje się być wystarczający, zarówno organizacyjnie jak i merytorycznie, w stosunku do lokalnych potrzeb. Z rok na rok spada liczba przyznawanych zasiłków, na co zasadniczy wpływ ma niskie bezrobocie, a tym samym poprawa sytuacji materialnej gospodarstw domowych oraz ograniczona ilość zjawisk patologii społecznych. Nie bez znaczenia jest fakt, że zasilający populację gminy nowi osadnicy, to głównie ludzie dobrze sytuowani finansowo i niekonfliktowi. Istotnym problemem społecznym, wręcz wyzwaniem cywilizacyjnym, nie tylko w skali gminy, ale również kraju i całej Europy jest rosnąca ilość osób starszych, w tym zarówno chorych jak i mieszkających samotnie, a także mających problemy finansowe. Uzasadnioną potrzebą jest więc organizacja (budowa i/lub adaptacja) obiektów służących osobom starszym, a optymalnym rozwiązaniem jest tworzenie specjalnych miejsc i stref przeznaczonych wyłącznie dla osób starszych (np.: mieszkania chronione). Optymalną lokalizacją dla tego typu obiektów są rejony zlokalizowane poza obszarami silnie zurbanizowanymi i charakteryzujące się względną ciszą czy otoczeniem terenów zielonych (np.: zespoły pałacowo/dworsko – parkowe, nieużytkowane ośrodki wypoczynkowe, likwidowane placówki szkolne na terenach wiejskich, itp.). Predysponowane są do tego także wiejskie rejony gminy Lipinki Łużyckie. Znaczący udział w adaptacji czy budowie nowych obiektów służących osobom starszym, zwłaszcza lepiej sytuowanym finansowo, które świadomie wybiorą na starość pobyt w tego typu placówkach, będzie miał sektor prywatny oraz partnerstwo publiczno – prywatne.

Z przeprowadzonych analiz wynika, że w tej chwili niedobór żłobków na terenie gminy można szacować na 1 obiekt. Rozwój sieci żłobków możliwy jest zarówno poprzez budowę nowego obiektu, jak również adaptację wybranych, nieużytkowanych obiektów komunalnych (np.: likwidowane placówki szkolne czy tylko poszczególne oddziały) czy po prostu poprzez rozbudowę obecnych obiektów oświatowych. Mając na uwadze zasoby komunalne gminy Lipinki Łużyckie należy założyć, że umożliwiają one powstanie placówki żłobkowej bez konieczności budowy nowego, specjalnie dedykowanego obiektu. Opcjonalnie można rozważyć rozwój komercyjnych usług opieki nad najmłodszymi dziećmi (np.: kluby dziecięce).

3.2.3. Oświata.

Obecnie, jak i w perspektywie najbliższych kilku lat, oferta wychowania przedszkolnego i edukacji na poziomie podstawowym zaspokaja potrzeby miejscowej społeczności. W ciągu ostatnich blisko 20 lat zanotowano w tym zakresie znaczny postęp. Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w wieku 3 – 5 lat wzrósł w tym okresie z 28,6 % (2003 rok) do 65,7 % (2019 rok), zaś odsetek dzieci w wieku 3 – 6 lat wzrósł z 46,2 % do 69,9 %. W nieco dłuższej perspektywie czasowej, o ile zwiększy się liczba urodzeń, a więc i wzrośnie popyt na usługi przedszkolne, można rozważyć możliwość poszerzenia oferty dostępności do wychowania przedszkolnego poprzez (opcjonalnie) zwiększenie liczby oddziałów przy obecnej placówce (rozbudowa), budowę nowego obiektu lub adaptację wybranych czy częściowo nieużytkowanych obiektów komunalnych (np.: świetlice wiejskie, likwidowane placówki szkolne czy tylko poszczególne oddziały). Pomocna może być (również opcjonalnie) prywatna inicjatywa w zakresie wychowania przedszkolnego. Dotyczy to przede wszystkim małych obiektów przedszkolnych (do kilkunastu wychowanków) funkcjonujących na bazie prywatnych obiektów w ramach istniejącej substancji lokalowej.

3.2.4. Kultura.

Ze względu na brak zinstytucjonalizowanej jednostki kultury na terenie gminy nie funkcjonują formalne grupy artystyczne i koła zainteresowań. Podaż obiektów bazy usług kultury nie jest ilościowo wysoka, albowiem tylko we wsiach: Górką, Grotów, Lipinki Łużyckie i Pietrzyków funkcjonują świetlice wiejskie, z czego obiekt w Górcie jest obecnie wyłączony ze względu na stan techniczny. W budowie jest świetlica w Zajączku. Ponadto w Lipinkach Łużyckich (budynek świetlicy) jest Biblioteka Publiczna, która ze względów technicznych wymaga nowej siedziby. Jakość usług kultury, a więc tylko świetlic wiejskich i biblioteki, wydaje się nie być w pełni wystarczająca z punktu widzenia potrzeb. Istnieją uzasadnione przesłanki sugerujące rozbudowę wybranych obiektów o nowe sale i pracownie. Miejscowościami, które docelowo nie będą posiadały świetlic wiejskich będą: Boruszyn, Brzostowa, Cisowa, Piotrowice, Sieciejów, Suchleb i Tyliczki, ale charakteryzują się one bardzo niskim zaludnieniem. Ponadto w pobliskich Boruszynowi, Brzostowej, Cisowej, Piotrowicach, Sieciejowie, Suchlebowi i Tyliczkach miejscowościach (odpowiednio: dla Cisowej i Tyliczek – Zajączek, dla Boruszyna i Suchleba – Lipinki Łużyckie, dla Piotrowic – Pietrzyków, dla Brzostowej i Sieciejowa – Górką lub Pietrzyków) funkcjonują już lub będą docelowo funkcjonować świetlice wiejskie dostępne dla ich mieszkańców. Po stronie uzasadnionych potrzeb należy zaliczyć organizację terenów do organizacji imprez plenerowych czy zagospodarowanie terenów przy świetlicach wiejskich w poszczególnych miejscowościach. Zakłada się również budowę nowej świetlicy środowiskowej z kompletem boisk sportowych w Lipinkach Łużyckich. Ważnym aspektem są także działania natury organizacyjnej, zachęcające uczestnictwem w życiu kulturalnym gminy coraz większej liczby mieszkańców. Należy zatem poszerzać ofertę usług kultury w kierunku potrzeb różnych grup wiekowych, przede wszystkim dla dzieci, młodzieży, osób starszych i niepełnosprawnych w postaci np.: rozwojowych grup artystycznych, sekcji i kół zainteresowań. Można również łączyć działalność instytucji (obiektów) kulturalnych z innymi rodzajami aktywności, szczególnie w dziedzinach: nauki, sportu, rekreacji, gastronomii czy rozrywki. Należy także rozważyć powołanie scentralizowanej instytucji kulturalnej koordynującej wyżej wymienione działania.

3.2.5. Sport.

Podstawową infrastrukturę sportową gminy Lipinki Łużyckie można uznać za dość skromną. Boiska sportowe funkcjonują de facto tylko w 3 wsiach (Grotów, Lipinki Łużyckie, Pietrzyków), a place zabaw dodatkowo w 2 kolejnych (Boruszyn i Górką). Do najważniejszych potrzeb należą przede wszystkim rozbudowa, bieżące remonty

i modernizację istniejącej już infrastruktury sportowo – rekreacyjnej, ale także budowa kolejnych placów zabaw i siłowni zewnętrznych czy obiektów typu skate park lub pumptrack dla młodzieży oraz budowa boisk wielofunkcyjnych w miejscowościach, które ich dotychczas nie posiadają, za wyjątkiem tych najmniejszych (Cisowa, Piotrowice, Tyliczki). Przedsięwzięcia związane z budową placów zabaw czy siłowni zewnętrznych nie wymagają specjalnych rezerw terenowych. W miarę możliwości lokalizację usług sportu i rekreacji należy koordynować z usługami kultury. W zakresie kultury fizycznej czy w ogóle promocji zdrowego trybu życia działania gminy jak i innych instytucji (szkoła, kluby sportowe) powinny koncentrować się wokół rozwoju oraz upowszechniania różnych form sportu i rekreacji. Należy umożliwiać miejscowej młodzieży zrzeszanie się w klubach i sekcjach sportowych oraz rozwijać ich ofertę. Usługi z zakresu sportu i rekreacji należy przygotować także dla osób starszych i niepełnosprawnych.

3.2.6. Współpraca społeczna.

Rozwój gminy między innymi w oparciu o nowych, najczęściej dobrze wykształconych i sytuowanych finansowo osadników, pochodzących z większych miast, może skutkować zwiększeniem dysproporcji ekonomicznych i mentalnych w stosunku do mieszkającej tu od lat, głównie rolniczej czy porolniczej społeczności. Uwidocznić mogą się wówczas konflikty społeczne na niekorzyść jednych i drugich. Kluczowy jest zatem wzajemny szacunek lokalnej wspólnoty i przyjazność dla osób o odmiennych poglądach i stylu życia. Ważną rolę do odegrania w tym zakresie mają wspomniane usługi kultury, ale także funkcjonowanie lokalnych organizacji społecznych. Na terenie gminy nie zarejestrowano żadnej fundacji, a liczba stowarzyszeń i organizacji społecznych wynosi tylko 11. Wzmocnienia wymaga zatem w dalszym ciągu, podobnie jak w skali całego regionu lubuskiego, rozwój społeczeństwa obywatelskiego, wsparcie sektora pozarządowego czy stymulowanie współpracy NGO z samorządem i instytucjami publicznymi. Dodatkowo, jak wspomniano w *Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030*, rosnąca świadomość regionalnej tożsamości powinna zostać wykorzystana do pobudzania rozwoju społeczeństwa obywatelskiego, w tym do większego zaangażowania społeczności regionalnej w życiu publicznym i zwiększenia zaufania publicznego. Kontynuacji wymaga także likwidacja wszelkich barier dla osób niepełnosprawnych zarówno na szczeblu infrastruktury społecznej jak i technicznej. Utrzymać i rozwijać należy także współpracę instytucjonalną i partnerską jaką Gmina Lipinki Łużyckie prowadzi na arenie krajowej i międzynarodowej.

3.2.7. Bezpieczeństwo publiczne.

Pomimo tego, że na terenie gminy nie ma stałego posterunku Policji i funkcjonuje tylko 1 jednostka Ochotniczej Straży Pożarnej (włączona do KSRG), to obecny stan można uznać za wystarczający. Decydującym w tym zakresie argumentem jest bliska odległość od jednostek KPP i PSP w Żarach oraz jednostek OSP (KSRG) w okolicznych gminach. Co prawda przestępczość jest tu dość niska, ale jako priorytet prewencyjny zaleca się objęcie systemem monitoringu wizyjnego wybranych obiektów komunalnych i głównych ciągów komunikacyjnych. Ponadto ważne będzie bieżące doposażenie sprzętowe i organizacyjne lokalnej jednostki OSP w Lipinkach Łużyckich. Potrzeba organizacji ewentualnego posterunku Policji (stałego lub tylko w określonych godzinach) zależna będzie od dalszego rozwoju gminy, zarówno demograficznego jak i gospodarczego.

3. 3. Sfera gospodarcza.

Transformacja systemowa w Polsce wymusiła szereg zmian, które w jej początkowej fazie niekorzystnie odbiły się także na gminie Lipinki Łużyckie. Ograniczenie, a także zaniechanie produkcji przez ówczesne zakłady produkcyjne, zmniejszenie podaży pracy przez zakłady w pobliskich gminie ośrodkach (głównie Żary), a także

likwidacja uspołecznionych podmiotów sektora rolnego na terenach wiejskich, spowodowały wzrost bezrobocia. Wskutek powyższego realne dochody dużej części mieszkańców gminy obniżyły się w stosunku do lat 70–tych i 80–tych XX wieku. Szansą na poprawę bytu pracowników oraz kooperantów upadłych przedsiębiorstw były inwestycje zewnętrzne, a także poszukiwanie nowych, zewnętrznych miejsc pracy.

3.3.1. Rynek pracy.

Gmina Lipinki Łużyckie to typowa jednostka wiejska o przewadze udziału funkcji mieszkaniowej nad funkcją pracy. Rynek pracy opiera się głównie na rolnictwie, leśnictwie i usługach, jednakże tylko część mieszkańców pracuje we własnych gospodarstwach rolnych. Znaczna grupa mieszkańców pracuje poza granicami gminy, przede wszystkim w pobliskich Żarach, a także za granicą. Pozostała część znajduje zatrudnienie w lokalnych zakładach pracy, zwłaszcza usługowych. W okresie ostatnich 20 lat liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na terenie gminy wzrosła ze 186 (2000 rok) do 261 (2019 rok), a więc aż o 40 %. Tym samym wzrósł wskaźnik ilości podmiotów na 1000 mieszkańców z 57,93 do 77,33, a na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym ze 100,76 do 124,76. Dominują działalności usługowe (65 % wszystkich zarejestrowanych podmiotów), ale największy progres w okresie ostatnich 10 lat zanotowały podmioty produkcyjne (głównie budowlane), których liczba wzrosła z 48 (2009 rok) do 81 (2019 rok), a więc aż o 70 % i stanowią one obecnie 31 % wszystkich zarejestrowanych firm. Regres nastąpił natomiast wśród działalności związanych z rolnictwem gdzie zanotowano spadek liczby podmiotów gospodarczych z 22 (2009 rok) do 9 (2019 rok), a więc aż o 60 % i stanowią one obecnie 4 % z ogółu firm. Zdecydowana większość firm (76 %) to jednak zakłady osób fizycznych, często tylko jednoosobowe działalności gospodarcze. Potwierdzają to dane odnośnie liczby pracujących⁴, czyli zatrudnienia w większych zakładach pracy. W ciągu ostatnich 20 lat liczba pracujących spadła z 337 osób (2000 rok) do 248 (2019 rok), a więc przeszło o 25 %. Tym samym spadł także wskaźnik ilości pracujących na 1000 mieszkańców ze 104,95 do 76,48, a na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym ze 182,56 do 118,55. Wśród pracujących od lat dominują kobiety, zatrudnione głównie w lokalnych usługach (sektor publiczny i handel). Brakuje zatem w gminie Lipinki Łużyckie większych pracodawców, co powoduje konieczność wspomnianych na wstępie wyjazdów do pracy poza granice gminy. Postępujący de facto już od kilkunastu lat spadek bezrobocia, podtrzymywany dynamiką dobrej koniunktury gospodarczej, znacząco poprawił sytuację na rynku pracy w skali kraju, regionu i lokalnej. Problemem lokalnym dla większości małych gmin pozostaje mała ilość satysfakcjonujących, spełniających ambicje i dobrze płatnych miejsc pracy dla ludzi młodych, co powoduje ich stały odpływ do większych ośrodków miejskich w kraju czy zagranicę. Pandemia COVID-19 może potencjalnie doprowadzić do ponownego wzrostu bezrobocia, jednak trudno obecnie przewidzieć skalę tej tendencji i jej ewentualne skutki.

3.3.2. Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo.

Pod względem struktury gospodarczej gmina Lipinki Łużyckie zaliczana jest do rolniczo – usługowych. Gospodarka rolna, której nie sprzyja bonitacja gleb, pełni nadal podstawową funkcję, zarówno odnośnie struktury przestrzennej jak i gospodarczej. Nie występują gleby najlepszych (I i II) klas bonitacyjnych, a III klasę reprezentuje tylko 6,64 % z ogółu gleb, z czego grunty orne 7,31 %, a użytki zielone 3,99 %. Ogólny wskaźnik waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej dla gminy Lipinki Łużyckie wynosi zaledwie 58,8 pkt (Polska – 66,6 pkt, województwo lubuskie 62,3 pkt, powiat żarski 60,7 pkt). Aktualne dane sugerują, że blisko połowa użytków

⁴ Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób oraz pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, bez fundacji, stowarzyszeń, partii politycznych, związków zawodowych, organizacji społecznych, organizacji pracodawców, samorządu gospodarczego, zawodowego oraz duchownych.

rolnych jest zmeliorowana, przy czym w większym stopniu użytki zielone niż grunty orne. Zdrenowaniem objęta jest ponad 1/3 użytków rolnych, w większym stopniu grunty orne. Na każde 100 ha (1 km²) użytków rolnych przypada blisko 3 km rowów melioracyjnych. Prawidłowe funkcjonowanie systemów melioracyjnych jest uzależnione od ich właściwej eksploatacji i konserwacji. Odpowiedzialność za właściwe utrzymywanie urządzeń melioracji wodnych spoczywa na właścicielach gruntów. Stan urządzeń melioracji wodnych szczegółowych na terenie gminy jest jednak w dużej mierze niezadowalający. Większość urządzeń melioracyjnych wymaga odbudowy lub modernizacji. Gospodarstw rolnych prowadzących działalność rolniczą było w okresie *Powszechnego Spisu Rolnego z 2010 roku* 236, ale liczba ta z roku na rok ulega zmniejszeniu. Większość z nich, zwłaszcza o areale do 10 ha, poszukuje dodatkowych, pozarolniczych źródeł dochodu. Dla części małych i średnich gospodarstw rolnych problemem jest zjawisko tak zwanego ukrytego bezrobocia. Z drugiej strony nowoczesne (wielkoobszarowe) gospodarstwa rolne stają się głównymi kołami zamachowymi lokalnej gospodarki. Rozwijają się także gospodarstwa rybackie, które stanowią alternatywę dla tradycyjnego rolnictwa. Lokalne rolnictwo, zwłaszcza ukierunkowane na hodowlę, ma dobre możliwości do dalszego rozwoju. Kierunek hodowlany wynika przede wszystkim z warunków naturalnych składających się na niską jakość rolniczej przestrzeni produkcyjnej, mało korzystną dla upraw. Możliwości rozwoju mają oczywiście także mniej wymagające uprawy i gospodarka rybacka. Oprócz możliwie wielofunkcyjnego charakteru lokalnego rolnictwa oczekuje się dalszej poprawy struktury agrarnej i rozwoju grup producenckich. Dla całego rolnictwa zaleca się produkcję ekologiczną.

3.3.3. Działalności produkcyjne.

Na terenie gminy udokumentowano 1 złożo kopalni – złożo rudy miedzi „Żary” (RM 19587). Ponadto wytypowano tu 3 obszary perspektywiczne dla występowania kopalni – 1 dla węgla brunatnego i 2 dla kruszywa naturalnego. Jak dotychczas rejony występowania wyżej wymienionych kopalni nie zawierają zasobów przemysłowych. Poza tym eksploatacja każdego z nich byłaby konfliktowa dla środowiska. Górnictwo, zwłaszcza na skalę wielkoprzemysłową, nie jest obecnie ani możliwym, ani pożądanym kierunkiem rozwoju gminy.

Obecne działalności produkcyjne, najczęściej w postaci niewielkich zakładów, pełnią jedynie uzupełniającą w lokalnej strukturze gospodarczej. Poza budownictwem, którym zajmują się przede wszystkim mikroprzedsiębiorstwa, dominuje przemysł drzewny, rolno – spożywczy, tekstylny i rzemiosło produkcyjne. Szansami na dalszy rozwój aktywności gospodarczych na terenie gminy Lipinki Łużyckie związanych z sektorem produkcyjnym są obecnie:

- miejscowa baza surowcowa (np.: drewno);
- wykwalifikowana siła robocza, która w chwili obecnej świadczy usługi pracy poza granicami gminy;
- uzbrojone i planowane do uzbrojenia tereny przeznaczone pod działalności produkcyjne, w tym wyznaczone w obecnie obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego (Lipinki Łużyckie i Zajączek);
- przebieg głównych szlaków komunikacyjnych w południowo – zachodniej części kraju (drogi nr A18 i 12 oraz linia kolejowa nr 14);
- bliskość granicy z Republiką Federalną Niemiec.

Niezmiernie ważnym argumentem, stymulującym rozwój aktywności produkcyjnych i towarzyszących produkcji, jest tak zwana strategiczna pozycja gminy, czyli waga jej atutów w stosunku do innych, konkurujących z nią samorządów. Przeprowadzone analizy świadczą o przeciętnych w skali całego regionu lubuskiego, czy nawet tylko powiatu żarskiego, predyspozycjach do dalszego rozwoju działalności produkcyjnych na terenie gminy Lipinki Łużyckie. Głównymi atutami są co prawda przebieg ważnych, nawet w skali ponadregionalnej, szlaków

drogowych i linii kolejowej oraz rozbudowane sieci elektroenergetyczne, ale podstawowymi barierami, oprócz niekorzystnych zjawisk demograficznych (niska populacja gminy, spadek liczby ludności w wieku produkcyjnym) i niedostatków w infrastrukturze (brak sieci kanalizacyjnej i brak sieci gazowej), są warunki naturalne, a zwłaszcza wysoka lesistość, która w korelacji z obecnym zagospodarowaniem terenu, w tym terenami objętymi czynną i projektowaną ochroną w postaci Obszarów Chronionego Krajobrazu i sieci Natura 2000, znacznie ograniczają możliwość wyznaczania nowych obszarów pod działalność produkcyjną. Tereny predysponowane do rozwoju funkcji produkcyjnych na większą skalę (przede wszystkim przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na środowisko) zlokalizowane są przede wszystkim w centralnej części gminy wzdłuż drogi krajowej nr 12. Funkcję produkcyjną jako rozwojową przypisać więc można niemal wyłącznie dla miejscowości Lipinki Łużyckie i Zajączek. W pozostałych wsiach będzie to raczej tylko funkcja uzupełniająca w stosunku do obecnej struktury przestrzennej i gospodarczej. Rozwój działalności produkcyjnych wymaga wprowadzenia inwestycji zewnętrznych. Utrudnieniem, poza wyżej wymienionymi wyjątkami, jest brak szerszej oferty obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla terenów przewidzianych pod działalność produkcyjną – usługową. Należy nadmienić, że konkurencyjne dla gminy Lipinki Łużyckie są przeznaczone pod inwestycje tereny w rejonie sąsiedniej gminy Żary, gdzie funkcjonuje Podstrefa Kostrzyńsko – Słubickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej, a także inne tereny inwestycyjne (w tym również objęte specjalnymi strefami ekonomicznymi) w pobliskich gminie Lipinki Łużyckie większych miastach: Gubin, Iłowa, Jasień, Krosno Odrzańskie, Lubsko, Nowogród Bobrzański, Żagań czy nawet Zielona Góra. Należy wziąć pod uwagę także niskie bezrobocie na terenie gminy, ale należy nadmienić, że nie jest ono tylko wynikiem rozwiniętego lokalnego rynku pracy, ale także codziennych dojazdów do miejsc pracy położonych poza gminą Lipinki Łużyckie, głównie w Żarach i zagranicą. Niezależnie od powyższego w skali całej gminy oczekuje się rozwoju wyłącznie nowoczesnych i zaawansowanych technologicznie inwestycji, podporządkowanych ekologicznie – ochronnej funkcji analizowanego obszaru.

Gmina Lipinki Łużyckie, podobnie jak całe województwo lubuskie, ma dość dobre warunki do produkcji energii ze źródeł odnawialnych, w szczególności dla wykorzystania energii słonecznej (farmy fotowoltaiczne, jak i mikroinstalacje), energii wiatrowej, instalacji opartych o spalanie biomasy czy technologii produkcji biogazu. Szczególną uwagę zwraca zainteresowanie inwestycjami w farmy fotowoltaiczne (energia wiatrowa spotyka się ze sprzeciwem mieszkańców). Predysponowane do lokalizacji urządzeń fotowoltaicznych na skalę produkcyjną są przede wszystkim nieużytkowane i/lub nieopłacalne do upraw rolniczych grunty, charakteryzujące się niską klasą bonitacyjną (V i VI), ze szczególnym uwzględnieniem nieużytków, ale także terenów służących obecnie na cele produkcyjne czy gospodarki komunalnej. Z racji tego, że potrzeby energetyczne, a zwłaszcza dotyczące ich pozyskiwania z odnawialnych źródeł energii są niemal nieograniczone, należy założyć, że ich lokalizacja jest możliwa tam gdzie nie ograniczają ich szczególne uwarunkowania prawne (zwłaszcza dotyczące ochrony przyrody i środowiska oraz walorów kulturowych), bezpośrednie sąsiedztwo istniejącej sieci osadniczej, a także konflikt z innymi rozwojowymi funkcjami (np.: budownictwo mieszkaniowe, turystyka i rekreacja). Uwzględnienie wniosków dotyczących lokalizacji ewentualnych farm fotowoltaicznych powinno być poprzedzone, w zależności od skali inwestycji, szeregiem specjalistycznych badań i analiz wykluczających negatywny wpływ na środowisko, a także uzyskaniem pozytywnych wyników konsultacji społecznych (w rejonie zainteresowanych miejscowości) w ramach partycypacyjnej polityki Gminy. Obecnie zainteresowanie inwestorów produkcją energii na bazie farm fotowoltaicznych skupia się w rejonie wsi: Boruszyn, Cisowa, Grotów, Lipinki Łużyckie, Pietrzyków, Piotrowice i Zajączek, a więc poza Górką i Brzostową, praktycznie w każdym najbardziej wylesionym rejonie gminy. W większości lokalizacji zostały już wydane decyzje środowiskowe oraz toczą się procedury planistyczne związane ze sporządzeniem planu miejscowego (Pietrzyków i Piotrowice) lub wydania decyzji o warunkach zabudowy (pozostałe rejony).

3.3.4. Usługi.

Wysoki odsetek zatrudnionych w usługach lokuje ten sektor gospodarki jako kluczowy w gminie. Jednakże, jak dotychczas, dominują głównie zakłady usług publicznych. Zdecydowana większość usług rynkowych (komercyjnych), a handel i gastronomia przede wszystkim, uwzględnia bieżące realia rynkowe i elastycznie reaguje na zależność pomiędzy popytem a podażą. Dlatego w przygotowywanej na potrzeby niniejszej *Strategii* diagnozie uznano, że nasycenie siecią usługową na terenie gminy jest wystarczające z punktu widzenia podstawowych potrzeb. W ciągu ostatnich 20 lat na terenie gminy Lipinki Łużyckie liczba placówek handlowych (sklepów) spadła z 22 do 13, a więc zmniejszyła się o ponad 40 %. Tendencja spadkowa odzwierciedla zmiany demograficzne, ale przede wszystkim zmiany w strukturze handlu (sklepy internetowe, rozwój wielkopowierzchniowych obiektów handlowych i mniejszych placówek sieciowych w samej gminie, ale także w pobliskich Żarach, w których znaczna część mieszkańców gminy realizuje potrzeby zakupowe). W skali całej gminy, położonej przy głównych szlakach komunikacyjnych, funkcjonują tylko 3 placówki gastronomiczne, z czego tylko 1 obiekt (restauracja w kompleksie „Stary Folwark” w Pietrzykowie) świadczy usługi na stosownym poziomie. Ośrodkiem koncentrującym największą ilość placówek usługowych, głównie handlowych, ale także oddziału banku czy usług podstawowych typu fryzjer, są Lipinki Łużyckie. W pozostałych wsiach oferta usługowa jest bardzo uboga (łącznie kilka sklepów) lub nie ma jej w ogóle. Analizując aktualne dokumenty planistyczne gminy, a także mając na uwadze narzędzie w postaci decyzji o warunkach zabudowy, należy dodatkowo stwierdzić, że nie ma barier formalnych i przestrzennych do dalszego rozwoju placówek usługowych. Na terenie gminy rozwój funkcji usługowych (handel drobnodetaliczny, gastronomia, pośrednictwo finansowe, itd., itp.) należy wiązać przede wszystkim z zagospodarowaniem istniejących już, a obecnie nieużytkowanych pod tym kątem obiektów. Często zarówno lokalizacja jak i potencjał zainwestowania tych budynków predysponują je do włączenia w sieć usług. Nieuzasadnione jest wyznaczanie nowych terenów pod funkcje usługowe, które mogą być umiejscawiane w obiektach istniejących, najczęściej zlokalizowanych korzystnie w tkance osadniczej i względem układu komunikacyjnego, szczególnie na terenie Lipinek Łużyckich. Ponadto predysponowane są do tego np.: świetlice wiejskie, remizy strażackie, dawne zabytkowe karczmy, były zespoły folwarczne, były (obecnie nieczynne) placówki usługowe, itp.

Osobną kwestią pozostaje ewentualny dalszy rozwój wielkopowierzchniowych obiektów handlowych, w tym przypadku obiektów o powierzchni sprzedaży od 400 do 2000 m², czyli tak zwanych supermarketów. Ustalenie docelowej czy założenie maksymalnej ilości wielkopowierzchniowych obiektów handlowych na terenie danej jednostki administracyjnej jest jednym z trudniejszych wyzwań stojących przed władzami samorządowymi, przede wszystkim ze względu na uzasadnione interesy lokalnego środowiska kupieckiego. Wskutek silnej konkurencji ze strony supermarketów tracą pozycję na rynku tradycyjne branżowe punkty sprzedaży (np.: sklepy rybne, mięsne czy owocowo – warzywne). Także sklepy oferujące artykuły kosmetyczne i drogerijne podlegają silnej konkurencji. To samo dotyczy sklepów z odzieżą, elektroniką, RTV, AGD, wyposażenia wnętrz, itd. Z drugiej strony powstanie każdego nowego obiektu handlowego, czy jakiegokolwiek podmiotu świadczącego usługę komercyjną, stanowi zwiększenie konkurencji względem istniejących placówek. Konkurencja jest zasadniczym motorem rozwoju i podnoszenia jakości gospodarowania. Tym samym z perspektywy klienta występowanie wzmożonej konkurencji, nawet w postaci kolejnych wielkopowierzchniowych obiektów handlowych, jest sytuacją pożądaną. Należy podkreślić, że w gospodarce rynkowej nie ma obowiązujących wskaźników ani normatywnej ilości sklepów, ich powierzchni sprzedaży czy struktury branżowej usług jaka powinna przypadać na mieszkańca. O kształtowaniu sieci handlowo – usługowej danej gminy nie mogą decydować tylko statystyczne wyliczenia „nasylenia” powierzchnią handlową czy sprzedażową, ani wskaźniki ilości takiej powierzchni przypadającej na jednego mieszkańca, czy różne wyliczenia poziomu siły nabywczej klientów lub obrotów sklepów. Są to tylko elementy monitoringu sytuacji. Nie ma dobrej delimitacji obszaru dla takich analiz gdyż obecnie granice gmin,

powiatów czy województw, a nawet państw nie stanowią żadnej bariery w dostępie do wielkopowierzchniowych obiektów handlowych. Jedynie obserwacja wieloletnich trendów może pomóc w odpowiedzi na to zagadnienie. Należy również pamiętać, że to klienci (konsumenci) decydują o powodzeniu lub klęsce każdej placówki handlowej, tym bardziej wielkopowierzchniowej i to oni bezpośrednio kształtują każdy z trendów w ilościowej i jakościowej strukturze handlu. Stan i jakość sieci handlowej podlega niemal codziennie subiektywnej ocenie mieszkańców podczas dokonywania zakupów. Oceniają oni stan oferty handlowej zarówno w odniesieniu do swojej siły nabywczej, dostępności lokalizacji, dostępności asortymentów, preferencji formy handlu, estetyki sklepów, porównania do innych miast, spełnienia oczekiwań i potrzeb. Dodatkowym parametrem pomocnym w ocenie stanu nasycenia sklepami i innymi placówkami usługowymi są więc badania rynkowe (konsumenckie) dotyczące poziomu zaspokojenia potrzeb mieszkańców.

Gmina Lipinki Łużyckie wiąże duże nadzieje z rozwojem turystyki i rekreacji w oparciu o istniejące walory przyrodnicze i krajobrazowe. Godne wypromowania są także walory kulturowe oraz położenie geograficzne gminy odnośnie dostępu (dojazdu) do innych, pobliskich atrakcyjnych rejonów. Jest zatem szansa na szerszy rozwój turystyki pobytowej, a więc kilkudniowej, przynoszącej bardziej wymierne korzyści materialne dla lokalnej gospodarki. Dla wielu odwiedzających ważne jest położenie danej gminy czy konkretnej miejscowości względem atrakcji turystycznych. Lokalizacja gminy Lipinki Łużyckie bezpośrednio przy głównych szlakach komunikacyjnych tej części kraju (linia kolejowa, drogi krajowe) oraz w sąsiedztwie wielu atrakcyjnych rejonów turystycznych (Bory Dolnośląskie, Bory Zasięckie, Dolina Bobru, Las Żarski, Łuk Mużakowa, liczne pojezierza w regionie lubuskim) jest sama w sobie atrakcją godną zagospodarowania i wypromowania. Rejon gminy może pełnić rolę bazy wypadowej, bo położony jest w zasięgu maksymalnie kilkudziesięciminutowego dojazdu do wyżej wymienionych regionów oraz licznych atrakcji z nimi związanych. Powyższe otwiera szanse dla rozwoju usług turystycznych, a zwłaszcza rekreacyjnych, ukierunkowanych na obsługę ruchu jednodniowego i weekendowego (lokalne atrakcje) oraz dla wielodniowych usług wypoczynkowych w powiązaniu z możliwością dalszych wycieczek. Aby tego dokonać należy wdrożyć szereg działań związanych między innymi z poprawą funkcjonowania komunikacji publicznej (zwłaszcza kolejowej oraz autobusowej w dni wolne od pracy), szeroką ofertą usług kultury i sportu czy promocją gminy. Coraz bardziej docenianymi walorami są także naturalny krajobraz, niskie zaludnienie, historyczna architektura wiejska, a także brak zgiełku, charakterystycznego dla dużych ośrodków turystycznych. Należy więc dodatkowo skoncentrować się na działaniach proekologicznych związanych z ochroną przyrody i środowiska naturalnego, poprawą estetyki i wizerunku gminy, a także rozbudować infrastrukturę służącą turystyce (obiekty noclegowe, znakowane trasy turystyczne, miejsca odpoczynku, punkty widokowe, itp.) w zakresie umożliwiającym obsługę oczekiwanego ruchu. Niezbędna w tym zakresie będzie współpraca z lokalnymi Nadleśnictwami. Przykładem sukcesu na skalę regionalną odnośnie powstania nowych wielofunkcyjnych ośrodków turystycznych, w tym na bazie rewitalizacji zdegradowanych substancji zabytkowych (byłe założenie folwarczne), jest „Stary Folwark” w Pietrzykowie. Stylowy kompleks na kilkadziesiąt miejsc noclegowych, harmonijnie wpisany w lokalną strukturę funkcjonalno – przestrzenną (stara zabytkowa wieś, kompleksy leśne, ekstensywna gospodarka rolna, strefa ciszy), powstał na uboczu głównych szlaków komunikacyjnych, a swoją siłą, poza wspomnianym położeniem, czerpie z szerokiej oferty gastronomicznej i rekreacyjnej (jeździectwo) oraz rzecz jasna wysokiej jakości obsługi. Obecnie dużym zainteresowaniem inwestorów cieszy się obszar o powierzchni około 200 ha zlokalizowany pomiędzy miejscowościami Tyliczki i Zajączek (kilka km na południe od „Starego Folwarku”) nazwany roboczo „Osada Tyliczki”. Potencjalna, atrakcyjna oferta sportowo – rekreacyjna, wzbogacona szeregiem usług towarzyszących (np.: rozrywka, rehabilitacja, lecznictwo, opieka, zakwaterowanie, gastronomia, itp.) i otoczona naturalnym krajobrazem, otwiera możliwości przed rozwojem kolejnego wielofunkcyjnego ośrodka turystyczno – rekreacyjnego o zdecydowanie ponadlokalnym, a nawet ponadregionalnym oddziaływaniu. Oferta takiego ośrodka (resortu) powinna być także wzbogacona o możliwość czasowego (zabudowa letniskowa) lub stałego (zabudowa jednorodzinna, w tym rezydencjonalna) zamieszkania

(dla nierezydentów), nie tylko na bazie komercyjnych usług zakwaterowania. Zakończono już prace nad miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego „Osada Tyliczki I”, będącym pierwszym etapem planistycznego zabezpieczenia północnej części planowanego kompleksu. Licząc perspektywicznie na efekt synergii, należy założyć możliwość rozwoju mniejszych, uzupełniających ośrodków (obiektów) turystycznych (zakwaterowanie i gastronomia) w sąsiednich miejscowościach. Oczekuje się także rozwoju działalności agroturystycznych, wspomagających wyżej wymienioną, funkcjonującą już i potencjalną ofertę.

4. BADANIE OPINII SPOŁECZNEJ.

4. 1. Cel i metodologia badania lokalnej opinii społecznej.

Wybór metody partycypacyjnej w procesie tworzenia *Strategii Rozwoju Gminy Lipinki Łużyckie do 2030 roku* upoważniał do zabrania głosu szerokie spektrum mieszkańców gminy. Równolegle do procesu wsparcia budowy założeń *Strategii* (spotkania konsultacyjne) przeprowadzone zostało badanie opinii społecznej odnośnie problematyki rozwoju Gminy. Celem badania było uzyskanie odpowiedzi w obszarach tematycznych dotyczących:

- poziomu zadowolenia z faktu zamieszkania w gminie;
- oceny funkcjonowania podstawowych elementów infrastruktury społecznej;
- oceny funkcjonowania podstawowych elementów infrastruktury technicznej;
- postulowanych zamierzeń inwestycyjnych;
- oceny funkcjonowania administracji samorządowej;
- oczekiwanych kierunków rozwoju gminy.

Narzędziem badawczym były ogólnodostępne ankiety PAPI. Ankiety można było wypełniać w okresie od 1 do 30 lipca 2021 roku. Ankieta składała się z 8 pytań oraz metryki. Większość pytań (6) miało charakter zamknięty.

Udział mieszkańców w badaniu był dobrowolny i anonimowy. Nie założono określonej z góry reprezentatywnej próby ze względu na fakt, że ankietę wypełniać miał sam respondent i mógł to zrobić każdy dorosły mieszkaniec gminy. Ankietę dystrybuowano w następujących formach:

- ankieta w wersji papierowej dostępna w Urzędzie Gminy;
- ankieta w wersji papierowej dostępna na spotkaniach konsultacyjnych (warsztatach strategicznych);
- ankieta w wersji papierowej kolportowana przez sołtysów poszczególnych miejscowości oraz przez gminne jednostki organizacyjne;
- ankieta w wersji elektronicznej dostępna na stronie internetowej Gminy (do własnego wydruku).

Wypełnioną ankietę można było składać w specjalnie przygotowanej do tego urnie zlokalizowanej w budynku Urzędu Gminy w Lipinkach Łużyckich lub w formie elektronicznej na podany adres mailowy lub wypełnić i zostawić bezpośrednio na spotkaniu konsultacyjnym.

Łącznie poprawnie wypełnioną ankietę złożyło 110 mieszkańców. Oznacza to, że udział w badaniu wzięło 4,30 % z ogółu dorosłych mieszkańców gminy. Jak na badanie społeczne była to bardzo wysoka frekwencja. Rozkład respondentów według płci, wieku i miejsca zamieszkania przedstawiają poniższe tabele.

TABELA 2: Charakterystyka uczestniczących w badaniu społecznym respondentów według wieku i płci.

Wiek w latach	Liczba respondentów ogółem i według płci		
	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni
18 – 24	1	–	1
25 – 29	8	4	4
30 – 39	24	15	9
40 – 49	21	11	10
50 – 64	24	12	12
65 i więcej	32	20	12
suma	110	62	48

Źródło: Obliczenia własne.

TABELA 3: Rozkład uczestniczących w badaniu społecznym respondentów według miejscowości.

Sołectwo	Liczba respondentów
Boruszyn	9
Brzostowa	6
Cisowa	6
Górka	3
Grotów	23
Lipinki Łużyckie	31
Pietrzyków	6
Piotrowice	8
Sieciejów	6
Suchleb	5
Tyliczki	2
Zajączek	5

Źródło: Obliczenia własne.

4. 2. Wyniki badania lokalnej opinii społecznej.

Szczegółowe wyniki badania społecznego, zobrazowane w formach tabelarycznych i graficznych, w tym prezentujące uzyskane wyniki w podziale na płeć i wiek respondenta oraz przyporządkowane dla każdej z miejscowości, ujęte są w sprawozdaniu z konsultacji społecznych, będącym załącznikiem do niniejszej *Strategii*. Poniżej zaprezentowane są przede wszystkim wyniki ogólne.

W pytaniu nr 1, otwierającym ankietę, respondenci mieli za zadanie odpowiedzieć na pytanie czy czują się zadowoleni (usatysfakcjonowani), że zamieszkują gminę Lipinki Łużyckie. Odpowiedzi „TAK” udzieliło ogółem 97,3 % respondentów. Podobnie wysoki odsetek odpowiedzi „TAK” występował w podziale na płeć (kobiety 98,4 %, mężczyźni 95,8 %) oraz wiek (18 – 29 lat 100 %, 30 – 49 lat 97,8 %, 50 i więcej lat 96,4 %).

W pytaniu nr 2 respondenci oceniali lokalną infrastrukturę społeczną i techniczną. Katalog zawierał 18 elementów, z którymi mieszkańcy mają (lub nie) do czynienia na co dzień. Co ważne, pytanie nie dotyczyło infrastruktury zależnej wyłącznie od Gminy. Respondenci oceniali każdy z elementów, niezależnie od odpłatności, w skali od 1 do 10, gdzie 1 oznaczało ocenę najniższą, a 10 najwyższą. Poniższa tabela prezentuje wyniki ogółem usystematyzowane od elementu ocenionego najwyżej do najniżej.

TABELA 4: Odpowiedź na pytanie nr 2 dotyczące oceny lokalnej infrastruktury społecznej i technicznej.

Wyszczególnienie	Ocena (skala od 1 do 10)
1	2
SIEĆ WODOCIĄGOWA	6,8
ADMINISTRACJA SAMORZĄDOWA (Urząd Gminy)	6,7
SZKOLNICTWO	6,7
OŚWIETLENIE ULICZNE	6,4
GOSPODARKA ODPADAMI	6,2
ENERGETYKA	6,2

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
STRATEGIA ROZWOJU GMINY LIPINKI ŁUŻYCKIE DO 2030 ROKU

1	2
HANDEL	5,8
BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	5,7
TELEKOMUNIKACJA I ŁĄCZNOŚĆ	5,6
CZYSTOŚĆ I ESTETYKA	5,6
SPORT I REKREACJA	5,6
SŁUŻBA ZDROWIA	5,4
KULTURA	5,2
ZIELEŃ PUBLICZNA (ogólnodostępna, bez lasów)	4,7
UKŁAD KOMUNIKACYJNY (sieć i jakość dróg)	4,3
SIEĆ KANALIZACYJNA	3,7
KOMUNIKACJA PUBLICZNA	3,2
GASTRONOMIA	3,2

Źródło: Obliczenia własne.

Kobiety najwyżej oceniły administrację samorządową (7,1), zaś najniżej komunikację publiczną (3,2). Mężczyźni najwyżej ocenili sieć wodociągową (6,6), a najniżej gastronomię (3,1). Najmłodsi respondenci (18 – 29 lat) ocenili najlepiej gospodarkę odpadami (7,2), a najgorzej komunikację publiczną (3,4). Respondenci w wieku 30 – 49 lat najbardziej cenią sobie administrację samorządową (6,7), a najmniej gastronomię (2,3). Najstarsi mieszkańcy gminy (50 i więcej lat) najwyżej ocenili sieć wodociągową (7,3), a najniżej komunikację publiczną (3,1).

W pytaniu nr 3 respondenci mieli niejako zdecydować o priorytetach inwestycyjnych (budowa, rozbudowa, modernizacja, dofinansowanie) na terenie swojej gminy. Katalog obejmował 10 wybranych elementów infrastruktury społecznej i technicznej zależnej od Gminy Lipinki Łużyckie. Respondenci musieli uszeregować odpowiedzi od 1 do 10, gdzie 10 oznaczało inwestycje najpilniejszą, a 1 najmniej pilną. Co istotne w tym pytaniu – każda ocena (cyfra) mogła wystąpić tylko raz, a więc respondenci w przypadku równoważnego priorytetu dla danych dziedzin, musieli każdorazowo zdecydować o konkretnej kolejności. Poniższa tabela prezentuje wyniki ogółem usystematyzowane od elementu ocenianego najwyżej (najpilniejszy) do najniżej (najmniej pilny).

TABELA 5: Odpowiedź na pytanie nr 3 dotyczące priorytetów inwestycyjnych odnośnie lokalnej infrastruktury społecznej i technicznej.

Wyszczególnienie	Ocena (skala od 10 do 1)
SIEĆ DRÓG (zależnych od gminy, tzn. drogi gminne publiczne)	7,0
SIEĆ KANALIZACYJNA (w tym przydomowe oczyszczalnie ścieków)	6,2
CIEPŁOWNICTWO (np.: wymiana pieców, itp.)	5,8
BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE (w tym oświetlenie uliczne, itp.)	5,5
SIEĆ WODOCIĄGOWA	5,3
GOSPODARKA ODPADAMI	5,1
SPORT I REKREACJA (w tym także place zabaw)	5,1
CZYSTOŚĆ I ESTETYKA (w tym zieleń urządzona, miejsca spotkań, itp.)	5,0
SZKOLNICTWO	5,0
KULTURA	4,9

Źródło: Obliczenia własne.

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
STRATEGIA ROZWOJU GMINY LIPINKI ŁUŻYCKIE DO 2030 ROKU

Dla wszystkich respondentów (kobiety 7,2, mężczyźni 6,9, najmłodsi 8,0, wiek średni 7,2, najstarsi 6,8) najważniejsza (najpilniejsza) była modernizacja lokalnej sieci dróg gminnych. Mniej zgodne, w tak ustalonym podziale, były inwestycje najmniej pilne. Dla kobiet najmniejsze znaczenie miała gospodarka odpadami (4,7), dla mężczyzn kultura (4,5), dla osób w wieku 18 – 29 lat czystość i estetyka (3,4), dla osób w wieku 30 – 49 lat gospodarka odpadami (4,8), a dla najstarszych mieszkańców w wieku 50 lat i więcej kultura (4,6).

Pytanie nr 4 dotyczyło kwestii czy respondenci uważają za zasadne, aby na terenie gminy powstał żłobek lub klub dziecięcy. Odpowiedzi można było udzielić na zasadzie „TAK” lub „NIE” lub „NIE WIEM”. Poniższa tabela prezentuje uzyskane wyniki zarówno od ogółu respondentów, jak i w podziale na płeć i wiek.

TABELA 6: Odpowiedź na pytanie nr 4 dotyczące potrzeby organizacji żłobka lub klubu dziecięcego.

Wyszczególnienie	TAK (%)	NIE (%)	NIE WIEM (%)
Ogółem	76,4	4,5	19,1
Kobiety	72,6	4,8	22,6
Mężczyźni	81,3	4,2	14,6
18 – 29 lat	77,8	0	22,2
30 – 49 lat	80,0	8,9	11,1
50 i więcej lat	73,2	1,8	25,0

Źródło: Obliczenia własne.

Niezależnie od ustalonej kategorii obliczeniowej (ogółem, płeć, wiek) idea organizacji żłobka lub klubu dziecięcego spotkała się z dużą aprobatą.

W pytaniu nr 5 respondenci mieli zastanowić się nad sytuacją, czy gdyby hipotetycznie otrzymali propozycję pracy poza gminą Lipinki Łużyckie, o podobnych warunkach finansowych co obecnie na miejscu, ale wiązałyby się ona z koniecznością opuszczenia na stałe gminy, to czy skorzystaliby z tej propozycji. Na pytanie odpowiadali tylko respondenci w wieku produkcyjnym (kobiety 18 – 59 lat, mężczyźni 18 – 64 lata). Odpowiedzi można było udzielić na zasadzie „TAK” lub „NIE” lub „NIE WIEM”. Poniższa tabela prezentuje uzyskane wyniki zarówno od ogółu respondentów, jak i w podziale na płeć i wiek.

TABELA 7: Odpowiedź na pytanie nr 5 dotyczące ewentualnego wyjazdu na stałe z gminy w związku z nową pracą.

Wyszczególnienie	TAK (%)	NIE (%)	NIE WIEM (%)
Ogółem	21,6	51,4	27,0
Kobiety	21,1	50,0	28,9
Mężczyźni	22,2	52,8	25,0
18 – 29 lat	44,5	22,2	33,3
30 – 49 lat	17,8	53,3	28,9
50 i więcej lat ⁵	20,0	60,0	20,0

Źródło: Obliczenia własne.

⁵ Za wyjątkiem osób w wieku poprodukcyjnym.

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
STRATEGIA ROZWOJU GMINY LIPINKI ŁUŻYCKIE DO 2030 ROKU

Odpowiedzi ogółem i w podziale na płeć były bardzo zbieżne. Wynika z nich, że teoretycznie co piąty mieszkaniec zdecydowałby się na wyjazd na stałe za nową pracą poza granice gminy Lipinki Łużyckie. Przeszło połowa respondentów nie dokonałaby takiej zmiany, zaś około ¼ nie ma na razie w tym temacie wyrobionego zdania. Wyniki w podziale na wiek sugerują, że zdecydowanie najchętniej (blisko połowa) na wyjazd z gminy zdecydowałoby się najmłodszy jej mieszkańcy.

Pytanie nr 6, w odróżnieniu od poprzednich dotyczących całej gminy, wiązało się bezpośrednio z miejscowością, w której zamieszkuje dany respondent. Zadaniem respondentów było wymienienie maksymalnie 5 inwestycji (działań) do najpilniejszej realizacji na terenie ich miejscowości. Poniższa tabela prezentuje pełen katalog uzyskanych odpowiedzi.

TABELA 8: Odpowiedź na pytanie nr 6 związane z podaniem 5 najpilniejszych inwestycji na terenie konkretnych miejscowości.

Miejscowość	Lista postulowanych inwestycji
1	2
Boruszyn	<ul style="list-style-type: none"> ➤ poprawa ładu i estetyki przestrzeni publicznych; ➤ zwiększenie częstotliwości komunikacji publicznej; ➤ modernizacja drogi powiatowej; ➤ modernizacja oświetlenia ulicznego; ➤ modernizacja sieci wodociągowej; ➤ rozwiązanie gospodarki ściekowej; ➤ gazyfikacja; ➤ poprawa funkcjonowania dostępu do sieci internetowej – światłowód; ➤ budowa świetlicy; ➤ budowa infrastruktury sportowo – rekreacyjnej dla różnych grup wiekowych.
Brzostowa	<ul style="list-style-type: none"> ➤ poprawa ładu i estetyki przestrzeni publicznych; ➤ modernizacja dróg gminnych i powiatowych; ➤ modernizacja oświetlenia ulicznego; ➤ rozwiązanie gospodarki ściekowej; ➤ budowa świetlicy wiejskiej; ➤ budowa placu zabaw.
Cisowa	<ul style="list-style-type: none"> ➤ modernizacja dróg gminnych i powiatowych; ➤ modernizacja oświetlenia ulicznego; ➤ budowa świetlicy wiejskiej; ➤ budowa placu zabaw.
Górka	<ul style="list-style-type: none"> ➤ modernizacja dróg gminnych; ➤ modernizacja oświetlenia ulicznego; ➤ rozwiązanie gospodarki ściekowej; ➤ modernizacja świetlicy wiejskiej.
Grotów	<ul style="list-style-type: none"> ➤ poprawa ładu i estetyki przestrzeni publicznych; ➤ modernizacja dróg gminnych i powiatowych, w tym budowa chodników, zatok autobusowych i przejścia dla pieszych w rejonie kościoła, sklepu i świetlicy wiejskiej; ➤ budowa parkingu przy kościele; ➤ modernizacja oświetlenia ulicznego, w tym oświetlenie drogi w kierunku cmentarza; ➤ budowa dróg i ścieżek rowerowych; ➤ modernizacja sieci wodociągowej; ➤ rozwiązanie gospodarki ściekowej; ➤ udrożnienie rowów melioracyjnych; ➤ remont świetlicy wiejskiej i jej otoczenia; ➤ budowa infrastruktury sportowo – rekreacyjnej dla różnych grup wiekowych.

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
STRATEGIA ROZWOJU GMINY LIPINKI ŁUŻYCKIE DO 2030 ROKU

1	2
Lipinki Łużyckie	<ul style="list-style-type: none"> ➤ poprawa ładu i estetyki przestrzeni publicznych; ➤ ochrona zabytków; ➤ zwiększenie częstotliwości komunikacji publicznej (autobusowej i kolejowej); ➤ modernizacja drogi krajowej ze szczególnym uwzględnieniem budowy drogi rowerowej Żary – Lipinki Łużyckie oraz ronda w rejonie ul. Głównej; ➤ modernizacja dróg wewnętrznych, gminnych i powiatowych; ➤ modernizacja istniejących i budowa nowych chodników; ➤ modernizacja oświetlenia ulicznego; ➤ budowa dróg i ścieżek rowerowych; ➤ modernizacja sieci wodociągowej; ➤ rozwiązanie gospodarki ściekowej; ➤ gazyfikacja; ➤ wymiana starych pieców „kopciuchów”; ➤ poprawa czystości wód powierzchniowych (rzeka Lubsza i jej dopływy); ➤ budowa mieszkań socjalnych; ➤ organizacja gminnego żłobka; ➤ rozbudowa przedszkola; ➤ budowa nowej biblioteki; ➤ poprawa bezpieczeństwa publicznego; ➤ organizacja posterunku Policji; ➤ budowa infrastruktury sportowo – rekreacyjnej dla różnych grup wiekowych, w tym przywrócenie funkcjonowania otwartego basenu; ➤ organizacja przestrzeni (obiektu) dla powstania kawiarni; ➤ przywrócenie placówki bankowej i bankomatu.
Pietrzyków	<ul style="list-style-type: none"> ➤ poprawa ładu i estetyki przestrzeni publicznych; ➤ zwiększenie częstotliwości komunikacji publicznej; ➤ modernizacja dróg gminnych i powiatowych, w tym budowa chodnika wzdłuż drogi powiatowej; ➤ modernizacja oświetlenia ulicznego; ➤ udrożnienie rowów melioracyjnych.
Piotrowice	<ul style="list-style-type: none"> ➤ poprawa ładu i estetyki przestrzeni publicznych; ➤ zwiększenie częstotliwości komunikacji publicznej; ➤ modernizacja dróg gminnych; ➤ modernizacja oświetlenia ulicznego; ➤ poprawa funkcjonowania dostępu do sieci internetowej – światłowód; ➤ organizacja plenerowego miejsca spotkań mieszkańców.
Sieciejów	<ul style="list-style-type: none"> ➤ modernizacja dróg gminnych i powiatowych; ➤ modernizacja oświetlenia ulicznego; ➤ modernizacja dróg dojazdowych do użytków rolnych; ➤ dofinansowanie do przydomowych oczyszczalni ścieków; ➤ wymiana pieców „kopciuchów”; ➤ dofinansowanie do fotowoltaiki prosumenckiej; ➤ budowa infrastruktury sportowo – rekreacyjnej dla różnych grup wiekowych.
Suchleb	<ul style="list-style-type: none"> ➤ poprawa ładu i estetyki przestrzeni publicznych; ➤ zwiększenie częstotliwości komunikacji publicznej; ➤ modernizacja dróg gminnych i powiatowych, w tym budowa chodnika wzdłuż drogi powiatowej i przejścia dla pieszych przy głównym przystanku autobusowym; ➤ modernizacja i budowa nowych dróg wewnętrznych; ➤ modernizacja oświetlenia ulicznego; ➤ budowa dróg i ścieżek rowerowych; ➤ rozwiązanie gospodarki ściekowej; ➤ modernizacja sieci wodociągowej; ➤ wymiana starych pieców „kopciuchów”; ➤ poprawa funkcjonowania dostępu do sieci internetowej – światłowód; ➤ organizacja plenerowego miejsca spotkań mieszkańców; ➤ budowa infrastruktury sportowo – rekreacyjnej dla różnych grup wiekowych.

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
STRATEGIA ROZWOJU GMINY LIPINKI ŁUŻYCKIE DO 2030 ROKU

1	2
Tyliczki	<ul style="list-style-type: none"> ➤ modernizacja oświetlenia ulicznego; ➤ poprawa bezpieczeństwa publicznego.
Zajączek	<ul style="list-style-type: none"> ➤ modernizacja dróg gminnych i powiatowych; ➤ modernizacja oświetlenia ulicznego; ➤ rozwiązanie gospodarki ściekowej; ➤ wymiana starych pieców „kopciuchów”; ➤ budowa infrastruktury sportowo – rekreacyjnej dla różnych grup wiekowych; ➤ dokończenie budowy świetlicy.

Źródło: Opracowanie własne.

Pytanie nr 8 dotyczyło oceny funkcjonowania Urzędu Gminy Lipinki Łużyckie. Respondenci mieli wziąć pod uwagę czas oczekiwania na załatwienie powierzonych urzędnikom spraw, obsługę petentów, kompetencje urzędników, itp. Oceny można było dokonać w skali od 1 do 5, gdzie 1 oznaczało ocenę najniższą, a 5 najwyższą. Poniższa tabela prezentuje uzyskane wyniki zarówno od ogółu respondentów, jak i w podziale na płeć i wiek.

TABELA 9: Odpowiedź na pytanie nr 8 dotyczące oceny funkcjonowania Urzędu Gminy Lipinki Łużyckie.

Wyszczególnienie	Ocena
Ogółem	3,95
Kobiety	4,15
Mężczyźni	3,71
18 – 29 lat	3,56
30 – 49 lat	3,80
50 i więcej lat	4,14

Źródło: Obliczenia własne.

Uzyskane wyniki (ocena Urzędu) zawierają się w przedziale od 3,56 do 4,15. Najwyżej prace Urzędu cenią sobie kobiety (4,15) oraz osoby najstarsze (4,14), zaś najniżej mężczyźni (3,71) oraz osoby najmłodsze (3,56).

5. ANALIZA SWOT.

5. 1. Założenia metodologiczne.

Strategiczny plan rozwoju danej gminy powinien opierać się na mocnych stronach lokalnej, szeroko pojętej przestrzeni środowiskowej, społecznej i gospodarczej, eliminować słabości, wykorzystywać pojawiające się szanse oraz unikać przyszłych zagrożeń. Wsparciem tego procesu jest sporządzenie analizy SWOT. Według uniwersalnej definicji Analiza SWOT (**S**trengths, **W**eaknesses, **O**pportunities, **T**hreats) identyfikuje oraz ocenia mocne i słabe strony oraz przyszłe szanse i zagrożenia, wynikające z wpływu otoczenia i zmian w nim zachodzących (Kłosowski S., Adamski J., 1999).

TABELA 10: Czynniki współtworzące analizę SWOT.

<p>MOCNE STRONY:</p> <p>zalety społeczności, zasoby: ludzkie, środowiska, infrastruktury, finansowe, itp., dostępne w rozwiązywaniu problemów; elementy przewagi nad innymi</p>	<p>SŁABE STRONY:</p> <p>obecnie istniejące problemy i bariery, przeszkody do podjęcia działań, brakujące elementy i zasoby</p>
<p>SZANSE:</p> <p>zmiany w otoczeniu sprzyjające naszym działaniom, konkretne zyski, możliwi partnerzy</p>	<p>ZAGROŻENIA:</p> <p>negatywne skutki uboczne działań, próba przewidzenia nieoczekiwanych skutków, zagrożenia i rozwiązania, których należy unikać</p>

Źródło: opracowanie własne.

Uczestnicy wspomnianych we wstępie warsztatów strategicznych (spotkań konsultacyjnych) wspierających proces budowy niniejszej *Strategii*, jako jej formalni współautorzy, określili na podstawie własnych przemyśleń:

- **mocne strony** – uwarunkowania, stanowiące mocne strony gminy, elementy przewagi nad innymi, które należy wykorzystać aby osiągnąć zamierzoną wizję i cele strategiczne;
- **słabe strony** – obecnie istniejące problemy i bariery, które należy wyeliminować, aby nie utrudniały osiągnięcia wizji i celów;
- **szanse** – czynniki, które mogą być traktowane jako pomocne i przy odpowiednich działaniach wykorzystane jako uwarunkowania sprzyjające rozwojowi gminy;
- **zagrożenia** – czynniki zagrażające realizacji wizji i celów, których wpływ może osłabić podejmowane działania.

Każdy z uczestników warsztatów strategicznych przedstawił swoją propozycję analizy SWOT w formie pisemnej. Ze względu na oczywisty subiektywizm analizy podjęto decyzję o zaprezentowaniu ogółu otrzymanych wyników, odzwierciedlając tym samym różne punkty widzenia i odniesienia zainteresowanych mieszkańców czy partnerów społecznych i gospodarczych. Z poziomu eksperckiego wyniki analizy SWOT zostały uzupełnione oraz posegregowane według sfer przestrzennej, społecznej i gospodarczej. Przeprowadzono także generalizację treści zbieżnych sformułowań. Kolejność poszczególnych elementów analizy nie oznacza częstości ich występowania.

5. 2. Sfera przestrzenna.

MOCNE STRONY:	SŁABE STRONY:
<ul style="list-style-type: none"> ➤ położenie geograficzne (pogranicze polsko – niemieckie); ➤ bliskość 3 dużych miast (Cottbus, Żagań, Żary); ➤ bliskość i dobre skomunikowanie drogowe z 4 aglomeracjami (Berlin, Drezno, Poznań, Wrocław); ➤ wysoka lesistość; ➤ walory krajobrazowe (dużo otwartych, widokowych przestrzeni); ➤ walory przyrodnicze; ➤ sieć obszarów objętych formami ochrony przyrody ➤ czyste środowisko; ➤ spokój i cisza; ➤ rozwój osadnictwa w ostatnich kilkunastu latach; ➤ gęsta sieć dróg (nie jakość), w tym drogi krajowe nr A18 i 12; ➤ linia kolejowa nr 14 (państwowego znaczenia, międzynarodowa); ➤ pełne zwodociągowanie terenów osadniczych. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ zanieczyszczenie cieków wodnych (zrzuty płynnych i stałych nieczystości); ➤ zła estetyka wielu rejonów osadniczych; ➤ zagrożenia bezpieczeństwa ruchu na DK nr 12; ➤ stan techniczny dróg lokalnych (powiatowych i gminnych); ➤ stan oświetlenia ulicznego; ➤ brak ścieżek i dróg rowerowych; ➤ niezadowolająca komunikacja publiczna – autobusowa i kolejowa (częstotliwość kursów); ➤ brak sieci kanalizacyjnych; ➤ brak sieci gazowych; ➤ niska emisja; ➤ stan urządzeń melioracyjnych; ➤ ograniczenia prawne związane z nadzorem konserwatorskim; ➤ brak planów miejscowych regulujących politykę przestrzenną.
SZANSE:	ZAGROŻENIA:
<ul style="list-style-type: none"> ➤ dalszy rozwój osadnictwa (napływ ludności); ➤ sporządzenie „uchwały krajobrazowej”; ➤ rewitalizacja zabytków; ➤ modernizacja wszystkich kategorii dróg; ➤ budowa ciągów pieszo – rowerowych; ➤ poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego na drodze krajowej nr 12; ➤ rozwiązanie problemów gospodarki ściekowej; ➤ gazyfikacja największych miejscowości; ➤ wymiana pieców „kopciuchów”; ➤ realizacja planów miejscowych (MPZP) dla poszczególnych miejscowości. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ degradacja środowiska i krajobrazu, w tym zaśmiecanie lasów; ➤ lokalizacja nowych, dużych, zwartych terenów osadniczych w bezpośrednim sąsiedztwie lasów; ➤ zbyt dużo terenów przeznaczonych na cele odnawialnych źródeł energii (fotowoltaika); ➤ budowa dużych, intensywnie oddziałujących na środowisko i krajobraz zakładów produkcyjnych; ➤ polityka przestrzenna oparta wyłącznie na bazie decyzji o warunkach zabudowy.

5. 3. Sfera społeczna.

MOCNE STRONY:	SŁABE STRONY:
<ul style="list-style-type: none"> ➤ dodatnie saldo migracji; ➤ infrastruktura edukacyjna (dobre wyposażenie placówek przedszkolnej i szkolnej); ➤ jakość pracy (poziomu nauczania) lokalnego szkolnictwa (przedszkole i szkoła podstawowa); ➤ sala GOK w Lipinkach Łużyckich i nowe świetlice wiejskie (Pietrzyków, Zajączek); ➤ zarządzanie Gminą (zaangażowanie Urzędu Gminy); ➤ stosunkowo niskie koszty utrzymania (ceny nieruchomości i lokalnych usług). 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ odpływ migracyjny młodych mieszkańców; ➤ niezadawalający zakres usług służby zdrowia; ➤ brak żłobka; ➤ mała ilość imprez kulturalnych i sportowych o zasięgu ogólnogminnym; ➤ mała ilość imprez kulturalnych i sportowych dedykowanych dla konkretnych grup wiekowych; ➤ brak rozwojowych sekcji kulturalnych i sportowych; ➤ słaba infrastruktura sportowo – rekreacyjna (stan techniczny, niedostatki w wielu wsiach); ➤ brak zorganizowanych miejsc spotkań dla młodzieży; ➤ niedostateczna ilość partoli Policji; ➤ niezadawalająca aktywność Rady Gminy w zakresie własnych inicjatyw uchwałodawczych; ➤ niezadawalająca aktywność i kreatywność lokalnego społeczeństwa.
SZANSE:	ZAGROŻENIA:
<ul style="list-style-type: none"> ➤ organizacja żłobka lub klubu dziecięcego; ➤ organizacja obiektu służącego seniorom (dom dziennego pobytu, rehabilitacja na miejscu, itp.); ➤ rozwój publicznych usług kultury, w tym miejsc spotkań; ➤ rozwój publicznych usług sportu (sekcje sportowe); ➤ rozwój infrastruktury sportowo – rekreacyjnej; ➤ organizacja i zagospodarowanie przestrzeni publicznych; ➤ większa kreatywność lokalnych organizacji społecznych. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ kontynuacja odpływu migracyjnego młodych mieszkańców; ➤ starzenie się społeczeństwa (odwrócenie obecnych, korzystnych zjawisk demograficznych); ➤ wzrost przestępczości; ➤ lokalne konflikty polityczne i światopoglądowe.

5. 4. Sfera gospodarcza.

MOCNE STRONY:	SŁABE STRONY:
<ul style="list-style-type: none"> ➤ korzystne warunki do lokalizacji odnawialnych źródeł energii (fotowoltaika); ➤ usługi handlowe (supermarket i stacja paliw); ➤ korzystne warunki do rozwoju turystyki i rekreacji. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ niskie dochody własne budżetu Gminy; ➤ niska jakość rolniczej przestrzeni produkcyjnej; ➤ brak większych zakładów pracy (pracodawców); ➤ słabo rozwinięta gastronomia; ➤ brak infrastruktury turystycznej (znakowane szlaki do spacerów i wypoczynku na terenach leśnych, miejsca odpoczynku, parkingi leśne, punkty widokowe, itp.).
SZANSE:	ZAGROŻENIA:
<ul style="list-style-type: none"> ➤ wzrost dochodów własnych budżetu Gminy; ➤ szersza promocja gminy w celu pozyskiwania inwestorów; ➤ rozwój rolnictwa ekologicznego; ➤ rozwój małych i średnich przedsiębiorstw (miejsca pracy na terenie Gminy); ➤ rozwój odnawialnych źródeł energii (fotowoltaika) w skali adekwatnej do lokalnych warunków przestrzennych; ➤ produkcja regionalnych (lokalnych) produktów żywnościowych; ➤ rozwój agroturystyki; ➤ rozwój gastronomii w Lipinkach Łużyckich (w tym mała kawiarnia, restauracja); ➤ budowa infrastruktury turystycznej; ➤ rozwój usług turystyki. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ spadek dochodów własnych gminy z tytułu podatków od osób fizycznych; ➤ zadłużanie budżetu Gminy; ➤ centralistyczne tendencje zarządzania na szczeblu krajowym; ➤ brak inwestycji sprzyjających rozwojowi turystyki i rekreacji.

6. WIZJA.

W myśl uniwersalnej definicji wizja powinna być wyrazem aspiracji społecznych oraz twórczym wyobrażeniem przyszłości określającym rangę, atrakcyjność gminy, jak również efekty wykorzystania jej atutów i szans rozwojowych oraz efekty eliminacji lub znaczącego ograniczenia problemów i zagrożeń. Innymi słowy wizja powinna określić ton celów strategicznych, przedstawiać gminę naszych marzeń.

Lipinki Łużyckie -
**zlokalizowana na polsko - niemieckim pograniczu,
bogata tradycją historyczną,
znana, zadbana i gościnna lubuska gmina;
wyposażona w nowoczesną infrastrukturę techniczną,
oferująca znakomite warunki dla osadnictwa;
sprawnie zarządzana,
w której zrównoważony udział i rozwój funkcji:
rolniczych, produkcyjnych i usługowych
(przede wszystkim z różnorodną ofertą rekreacyjną),
stymulowanych planowymi działaniami,
zapewnia tworzenie nowych miejsc pracy
przy jednoczesnej dbałości o stan środowiska;
zamieszkiwana przez zintegrowane, zdrowe,
wykształcone, aktywne społecznie i bezpieczne
społeczeństwo.**

Podczas konsultacji społecznych (warsztatów strategicznych) wspierających proces budowy niniejszej *Strategii* uznano, że nadal aktualna będzie wizja określona w *Strategii Rozwoju Gminy Lipinki Łużyckie na lata 2014 – 2020*. Nie dlatego, że nie zrealizowano założeń ówczesnej *Strategii*, ale z racji tego, że jej faktyczny horyzont czasowy znacznie wykraczał poza ramy ówczesnego dokumentu. W brzmieniu wizji dokonano zatem tylko drobnych, redakcyjnych korekt. Wizja ta też, sama w sobie, poniekąd wyczerpuje wspomniane na wstępie pojęcie „gminy naszych marzeń”.

7. CELE STRATEGICZNE.

7. 1. Cele główne.

Cele strategiczne, w myśl uniwersalnej definicji, powinny wyrażać idealne zakończenie tego, co chce się osiągnąć lub do czego dążyć. Powinny być wskazówkami dla ogółu strategii i działań. Cel to odpowiedź na problem / potencjał, który chcemy przy pomocy zaplanowanej interwencji rozwiązać / wzmocnić. Cel opisuje przejście od sytuacji zastanej, wyjściowej (zdiagnozowanej) do sytuacji pożądanej. Cel to pożądany stan w przyszłości, po zakończeniu realizacji strategii. Istotne jest aby cele, a następnie zadania (kierunki działań), odpowiadały na potrzeby rozwojowe obszaru, niwelowały bariery i wzmacniały potencjały, integrując działania z różnych dziedzin.

Od strony prawnej, zgodnie z art. 10e ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym, w strategii rozwoju gminy określa się w szczególności cele strategiczne w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym.

WYMIAR PRZESTRZENNY (CEL STRATEGICZNY NR 1):

FUNKCJONALNIE, BEZPIECZNIE I W ZGODZIE Z NATURĄ

Realizacja celu strategicznego w wymiarze przestrzennym w takiej gminie jak Lipinki Łużyckie opiera się przede wszystkim na utrzymaniu wysokiej jakości przestrzeni (a tam gdzie to konieczne na jej poprawie), a więc na możliwie minimalnej ingerencji w dobrze funkcjonujący system walorów krajobrazowych, przyrodniczych i kulturowych, a także zapewnieniu bezpieczeństwa ekologicznego. Działania związane z rozwojem (budową, rozbudową, modernizacją) szeroko pojętej infrastruktury technicznej będą zatem realizowane z przestrzeganiem i wsparciem ochrony środowiska naturalnego. Dotyczą głównie inwestycji związanych z komunikacją drogową i rowerową, transportem zbiorowym, a także wysokosprawnymi i niskoemisyjnymi systemami gospodarki wodno – ściekowej, ciepłowniczej i opadami. Działania te poprawią standard życia mieszkańców, dostępność komunikacyjną wewnątrz gminy, powiatu, regionu, kraju i bliskiej zagranicy, a także zminimalizują obciążenia dla środowiska. Dla osób zamieszkujących niewielkie gminy wiejskie i nieposiadających samochodu (z racji wieku czy nawet świadomie z wyboru) sprawny transport zbiorowy to nie tylko okno na świat, ale przede wszystkim środek do realizacji niezbędnych potrzeb w pobliskich, większych ośrodkach usługowych. Nastąpi również poprawa estetyki i ładu przestrzeni publicznych. Służyć temu będą między innymi działania rewitalizacyjne, a także inwestycje uzupełniające, prowadzone w poszczególnych miejscowościach, jak również wsparcie dla ochrony i opieki nad dziedzictwem kulturowym. Inicjatywy podejmowane w ramach wymiaru przestrzennego, także siłą rzeczy, wsparte będą szeregiem działań służących edukacji ekologicznej (kształtowaniu postaw proekologicznych), ochronie bioróżnorodności, ochronie wód podziemnych i powierzchniowych, ochronie powierzchni ziemi, ochronie powietrza i przed hałasem. Bezpieczeństwo mieszkańców (w wymiarze gospodarczym także przedsiębiorców, głównie rolników) wzmocnią przedsięwzięcia związane z przeciwdziałaniem skutkom suszy. Wszystko to służyć będzie minimalizacji zagrożeń związanych z postępującymi zmianami klimatycznymi. Uzasadnionej kontynuacji domagają się także prace nad profesjonalną i uporządkowaną polityką przestrzenną gminy w postaci realizacji kolejnych dokumentów strategicznych i planistycznych, w tym w postaci prawa miejscowego.

WYMIAR SPOŁECZNY (CEL STRATEGICZNY NR 2):

NASZ WSPÓLNY, BLISKI MIESZKAŃCOM DOM

„Jakość życia na miarę lokalnych ambicji” – tak brzmiał jeden z celów *Strategii Rozwoju Gminy Lipinki Łużyckie na lata 2014 – 2020*. Wiele prac w tym wymiarze, nie tylko społecznym, także przestrzennym i gospodarczym, już wykonano, ale cel ten nadal jest aktualny. Aktualny zarówno na zasadzie kontynuacji, jak i z pragmatycznego względu, albowiem nie można stać w miejscu, bo ciągle pojawiają się nowe wyzwania. Wysoka jakość życia, niezależnie od próby jej statystycznego określenia, to jedno z głównych wyzwań służących zapewnieniu stabilnego i bezpiecznego bytu mieszkańców gminy. Cel w wymiarze społecznym to w zamierzeniu także działania utrwalające, a przynajmniej podtrzymujące, jeden z sukcesów gminy, czyli korzystne wskaźniki demograficzne, z dodatnim saldem migracji i wzrostem przyrostu naturalnego na czele. Ważnym elementem będzie zatem prowadzenie polityki społecznej dostosowanej do skali i potrzeb gminy oraz zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich. Polityki, której celem jest dalsza poprawa standardów życia na obszarach wiejskich. Służyć temu będzie organizacja możliwie wysokiej jakości usług publicznych dla mieszkańców. Zakładane przedsięwzięcia ukierunkowane będą na wsparcie dla wszystkich grup społecznych: od najmłodszych, po najstarszych, od pracujących w gminie, po pracujących poza jej granicami, od zakorzenionych od lat w gminie, wielopokoleniowych rodzin, po nowych osadników (między innymi dzięki którym gmina się stale rozwija). Mieszkańcom posiadającym dzieci oraz planującym potomstwo zapewnione zostaną warunki w postaci systemu opieki nad najmłodszymi i wychowania przedszkolnego. Istotnym problemem społecznym, wręcz wyzwaniem cywilizacyjnym, jest rosnąca ilość osób starszych. Zmiany demograficzne, skutkujące dynamicznym zjawiskiem starzenia się społeczeństwa, wymagają prowadzenia nie tylko centralnej czy regionalnej, ale także lokalnej (gminnej) polityki senioralnej. Polityki zapewniającej wsparcie dla seniorów poprzez zwiększenie ich bezpieczeństwa, zdrowia i aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym, a więc warunków do zdrowego i godnego starzenia się. Rozwój (budowa, rozbudowa, modernizacja) infrastruktury sportowej i rekreacyjnej, a poprzez to także promocja zdrowego stylu życia, oraz ciekawa oferta kulturalna będą przyczynkiem do aktywizacji i integracji społecznej osób w każdym wieku, niezależnie od płci, światopoglądu, pochodzenia czy statusu społecznego.

WYMIAR GOSPODARCZY (CEL STRATEGICZNY NR 3):

ZIELONA GOSPODARKA NA MIARĘ LOKALNYCH POTRZEB

Specyfika gminy Lipinki Łużyckie, determinowana wymiarem przestrzennym, to przede wszystkim atrakcyjne miejsce zamieszkania, w znacznie mniejszym stopniu funkcja miejsca pracy. Wspomniane walory naturalne oraz niski potencjał demograficzny wyklucza atrakcyjność dla inwestorów zainteresowanych utworzeniem klasycznych, dużych zakładów produkcyjnych. Jednakże bez gospodarki opartej na stabilnych, adekwatnych do lokalnych potrzeb fundamentach, a więc także rozwiniętego rynku pracy, nie może być mowy np.: o wystarczających środkach własnych na skuteczną politykę społeczną. Rolą samorządu lokalnego jest przede wszystkim wsparcie i tworzenie warunków dla rozwoju gospodarki. Gmina odpowiada jedynie za miejsca pracy w sektorze publicznym (administracja, opieka, względnie służba zdrowia, edukacja, kultura, sport, itp.). Rozwój gospodarczy będzie zatem sprzyjać także rozwojowi usług publicznych, czyli również tworzeniu nowych miejsc pracy w tym sektorze. Cel strategiczny w wymiarze gospodarczym to rozwój zielonej i zasobooszczędnej gospodarki, co niemal wprost, w przełożeniu na grunt lokalny, odzwierciedla brzmienie celu ujętego w *Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030*. Gospodarki uwzględniającej szeroko pojętą jakość środowiska. Gospodarki wykorzystującej zasoby w sposób wydajny, poprawiając jakość życia ludzi i tworząc warunki sprzyjające włączeniu społecznemu,

przy jednoczesnym zachowaniu i ochronie cennych ekosystemów. W związku z powyższym prowadzone będą działania zmierzające do pozyskania strategicznych inwestorów z sektora produkcyjnego, poszukujących lokalizacji dla niskoemisyjnych, małych i średnich zakładów pracy, zatrudniających kilkunastu – kilkudziesięciu pracowników. Wsparciem w tym procesie będzie między innymi istniejąca już infrastruktura drogowa i kolejowa o znaczeniu międzynarodowym. Sektor produkcyjny w realiach gospodarki wolnorynkowej, niezależnie od branży czy skali działań, poddany jest ryzyku, uzależniającemu jego kondycję od globalnej koniunktury gospodarczej, a więc dalece niezależnej od działań gminy. Dlatego tak ważny pozostanie sektor rolnictwa i leśnictwa. Względnie korzystne warunki naturalne i wdrożenie działań rolnośrodowiskowych wpłyną na rozwój rolnictwa ekologicznego, bogatego swoją różnorodnością i konkurencyjnością. Leśnictwo oparte będzie nie tylko na pozyskiwaniu surowców drzewnych, ale także na sukcesywnej przebudowie składu gatunkowego lasów w kierunku drzewostanów „wspierających” walkę z niekorzystnymi zmianami klimatycznymi. Nieużytki, obszary nieprzydatne dla produkcji rolnej czy tereny przemysłowe i gospodarki komunalnej, zlokalizowane bezkolizyjnie względem sieci osadniczej oraz cennych zasobów przyrodniczych i kulturowych, służyć będą rozmieszczeniu nowoczesnych urzędzeń, produkujących energię ze źródeł odnawialnych. Przede wszystkim jednak Gmina Lipinki Łużyckie sprzyjać będzie rozwojowi sektora usługowego, generującego miejsca pracy dla ludzi młodych. Kluczową gałęzią lokalnej gospodarki będzie turystyka i rekreacja, oparta na walorach naturalnych (przyrodniczych i krajobrazowych) i kulturowych zarówno samej gminy jak i całego regionu żarskiego. Rozwój turystyki przyniesie wymierne efekty ekonomiczne i wizerunkowe. Jest szansa na powstanie usługi (tak zwanego „produktu turystycznego”) o ponadlokalnym czy nawet ponadregionalnym znaczeniu („Osada Tyliczki”). Sektor usług, z natury niskoemisyjny, sprzyja dbałości o dobry stan środowiska, jest więc podstawową dziedziną wspomnianej na wstępie zielonej gospodarki. Tak prosperująca, mało intensywna, niskoemisyjna i wielofunkcyjna gospodarka będzie źródłem miejsc pracy dla lokalnej społeczności, a także w miarę niezależna (odporna) od czynników zewnętrznych (wahań koniunktury).

7. 2. Cele operacyjne w wymiarze przestrzennym.

CEL STRATEGICZNY NR 1: FUNKCJONALNIE, BEZPIECZNIE I W ZGODZIE Z NATURĄ

CELE OPERACYJNE:

- 1.1. Rozbudowa i modernizacja dróg gminnych.
- 1.2. Budowa dróg rowerowych.
- 1.3. Upowszechnienie transportu zbiorowego.
- 1.4. Rozbudowa infrastruktury komunikacyjnej.
- 1.5. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury wodno – kanalizacyjnej.
- 1.6. Uregulowanie gospodarki odpadami.
- 1.7. Zagospodarowanie przestrzeni publicznych.
- 1.8. Ochrona dziedzictwa kulturowego.
- 1.9. Ochrona środowiska i przeciwdziałanie negatywnym skutkom zmian klimatycznych.
- 1.10. Usprawnienie lokalnego systemu planowania przestrzennego.

7. 3. Cele operacyjne w wymiarze społecznym.

CEL STRATEGICZNY NR 2: NASZ WSPÓLNY, BLISKI MIESZKAŃCOM DOM

CELE OPERACYJNE:

- 2.1. Rozbudowa systemu opieki nad najmłodszymi dziećmi.
- 2.2. Lokalna polityka senioralna.
- 2.3. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury usług kultury.
- 2.4. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury sportowej i rekreacyjnej.
- 2.5. Budowa i modernizacja mieszkań komunalnych i socjalnych.
- 2.6. Aktywizacja i integracja społeczności lokalnej.

7. 4. Cele operacyjne w wymiarze gospodarczym.

CEL STRATEGICZNY NR 3: ZIELONA GOSPODARKA NA MIARĘ LOKALNYCH POTRZEB

CELE OPERACYJNE:

- 3.1. Podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej gminy.
- 3.2. Rozwój energetyki przyjaznej środowisku.
- 3.3. Rozwój rolnictwa ekologicznego.
- 3.4. Budowa infrastruktury turystycznej i wypoczynkowej.

8. KIERUNKI DZIAŁAŃ.

Kierunki działań (zadania strategiczne) są najbardziej szczegółowym elementem strategii rozwoju. Są to przedsięwzięcia organizacyjne, modernizacyjne, inwestycyjne, pracotwórcze i restrukturyzacyjne, których wdrożenie do praktyki społeczno – gospodarczej i przestrzennej danej gminy będzie warunkiem realizacji nakreślonej uprzednio wizji, celów strategicznych i celów operacyjnych.

Od strony prawnej, zgodnie z art. 10e ust. 3 pkt 2 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym, w strategii rozwoju gminy określa się w szczególności kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych

8. 1. Kierunki działań w wymiarze przestrzennym.

8.1.1. Cel operacyjny nr 1.1.: *Rozbudowa i modernizacja dróg gminnych.*

Wsparciem dla rozwoju każdego kraju, regionu, a także poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego, jest nowoczesna i funkcjonalna infrastruktura drogowa. Gmina Lipinki Łużyckie posiada gęstą sieć utwardzonych i gruntowych dróg gminnych, jednakże w wielu miejscach ich stan techniczny i funkcjonalność (drogi o nawierzchni gruntowej) wręcz uniemożliwiają poruszanie się samochodami osobowymi, a więc nie spełniają swojej roli. Funkcjonujące na terenie gminy zakłady usługowe i produkcyjne, a także bezpośrednio związane z rolnictwem i leśnictwem oraz oczekiwany rozwój działalności gospodarczych, wymagają szczególnych parametrów technicznych dróg. Potencjał demograficzny wielu miejscowości gminy wyrażony liczbą mieszkańców oraz spodziewany, dalszy rozwój osadnictwa (budownictwa mieszkaniowego) powoduje, że nawet zmodernizowana sieć dróg gminnych, a także powiatowych, może być niewystarczająca z punktu widzenia komunikacyjnych potrzeb mieszkańców. W związku z powyższym zakłada się także budowę sieci dróg gminnych i/lub wewnętrznych, umożliwiających swobodny dojazd do posesji oddalonych od obecnych dróg głównych. Cel operacyjny nr 1.1. obejmuje również modernizację dróg dojazdowych do użytków rolnych, a w miarę potrzeb budowę nowych odcinków takich dróg, które umożliwią bezpieczny i bezkolizyjny transport maszyn i urządzeń rolniczych. Rozbudowa i modernizacja dróg krajowych pozostaje w gestii organu zarządzającego tymi trasami (GDDKiA).

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

1.1.1. Modernizacja dróg gminnych publicznych:

- nr F002703, Piotrowice – Grotów (na odcinku Tyliczki – Boruszyn);
- nr F002705, Lipinki Łużyckie – Sieniawa Żarska (na odcinku w granicach gminy);
- nr F002706, Lipinki Łużyckie – Boruszyn;
- nr F001905, Pietrzyków – Bronice (gmina Jasień) – inwestycja ponadlokalna, uzależniona od porozumienia z gminą sąsiednią;
- nr F002701, Górka – Drożków (gmina wiejska Żary) – inwestycja ponadlokalna, uzależniona od porozumienia z gminą sąsiednią;
- nr F002708, Cisowa – Jędrzychowice (gmina Trzebiel) – inwestycja ponadlokalna, uzależniona od porozumienia z gminą sąsiednią;
- nr F002712, Grotów – Rościce (gmina wiejska Żary) – inwestycja ponadlokalna uzależniona od porozumienia z gminą sąsiednią.

1.1.2. Modernizacja dróg gminnych wewnętrznych (łącznie około 10 km w skali całej gminy).

- 1.1.3. Budowa nowych odcinków dróg gminnych publicznych:
- Suchleb, ul. Sosnowa (działki ewidencyjne nr: 21/2, 317/1, 317/20, 317/21);
 - Suchleb, ul. Zacisze (działka ewidencyjna nr 14/22).
- 1.1.4. Budowa nowych odcinków dróg wewnętrznych dla obsługi terenów osadniczych (łącznie około 10 km w skali całej gminy).
- 1.1.5. Modernizacja dróg dojazdowych do użytków rolnych.

Za zgodne z niniejszymi kierunkami działań należy uznać także każde inne zadania, polegające na modernizacji, rozbudowie lub budowie dróg adekwatnych do kategorii wyrażonych w punktach 1.1.1. – 1.1.4., które z przyczyn organizacyjnych na tym etapie *Strategii* zostały zakwalifikowane do realizacji po 2030 roku. Pomocne w tym zakresie może być opracowanie Planu rozwoju sieci drogowej.

8.1.2. Cel operacyjny nr 1.2.: Budowa dróg rowerowych.

Oznakowane trasy rowerowe (szlaki i drogi rowerowe) to nie tylko element niezbędnej infrastruktury towarzyszącej turystyce i rekreacji, ale również skuteczny środek zmniejszający ruch pojazdów spalinowych, a tym samym ograniczenie zanieczyszczeń powietrza i natężenia hałasu, promocja zdrowego trybu życia, itd. Nierzadko osoby chcące zrezygnować z poruszania się pojazdem samochodowym wewnątrz danej gminy (czy również przekraczając jej granicę) na rzecz roweru, nie mogą tego uczynić z powodu braku szlaków i dróg rowerowych. Formalnie droga dla rowerów, to uregulowana ustawowo droga lub jej część przeznaczona dla ruchu rowerów jednośladowych, oznaczona odpowiednimi znakami drogowymi. Kwestią szlaków rowerowych zajmuje się cel operacyjny nr 3.4. Gmina Lipinki Łużyckie nie posiada obecnie żadnego odcinka drogi rowerowej. Budowa dróg rowerowych od podstaw, w odróżnieniu od oznakowania szlaków rowerowych, jest zadaniem kosztownym. Zakłada się jednak organizację dwutorowego, powiązanego ze sobą, systemu dróg rowerowych: drogi rowerowe lokalne i drogi rowerowe ponadlokalne. Wstępnie można założyć, że system rowerowych dróg lokalnych to przede wszystkim trasy wewnątrz zespołu miejscowości Lipinki Łużyckie – Suchleb, łączące ich umowne centrum (rejon skrzyżowania ulic Głównej i Żarskiej) z jego obrzeżami, np.: poprzez ulice: Główną (lub Spokojną, Nadrzeczną i Zatorze) oraz Piaskową (lub Górną bądź Łączną) i dalej w kierunku najbliższych miejscowości nie objętych systemem ponadlokalnym (Boruszyn, Górka, Tyliczki). Dokładny przebieg dróg rowerowych w Lipinkach Łużyckich wymaga pogłębionych analiz ze względu na historycznie ukształtowaną siatkę bardzo wąskich ulic. System dróg ponadlokalnych, to trasy prowadzące z Lipinek Łużyckich do:

- Jasienia przez Brzostową, Sieciejów i Lipsk Żarski (droga rowerowa prowadząca po nieczynnej linii kolejowej nr 282);
- Przewozu przez Suchleb, Grotów, Piotrów i Dobrochów (droga rowerowa prowadząca wzdłuż drogi powiatowej nr 1097F i dalej wzdłuż dróg gminnych);
- Trzebiela (dalej do Tuplic i Łęknicy) przez Zajączek (droga rowerowa prowadząca wzdłuż drogi krajowej nr 12) lub przez Suchleb, Boruszyn i Cisową (droga rowerowa prowadząca wzdłuż drogi powiatowej nr 1094F i dalej wzdłuż dróg gminnych);
- Żar przez Sieniawę Żarską (droga rowerowa prowadząca wzdłuż drogi krajowej nr 12).

System ponadlokalny wymaga porozumienia z zarządcami poszczególnych dróg (powiatowe i krajowe) i linii kolejowych, władzami sąsiednich gmin, nadleśnictw i pozostałych właścicieli nieruchomości. Powyższy wykaz tras należy zatem traktować wyłącznie jako wstępną propozycję i punkt wyjścia do dalszych koncepcji.

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- 1.2.1. Opracowanie koncepcji lokalnego systemu dróg rowerowych, obejmujących zespół Lipinki Łużyckie – Suchleb i wybrane miejscowości sąsiednie.
- 1.2.2. Działania inspirujące, promocyjne, wspierające i organizacyjne na rzecz opracowania koncepcji ponadlokalnego systemu dróg rowerowych, obejmujących gminę Lipinki Łużyckie i gminy sąsiednie.

Za zgodne z niniejszymi kierunkami działań należy uznać także każde inne zadanie, polegające na budowie konkretnego już odcinka drogi rowerowej.

8.1.3. Cel operacyjny nr 1.3.: Upowszechnienie transportu zbiorowego.

Rzeczywistym problemem w opinii wielu mieszkańców jest niedostatecznie funkcjonująca komunikacja publiczna, nie tylko wewnątrz gminy (pomiędzy poszczególnymi miejscowościami a Lipinkami Łużyckimi), ale także pomiędzy gminą a miejscowościami ościennymi, a zwłaszcza ośrodkami powiatowym i wojewódzkim (brak bezpośrednich połączeń). Dotyczy to zarówno komunikacji autobusowej jak i kolejowej, a zwłaszcza częstotliwości kursów w poszczególnych porach dnia. Obecna sytuacja stanowi poważne utrudnienie dla niezmotoryzowanych mieszkańców gminy, a przede wszystkim dla młodzieży w wieku szkolnym i osób starszych, ale także dla wszystkich, którzy chcieliby zrezygnować z dojazdów prywatnym środkiem transportu na rzecz komunikacji publicznej. Taki stan ogranicza mobilność mieszkańców gminy Lipinki Łużyckie, przede wszystkim w zakresie dojazdów do ośrodków oferujących miejsca nauki, satysfakcjonującej pracy, kultury czy rozrywki (głównie Zielona Góra). Oczywiście w wybranych przypadkach (najmniejsze miejscowości) problem ten ma podłoże subiektywne, gdzie faktyczny popyt na komunikację publiczną nie jest w stanie sprostać opłacalności ekonomicznej nawet kursów dotowanych.

W zakresie komunikacji autobusowej prowadzone będą rozmowy z funkcjonującymi przewoźnikami na temat możliwości reorganizacji połączeń i dostosowania ich do bieżących potrzeb. W razie uzasadnionych potrzeb rozważone zostanie utworzenie odrębnych linii komunikacyjnych wewnątrz gminy, to jest pomiędzy Lipinkami Łużyckimi a wybranymi miejscowościami, włącznie z ich skomunikowaniem ze stacją kolejową (w przypadku zespołu Lipinki Łużyckie – Suchleb może to być np.: komunikacja wahadłowa). Służyć temu będzie zakup środka transportu w postaci niskoemisyjnego, ekologicznego (np.: elektrycznego czy hybrydowego) autobusu. Siatka połączeń byłaby zarówno stała (kursy w oparciu o określony rozkład jazdy), jak i ruchoma (np.: przewóz dzieci i młodzieży, zwłaszcza z odległych miejscowości, na pozalekcyjne zajęcia sportowe i kulturalne w porach popołudniowej i wieczornej i/lub w dni wolne od nauki; przewóz mieszkańców, zwłaszcza osób starszych z odległych miejscowości, na badania lekarskie, imprezy tematyczne, okolicznościowe, kulturalne, masowe, itp.). Stały rozkład jazdy będzie skoordynowany z siatką połączeń innych przewoźników autobusowych i kolejowych.

Równie istotne jest równoległe zwiększenie częstotliwości ruchu kolejowego. Jest to także pożądanym z punktu widzenia ekologicznego. Umocni również prestiż poszczególnych gmin w regionie. Mobilizacja do korzystania z przewozów kolejowych, zwłaszcza na bliską odległość (np.: tylko do Żar), wymaga działań promocyjnych i organizacji systemu atrakcyjnych zachęt (np.: wspólne bilety z komunikacją autobusową i/lub karty parkingowe, o których mowa w celu operacyjnym nr 1.4.). Ekonomiczną opłacalność funkcjonowania połączeń kolejowych stwarzać będą nie tylko lokalne przewozy do pracy i szkoły, ale również przewozy turystyczne, przewozy okazjonalne (na życzenie zorganizowanych grup) oraz połączenia międzyregionalne. Ruch kolejowy, za pomocą oszczędnych autobusów szynowych, należy zintegrować z rozkładami jazdy komunikacji autobusowej. Gminę Lipinki Łużyckie, a także inne zainteresowane gminy (Brody, Tuplice, Żary wiejska), będzie można wówczas

włączyć w szerszym zakresie, czy to bezpośrednio, czy z przesiadkami poprzez stację w Żarach, w sieć skoordynowanych połączeń wewnątrz województwa lubuskiego oraz województw ościennych (dolnośląskie i wielkopolskie), czy nawet bliskiej zagranicy, co już częściowo się dzieje:

- połączenia z Zieloną Górą przez Żary, Bieniów i Nowogród Bobrzański;
- połączenia z Wrocławiem przez Żary, Żagań i Legnicę (takie kursy zaczynają już funkcjonować w dni wolne od pracy);
- połączenia z Poznaniem przez Zieloną Górę;
- połączenia z regionem Sudetów (Jelenia Góra) przez Żary, Węgliniec i Lubań;
- połączenia z Berlinem przez Forst i Cottbus (takie kursy zaczynają już funkcjonować w dni wolne od pracy).

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- 1.3.1. Negocjacje z przewoźnikami komunikacji autobusowej i kolejowej dotyczące reorganizacji siatki połączeń w celu dostosowania ich do realnych potrzeb.
- 1.3.2. Opracowanie koncepcji lokalnej komunikacji autobusowej, włącznie z zakupem taboru.

8.1.4. Cel operacyjny nr 1.4.: Rozbudowa infrastruktury komunikacyjnej.

Ważnymi aspektami wpływającymi na płynny i bezpieczny ruch pojazdów oraz pieszych, a także wspierającymi transport zbiorowy, są parkingi, oświetlenie drogowe, pobocza, chodniki, przystanki i zatoki autobusowe, przejścia dla pieszych, usprawnienia techniczne dla osób niepełnosprawnych, przeprawy mostowe, rowy odwadniające ciągi komunikacyjne, przystanki kolejowe, drogi rowerowe, itp.

Modernizacja i rozbudowa poboczy, chodników, przystanków i zatok autobusowych, przejść dla pieszych, likwidacja barier dla osób niepełnosprawnych, przepraw mostowych (i/lub przepustów) i rowów odwadniających będzie realizowana w ramach działań przypisanych do celu operacyjnego nr 1.1. Organizację sieci dróg rowerowych obejmuje cel operacyjny nr 1.2.

Wszelkie nowe inwestycje komercyjne, zwłaszcza produkcyjne oraz usługowe (np.: handlowe, turystyczne), muszą zapewnić odpowiednią dla nich liczbę miejsc parkingowych, co należy do zadań własnych inwestora. Ponadto modernizowana i rozbudowywana będzie sieć miejsc parkingowych, zwłaszcza w pobliżu budynków i miejsc użyteczności publicznej: szkoła, przedszkole, żłobek, kościoły, cmentarze, usługi kultury, tereny sportowo – rekreacyjne, itp. Dodatkowo zorganizowany zostanie system przystanków węzłowych, które są podstawowym elementem funkcjonalnej i nowoczesnej oferty przewozów pasażerskich. Przystanki te powinny charakteryzować się optymalną lokalizacją. Ich długości należy przystosowywać do zatrzymywania się kilku pojazdów jednocześnie (przystanki autobusowe), a wysokości peronów powinny sprzyjać wymianie pasażerów, również niepełnosprawnych, a także tych z bagażami czy z małymi dziećmi. Ponadto przed każdym z przystanków węzłowych należy zorganizować parkingi na wzór systemu znanego powszechnie jako „Park & Ride” i „Bike & Ride”. „Park & Ride” to w uproszczeniu parking przeznaczony dla osób zmotoryzowanych, które zamierzają korzystać z komunikacji publicznej. Kierowcy pozostawiają swoje pojazdy w wyznaczonych miejscach, przesiadają się do komunikacji zbiorowej i w ten sposób kontynuują drogę. Parkingi typu „Park & Ride” mają za zadanie „przechwycić” jak największy odsetek pojazdów i zachęcić kierowców do skorzystania z oferty transportu publicznego. W ten sposób system „Park & Ride” kilkukrotnie zwiększa zasięg oddziaływania komunikacji autobusowej czy kolejowej. Dla podniesienia atrakcyjności takiego rozwiązania zakłada się, że kierowca pojazdu pozostawionego na parkingu „Park & Ride” (także z osobą towarzyszącą) będzie mógł dalej na preferencyjnych

warunkach podróżować transportem publicznym, na podstawie karty parkingowej (dowodu uprawniającego do odbioru pojazdu), do momentu powrotu na parking. Kluczem do sukcesu jest podnoszenie jakości komunikacji publicznej, czyli jej częstotliwości, bezpieczeństwa, wygody i punktualności. Parkingi „Bike & Ride” są rozwiązaniem integrującym komunikację publiczną z rowerami. Dzięki temu systemowi także zwiększa się kilkukrotnie zasięg oddziaływania komunikacji publicznej, do której dotarcie dzięki rowerom jest szybsze i możliwe z większych dystansów. „Bike & Ride” to przede wszystkim oferta dla mieszkańców znudzonych korkami, którzy do miejsca pracy lub do szkoły nie są skłonni jeździć rowerem ze względu na zbyt dużą odległość. Parkingi typu „Park & Ride” mają za zadanie „przechwycić” jak największy odsetek rowerzystów kierujących się do danego ośrodka i zachęcić do skorzystania na dalszą podróż z oferty transportu publicznego. Parkingi „Bike & Ride” w odróżnieniu od parkingów „Park & Ride” nie wymagają dużych powierzchni, a tym samym znacznych nakładów finansowych. Rolę głównego węzła przesiadkowego komunikacji zbiorowej (kolejowej i autobusowej), zintegrowanej z drogami rowerowymi i szlakami turystycznymi, pełnić będzie przystanek kolejowy w Lipinkach Łużyckich, a rolę głównego węzła autobusowego przystanek autobusowy w Lipinkach Łużyckich przy ul. Żarskiej. W rejonie „Osady Tyliczki” (zakładając jej rozwój), na północ od wsi Tyliczki”, postuluje się utworzenie dodatkowego przystanku kolejowego. „Osada Tyliczki” wymagać będzie także organizacji odrębnego węzła autobusowego. Będą to jednocześnie komunikacyjne węzły uzupełniające w skali całej gminy. Dodatkowo parkingi typu Bike & Ride będą lokalizowane przy głównych przystankach autobusowych w poszczególnych miejscowościach.

W wielu rejonach sieci osadniczej, zwłaszcza na obszarach oddalonych od głównej koncentracji zabudowy, bezpieczeństwu ruchu drogowego, w tym rowerzystów i pieszych, zagraża niedostatek oświetlenia ulicznego. Dotyczy to zarówno podstawowych braków w infrastrukturze oświetleniowej (brak masztów bądź brak oświetlenia na istniejącym maszcie), jak i niewystarczającego natężenia punktów świetlnych. Zostaną zatem podjęte stosowne działania związane z doposażeniem oświetlenia ulicznego, jak również jego modernizacji poprzez zastosowanie nowoczesnych, energooszczędnych i ekologicznych punktów świetlnych. W porozumieniu z Generalną Dyрекcją Dróg Krajowych i Autostrad ocenie poddana zostanie zasadność instalacji dodatkowego oświetlenia wzdłuż drogi krajowej nr 12, zwłaszcza w rejonie skrzyżowań z drogami powiatowymi i gminnymi.

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- 1.4.1. Organizacja głównego węzła przesiadkowego wraz z parkingami „Park & Ride” i „Bike & Ride” w rejonie przystanku kolejowego w Lipinkach Łużyckich.
- 1.4.2. Organizacja dodatkowego parkingu „Park & Ride” i „Bike & Ride” w rejonie węzła autobusowego przy „Osadzie Tyliczki” (w przypadku rozwoju „Osady Tyliczki”).
- 1.4.3. Budowa nowych parkingów w poszczególnych miejscowościach (dla samochodów i rowerów):
 - Grotów;
 - Lipinki Łużyckie. Za zgodne z niniejszym kierunkiem działań należy uznać także każde inne zadanie, polegające na budowie parkingu o funkcji publicznej.
- 1.4.4. Budowa systemu parkingów „Bike & Ride” (stojaki rowerowe pod wiatą):
 - główny przystanek autobusowy w Lipinkach Łużyckich;
 - główne przystanki autobusowe w poszczególnych miejscowościach;
 - przystanek kolejowy przy „Osadzie Tyliczki” (w przypadku rozwoju „Osady Tyliczki”).
- 1.4.5. Instalacja parkingów rowerowych (stojaki) przy głównych placówkach usług publicznych (Urząd Gminy, Biblioteka Publiczna, Szkoła Podstawowa, świetlice wiejskie, boiska sportowe, kościoły, cmentarze, itp.).
- 1.4.6. Rozbudowa i modernizacja oświetlenia ulicznego w poszczególnych miejscowościach.

8.1.5. Cel operacyjny nr 1.5.: Rozbudowa i modernizacja infrastruktury wodno – kanalizacyjnej.

W sieć wodociągową wyposażone są niemal wszystkie tereny zabudowane (sieć osadnicza), za wyjątkiem wybranych rejonów poszczególnych obrębów, najczęściej znacznie oddalonych od zwartej zabudowy. Istniejące źródła zaopatrzenia i przepustowość głównych rurociągów umożliwiają dalszy rozwój osadnictwa na terenie gminy. Sieć wodociągowa na potrzeby bytowo – gospodarcze i przeciwpożarowe będzie sukcesywnie modernizowana oraz rozbudowywana na bazie istniejącego układu w miarę narastania potrzeb wynikających ze zwiększenia intensywności zabudowy i objęcia zabudową nowych terenów, jak również dla objęcia mieszkańców dotychczas nie podłączonych. Uzbrojenie w sieć wodociągową nowych terenów będzie w miarę możliwości prowadzone wyprzedzająco w stosunku do zabudowy kubaturowej.

Zorganizowanym system odprowadzania ścieków objętych jest obecnie zaledwie 3 % mieszkańców gminy. Prowadzone będą zatem inwestycje polegające na budowie sieci kanalizacyjnej. W pierwszej kolejności objęte nią zostaną miejscowości Lipinki Łużyckie i Suchleń. Sieć kanalizacyjna powstanie także dla „Osady Tyliczki” (w przypadku jej rozwoju). Zakłada się przejęcie na rzecz Gminy i rozbudowę jednej z funkcjonujących obecnie oczyszczalni (Lipinki Łużyckie) oraz budowę nowego obiektu od podstaw (Suchleń). Dla pozostałych miejscowości, gdzie gospodarka ściekowa opiera się na zbiornikach bezodpływowych i coraz częściej przydomowych oczyszczalniach, i gdzie budowa oraz późniejsza eksploatacja sieci kanalizacyjnej jest przedsięwzięciem bardzo kosztownym, rozważana będzie budowa tak zwanych oczyszczalni kontenerowych, odbierających ścieki za pomocą sieci z poszczególnych zlewni, utworzonych dla większych miejscowości (np.: Boruszyn, Grotów, Zajączek), względnie także mniejszych, wyróżniających się potencjałem do dalszego rozwoju w związku z napływem osadników (Górka, Sieciejów), a ponadto położonych wzdłuż głównych cieków wodnych, wymagających szczególnej ochrony ze względu na walory przyrodnicze. Gospodarka ściekowa w najmniejszych miejscowościach oraz dla posesji oddalonych od głównej koncentracji zabudowy, gdzie realizacja sieci kanalizacyjnej nie będzie prowadzona ze względów ekonomicznych, nadal opierać się będzie na szczelnych zbiornikach bezodpływowych lub na oczyszczalniach przydomowych, przy założeniu korzystnych warunków gruntowo – wodnych.

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- 1.5.1. Rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowych.
- 1.5.2. Budowa pompowni wody w miarę rozbudowy systemu sieci wodociągowych.
- 1.5.3. Budowa studni głębinowej na boisku sportowym „Łużyczanki” Lipinki Łużyckie oraz automatycznego systemu zraszaczy.
- 1.5.4. Modernizacja oczyszczalni ścieków w Lipinkach Łużyckich.
- 1.5.5. Budowa oczyszczalni ścieków w Suchleń.
- 1.5.6. Budowa sieci kanalizacyjnej w miejscowościach Lipinki Łużyckie i Suchleń.
- 1.5.7. Budowa sieci kanalizacyjnej dla rejonu „Osada Tyliczki” (w przypadku rozwoju „Osady Tyliczki”).
- 1.5.8. Dofinansowanie przydomowych oczyszczalni ścieków.
- 1.5.9. Opracowanie koncepcji ewentualnej kanalizacji miejscowości Boruszyn, Górka, Grotów, Sieciejów i Zajączek.

8.1.6. Cel operacyjny nr 1.6.: Uregulowanie gospodarki odpadami.

Funkcjonujący system selektywnej zbiórki odpadów komunalnych oraz rosnąca świadomość ekologiczna mieszkańców powoduje zwiększone zainteresowanie deponowaniem odpadów na Punkcie Selektywnej Zbiórki

Odpadów Komunalnych (PSZOK). Takiego obiektu na terenie gminy brakuje i mieszkańcy zmuszeni są korzystać z punktu w pobliskich Żarach. W związku z powyższym zorganizowany zostanie gminny PSZOK w rejonie Lipinek Łużyckich, poprzedzony pracami studialnymi nad jego konkretną lokalizacją.

W miarę możliwości systemowych i technicznych wdrażany zostanie system rozszerzający selektywną zbiórkę odpadów o kolejne frakcje: osobno plastiki, osobno opakowania metalowe i złom, osobno szmaty, osobno popiół. Obecny system pojemników przydomowych wzbogacony będzie o zróżnicowaną ofertę publicznych (ogólnodostępnych) pojemników (gniazd) na analogiczne, dodatkowe frakcje odpadów. Rozważana także będzie możliwość komercyjnego zagospodarowania odpadów. Z racji tego, że surowce wtórne są także towarem na rynku, Gmina wraz z rozwojem segregacji odpadów „u źródła”, nie wyklucza możliwości odpłatnego przekazywania uprzednio wyselekcjonowanych odpadów zainteresowanym odbiorcom. Korzyści finansowe jakie dzięki tej działalności odniósłby samorząd, byłyby inwestowane w inne przedsięwzięcia proekologiczne.

Kontynuowany będzie program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest. W trosce, nie tylko o środowisko, ale także wymierną sprawiedliwość społeczną, wdrożony zostanie system monitorowania odpadów komunalnych.

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- 1.6.1. Budowa punktu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych w Lipinkach Łużyckich.
- 1.6.2. Rozszerzenie systemu selekcji odpadów u źródła.
- 1.6.3. Dofinansowanie usuwania wyrobów zawierających azbest.
- 1.6.4. Monitoring odpadów komunalnych.

8.1.7. Cel operacyjny nr 1.7.: Zagospodarowanie przestrzeni publicznych.

W polskim systemie prawnym definicję „obszaru przestrzeni publicznej” reguluje ustawa z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Należy przez to rozumieć obszar o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców, poprawy jakości ich życia i sprzyjający nawiązywaniu kontaktów społecznych ze względu na jego położenie oraz cechy funkcjonalno – przestrzenne. Obszary te określa się w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy. Zakres celu operacyjnego nr 1.7. jest zatem bardzo rozległy. Siłą rzeczy obejmuje system wybranych ciągów komunikacyjnych, obiekty usług publicznych wraz z ich otoczeniem (głównie kultura, sport i rekreacja), ogólnodostępne obiekty i obszary zabytkowe, wody powierzchniowe, zieleń urządzoną, itd. W niniejszej *Strategii* kierunki działań dotyczące przestrzeni publicznych są bezpośrednio rozdzielone przynajmniej na kilka celów operacyjnych (1.4., 1.8., 1.9., 2.3., 2.4., 3.4.).

W gminie Lipinki Łużyckie, w odróżnieniu od miast czy bardziej rozbudowanych przestrzennie wsi, nie ma klasycznego placu (np.: rynku), a nawet szerokiej, głównej arterii komunikacyjno – usługowej, na bazie których można kształtować charakterystyczną i funkcjonalną przestrzeń publiczną na większą skalę. Dlatego tak ważna będzie dbałość o każdy przysłowiowy plac, skwer, czy kawałek ulicy, który mógłby pełnić rolę zorganizowanej przestrzeni publicznej.

W każdej miejscowości zagospodarowane (uzupełnione) zostaną wolne przestrzenie w okolicach funkcjonujących obiektów publicznych (świetlice wiejskie, boiska sportowe, zabytkowe parki, itp.) na miejsca spotkań dla lokalnej społeczności (zadaszone altany, miejsca na ognisko, ławki, oświetlenie, itp.), place zabaw dla dzieci i małe centra

rekreacyjne dla młodzieży. Na bazie tejże infrastruktury będą tam organizowane plenerowe imprezy kulturalne, lokalne zawody sportowe, itp. Ten kierunek działań będzie przedmiotem celów operacyjnych nr 2.3. i 2.4.

Co prawda niemal każda miejscowość w gminie leży bezpośrednio przy terenach leśnych, ale pomimo tego zagospodarowania wymaga także system zieleni urządzonej. Na potrzeby celu operacyjnego nr 1.7. dotyczy on głównie przydrożnych alei, nadrzecznych zadrzewień, skwerów i zabytkowych parków. Przydrożne aleje i nadrzeczne zadrzewienia na terenach objętych siecią osadniczą zostaną poddane rewitalizacji w postaci pielęgnacji drzewostanu, uzupełniających nasadzeń drzew i krzewów, a tam gdzie to będzie możliwe wytyczone zostaną ścieżki dla pieszych i rowerzystów, zainstalowane urządzenia małej architektury i tablice informacyjne (np.: tematyka historyczna, przyrodnicza, czy konkretnie dendrologiczna). Gmina będzie otwarta na propozycje mieszkańców dotyczące wyboru konkretnych odcinków, które mają podlegać tym pracom. W wybranych miejscach zadanie to wymagać będzie porozumienia z zarządcami terenów (odpowiednio drogi powiatowe i PGW WP). Ogólnodostępne skwery i zieleńce (zarówno istniejące, jak i tereny predysponowane do włączenia w ten system) uzupełnione zostaną nowymi nasadzeniami drzew, krzewów i bylin, zmodernizowana i uzupełniona zostanie mała architektura (tam gdzie to możliwe także rekreacyjna). Cenne założenia parkowe, figurujące w rejestrze i ewidencji zabytków, są obecnie w większości zaniedbane i wymagają gruntownej rewitalizacji. W porozumieniu z właścicielami parków, którzy wyrażą zgodę na ich publiczne udostępnienie, Gmina będzie zainteresowana wsparciem dla ich odnowy (prace porządkowe, pielęgnacja i uzupełnienie drzewostanu, nowe nasadzenia krzewów i bylin, rekultywacja stawów i oczek wodnych, wytyczenie alejek spacerowych wraz z oświetleniem, instalacja małej architektury, oznakowanie tablicami informacyjnymi, itp.). W sprzyjających okolicznościach nie wyklucza się również przejęcia na rzecz Gminy wybranych obiektów. Tak ukształtowany system będzie pełnił rolę kluczowej zielonej infrastruktury, umożliwiającej odpoczynek, kontakty społeczne i zwiększającej bioróżnorodność na terenach zurbanizowanych. Zadania w zakresie rewitalizacji przydrożnych alei, nadrzecznych zadrzewień oraz zabytkowych parków będą wprost korespondować z celami operacyjnymi nr 1.8., 1.9. i 3.4.

Ambicja lokalnej społeczności rodzi naturalną potrzebę funkcjonowania tętniącego życiem „centrum gminy”, zarówno w wymiarze społecznym jak i ekonomicznym. Potrzebna jest zatem przestrzeń publiczna, gdzie skupia się życie, gdzie ludzie przychodzą się spotkać albo nawet tylko pospacerować, miejsce z którym się identyfikują. Jest to również ważne, aby zatrzymać na dłużej turystów. Miejscem takim będzie ulica Główna w Lipinkach Łużyckich. Aby przestrzeń ta była atrakcyjna wymaga szerszej oferty usługowej. Usługi rynkowe czy inaczej komercyjne, bo o nich głównie mowa, to nie tylko mniejsze lub większe placówki handlowe o profilu spożywczym czy bankomat, ale także: gastronomiczne (kawiarnie, restauracje), rozrywkowe (np.: klub, pub), finansowe (placówki bankowe i ubezpieczeniowe), fryzjer, kosmetyczka, salon optyczny, galeria sztuki, punkty drobnych napraw, itp. Obecna struktura usług, od kilkunastu lat rozwijająca się, nadal tylko w podstawowym zakresie spełnia wciąż rosnące potrzeby i oczekiwania mieszkańców. W odczuciu wielu z nich, a zwłaszcza młodzieży i nowych osadników, gmina Lipinki Łużyckie to przede wszystkim miejsce do zamieszkania, relaksu na łonie natury (tereny leśne), dla części również pracy, ale nie do szeroko pojętego „życia”. Oferta usług na miarę ich oczekiwań i potrzeb znajduje się dopiero w pobliskich Żarach bądź dopiero w Zielonej Górze. Oczywiście nikt nie liczy na nowoczesną galerię handlową bądź aquapark czy multiplex w Lipinkach Łużyckich, ale przynajmniej na posiadającą więcej bezpiecznej przestrzeni dla pieszych wygodną oś spacerowo – usługową (deptak) z komponowanym systemem zieleni, stylowym oświetleniem, ławkami oraz miejscami na kawiarniane ogródki czy food trucki. Całość, jako spójna kompozycja funkcjonalna, będzie przestrzenią, z której można korzystać w porze wieczornej podczas tak zwanych „dni roboczych” oraz w weekendy i inne dni wolne od pracy. Będą tam również organizowane plenerowe imprezy kulturalne, okazyjne targi, jarmarki i kiermasze, wystawy miejscowych artystów, itp. Aby przestrzeń ta była bezpieczna domaga się priorytetu dla pieszych, przynajmniej w określonych porach.

Wymaga to szeregu analiz komunikacyjnych, które będą realizowane, włącznie z określeniem konkretnego odcinka ulicy Głównej, który będzie pełnił rolę wspomnianej osi.

Kluczowe znaczenie w otoczeniu przestrzeni publicznych ma czystość i estetyka sąsiadujących z nią obszarów. Dzisiejszy obraz wybranych rejonów poszczególnych miejscowości jest daleki od atrakcyjnych, zadbanej układów ruralistycznych i negatywnie wpływa na ich wewnętrzny jak i zewnętrzny wizerunek. Wiele obiektów nie odpowiada charakterowi poszczególnych miejscowości, a zwłaszcza ich centralnych rejonów (zdeastrowane komórki, garaże, warsztaty, inne rudery). Wygospodarowane zostaną zatem środki na cykliczne odnawianie elewacji przy głównych ciągach komunikacyjnych, przede wszystkim w Lipinkach Łużyckich, a także powstanie system zachęt dla właścicieli nieruchomości odnośnie dbałości o ich stan, poprzez instrumenty ekonomiczne (np.: obniżając stawki podatków od nieruchomości, w zgodzie z ustawą z dnia 12 stycznia 1991 roku o podatkach i opłatach lokalnych) oraz prawne (warunki umów najmu, dzierżawy lub sprzedaży).

W związku z wyżej wymienionymi działaniami, ale także ze względu na funkcjonalność dla pracowników i obywateli, przeprowadzony zostanie (odkładany od wielu lat) kompleksowy remont obiektu Urzędu Gminy w Lipinkach Łużyckich przy ul. Głównej 9.

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- 1.7.1. Rewitalizacja przydrożnych alei i nadrzecznych zadrzewień.
- 1.7.2. Organizacja systemu skwerów i zieleńców.
- 1.7.3. Opracowanie wielowariantowej, kompleksowej koncepcji dotyczącej zagospodarowania (programu funkcjonalno – użytkowego) ulicy Głównej w Lipinkach Łużyckich.
- 1.7.4. System zachęt wspierający dbałość o czystość i estetykę nieruchomości własności prywatnej.
- 1.7.5. Remont budynku Urzędu Gminy Lipinki Łużyckie.

Za zgodne z niniejszymi kierunkami działań należy uznać wszelkie inne zadania, które wynikają z ustaleń *Programu Rewitalizacji Gminy Lipinki Łużyckie*.

8.1.8. Cel operacyjny nr 1.8.: Ochrona dziedzictwa kulturowego.

Opieka nad zabytkami to cel bardzo rozległy. Tylko wyjściowo wojewódzka ewidencja zabytków obejmuje na terenie gminy Lipinki Łużyckie 532 obiekty i obszary, z czego 13 wpisanych jest do rejestru zabytków. Dodatkowo figuruje w niej 178 stanowisk archeologicznych, przy czym żadne z nich nie jest wpisane do rejestru zabytków. Większość z zabytków pozostaje w rękach prywatnych i to na barkach ich właścicieli spoczywać będzie szczytny ciężar opieki nad nimi. Aby jednak w pełni zdiagnozować stan istniejący Gmina wypełni obowiązek wynikający z ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami i sporządzi, w porozumieniu z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków, Gminną Ewidencję Zabytków. Na jej podstawie opracowany zostanie, również wymagany wspomnianą ustawą, Gminny Program Opieki nad Zabytkami. I to właśnie obu tym dokumentom dedykowany jest zasadniczo cel strategiczny nr 1.8. Niezależnie od powyższego już na etapie niniejszej *Strategii* podkreśla się, że Gmina będzie finansować (własność komunalna) i w miarę możliwości współfinansować (własność prywatna) opiekę nad kluczowym dziedzictwem kulturowym. Dotyczy to przede wszystkim rewitalizacji ul. Głównej w Lipinkach Łużyckich (np.: wspomniany w celu operacyjnym nr 1.7. remont zabytkowego obiektu Urzędu Gminy) oraz zabytkowych parków, którym poświęcony jest osobny cel operacyjny (nr 1.7.), ale także kościołów, cmentarzy czy zespołów pałacowych i dworskich. Prawem miejscowym, poprzez stosowne zapisy w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego (cel operacyjny nr 1.10.), chronione

będą cenne, historyczne układy ruralistyczne. Gmina wspierać będzie ponadlokalne inicjatywy związane z utworzeniem i zagospodarowaniem regionalnego i transgranicznego szlaku(ów) o tematyce kulturowej (np.: związanego z Łużycami). Może on być powiązany z przebiegiem tras, o których mowa w kierunkach działań nr 1.2.2. i/lub 3.4.2.

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- 1.8.1. Sporządzenie Gminnej Ewidencji Zabytków.
- 1.8.2. Opracowanie Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami.
- 1.8.3. Współfinansowanie rewitalizacji kluczowych obiektów dziedzictwa historycznego.
- 1.8.4. Działania inspirujące, promocyjne, wspierające i organizacyjne na rzecz powstania ponadlokalnych szlaków (tras turystycznych) o tematyce kulturowej.

Za zgodne z niniejszymi kierunkami działań należy uznać wszelkie inne zadania, które będą wynikać z ustaleń Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami.

8.1.9. Cel operacyjny nr 1.9.: Ochrona środowiska i przeciwdziałanie negatywnym skutkom zmian klimatycznych.

Szeroko pojęta ochrona środowiska to, podobnie jak ochrona zabytków i opieka nad zabytkami, odrębna, lokalna polityka sektorowa. Cel strategiczny nr 1.9. dedykowany jest zatem opracowaniu Programu Ochrony Środowiska, którego nowa edycja, po rozwiązaniu Łużyckiego Związku Gmin, będzie sporządzona już tylko dla obszaru gminy Lipinki Łużyckie. Sukcesywnie będą także opracowywane aktualizacje innych wymaganych prawem dokumentów dotyczących ochrony środowiska. Niemniej już na etapie niniejszej *Strategii* zaznacza się wyraźnie, że Gmina jest zainteresowana szeregiem działań związanych z poprawą stanu środowiska, a tym samym przeciwdziałaniu negatywnym skutkom zmian klimatycznych. Służy temu niemal każdy cel operacyjny.

Jako punkt wyjścia opracowana zostanie kompleksowa inwentaryzacja przyrodnicza, w tym (w miarę zdiagnozowanych potrzeb) dendrologiczna, obejmująca obszar gminy w jej granicach administracyjnych, zastępująca tym samym dotychczasową „wstępną” inwentaryzację sprzed 30 lat. Rozpoznane i opisane zostaną stanowiska florystyczne, drzew pomnikowych, ostoje fauny, a także obiekty geologiczne i geomorfologiczne. Inwentaryzacja wykaże również ewentualne, dodatkowe tereny i obiekty, znajdujące się obecnie poza siecią obszarów chronionych, które należałoby ze względu na cenne wartości objąć jedną z form ochrony przyrody. Obszary i obiekty cenne przyrodniczo zostaną objęte spójną siecią tablic informacyjno – dydaktycznych.

W zakresie ochrony powietrza sukcesywnie wspierana będzie wymiana pieców „kopciuchów”. W trosce o zdrowie mieszkańców zakupione zostaną czujniki sprawdzające jakość powietrza. W uzasadnionych przypadkach monitorowany będzie bezpośrednio stan spalin wydobywających się z konkretnych kominów. Zabezpieczone będą środki finansowe na badanie próbek popiołów pochodzących z palenisk. Ochronie powietrza sprzyja także ograniczenie zużycia energii cieplej. Przeprowadzone zatem zostaną kolejne termomodernizacje obiektów komunalnych.

System kluczowej zieleni urządzonej tworzą przede wszystkim przydrożne aleje, nadrzeczne zadrzewienia, skwery i zieleńce, a także zabytkowe parki pałacowe, dworskie lub krajobrazowe (Brzostowa, Lipinki Łużyckie, Pietrzyków, Piotrowice, Sieciejów, Zajączek). Przypisany im został cel operacyjny nr 1.7. System zielonej infrastruktury uzupełniony zostanie także działaniami na mniejszą (obszarowo), lokalną (mikro) skalę.

Uzupełniony i rozbudowany będzie system klombów. Przy większych zespołach zabudowy, zwłaszcza wielorodzinnej, powstaną parki kieszonkowe. Przy budowie nowych parkingów, a także pieszych i pieszo – rowerowych ciągów komunikacyjnych, szczególnie promowane będą rozwiązania dopuszczające nawierzchnie przepuszczalne. Przystanki autobusowe będą realizowane w formule „zielonych przystanków”. Wzdłuż pasów drogowych dróg gminnych i wewnętrznych pielęgnowane będą oraz nasadzone zostaną nowe drzewa i krzewy. Kubaturowe obiekty publiczne, w miarę możliwości technicznych, będą posiadały zielone dachy i ściany.

Zadania związane z rozbudową, modernizacją i właściwym utrzymaniem urządzeń melioracyjnych, a także drożnością śródlądowych wód powierzchniowych płynących, spoczywać będą na ich właścicielach. Retencja wód na małą skalę, wspomagająca jednak pośrednio ochronę przeciwpowodziową i przeciwdziałanie skutkom suszy, realizowana będzie poprzez tworzenie ogrodów deszczowych w rejonach zielonej infrastruktury publicznej, a także dofinansowanie budowy prywatnych zbiorników na deszczówkę i studni chłonnych. Promowane będą działania zachęcające do budowy małych oczek wodnych, w tym na terenach użytków rolnych.

Ważna jest również edukacja ekologiczna. Planowane do realizacji zadania związane np.: z budową sieci kanalizacyjnej, wymianą pieców, modernizacją nawierzchni dróg czy rozbudową zielonej infrastruktury, itd., same w sobie są reklamą działań proekologicznych. Inwestycje związane z inżynierią środowiska będą zatem w miarę możliwości poprzedzane kampanią edukacyjną wśród mieszkańców, choćby poprzez tablice informacyjne, ulotki czy nawet spotkania (warsztaty, konsultacje) poprzedzające wybrane, większe inwestycje. Prowadzona będzie także praca u podstaw, polegająca na organizacji dla przedszkolaków i uczniów szkół podstawowych pogadanek, dodatkowych zajęć pozalekcyjnych i wycieczek dydaktycznych dotyczących ekologii oraz konkursów o tematyce środowiska naturalnego. Wysoka świadomość ekologiczna całego społeczeństwa bez względu na wiek i wykształcenie jest podstawą rozwoju gminy bez degradacji środowiska.

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- 1.9.1. Opracowanie gminnego Programu Ochrony Środowiska.
- 1.9.2. Sporządzenie inwentaryzacji przyrodniczej.
- 1.9.3. Modernizacja gospodarki ciepłowniczej:
 - wymiana pieców „kopciuchów”;
 - monitoring jakości powietrza;
 - termomodernizacja obiektów komunalnych.
- 1.9.4. Uzupełnienie systemu zieleni urządzonej:
 - przebudowa systemu „małej” zieleni (skwery, zieleńce, klomby, parki kieszonkowe, itp.);
 - nasadzenia drzew i krzewów w pasach drogowych dróg gminnych i wewnętrznych;
 - system „zielonych” przystanków komunikacji publicznej;
 - system „zielonych” dachów i ścian na obiektach komunalnych.
- 1.9.5. Retencja wód opadowych i roztopowych:
 - tworzenie ogrodów deszczowych;
 - system dofinansowania zbiorników na deszczówkę i studni chłonnych;
 - promocja małej retencji wodnej w obrębie prywatnych nieruchomości.
- 1.9.6. Edukacja ekologiczna.

Za zgodne z niniejszymi kierunkami działań należy uznać wszelkie inne zadania, które będą wynikać z ustaleń Programu Ochrony Środowiska Gminy Lipinki Łużyckie.

8.1.10. Cel operacyjny nr 1.10.: Usprawnienie lokalnego systemu planowania przestrzennego.

Plany miejscowe obejmują obecnie zaledwie 0,7 % powierzchni gminy. Gmina Lipinki Łużyckie wdroży zatem długofalowy program zmierzający do objęcia każdego z obrębów ewidencyjnych miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego. Harmonogram realizacji planów miejscowych, a także konieczność ewentualnej, kompleksowej czy „punkowej”, zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, wynika formalnie z oceny aktualności dokumentów planistycznych, o której mowa w ustawie z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, i którą opracowuje się co najmniej raz na kadencję Rady Gminy. Taka ocena zostanie opracowana i przedstawiona Radzie Gminy przed upływem obecnej kadencji, a więc planowo przed końcem 2023 roku. Na etapie niniejszej *Strategii*, będącej dokumentem nadrzędnym w stosunku do innych lokalnych opracowań wykonawczych, w tym prawa miejscowego, zakłada się, że priorytetowo do objęcia planem miejscowym predysponowane są miejscowości Lipinki Łużyckie i Suchleb. Jest to kluczowy zespół osadniczy w gminie, wyrażony potencjałem demograficznym, dynamicznym rozwojem osadnictwa mieszkaniowego oraz potencjałem do lokalizacji aktywności gospodarczych. Planowany wielofunkcyjny ośrodek turystyczno – rekreacyjny o zdecydowanie ponadlokalnym, a nawet ponadregionalnym oddziaływaniu („Osada Tyliczki”), uzasadnia kontynuację prac nad objęciem go w całości planami miejscowymi, a wraz z nim pełen obszar obrębów ewidencyjnych Tyliczki i Zajączek. W następnej kolejności planami miejscowymi powinny zostać objęte miejscowości położone najbliżej Lipinek Łużyckich (a de facto miasta Żary), podlegające największej presji na rozwój budownictwa mieszkaniowego (Górka i Sieciejów). Usprawnienie systemu lokalnego planowania przestrzennego, które jest przedmiotem celu operacyjnego nr 1.10., to nie tylko szybka ścieżka uzyskiwania pozwoleń na budowę przez zainteresowane strony na bazie obowiązujących planów miejscowych, ale przede wszystkim realny wpływ Gminy na kształt danego planu miejscowego, w odróżnieniu od konieczności wydawania decyzji o warunkach zabudowy, które nie zawsze są zgodne z lokalną polityką przestrzenną wyrażoną w obowiązującym studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Zasadniczym celem wspomnianej lokalnej polityki przestrzennej jest ład przestrzenny i zrównoważony rozwój, realizowany między innymi poprzez unikanie rozpraszania zabudowy.

W celu poprawy estetyki i wizerunku gminy, a zwłaszcza przestrzeni publicznych, podjęte zostaną prace nad tak zwaną „uchwałą krajobrazową”. Rada Gminy, zgodnie z ustawą z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, może ustalić w formie uchwały zasady i warunki sytuowania obiektów małej architektury, tablic reklamowych i urządzeń reklamowych oraz ogrodzeń, ich gabaryty, standardy jakościowe oraz rodzaje materiałów budowlanych, z jakich mogą być wykonane. Dotyczy to także szyldów, dla których określa się zasady i warunki ich sytuowania, gabaryty oraz liczbę szyldów, które mogą być umieszczone na danej nieruchomości przez podmiot prowadzący na niej działalność.

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- 1.10.1. Opracowanie oceny aktualności dokumentów planistycznych.
- 1.10.2. Sukcesywna realizacja miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego:
 - priorytetowo – obręby Lipinki Łużyckie i Suchleb;
 - priorytetowo – obręby Tyliczki i Zajączek (w przypadku rozwoju „Osady Tyliczki”);
 - sukcesywnie – obręby Górka i Sieciejów.

Za zgodne z niniejszym kierunkiem działań należy uznać także każde inne zadanie, polegające na opracowaniu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego czy uprzednio także (w miarę potrzeb) zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.

- 1.10.3. Sporządzenie „uchwały krajobrazowej”.

8. 2. Kierunki działań w wymiarze społecznym.

8.2.1. Cel operacyjny nr 2.1.: Rozbudowa systemu opieki nad najmłodszymi dziećmi.

Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Lipinki Łużyckie, poprzedzająca prace nad niniejszą Strategią wykazała potrzebę organizacji żłobka. W przekonujący sposób poparte to zostało również wynikami badania społecznego (rozdział nr 4). Dla gminy Lipinki Łużyckie, gdzie jednym z głównych filarów rozwoju jest nowe osadnictwo i unikanie odpływu własnej społeczności, zadanie to wydaje się być koniecznością. Darmowe lub dotowane żłobki zachęcają do posiadania dzieci, a więc wpływają na poprawę struktury demograficznej w starzejących się społeczeństwach. Poprawiają także aktywność zawodową kobiet i polepszają ich sytuację materialną, a tym samym przyczyniają się do równości płci. O ile sama potrzeba organizacji żłobka jest przesądzona, o tyle rozważane będą jeszcze propozycje dotyczące aspektów technicznych. Pod uwagę bierze się zarówno budowę nowego obiektu (wówczas jego docelowa lokalizacja wymaga dodatkowych analiz), jak i adaptację (także poprzez wykup) na bazie aktualnych zasobów. Gmina będzie również zainteresowana wsparciem rozwoju małych klubów dziecięcych prowadzonych przez podmioty prywatne.

Oferta wychowania przedszkolnego (placówek przedszkolnych), poza zaletami tożsamymi odnośnie funkcjonowania żłobków, ma jeszcze bardziej wymierny aspekt dotyczący rozwoju samego dziecka. Placówka przedszkolna w Lipinkach Łużyckich od lat jest przedmiotem troski Gminy. Wraz z oczekiwanym wzrostem potrzeb (coraz większe zainteresowanie wśród lokalnej społeczności, a także nowi osadnicy) lokalny system wychowania przedszkolnego po raz kolejny wymaga rozbudowy. Analogicznie do opieki nad najmłodszymi dziećmi Gmina będzie również zainteresowana wsparciem „pozasamorządowej” inicjatywy w zakresie wychowania przedszkolnego. Dotyczy to przede wszystkim małych obiektów przedszkolnych (do kilkunastu wychowanków) funkcjonujących na bazie prywatnych podmiotów.

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- 2.1.1. Budowa żłobka w Lipinkach Łużyckich (alternatywnie).
- 2.1.2. Adaptacja wybranego obiektu na potrzeby żłobka (alternatywnie).
- 2.1.3. Rozbudowa przedszkola w Lipinkach Łużyckich przy ul. Głównej.
- 2.1.4. Wsparcie prywatnej inicjatywy w zakresie opieki nad najmłodszymi dziećmi i wychowania przedszkolnego.

8.2.2. Cel operacyjny nr 2.2.: Lokalna polityka senioralna.

System składający się na lokalną politykę senioralną zawarty jest w kilku celach operacyjnych. Z jednej strony będą to ułatwienia dla osób starszych w postaci likwidacji barier komunikacyjnych, zarówno w sensie czysto technicznym przy okazji modernizacji dróg (cel operacyjny nr 1.1.), jak również poprzez sprawny system transportu zbiorowego i infrastruktury komunikacyjnej (cele operacyjne nr 1.3. i 1.4.). Z drugiej strony będą to działania umożliwiające i zachęcające do czynnego udziału w życiu Gminy poprzez możliwie szeroką ofertę usług kultury i rekreacji (cele operacyjne nr 2.3. i 2.4.). Gmina będzie także wspierać funkcjonujące już inicjatywy na czele ze Stowarzyszeniem Seniorów „Lipowa Dolina”. Sygnalizowane wprost przez seniorów potrzeby wymagają organizacji Domu Dziennego Pobytu Seniora. Tę funkcję może pełnić świetlica wiejska w Lipinkach Łużyckich. Alternatywnie zakłada się adaptację innego budynku. Niezależnie od finalnego rozwiązania obiekt służący seniorom zostanie poddany modernizacji poprzez dostosowanie dla potrzeb osób niepełnosprawnych. W jego ramach powstanie także wyodrębniona sala służąca możliwości podstawowej rehabilitacji na miejscu. Gmina

będzie również zainteresowana rozwojem usług stałego pobytu dla seniorów (np.: na bazie zespołów pałacowo – parkowych czy w ramach działalności „Osady Tyliczki”) poprzez uczestnictwo w formule partnerstwa publiczno – prywatnego.

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- 2.2.1. Organizacja Domu Dziennego Pobytu Seniora.
- 2.2.2. Wsparcie lokalnych inicjatyw senioralnych.
- 2.2.3. Wsparcie prywatnej inicjatywy, na bazie partnerstwa publiczno – prywatnego, w zakresie tworzenia obiektów na potrzeby stałego pobytu seniorów.

Za zgodne z niniejszymi kierunkami działań należy uznać wszelkie inne zadania, które wynikają z ustaleń *Programu Rewitalizacji Gminy Lipinki Łużyckie*.

8.2.3. Cel operacyjny nr 2.3.: Rozbudowa i modernizacja infrastruktury usług kultury.

Popyt na wysokiej jakości usługi kultury stale rośnie. Dotyczy to zarówno możliwości zrzeszania się w ramach grup artystycznych czy kół zainteresowań, jak i uczestnictwa w uniwersalnych czy tematycznych imprezach, w tym o charakterze masowym. Zainteresowani są tym zarówno rodzice odnośnie swoich najmłodszych dzieci (jak i oni sami), młodzież w wieku szkolnym (podstawowym i średnim), seniorzy, a także coraz większa liczba nowych osadników. Oferta usług kultury musi być zatem zróżnicowana, zarówno pod kątem potrzeb poszczególnych grup wiekowych, jak i specyfiki lokalnych środowisk. Aby sprostać organizacyjnie uzasadnionym oczekiwaniom najpierw rozbudowana zostanie infrastruktura służąca usługom kultury. Z przyczyn organizacyjnych, w tym także finansowych, nie zakłada się powstania odrębnej jednostki organizacyjnej w postaci Gminnego Ośrodka Kultury czy Gminnego Centrum Kultury. Rolę głównej jednostki kultury pełnić będzie nadal Gminna Biblioteka Publiczna. Jej obecna lokalizacja (część świetlicy wiejskiej w Lipinkach Łużyckich) jest niewystarczająca z punktu widzenia potrzeb, a więc wymaga nowej siedziby. Powstanie zatem nowa Biblioteka, z jednej strony wypełniająca swoje statusowe obowiązki, a z drugiej pełniąca de facto centrum życia kulturalnego gminy. Jej docelowa lokalizacja wymaga jeszcze dodatkowych analiz. Biblioteka będzie wsparciem dla lokalnych inicjatyw kulturalnych wypływających od poszczególnych stowarzyszeń czy wprost od mieszkańców. Możliwa będzie organizacja grup artystycznych i kół zainteresowań, a przestrzenią dla ich funkcjonowania będą także wiejskie świetlice. Przy nowej Bibliotece Publicznej zorganizowana zostanie Izba Pamięci Gminy Lipinki Łużyckie. Izba Pamięci będzie gromadzić i eksponować wszelkie dokumenty historyczne, przybliżać i kultywować historię gminy, w tym zasłużonych dla niej osób, z wykorzystaniem nowoczesnych technik informatycznych i audiowizualnych. Rozbudowana i zmodernizowana zostanie także sieć świetlic wiejskich wraz z otoczeniem służącym integracji mieszkańców (zadaszone altany, miejsca na ognisko, ławki, oświetlenie, zieleni urządzona, względnie także urządzenia rekreacyjne, itp.). Imprezom masowym, czy innym spotkaniom plenerowym służyć będzie przestrzeń publiczna, o której mowa w celu operacyjnym nr 1.7. Gmina będzie otwarta na częściowo komercyjne wykorzystanie infrastruktury kulturalnej. Jeżeli zasygnalizowany zostanie popyt na organizację specjalistycznych, płatnych zajęć, szkoleń czy kursów, w tym zawodowych, to możliwa będzie, w określonych porach, dzierżawa publicznych pomieszczeń dla prywatnych animatorów oraz dofinansowanie uczestnictwa w wybranych zajęciach, kursach czy szkoleniach dla zainteresowanych mieszkańców, szczególnie z grupy osób (rodzin) zagrożonych wykluczeniem społecznym czy niepełnosprawnych. Dofinansowanie w tym zakresie obejmie także edukację seniorów (wykorzystanie cyfrowych nośników informacji i systemów e-usług) oraz wspieranie edukacji cyfrowej dzieci i młodzieży.

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- 2.3.1. Budowa nowej siedziby Biblioteki Publicznej wraz z organizacją Izby Pamięci w Lipinkach Łużyckich.
- 2.3.2. Utworzenie oferty działających w ramach Biblioteki Publicznej grup artystycznych i kół zainteresowań.
- 2.3.3. Organizacja specjalistycznych zajęć, szkoleń i kursów na bazie infrastruktury usług kultury.
- 2.3.4. Budowa, rozbudowa, modernizacja świetlic wiejskich:
 - Górka;
 - Zajączek.

Za zgodne z niniejszym kierunkiem działań należy uznać wszelkie inne zadania, które będą służyć budowie, rozbudowie i modernizacji świetlic wiejskich w pozostałych miejscowościach.

Za zgodne z niniejszymi kierunkami działań należy uznać wszelkie inne zadania, które wynikają z ustaleń *Programu Rewitalizacji Gminy Lipinki Łużyckie*.

8.2.4. Cel operacyjny nr 2.4.: Rozbudowa i modernizacja infrastruktury sportowej i rekreacyjnej.

Gmina Lipinki Łużyckie z racji swojego potencjału nie posiada zintegrowanej jednostki organizacyjnej odpowiedzialnej wyłącznie za działalność sportowo – rekreacyjną wraz z przypisaną do niej bazą terenową. Sportowe życie gminy, cieszące się niemalejącym zainteresowaniem chcących czynnie uprawiać sport jak i kibiców, to przede wszystkim klub piłkarski „Łużyczanka” Lipinki Łużyckie. Boisko piłkarskie przy ul. Głównej zostanie zmodernizowane. Przede wszystkim nastąpi wymiana nawierzchni boiska oraz powstaną szatnie i trybuny z miejscami siedzącymi (do 250). Docelowo cały kompleks zostanie także oświetlony, co umożliwi treningi jak i zawody po zmierzchu. Będą tam mogły odbywać się również imprezy plenerowe, w tym masowe, które z różnych względów nie mogą być organizowane w centrum (ul. Główna), przy poszczególnych świetlicach wiejskich czy w innych przestrzeniach publicznych. Życie sportowe toczy się także w pozostałych miejscowościach. Przede wszystkim zmodernizowane zostanie boisko sportowe w Grotowie (toalety, szatnie kontenerowe, doprowadzenie energii elektrycznej) wraz z otoczeniem służącym integracji mieszkańców. Mniejsze przedsięwzięcia obejmą modernizację kompleksu „Orlika” przy Szkole Podstawowej na ul. Szkolnej w Lipinkach Łużyckich (budowa szatni kontenerowych). W Lipinkach Łużyckich oraz w pozostałych miejscowościach uzupełniona zostanie sieć mniejszych boisk (w tym wielofunkcyjnych), placów zabaw i siłowni plenerowych. Analogicznie do działań związanych z usługami kultury poszerzona zostanie oferta obejmująca możliwość zrzeszania się w różnych sekcjach sportowych, w zależności od realnych, na bieżąco diagnozowanych potrzeb. Sekcje będą organizowane w ramach zajęć pozaszkolnych oraz przy klubie sportowym. Szeroko rozumianej rekreacji służyć będą także działania ujęte w celach operacyjnych nr 1.7. i 3.4.

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- 2.4.1. Modernizacja boiska sportowego w Lipinkach Łużyckich przy ul. Głównej.
- 2.4.2. Modernizacja boiska sportowego w Grotowie wraz z otoczeniem.
- 2.4.3. Modernizacja „Orlika” w Lipinkach Łużyckich przy Szkole Podstawowej na ul. Szkolnej.

Za zgodne z niniejszym kierunkiem działań należy uznać wszelkie inne zadania, które będą służyć budowie, rozbudowie i modernizacji terenów sportowo – rekreacyjnych przy placówkach edukacyjnych.
- 2.4.4. Budowa, rozbudowa i modernizacja pozostałych terenów sportowo – rekreacyjnych.

Za zgodne z niniejszym kierunkiem działań należy uznać wszelkie zadania, które będą służyć budowie, rozbudowie i modernizacji terenów sportowo – rekreacyjnych, zarówno o zasięgu dla całej danej

miejsowości (w tym przy infrastrukturze usług kultury), jak i tylko dla poszczególnych zespołów zabudowy.

2.4.5. Rozszerzenie oferty sekcji sportowych.

Za zgodne z niniejszymi kierunkami działań należy uznać wszelkie inne zadania, które wynikają z ustaleń *Programu Rewitalizacji Gminy Lipinki Łużyckie*.

8.2.5. Cel operacyjny nr 2.5.: Budowa i modernizacja mieszkań komunalnych i socjalnych.

Zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych, czy to na bazie krótkoterminowego lub długoterminowego wynajmu, czy poprzez posiadanie własnej nieruchomości, to podstawa bytu każdego człowieka, niezależnie od długości i szerokości geograficznej czy zasobności ekonomicznej danego rejonu. W zasobie Gminy jest obecnie 20 mieszkań komunalnych, na które jest ciągły popyt. Uzasadnia to ich utrzymanie, w tym konieczną modernizację. Z drugiej strony na przydział mieszkań komunalnych i/lub socjalnych oczekuje dalszych około 20 rodzin, dla których z różnych względów jest to jedyne rozwiązanie zaspokajające ich potrzeby. Powyższe determinuje zainteresowanie Gminy utworzeniem dodatkowych mieszkań komunalnych i/lub socjalnych. Powstanie zatem 10 nowych lokali komunalnych. Do rozważenia pozostaje jednak formuła ich organizacji poprzez budowę nowego obiektu (bloku) lub adaptacji na bazie istniejących zasobów, włącznie z zakupem określonego budynku. Dla osób posiadających określone środki, umożliwiające zakup nieruchomości i budowę własnego domu, ofertę stanowią liczne tereny przewidziane pod zabudowę mieszkaniową w obowiązujących i planowanych do sporządzenia dokumentach planistycznych.

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

2.5.1. Modernizacja komunalnych lokali mieszkalnych.

2.5.2. Budowa nowych mieszkań komunalnych (alternatywnie).

2.5.3. Adaptacja wybranego obiektu(ów) na cele mieszkań komunalnych (alternatywnie).

8.2.6. Cel operacyjny nr 2.6.: Aktywizacja i integracja społeczności lokalnej.

Podczas spotkań konsultacyjnych (warsztatów strategicznych) wspierających proces budowy *Strategii* pojawiały się głosy dotyczące dalece niezadowolającej aktywności miejscowego społeczeństwa czy bardzo wybiórczego i subiektywnego zainteresowania mieszkańców działaniami realizowanymi przez Urząd Gminy, itp. Natężenie tych problemów jest różne w poszczególnych sołectwach, czego wyrazem były między innymi poziomy frekwencji czy poruszana tematyka na wspomnianych na wstępie spotkaniach. Z drugiej strony grupy zainteresowane „życiem” Gminy oceniały obecny kontakt pomiędzy Urzędem a lokalną społecznością jako wymagający dalszego rozwoju. W celu przezwyciężenia tych barier podjęte zostaną działania organizacyjne. Gmina jest i będzie otwarta na inicjatywy lokalne, zgłaszane zarówno przez lokalnych partnerów społecznych (np.: fundacje, stowarzyszenia), Rady Sołeckie, jak i zorganizowane oddolnie przez określone grupy mieszkańców. Ponadto wdrożony zostanie tak zwany „Budżet Obywatelski”. Nie będzie on konkurencją czy zastępstwem dla funduszy sołeckich, ale ich uzupełnieniem. W odróżnieniu od funduszy sołeckich honorowane w nim będą wyłącznie zadania o charakterze (oddziaływaniu) obejmującym co najmniej dwa sołectwa lub ogólnogminnym.

Większe zamierzenia inwestycyjne, zwłaszcza mogące znacząco oddziaływać na środowisko, w tym na krajobraz, będące czy to zadaniami własnymi Gminy, czy przedmiotem zainteresowania podmiotów prywatnych, będą poprzedzane konsultacjami społecznymi w rejonie poszczególnych miejscowości. Ponadto Gmina będzie

współpracować z określonymi podmiotami, które zajmują się wsparciem i organizacją dodatkowych konsultacji społecznych, także na etapie tworzenia dokumentów strategiczno – planistycznych i planistycznych, które wyznaczają ramy dla przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (w tym na krajobraz) lub po prostu wskazujące określone kierunki rozwoju danej miejscowości.

Podjęta zostanie próba aktywizacji lokalnej młodzieży i seniorów poprzez utworzenie stosownych gremiów w postaci odpowiednio Młodzieżowej Rady Gminy i Senioralnej Rady Gminy. W przypadku powodzenia w organizacji obu czy jednej ze wskazanych grup, opracowany zostanie stosowny zakres i program działań.

Dodatkowe, konkretne potrzeby, które służyć będą przedmiotowemu celowi operacyjnemu, ale np.: także kierunkom działań nr 2.3.2. i 2.3.3., wymagają pogłębionej diagnozy. W związku z powyższym opracowana zostanie nowa edycja Programu (strategii) rozwiązywania problemów społecznych.

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- 2.6.1. Wdrożenie Budżetu Obywatelskiego.
- 2.6.2. Organizacja konsultacji społecznych.
- 2.6.3. Powołanie Młodzieżowej Rady Gminy i Senioralnej Rady Gminy.
- 2.6.4. Opracowanie Programu (strategii) rozwiązywania problemów społecznych.

Za zgodne z niniejszymi kierunkami działań należy uznać wszelkie inne zadania, które będą wynikać z ustaleń Programu (strategii) rozwiązywania problemów społecznych.

8. 3. Kierunki działań w wymiarze gospodarczym.

8.3.1. Cel operacyjny nr 3.1.: Podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej gminy.

Perspektywa ostatnich kilku lat wskazuje, że gmina Lipinki Łużyckie staje się atrakcyjnym miejscem dla inwestorów. Dotyczy to zainteresowania rozwojem działalności produkcyjnych (począwszy od potencjalnej lokalizacji drobnych zakładów produkcyjnych w pobliżu drogi krajowej nr 12, a skończywszy na produkcji energii ze źródeł odnawialnych w postaci wielkopowierzchniowych farmach fotowoltaicznych) jak i usługowych (idea utworzenia wielofunkcyjnego ośrodka turystyczno – rekreacyjnego „Osada Tyliczki”). Warto wykorzystać te przysłowiowe „swoje 5 minut”, tym bardziej, że wcześniej takiego zainteresowania nie było i gmina znajdowała się niejako na peryferiach dynamicznego rozwoju aktywności gospodarczych. Jest zatem szansa na podaż miejsc pracy na miejscu, dla mężczyzn, jak i dla kobiet. Cel operacyjny nr 3.1., a także niemal wszystkie inne, mają sprawić, że gmina Lipinki Łużyckie ma utrzymać status obszaru atrakcyjnego dla inwestorów. Dotyczy to szerokiego spectrum aktywności gospodarczych, a więc rolniczych, produkcyjnych i usługowych, a zwłaszcza usługowych. Co kluczowe – aktywności nie powodujących nieodwracalnych strat w środowisku. Pomocne w tym zakresie będą miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego (cel operacyjny nr 1.10.), w których znajdzie się atrakcyjna pula tak zwanych „terenów inwestycyjnych” oraz zbiór przepisów prawa miejscowego odnośnie zagospodarowania danego obszaru. Gmina będzie otwarta na rozwój nowoczesnych działalności produkcyjnych (niewielkie, niskoemisyjne zakłady), ale szczególnie honorowane (wspierane) będą działalności usługowe (głównie turystyczno – rekreacyjne), oferujące miejsca pracy dla ludzi młodych. Dla lokalnych mikroprzedsiębiorstw udzielane będzie wsparcie związane z udostępnieniem lub dzierżawą na preferencyjnych warunkach nie wykorzystywanych nieruchomości komunalnych dla lokalizacji małych firm wytwórczych oraz usługowych. Prowadzone będą także akcje marketingowe (fachowa branżowa prasa, internet, targi krajowe i

zagraniczne), służące promocji walorów inwestycyjnych gminy Lipinki Łużyckie, a zwłaszcza – jako wsparcie dla komercyjnej idei – obszaru „Osada Tyliczki”.

Podtrzymuje się także zadanie ujęte w poprzedniej strategii rozwoju, dotyczące opracowania planu działań związanych z rewitalizacją i ponownym wykorzystaniem zabudowań po byłej fabryce włókienniczej w Lipinkach Łużyckich przy ul. Głównej. Obiekt predysponowany jest zarówno do nieuciążliwych działalności produkcyjnych i rzemieślniczych, działalności usługowych, zarówno publicznych jak i komercyjnych, jak i na cele mieszkalne. Jednym z rozwiązań jest uprzednia komunalizacja obiektu. Można także podjąć próbę działań w formie partnerstwa publiczno – prywatnego. Niezależnie od stanu własnościowego, który wymaga uregulowania, przeznaczenie (funkcja) obiektu będzie przedmiotem szczególnego zainteresowania Gminy.

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- 3.1.1. Opracowanie lokalnej polityki podatkowej dla inwestujących przedsiębiorców, ze szczególnym uwzględnieniem wybranych branż usługowych.
- 3.1.2. Prowadzenie wszechstronnych akcji promocyjnych walorów inwestycyjnych gminy.
- 3.1.3. Przygotowanie do procesu rewitalizacji i adaptacji byłej fabryki włókienniczej w Lipinkach Łużyckich przy ul. Głównej.

8.3.2. Cel operacyjny nr 3.2.: Rozwój energetyki przyjaznej środowisku.

Szereg analiz lokalnych (np.: *Opracowanie ekofizjograficzne Gminy Lipinki Łużyckie*) i ponadlokalnych (np.: *Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubuskiego*) wskazuje, że gmina Lipinki Łużyckie jest potencjalnie miejscem predysponowanym do lokalizacji urządzeń wytwarzających energię ze źródeł odnawialnych na skalę produkcyjną. Gmina zasadniczo jest zainteresowana rozwojem tej gałęzi działalności produkcyjnych przez prywatnych inwestorów, z zastrzeżeniem ograniczeń wynikających np.: z prawnej ochrony obszarów cennych przyrodniczo czy realizacji poszczególnych inwestycji w porozumieniu z lokalną społecznością. Warunki brzegowe odnośnie wielkopowierzchniowej lokalizacji przedmiotowych urządzeń określone są w modelu struktury funkcjonalno – przestrzennej i są (Pietrzyków i Piotrowice) oraz będą wdrażane do lokalnych dokumentów planistycznych.

Ze swojej strony Gmina także będzie inwestować w odnawialne źródła energii w skali adekwatnej do możliwości i potrzeb. Tereny w obrębie planowanych oczyszczalni ścieków i planowanego punktu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych zostaną zagospodarowane pod małe farmy fotowoltaiczne. Przeanalizowany zostanie także zasób innych niezagospodarowanych jeszcze terenów, będących własnością komunalną, w celu ewentualnej lokalizacji małych farm fotowoltaicznych, zasilających w energię np.: okoliczny system oświetlenia ulicznego. W miarę możliwości technicznych również na dachach obiektów komunalnych, które zgodnie z celem operacyjnym nr 1.9. będą także „zazieleniane”, zainstalowane zostaną panele fotowoltaiczne i/lub solarne w celu alternatywnego, ekologicznego zaopatrzenia w energię elektryczną i ciepłą.

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- 3.2.1. Rozwój energetyki odnawialnej z poszanowaniem walorów przyrodniczo – krajobrazowych oraz w zgodzie z interesem publicznym.
- 3.2.2. Rozwój energetyki odnawialnej na bazie zasobów komunalnych.

8.3.3. Cel operacyjny nr 3.3.: Rozwój rolnictwa ekologicznego.

Bardzo przeciętna, wręcz niska jakość gleb, wyrażona za pomocą syntetycznego wskaźnika waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej, utrudnia uprawy kierunku lokalnego rolnictwa. Uzyskanie wyższych plonów wymaga silnego nawożenia, co nie pozostanie bez wpływu na środowisko przyrodnicze, a także jakość wód podziemnych i powierzchniowych. Stosunkowo niski zasób pastwisk i łąk, w większości podmokłych, nie sprzyja także kierunkowi hodowlanemu, opartemu na inwentarzu wymagającemu dużych przestrzeni na wypas. Możliwości rozwoju mają zatem przede wszystkim mniej wymagające uprawy, hodowla skoncentrowana w zamkniętych budynkach, ale także agroturystyka, specjalistyczne rolnictwo ekologiczne i gospodarka rybacka.

Forma i zakres działalności gospodarstw specjalistycznych, a zwłaszcza ekologicznych oraz agroturystycznych ściśle związana jest z przyjazną środowisku uprawą ziemi. Obszar gminy Lipinki Łużyckie posiada warunki naturalne predysponujące go do rozwoju agroturystyki. Agroturystyka jest czynnikiem aktywizującym wieś i zapewnia dodatkowe dochody rolnikom. Turystyką wiejską interesują się głównie mieszkańcy miast i większych aglomeracji, którzy dążą do bliskiego kontaktu z naturą, poszukują ciszy i spokoju, chcą aktywnie spędzić wolny czas, itp. Agroturystyka jest bardzo opłacalna, jednakże należy liczyć się z dużą konkurencją w tej branży. Umiejętność sprostania konkurencji nie może opierać się tylko na intuicji oraz przypadkowych rozwiązaniach indywidualnych osób. Należy przygotować cały pakiet programów, które pozwolą usatysfakcjonować przyjeżdżających turystów. Oferta turystyki wiejskiej powinna być skoordynowana między innymi z miejscowym kalendarzem cyklicznych imprez sportowych i kulturalnych. Niezbędnej pomocy w tym zakresie udzielać będzie Gmina oraz regionalne zrzeszenia agroturystyczne, informując jednocześnie o prawnych i finansowych uwarunkowaniach agroturystyki. Należy mieć świadomość, że agroturystyka jest tylko uzupełniającą funkcją rozwoju lokalnego rynku pracy, generuje niewielkie zatrudnienie i nie należy się spodziewać większej ilości gospodarstw niż kilka w skali całej gminy. Będą one jednak cennym wzbogaceniem (a w przypadku rozwoju „Osady Tyliczki” także urozmaiceniem) lokalnej oferty turystyczno – rekreacyjnej.

Zachęta do tworzenia gospodarstw specjalistycznych, w tym również ekologicznych, kierowana jest przede wszystkim do rolników indywidualnych. Wśród konsumentów nieustannie zwiększa się popyt na tak zwaną „żywność ekologiczną”. Bieżący monitoring sytuacji panującej na rynkach rolnych, konsultowany z regionalnymi ośrodkami doradztwa i organizacjami rolniczymi, będzie owocować rozpoznaniem nisz rynkowych i wprowadzeniem na tutejszy grunt (dosłownie i w przenośni) nowych upraw czy hodowli. Dalsze prace powinny koncentrować się głównie na jednym wiodącym produkcie, któremu zostanie podporządkowana cała organizacja danego gospodarstwa rolnego. Należy również liczyć się z częstymi zmianami profilu produkcji (upraw czy hodowli) w zależności od uwarunkowań podaży i popytu na rynkach. Ważnym aspektem jest także certyfikacja gospodarstw ekologicznych i ekoturystycznych, w celu oferowania konsumentom i turystom jednolitych, wysokich standardów. Gospodarstwa specjalistyczne mogą także opierać się na uprawach energetycznych. Produkcja energii z odnawialnych źródeł na coraz większą skalę stwarza zapotrzebowanie na uprawę roślin energetycznych. Uprawy energetyczne to uprawy roślin w celu pozyskania biomasy z przeznaczeniem na cele energetyczne, czyli do produkcji energii cieplnej, energii elektrycznej oraz paliwa gazowego (biogazu) lub ciekłego. Biomasa jest zaliczana do odnawialnych źródeł energii. Odpady z upraw roślin przemysłowych i żywnościowych też mogą być używane w celu produkcji energii, choć takie uprawy nie są uznawane formalnie za uprawy energetyczne. Rośliny energetyczne to rośliny uzyskujące duże przyrosty biomasy w stosunkowo krótkim czasie nadającej się głównie do spalania, uzyskując energię cieplną. Wśród wielu gatunków roślin energetycznych największe znaczenie w polskich warunkach mają przede wszystkim: wierzba energetyczna, miskant olbrzymi, słazowiec pensylwański i topola. Decydując się na założenie plantacji roślin energetycznych i przy wyborze określonego gatunku należy brać pod uwagę lokalne zapotrzebowanie na surowiec oraz

opłacalność kosztów transportu. Gospodarka rybacka natomiast, abstrahując od naturalnych zalet retencji wód, to nie tylko hodowla ryb w celach konsumpcyjnych, ale także obszar umożliwiający rekreację i wypoczynek.

Gmina będzie wspierać rozwój wielofunkcyjnego, mało intensywnego rolnictwa, opartego na programach rolnośrodowiskowych. Będą to przede wszystkim działania inspirujące i wspierające, np.: poprzez doradztwo czy organizację terenu dla sezonowego targowiska, umożliwiającego dogodne warunki do handlu lokalnymi produktami rolnymi. Wsparciem dla rozwoju agroturystyki będzie także budowa infrastruktury turystycznej i wypoczynkowej, o której mowa w celu strategicznym nr 3.4.

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- 3.3.1. Doradztwo i wsparcie organizacyjne dla działalności agroturystycznych i rolnictwa ekologicznego.
- 3.3.2. Organizacja sezonowego targowiska w Lipinkach Łużyckich.

8.3.4. Cel operacyjny nr 3.4.: Budowa infrastruktury turystycznej i wypoczynkowej.

Szeroko rozumiany rozwój turystyki, stanowiącej silną, jak nie kluczową, gałąź lokalnej gospodarki, to zasadnicze przesłanie celu operacyjnego nr 3.4. Gmina liczy na powstanie funkcjonalnych obiektów noclegowych, czy wręcz ośrodka turystycznego, z bogatym programem usług towarzyszących (gastronomia, rekreacja, wypoczynek, usługi opieki, itp.). Taka szansa otwiera się przed wielokrotnie już wspomnianą „Osadą Tyliczki”, która (z racji położenia) utworzy razem z funkcjonującym już „Starym Folwarkiem” w Pietrzykowie lokalną oś wysokiej jakości usług turystycznych. Siłą rzeczy realizować to będzie sektor prywatny, ale udzielone zostanie mu wsparcie publiczne w postaci budowy podstawowej infrastruktury turystycznej i wypoczynkowej oraz – co istotne – infrastruktury komunikacyjnej (cel operacyjny nr 1.4.). Opracowana zostanie koncepcja wytyczenia i oznakowania zintegrowanej sieci szlaków pieszych (w tym ścieżek/tras przyrodniczo/krajoznawczo – dydaktycznych, nordic walking, biegowych), rowerowych i konnych (jeździeckich), możliwie bezkolizyjnych z transportem kołowym, a więc z wykorzystaniem np.: dróg polnych, wiejskich alei, leśnych duktów i mniej ruchliwych dróg. Zasadnicza idea takiego układu tras turystycznych będzie uwzględniać połączenia pomiędzy poszczególnymi miejscowościami a lokalnymi i regionalnymi (np.: Bory Dolnośląskie, Bory Zasięckie, Dolina Bobru, Las Źarski, Park Krajobrazowy „Łuk Mużakowa”) atrakcjami przyrodniczo – krajobrazowymi i kulturowymi (zabytki) oraz możliwość podłączenia się do sieci już istniejącej (głównie w gestii PTTK), w tym w gminach sąsiednich. Szczególnym zainteresowaniem objęta będzie idea organizacji tras tematycznych, w tym o charakterze ponadlokalnym czy nawet transgranicznym, np.: projekt „Odra Velo – Oder Velo”, szlak 15. południka, szlak byłych linii kolejowych, szlak użytków ekologicznych, szlak doliny rzeki Lubszy, szlak doliny rzeki Skrody, szlak zabytków Dolnych Łużyc, itp., co w znakomitej większości bezpośrednio lub pośrednio koresponduje z zapisami strategii rozwoju gmin sąsiednich (tych, które strategię posiadają lub opracowują), uzasadniając tym samym tę ideę. Trasy turystyczne wspomagać będzie adekwatny rozmiarami do potrzeb system parkingów samochodowych i rowerowych, miejsc odpoczynku, wiat, punktów widokowych (wieże i/lub ambony obserwacyjne), stanowisk do łowienia ryb, tablic informacyjnych, mobilnych punktów informacji turystycznej, miejsc do biwakowania, toalet, itp. Wszystko to, na etapie koncepcji i późniejszej budowy, wymagać będzie współpracy z sąsiednimi gminami, lokalnymi Nadleśnictwami oraz pozostałymi właścicielami wybranych gruntów.

W przypadku braku możliwości budowy systemu ponadlokalnych dróg rowerowych, o których mowa w celu strategicznym nr 1.2., czy to z przyczyn ekonomicznych czy technicznych, alternatywnie zarekomendowana zostanie sąsiednim gminom opcja zastąpienia ich „zwykłymi” szlakami rowerowymi. Formalnie rowerowym szlakiem turystycznym jest wytyczona w terenie trasa służąca do odbywania wycieczek, oznakowana jednolitymi

znakami (symbolami) i wyposażona w urządzenia informacyjne, które zapewniają bezpieczne i spokojne jej przebycie turyście (rowerzyście) o dowolnym poziomie umiejętności i doświadczenia, o każdej porze roku i w każdych warunkach pogodowych, o ile szczegółowe wymagania nie stanowią inaczej (okresowe zamykanie w przypadku niekorzystnych warunków pogodowych lub ze względów przyrodniczych na terenach chronionych). Rowerowym szlakiem turystycznym może być zatem także odcinek określonej drogi rowerowej.

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- 3.4.1. Opracowanie koncepcji lokalnego systemu tras turystycznych obejmujących gminę Lipinki Łużyckie wraz z infrastrukturą towarzyszącą.
- 3.4.2. Działania inspirujące, promocyjne, wspierające i organizacyjne na rzecz opracowania koncepcji ponadlokalnego systemu tras turystycznych, obejmujących gminę Lipinki Łużyckie i gminy sąsiednie.

Za zgodne z niniejszymi kierunkami działań należy uznać wszelkie inne zadania, które wynikają z ustaleń *Programu Rewitalizacji Gminy Lipinki Łużyckie* oraz każde inne zadanie, polegające na budowie (organizacji) konkretnej już infrastruktury turystycznej i wypoczynkowej.

9. OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ.

9. 1. Założenia metodologiczne.

Oczekiwane rezultaty stanowią efekt planowanych działań i są to zmiany pożądane w kontekście podejmowanych interwencji. Są to zmiany zarówno odnośnie zasobów materialnych (np.: infrastruktura techniczna i społeczna), jak i organizacyjnych (systemowych) oraz niematerialnych (np.: wizerunkowych, itp.). Zasadniczo oczekiwane rezultaty powinny być mierzalne i weryfikowalne. W praktyce oznacza to konieczność określenia rezultatów planowanych działań w ujęciu miernikowym / wskaźnikowym. Jest to bardzo ważna część niniejszej (i w ogóle) *Strategii*, mająca bezpośrednie przełożenie na efektywność jej realizacji.

W ramach przyjętej metodologii dla każdego z kierunków działań starano się przyporządkować wskaźniki, których zadaniem jest określenie oczekiwanych zmian jakie zajdą w obszarze realizacji poszczególnych celów strategicznych i operacyjnych. Wybrane wskaźniki, których gamę oczywiście może jeszcze poszerzyć (patrz monitoring), aczkolwiek w ujęciu statystycznym będą sprowadzać się do tego samego (per analogiam do *Diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej*), mają pokazać stopień realizacji przyjętych kierunków działań, opisanych za pomocą mierników. Dla wskaźników zostały określone wartości bazowe oraz oszacowano wartości docelowe. Wskaźniki bazowe to wskaźniki zastane w miarę możliwości dla roku poprzedzającego rozpoczęcie wdrażania *Strategii* (lub dla lat wcześniejszych ze względu na dostępność danych). Wskaźniki docelowe określają zaś pożądane wartości, które planowo mają zostać osiągnięte w wyniku realizacji *Strategii*.

Od strony prawnej, zgodnie z art. 10e ust. 3 pkt 3 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym, w strategii rozwoju gminy określa się w szczególności oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym, oraz wskaźniki ich osiągnięcia.

9. 2. Oczekiwane rezultaty planowanych działań w wymiarze przestrzennym.

TABELA 11: Podstawowe mierniki i wskaźniki oczekiwanych rezultatów planowanych kierunków działań w wymiarze przestrzennym.

Kierunek działań	Główny miernik / wskaźnik	Wartość bazowa (2021)	Wartość docelowa (2030)
1	2	3	4
Cel strategiczny nr 1: FUNKCJONALNIE, BEZPIECZNIE I W ZGODZIE Z NATURĄ			
Cel operacyjny nr 1.1.: Rozbudowa i modernizacja dróg gminnych			
1.1.1. Modernizacja dróg gminnych publicznych	Odsetek (%) dróg o nawierzchni gruntowej	79,89	47,88
1.1.2. Modernizacja dróg gminnych wewnętrznych	Odsetek (%) dróg o nawierzchni gruntowej	≈ 85	≈ 68
1.1.3. Budowa nowych odcinków dróg gminnych publicznych	Długość (km) nowo wybudowanych dróg	nie dotyczy	2,0

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
STRATEGIA ROZWOJU GMINY LIPINKI ŁUŻYCKIE DO 2030 ROKU

1	2	3	4	
1.1.4. Budowa nowych odcinków dróg wewnętrznych dla obsługi terenów osadniczych	Długość (km) nowo wybudowanych dróg	nie dotyczy	10,0	
1.1.5. Modernizacja dróg dojazdowych do użytków rolnych	Długość (km) zmodernizowanych dróg	nie dotyczy	5,0	
Cel operacyjny nr 1.2.: Budowa dróg rowerowych				
1.2.1. Opracowanie koncepcji lokalnego systemu dróg rowerowych	Długość (km) dróg rowerowych	0	≈ 10,0 Wartość uzależniona od wyników koncepcji	
1.2.2. Działania na rzecz opracowania koncepcji ponadlokalnego systemu dróg rowerowych	Długość (km) dróg rowerowych	0	≈ 20,0 Wartość uzależniona od wyników koncepcji	
Cel operacyjny nr 1.3.: Upowszechnienie transportu zbiorowego				
1.3.1. Negocjacje z przewoźnikami komunikacji autobusowej i kolejowej dotyczące reorganizacji siatki połączeń	Odsetek (%) mieszkańców objętych komunikacją autobusową	Dni robocze	97,22	
		Dni wolne od pracy	58,07	
	Liczba kursów komunikacji kolejowej w kierunku Żar	Dni robocze	4	8
		Dni wolne od pracy	2	4
1.3.2. Opracowanie koncepcji lokalnej komunikacji autobusowej	jak wyżej ; działania uzupełniające kierunek działań nr 1.3.1.			
Cel operacyjny nr 1.4.: Rozbudowa infrastruktury komunikacyjnej				
1.4.1. Organizacja głównego węzła przesiadkowego wraz z parkingami „Park & Ride” i „Bike & Ride” w rejonie przystanku kolejowego w Lipinkach Łużyckich	Ilość miejsc parkingowych (samochód / rower)	0 / 0	25 / 50	

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
STRATEGIA ROZWOJU GMINY LIPINKI ŁUŻYCKIE DO 2030 ROKU

1	2	3	4
1.4.2. Organizacja dodatkowego parkingu „Park & Ride” i „Bike & Ride” w rejonie węzła autobusowego przy „Osadzie Tyliczki” (w przypadku rozwoju „Osady Tyliczki”).	Uzależnione od rozwoju „Osady Tyliczki” i koncepcji dotyczących jej funkcjonowania. W zamierzeniu oczekuje się budowy węzła na potrzeby obsługi samej „Osady Tyliczki” jak i okolicznych miejscowości (Boruszyn, Cisowa, Tyliczki, Zajątek).		
1.4.3. Budowa nowych parkingów w poszczególnych miejscowościach	Ilość ogólnodostępnych miejsc parkingowych dla samochodów	5	15
1.4.4. Budowa systemu parkingów „Bike & Ride”	Ilość parkingów rowerowych (stojaki pod wiatą)	0	13
1.4.5. Instalacja parkingów rowerowych (tylko stojaki) przy głównych placówkach usług publicznych	Ilość parkingów rowerowych (tylko stojaki)	3	20
1.4.6. Rozbudowa i modernizacja oświetlenia ulicznego w poszczególnych miejscowościach	Ilość punktów świetlnych (majątek Gminy)	75	≈ 125
Cel operacyjny nr 1.5.: Rozbudowa i modernizacja infrastruktury wodno – kanalizacyjnej			
1.5.1. Rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowych	Odsetek (%) mieszkańców korzystających z sieci wodociągowej	90,7 (2019)	≈ 95,0
1.5.2. Budowa pompowni wody w miarę rozbudowy systemu sieci wodociągowych	prace wspierające kierunek działań nr 1.5.1.		
1.5.3. Budowa studni głębinowej na boisku sportowym „Łużyczanki” Lipinki Łużyckie oraz automatycznego systemu zraszaczy	nie dotyczy ; prace zwiększające funkcjonalność obiektu sportowego, również jako wsparcie dla kierunku działań nr 2.4.1.		
1.5.4. Modernizacja oczyszczalni ścieków w Lipinkach Łużyckich	prace wspierające / warunkujące kierunek działań nr 1.5.6.		
1.5.5. Budowa oczyszczalni ścieków w Suchlebie	prace wspierające / warunkujące kierunek działań nr 1.5.6.		

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
STRATEGIA ROZWOJU GMINY LIPINKI ŁUŻYCKIE DO 2030 ROKU

1	2	3	4
1.5.6. Budowa sieci kanalizacyjnej w miejscowościach Lipinki Łużyckie i Suchleb	Odsetek (%) mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej	3,0 (2019)	50,0
1.5.7. Budowa sieci kanalizacyjnej dla rejonu „Osada Tyliczki” (w przypadku rozwoju „Osady Tyliczki”)	Uzależnione od rozwoju „Osady Tyliczki” i koncepcji dotyczących jej funkcjonowania. Określenie wskaźników będzie możliwe dopiero po oszacowaniu docelowej liczby miejsc noclegowych, itp. (RLM).		
1.5.8. Dofinansowanie przydomowych oczyszczalni ścieków	Ilość przydomowych oczyszczalni ścieków	179	≈ 270
1.5.9. Opracowanie koncepcji ewentualnej kanalizacji miejscowości Boruszyn, Górka, Grotów, Sieciejów i Zajączek	Odsetek (%) mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej	3,0 (2019)	+ ≈ 30,0 do wartości w kierunku działań nr 1.5.6. Wartość uzależniona od wyników koncepcji
Cel operacyjny nr 1.6.: Uregulowanie gospodarki odpadami			
1.6.1. Budowa PSZOK w Lipinkach Łużyckich	Powierzchnia (ha) terenów PSZOK	0	≈ 0,35
1.6.2. Rozszerzenie systemu selekcji odpadów u źródła	Poziom (%) recyklingu i przygotowania do ponownego użycia odpadów komunalnych	Bioodpady – 0 Papier, metale, tworzywo, szkło – 39,1 Budowlane i rozbiórkowe – 152,6	60
1.6.3. Dofinansowanie usuwania wyrobów zawierających azbest	Poziom (%) usunięcia wyrobów zawierających azbest z ogółu zinwentaryzowanych	42	100 (2032)
1.6.4. Monitoring odpadów komunalnych	nie dotyczy ; działania prewencyjne wspierające porządek prawny		
Cel operacyjny nr 1.7.: Zagospodarowanie przestrzeni publicznych			
1.7.1. Rewitalizacja przydrożnych alei i nadrzecznych zadrzewień	Długość (mb) obszarów (rejonów) poddanych rewitalizacji	0	≈ 500
1.7.2. Organizacja systemu skwerów i zieleńców	Powierzchnia (ha) systemu skwerów i zieleńców	0,80	≥ 5

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
STRATEGIA ROZWOJU GMINY LIPINKI ŁUŻYCKIE DO 2030 ROKU

1	2	3	4
1.7.3. Opracowanie wielowariantowej, kompleksowej koncepcji dotyczącej zagospodarowania (programu funkcjonalno – użytkowego) ulicy Głównej w Lipinkach Łużyckich	Uzależnione od rozwiązań przyjętych w koncepcji. W zamierzeniu oczekiwane rezultaty dotyczą przede wszystkim bezpiecznej organizacji ruchu pojazdów na ul. Głównej w Lipinkach Łużyckich, ograniczenia emisji zanieczyszczenia powietrza, liczby plenerowych imprez oraz uczestników tychże wydarzeń, liczby nowych podmiotów funkcjonujących w branżach usługowych oraz efektów niewymiernych w postaci np.: większej satysfakcji i identyfikacji z miejscem zamieszkania (gminą).		
1.7.4. System zachęt wspierający dbałość o czystość i estetykę nieruchomości własności prywatnej	Liczba obiektów poddanych modernizacji	Wartość trudna do oszacowania ze względu na brak statystyk	≈ 50
1.7.5. Remont budynku Urzędu Gminy Lipinki Łużyckie	W zamierzeniu remont zabytkowego budynku Urzędu Gminy wraz obiektami towarzyszącymi ma przede wszystkim zapobiec dalszej dekapitalizacji obiektu. Ponadto zwiększy się jego faktyczna powierzchnia użytkowa (np.: poprzez adaptację komórek i strychu), służąca możliwości organizacji dodatkowych pomieszczeń na archiwum czy stanowiska pracy (np.: dla praktykantów). Obiekt zostanie także przystosowany do obsługi osób niepełnosprawnych.		
Cel operacyjny nr 1.8.: Ochrona dziedzictwa kulturowego			
1.8.1. Sporządzenie Gminnej Ewidencji Zabytków	Aktualność opracowania	Brak opracowania	Aktualne opracowanie
1.8.2. Opracowanie Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami	Aktualność opracowania	Brak opracowania	Aktualne opracowanie
1.8.3. Współfinansowanie rewitalizacji kluczowych obiektów dziedzictwa historycznego	Ilość obiektów poddanych rewitalizacji	0	10
1.8.4. Działania na rzecz powstania ponadlokalnych szlaków (tras turystycznych) o tematyce kulturowej	Ilość szlaków tematycznych	0	Wartość trudna do oszacowania ze względu na konieczność ustaleń na szczeblu ponadlokalnym
Cel operacyjny nr 1.9.: Ochrona środowiska i przeciwdziałanie negatywnym skutkom zmian klimatycznych			
1.9.1. Opracowanie gminnego Programu Ochrony Środowiska	Aktualność opracowania	Nieaktualne opracowanie	Aktualne opracowanie
1.9.2. Sporządzenie inwentaryzacji przyrodniczej	Aktualność opracowania	Nieaktualne opracowanie	Aktualne opracowanie

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
STRATEGIA ROZWOJU GMINY LIPINKI ŁUŻYCKIE DO 2030 ROKU

1	2	3	4
1.9.3. Modernizacja gospodarki ciepłowniczej	Ilość instalacji (pieców) niespełniających kryteriów	600	0
	Ilość obiektów komunalnych wymagających termomodernizacji	5	0
1.9.4. Uzupełnienie systemu zieleni urządzonej	Coroczna powierzchnia (ha) „małej” zieleni udostępniona mieszkańcom	≈ 0,1	≈ 0,5 (od 2022 roku)
	Ilość „zielonych” przystanków	0	20
	Coroczna powierzchnia (m ²) „zazielenianych” dachów i ścian	0	≈ 25 (od 2022 roku)
1.9.5. Retencja wód opadowych i roztopowych	Coroczna powierzchnia (m ²) oddawanych ogrodów deszczowych	0	≈ 100 (od 2022 roku)
	Coroczna powierzchnia (ha) utworzonych małych zbiorników retencyjnych	Wartość trudna do oszacowania ze względu na brak statystyk	≈ 1 (od 2022 roku)
1.9.6. Edukacja ekologiczna	nie dotyczy ; wartości niewymierne, aczkolwiek pośrednio przekładające się na realizację wybranych aspektów celów operacyjnych nr 1.6. i 1.9.		
Cel operacyjny nr 1.10.: Usprawnienie lokalnego systemu planowania przestrzennego			
1.10.1. Opracowanie oceny aktualności dokumentów planistycznych	Aktualność opracowania	Aktualne opracowanie (do końca kadencji Rady Gminy 2018 – 2023)	Aktualne opracowanie
1.10.2. Sukcesywna realizacja miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego	Odsetek (%) powierzchni gminy pokryty obowiązującymi planami miejscowymi	0,67 (12,93 po uwzględnieniu planów aktualnie procedowanych)	59,88
1.10.3. Sporządzenie „uchwały krajobrazowej”	Aktualność opracowania	Brak opracowania	Aktualne opracowanie

Źródło: Opracowanie własne, 2021.

9. 3. Oczekiwane rezultaty planowanych działań w wymiarze społecznym.

TABELA 12: Podstawowe mierniki i wskaźniki oczekiwanych rezultatów planowanych kierunków działań w wymiarze społecznym.

Kierunek działań	Główny miernik / wskaźnik	Wartość bazowa (2021)	Wartość docelowa (2030)
1	2	3	4
Cel strategiczny nr 2: NASZ WSPÓLNY, BLISKI MIESZKAŃCOM DOM			
Cel operacyjny nr 2.1.: Rozbudowa systemu opieki nad najmłodszymi dziećmi			
2.1.1. Budowa żłobka w Lipinkach Łużyckich	Odsetek (%) dzieci w wieku 1 – 3 lata objętych opieką żłobkową (sektor publiczny)	0	35,0
2.1.2. Adaptacja obiektu na potrzeby żłobka (alternatywnie)			
2.1.3. Rozbudowa przedszkola w Lipinkach Łużyckich przy ul. Głównej	Odsetek (%) dzieci w wieku 3 – 6 lat objętych wychowaniem (sektor publiczny)	69,9 (2019)	≈ 90,0
2.1.4. Wsparcie prywatnej inicjatywy w zakresie opieki nad najmłodszymi dziećmi i wychowania przedszkolnego	Odsetek (%) dzieci w wieku 1 – 3 lata objętych opieką żłobkową (sektor prywatny)	0	Wartość trudna do oszacowania, zależna od prywatnej inicjatywy.
	Odsetek (%) dzieci w wieku 3 – 6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym (sektor prywatny)	0	Wsparcie w ramach wskaźnika dla kierunku działań nr 2.1.3.
Cel operacyjny nr 2.2.: Lokalna polityka senioralna			
2.2.1. Organizacja Domu Dziennego Pobytu Seniora	Liczba miejsc umożliwiająca obsługę dziennego pobytu seniorów	0	30
2.2.2. Wsparcie lokalnych inicjatyw senioralnych	Liczba osób zrzeszonych w ramach zorganizowanych grup senioralnych	60	≈ 100
2.2.3. Wsparcie prywatnej inicjatywy, na bazie partnerstwa publiczno – prywatnego, w zakresie tworzenia obiektów na potrzeby stałego pobytu seniorów	Liczba miejsc umożliwiająca obsługę w domach stałego pobytu dla seniorów	0	≈ 100

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
STRATEGIA ROZWOJU GMINY LIPINKI ŁUŻYCKIE DO 2030 ROKU

1	2	3	4
Cel operacyjny nr 2.3.:			
Rozbudowa i modernizacja infrastruktury usług kultury			
2.3.1. Budowa nowej siedziby Biblioteki Publicznej wraz z organizacją Izby Pamięci w Lipinkach Łużyckich	Księgozbiór w woluminach na 1000 mieszkańców	5099 (2019)	≈ 10000
	Wypożyczenia woluminów na 1 czytelnika	11,8 (2019)	≈ 20,0
	Czytelniczy na 1000 mieszkańców	143 (2019)	≈ 200
2.3.2. Utworzenie oferty działających w ramach Biblioteki Publicznej grup artystycznych i kół zainteresowań	Członkowie grup artystycznych na 1000 mieszkańców	0	25,0
	Członkowie kół zainteresowań na 1000 mieszkańców	0	25,0
2.3.3. Organizacja specjalistycznych zajęć, szkoleń i kursów na bazie infrastruktury usług kultury	Wartość trudna do oszacowania, zależna od zgłaszanego popytu (zainteresowani mieszkańcy) i podaży (podmioty świadczące dane usługi). Efektem działania ma być zwiększenie wiedzy i umiejętności zainteresowanych mieszkańców.		
2.3.4. Budowa, rozbudowa, modernizacja świetlic wiejskich	Ilość funkcjonujących świetlic wiejskich	3	5
Cel operacyjny nr 2.4.:			
Rozbudowa i modernizacja infrastruktury sportowej i rekreacyjnej			
2.4.1. Modernizacja boiska sportowego w Lipinkach Łużyckich przy ul. Głównej	Funkcjonalność obiektu:		
	funkcjonalna nawierzchnia	NIE	TAK
	szatnie	NIE	TAK
	trybuny z miejscami siedzącymi	NIE	TAK
	oświetlenie obiektu	NIE	TAK
2.4.2. Modernizacja boiska sportowego w Grotowie wraz z otoczeniem	Funkcjonalność obiektu:		
	energia elektryczna	NIE	TAK
	szatnie	NIE	TAK
	toalety	NIE	TAK
2.4.3. Modernizacja „Orlika” w Lipinkach Łużyckich przy Szkole Podstawowej na ul. Szkolnej	Powierzchnia (ha) obszaru poddanego modernizacji	0	0,35
2.4.4. Budowa, rozbudowa i modernizacja pozostałych terenów sportowo – rekreacyjnych	Liczba w pełni funkcjonalnych boisk sportowych	1	4
	Liczba w pełni funkcjonalnych placów zabaw	5	8

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
STRATEGIA ROZWOJU GMINY LIPINKI ŁUŻYCKIE DO 2030 ROKU

1	2	3	4
2.4.5. Rozszerzenie oferty sekcji sportowych	Członkowie klubów sportowych na 1000 mieszkańców	19,26 (2018)	40,0
Cel operacyjny nr 2.5.: Budowa i modernizacja mieszkań komunalnych i socjalnych			
2.5.1. Modernizacja komunalnych lokali mieszkalnych	Liczba lokali mieszkalnych poddanych modernizacji	nie dotyczy	20
2.5.2. Budowa nowych mieszkań komunalnych (alternatywnie)	Liczba wybudowanych lokali mieszkalnych	nie dotyczy	10
2.5.3. Adaptacja wybranego obiektu(ów) na cele mieszkań komunalnych (alternatywnie)	Liczba utworzonych lokali mieszkalnych	nie dotyczy	10
Cel operacyjny nr 2.6.: Aktywizacja i integracja społeczności lokalnej			
2.6.1. Wdrożenie Budżetu Obywatelskiego	Środki (w PLN) przeznaczone na cele budżetu obywatelskiego	0	500.000
2.6.2. Organizacja konsultacji społecznych	Wartość niewymierna, trudna do oszacowania, uzależniona od podejmowanych działań, wymagających konsultacji społecznych		
2.6.3. Powołanie Młodzieżowej Rady Gminy i Senioralnej Rady Gminy	Funkcjonowanie Młodzieżowej Rady Gminy	NIE	TAK
	Funkcjonowanie Senioralnej Rady Gminy	NIE	TAK
2.6.4. Opracowanie Programu (strategii) rozwiązywania problemów społecznych	Aktualność opracowania	Brak opracowania	Aktualne opracowanie

Źródło: Opracowanie własne, 2021.

9. 4. Oczekiwane rezultaty planowanych działań w wymiarze gospodarczym.

TABELA 13: Podstawowe mierniki i wskaźniki oczekiwanych rezultatów planowanych kierunków działań w wymiarze gospodarczym.

Kierunek działań	Główny miernik / wskaźnik	Wartość bazowa (2021)	Wartość docelowa (2030)
1	2	3	4
Cel strategiczny nr 3: ZIELONA GOSPODARKA NA MIARĘ LOKALNYCH POTRZEB			
Cel operacyjny nr 3.1.: Podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej gminy			
3.1.1. Opracowanie lokalnej polityki podatkowej dla inwestujących przedsiębiorców, ze szczególnym uwzględnieniem wybranych branż usługowych	Udział (%) sektorów produkcyjnego / usług w strukturze pracujących	32,96 / ≈ 60 (2018)	35,0 / 60,0
	Udział (%) mężczyzn / kobiet w strukturze pracujących	28,15 / 71,85 (2018)	40,0 / 60,0
	Liczba miejsc noclegowych w skali całej gminy	56	≈ 100 (≈ 500 ⁶) Także jako rezultat wielu innych kierunków działań
3.1.2. Prowadzenie wszechstronnych akcji promocyjnych walorów inwestycyjnych gminy	Coroczna ilość akcji promocyjnych	0	1
3.1.3. Przygotowanie do procesu rewitalizacji i adaptacji byłej fabryki włókienniczej w Lipinkach Łużyckich przy ul. Głównej	Powierzchnia użytkowa (m ²) obiektu objęta procesem adaptacji	0	5637
Cel operacyjny nr 3.2.: Rozwój energetyki przyjaznej środowisku			
3.2.1. Rozwój energetyki odnawialnej z poszanowaniem walorów przyrodniczo – krajobrazowych oraz w zgodzie z interesem publicznym	Udział (%) energii odnawialnej w zużyciu energii ogółem	Wartość trudna do oszacowania ze względu na brak statystyk	40,0
3.2.2. Rozwój energetyki odnawialnej na bazie zasobów komunalnych			

⁶ W przypadku rozwoju resortu „Osada Tyliczki”.

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
STRATEGIA ROZWOJU GMINY LIPINKI ŁUŻYCKIE DO 2030 ROKU

1	2	3	4
Cel operacyjny nr 3.3.: Rozwój rolnictwa ekologicznego			
3.3.1. Doradztwo i wsparcie organizacyjne dla działalności agroturystycznych i rolnictwa ekologicznego	Ilość gospodarstw agroturystycznych	0	3
	Odsetek (%) użytków rolnych w ramach gospodarstw ekologicznych	Wartość trudna do oszacowania ze względu na brak statystyk	25,0
	Powierzchnia (ha) stawów hodowlanych	57,2240	80,0
3.3.2. Organizacja sezonowego targowiska w Lipinkach Łużyckich	Liczba punktów sprzedaży drobnodetalicznej na targowiskach sezonowych	0	10
Cel operacyjny nr 3.4.: Budowa infrastruktury turystycznej i wypoczynkowej			
3.4.1. Opracowanie koncepcji lokalnego systemu tras turystycznych obejmujących gminę Lipinki Łużyckie wraz z infrastrukturą towarzyszącą	Długość (km) znakowanych szlaków pieszych	≈ 12,5	≈ 40 Wartość uzależniona od wyników koncepcji
	Długość (km) znakowanych szlaków rowerowych	≈ 12	≈ 60 Wartość uzależniona od wyników koncepcji, włącznie z drogami rowerowymi
	Długość (km) znakowanych szlaków jezdzieckich	≈ 12	≈ 25 Wartość uzależniona od wyników koncepcji
3.4.2. Działania na rzecz opracowania koncepcji ponadlokalnego systemu tras turystycznych, obejmujących gminę Lipinki Łużyckie i gminy sąsiednie	jak wyżej ; działania wspierające kierunek działań nr 3.4.1.		

Źródło: Opracowanie własne, 2021.

10. MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO – PRZESTRZENNEJ.

10. 1. Rola modelu struktury funkcjonalno – przestrzennej w strategii rozwoju gminy.

Ujęcie przestrzenne interwencji planowanych w sferach środowiskowej, infrastrukturalnej, gospodarczej lub społecznej ma priorytetowe znaczenie dla rozwoju. Przestrzeń stanowi kluczowy zasób. To w niej przebiegają lub na nią oddziałują wszystkie procesy społeczne, gospodarcze i przyrodnicze. Z jednej strony stanowi więc uwarunkowanie rozwoju, z drugiej zaś podlega licznym zmianom, które wynikają z prowadzonych działań. Oddziaływanie na przestrzeń, kształtowanie jej w sposób planowy lub mimowolny, wpływa na warunki życia i gospodarowania i warunkuje życie przyszłych pokoleń. Kumulacja wszystkich trendów i procesów zostawia konkretny ślad w przestrzeni. Konsekwencją niewłaściwie zaprogramowanych i realizowanych działań rozwojowych mogą być różnego rodzaju konflikty przestrzenne, których wyeliminowanie może okazać się trudniejsze w momencie, kiedy już zaistnieją. Dlatego tak istotne jest zwrócenie uwagi na aspekty przestrzenne przy przygotowywaniu dokumentów strategicznych. Przestrzeń powinna być traktowana nie tylko jako oczywiste uwarunkowanie dla rozwoju sfery społecznej i gospodarczej, ale jako kluczowa wartość publiczna. Jest ona podstawą do formułowania celów rozwojowych z uwzględnieniem interesu publicznego, w tym ładu przestrzennego. Model struktury funkcjonalno – przestrzennej wiąże zagadnienia społeczno – gospodarcze z przestrzennymi. Model prezentuje pożądane kierunki rozwoju przestrzennego określonego obszaru w danym horyzoncie czasowym. Przedstawia on (na podstawie wniosków z diagnozy, uwarunkowań zewnętrznych i wewnętrznych, wyzwań) zmiany, jakie powinny zaistnieć w przestrzeni, by zrealizować wyznaczone cele strategiczne i kierunki działań oraz osiągnąć ich efekty. Model w strategii rozwoju gminy służy określeniu kluczowych dla rozwoju gminy obszarów, zdefiniowaniu ich funkcji i zależności między obszarami o różnych funkcjach. Komponent przestrzenny wskazuje, gdzie dokładnie funkcje mogą być realizowane. Na podstawie modelu można zatem określić i zdelimitować odpowiednio strategiczne działania i obszary, które będą podstawą wzmacniania potencjału funkcjonalno – przestrzennego oraz zapobiegania zjawiskom negatywnym i konfliktogennym. Istotne jest przy tym zachowanie odpowiednich proporcji pomiędzy poszczególnymi funkcjami, zgodnie z uwarunkowaniami i potrzebami. Model powinien także proponować sposób zagospodarowania w formie ustaleń, zaleceń (rekomendacji) lub zasad. Będą one stanowiły punkt odniesienia dla studium uwarunkowań kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy i miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego⁷.

Od strony prawnej, zgodnie z art. 10e ust. 3 pkt 4 i 5 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym, w strategii rozwoju gminy określa się w szczególności model struktury funkcjonalno – przestrzennej gminy oraz ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie. Dodatkowo model struktury funkcjonalno – przestrzennej zobrazowuje się w formie graficznej.

Model struktury funkcjonalno – przestrzennej Gminy Lipinki Łużyckie sporządzono w oparciu o diagnozę sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej, potrzeby rozwojowe wynikające z tejże diagnozy i/lub postulowane wprost przez Urząd Gminy Lipinki Łużyckie, wyniki konsultacji społecznych wspierających proces powstania *Strategii* (badanie opinii społecznej oraz warsztaty strategiczne), a przede wszystkim w oparciu o obowiązujące *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Lipinki Łużyckie* i miejscowe planów zagospodarowania przestrzennego („Osada Tyliczki I”, Pietrzyków, Piotrowice), ze względu na ich aktualność merytoryczną i formalno – prawną. Siłą rzeczy bazą do kształtu modelu były także wydane decyzje o warunkach zabudowy, tam gdzie nie były one zgodne z ustaleniami *Studium*. W przypadku załącznika

⁷ Na podstawie opracowania pn. *Modele struktury funkcjonalno – przestrzennej w strategiach rozwoju* (Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, Departament Strategii, Warszawa, maj 2020 roku).

graficznego (rysunku), obrazującego model struktury funkcjonalno – przestrzennej gminy, należy mieć na uwadze ograniczenia wynikające z ich skali (brak wytycznych ustawowych), ale także unikanie powielania rysunku obowiązującego *Studium*. Dokładne odwzorowanie wybranych elementów, a zwłaszcza wynikających z przepisów szczególnych (np.: złoża kopalin, ochrona przyrody, ochrona zabytków, obszary szczególnego zagrożenia powodzią, itd.), pozostaje obligatoryjnym obowiązkiem planistycznych dokumentów wykonawczych.

10. 2. Strefa rolnicza.

Strefę rolniczą tworzą:

- tereny użytków rolnych;
- tereny użytków rolnych chronionych.

Strefa rolnicza obejmuje tereny gruntów ornych, łąk, pastwisk, sadów, rowów oraz gruntów pod stawami. Występuje wyspowo na terenie całej gminy (praktycznie wokół każdej z miejscowości), ze szczególną koncentracją w rejonie obrębów ewidencyjnych Boruszyn, Górka, Grotów, Lipinki Łużyckie, Pietrzyków i Zajątek. Predysponowana jest do dalszego rozwoju rolnictwa (uprawy, hodowla, gospodarka rybacka), w tym szczególnie rolnictwa ekologicznego. Użytki rolne najniższych klas bonitacyjnych IV – VI (a zwłaszcza V – VI), sąsiadujące bezpośrednio z terenami leśnymi, preferowane są do zalesień. Na użytkach rolnych klas IV – VI możliwe są także lokalizacje urządzeń produkcji energii ze źródeł odnawialnych na skalę produkcyjną, zgodnie z ustaleniami dotyczącymi powiązań infrastrukturalnych. Dolinki boczne mniejszych cieków wodnych (bezpośrednich czy pośrednich dopływów Lubszy i Skrody), charakteryzujących się korzystnym przepływem, można wykorzystać na cele gospodarki rybackiej (stawy hodowlane), zwiększając w ten sposób potencjał retencji wód. Szczególną rolę w strefie rolniczej pełnią tereny użytków rolnych chronionych (III klasa bonitacyjna). Ze względu na ich niewielki zasób w gminie powinny służyć wyłącznie rolnictwu.

USTALENIA w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej:

- ochrona przed zainwestowaniem użytków rolnych chronionych (III klasa bonitacyjna i gleby organiczne);
- pozostawianie wyodrębnionych ewidencyjnie rowów melioracyjnych na cele jednostek planistycznych w postaci wód powierzchniowych;
- tworzenie odrębnych jednostek planistycznych na cele stawów hodowlanych;
- optymalizowanie lokalizacji terenów obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych (biogazownie, fermy hodowlane, hale, magazyny, itp.) – określenie maksymalnej powierzchni oraz minimalnej odległości od sieci osadniczej (np.: na podstawie analizy lokalnych uwarunkowań i konsultacji społecznych);
- wariantowa, w stosunku do funkcji rolniczej, lokalizacja urządzeń produkujących energię ze źródeł odnawialnych na skalę produkcyjną zgodnie z ustaleniami dla powiązań infrastrukturalnych;
- zakaz lokalizacji przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, poza inwestycjami celu publicznego***.

REKOMENDACJE w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej:

- możliwość zalesiania użytków rolnych IV – VI klasy bonitacyjnej sąsiadujących bezpośrednio z terenami leśnymi;
- możliwość przeznaczania gruntów ornych IV – VI klasy bonitacyjnej na użytki zielone;
- pozostawianie (i tworzenie) śródpolnych oczek wodnych na cele retencji wód (wyodrębnianie jednostek planistycznych);
- pozostawianie śródpolnych wysp (kęp) leśnych oraz zadrzewień i zakrzewień na cele odpowiednio lasów i zieleni ekologicznej / izolacyjnej (wyodrębnianie jednostek planistycznych);

- wprowadzanie bezwzględnego zakazu zabudowy na użytkach rolnych chronionych;
- wprowadzanie zakazów zabudowy na pozostałych użytkach rolnych uzasadnionych ochroną walorów przyrodniczych, środowiskowych, krajobrazowych i kulturowych.

10. 3. Strefa leśna.

Strefę leśną tworzą:

- lasy i grunty leśne;
- lasy ochronne (wodochronne i ostoje).

Strefa leśna pełni dominującą funkcję w strukturze przestrzennej gminy. Tereny leśne, powiązane z kompleksami w sąsiednich gminach, lokalizują się przede wszystkim wzdłuż granic gminy, ze szczególną koncentracją w częściach południowej, wschodniej i północnej. Gospodarka leśna prowadzona jest w oparciu o Planu Urządzenia Lasu sporządzane przez poszczególne Nadleśnictwa. Szczególną rolę pełnią lasy ochronne (wodochronne i ostoje), lasy w granicach obszarów objętych ochroną w myśl ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody oraz lasy w granicach Leśnego Kompleksu Promocyjnego „Bory Lubuskie”. Tereny leśne predysponowane są także do funkcji rekreacyjno – wypoczynkowej, zgodnie z ustaleniami dla strefy rekreacyjno – wypoczynkowej i aktywizacji turystyki.

USTALENIA w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej:

- prowadzenie gospodarki leśnej zgodnie z Planami Urządzenia Lasu;
- sukcesywna przebudowa ekosystemów leśnych (drzewostanów) w celu ograniczenia monokultur sosnowych;
- lokalizacja „liniowej” i „punktowej” infrastruktury turystyczno – rekreacyjnej zgodnie z ustaleniami dla strefy rekreacyjno – wypoczynkowej i aktywizacji turystyki oraz na podstawie przepisów odrębnych;
- lokalizacja pozostałej infrastruktury technicznej na podstawie przepisów odrębnych.

REKOMENDACJE w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej:

- minimalizowanie wylączenia lasów i gruntów leśnych („odlesień”) na cele rozwoju innych funkcji, w tym infrastruktury technicznej;
- pozostawianie śródpolnych wysp leśnych (wyodrębnianie „leśnych” jednostek planistycznych);
- rozwój małej retencji wodnej.

10. 4. System ochrony przyrody, środowiska i zasobów naturalnych.

System ochrony przyrody, środowiska i zasobów naturalnych tworzą:

- obszary objęte ochroną;
- ponadlokalne korytarze ekologiczne;
- lokalne korytarze ekologiczne;
- złoża kopalin;
- rejony naturalnych zagrożeń geologicznych.

System ochrony przyrody, środowiska i zasobów naturalnych wiąże niemal każdą strefę funkcjonalno – przestrzenną, determinując w swoich granicach sposób jej zagospodarowania. Ustalenia dotyczące zagospodarowania tego systemu są nadrzędne dla każdej ze stref, w której występują. System ten tworzą:

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
STRATEGIA ROZWOJU GMINY LIPINKI ŁUŻYCKIE DO 2030 ROKU

- obszary objęte ochroną w myśl ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody, których granice częściowo się pokrywają:
 - Obszar Chronionego Krajobrazu „Wschodnie okolice Lubska”;
 - Obszar Chronionego Krajobrazu „Bory Bogumiłowskie” (projektowany);
 - Natura 2000 „Dolina Lubszy” (PLH 080057);
 - Natura 2000 „Skroda” (PLH 080064);
 - Rezerwat przyrody „Wrzosiec”;
 - Użytek ekologiczny „Nadburzańska Łąka”;
- ponadlokalne korytarze ekologiczne:
 - „GKZ-3 Łużyce” (niemal cały obszar gminy za wyjątkiem wylesionych terenów wokół Cisowej, Boruszyna, Grotowa, Pietrzykowa, Tyliczek i Zajączka oraz terenów na wschód od linii Suchleb – Lipinki Łużyckie – Brzostowa);
- lokalne korytarze ekologiczne:
 - doliny cieków wodnych (nie objęte ustawowymi formami ochrony przyrody);
 - zbiorniki wodne wraz z otoczeniem (nie objęte ustawowymi formami ochrony przyrody);
- złoża kopalin:
 - udokumentowane złoża kopalin rudy miedzi „Żary” (RM 19587);
- rejony naturalnych zagrożeń geologicznych:
 - obszar potencjalnie zagrożony występowaniem ruchów masowych:
 - ✓ na północny – wschód od Górki;
 - grunty podatne na denudację naturogeniczną i uprawową:
 - ✓ na południowy – zachód od Brzostowej;
 - ✓ w dolinie rzeki Lubszy pomiędzy Lipinkami Łużyckimi a Sieciejowem;
 - ✓ na północny – wschód od Górki (analogicznie do terenu potencjalnie zagrożonego występowaniem ruchów masowych).

System obszarów objętych ochroną w myśl ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody, włącznie z projektowanym OChK „Bory Bogumiłowskie”, wydaje się być (na etapie przed wykonaniem kompleksowej inwentaryzacji przyrodniczej) wystarczający odnośnie zabezpieczenia najcenniejszych walorów krajobrazowo – przyrodniczych gminy. W niniejszym modelu nie wyróżnia się dodatkowych obszarów, które zasługują na potrzebę objęcia określoną formą ochrony przyrody.

USTALENIA w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej:

- obszary objęte ochroną:
 - uwzględnienie zakazów wynikających z Uchwały nr XXII/326/20 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 7 września 2020 roku sprawie obszaru chronionego krajobrazu o nazwie „Wschodnie Okolice Lubska” oraz oczekiwanej uchwały w sprawie obszaru chronionego krajobrazu „Bory Bogumiłowskie”;
 - uwzględnienie planów zadań ochronnych sporządzonych dla obszarów Natura 2000;
 - uwzględnienie planu ochrony sporządzonego dla rezerwatu przyrody „Wrzosiec”;
 - uwzględnienie zasad ochrony użytków ekologicznych i pomników przyrody zgodnie z przepisami odrębnymi i prawem miejscowym;
- ponadlokalne korytarze ekologiczne:
 - zagospodarowanie na obszarach objętych ochroną zgodnie z wyżej wymienionymi ustaleniami;
 - zagospodarowanie na pozostałych obszarach strefy rolniczej i leśnej zgodnie z ustaleniami dla tych stref;

- złoża kopalin i działalności górnicze:
 - uwzględnienie zasad zagospodarowania obszarów i terenów górniczych (jeżeli takie zostaną wprowadzone) zgodnie z przepisami odrębnymi;
- rejon naturalnych zagrożeń geologicznych:
 - utrzymanie obecnej formy zagospodarowania – strefa leśna.

REKOMENDACJE w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej:

- lokalne korytarze ekologiczne:
 - wprowadzenie zakazu lokalizowania obiektów budowlanych w pasie szerokości 50 m od linii brzegowej śródlądowych wód powierzchniowych płynących oraz naturalnych i sztucznych zbiorników wodnych (w tym oczek wodnych, stawów, zbiorników małej retencji) na obszarach nie objętych dotychczas rygorami zabezpieczającymi przed zainwestowaniem, wynikającymi z przepisów odrębnych, dotyczących ochrony przeciwpowodziowej i ochrony przyrody. Powyższe nie dotyczy urządzeń wodnych i obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej, infrastruktury służącej turystyce i rekreacji oraz wypełniania luk w istniejącej zabudowie na terenach sieci osadniczej;
- złoża kopalin i działalności górnicze:
 - ochrona udokumentowanych złóż kopalin (uwzględniając ich specyfikę) przed zainwestowaniem na terenach poza granicami sieci osadniczej;
 - ochrona obszarów perspektywicznych dla występowania kopalin (uwzględniając ich specyfikę) przed zainwestowaniem na terenach poza granicami sieci osadniczej;

10. 5. System ochrony walorów kulturowych.

System ochrony walorów kulturowych tworzą:

- historyczne układy przestrzenne.

System ochrony walorów kulturowych opiera się przede wszystkim na historycznych układach przestrzennych (ruralistycznych) wybranych miejscowości: Brzostowa, Cisowa, Górka, Grotów, Lipinki Łużyckie i Zajątek. Tworzą go rzecz jasna także obiekty i obszary ujęte w rejestrze zabytków województwa lubuskiego oraz wyznaczone przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków do ujęcia w gminnej ewidencji zabytków. Powyższe walory, w oparciu o zwiedzanie i usługi przygotowane dla zwiedzających, predysponowane są także do funkcji aktywizacji turystyki, zgodnie z ustaleniami dla strefy rekreacyjno – wypoczynkowej i aktywizacji turystyki. Siłą rzeczy system ochrony walorów kulturowych w postaci cennych układów ruralistycznych wiąże się z siecią osadniczą. Ustalenia dotyczące zagospodarowania tego systemu są nadrzędne dla sieci, w której występuje.

USTALENIA w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej:

- ochrona obszarów i obiektów wpisanych do rejestru zabytków zgodnie z przepisami odrębnymi;
- ochrona obszarów i obiektów wyznaczonych przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków do ujęcia w gminnej ewidencji zabytków;
- dla obszarów znajdujących się w granicach cennych układów przestrzennych (ruralistycznych) zakłada się:
 - rozbudowę istniejących budynków oraz lokalizację nowych budynków wyłącznie w sposób uzupełniający istniejący układ zabudowy (nawiązanie do ukształtowanej linii zabudowy oraz kompozycji rozplanowania istniejących zespołów budowlanych, kontynuacja cech zabudowy

zabytkowej, dostosowanie do historycznej kompozycji przestrzennej w zakresie skali i formy bryły zabudowy);

- zachowanie istniejących, zasadniczych elementów historycznego układu dróg, ulic, placów i kompozycji zieleni;
- rozwój funkcji usługowej (zwłaszcza handlowej, gastronomicznej i turystycznej) w oparciu o wyżej wymienione zasady;
- realizację małej architektury zgodnie z ustaleniami „uchwały krajobrazowej” (zasady i warunki sytuowania obiektów małej architektury, tablic reklamowych i urządzeń reklamowych oraz ogrodzeń, ich gabaryty, standardy jakościowe oraz rodzaje materiałów budowlanych, z jakich mogą być wykonane);
- zakaz lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (nie dotyczy przedsięwzięć stanowiących inwestycje celu publicznego oraz kwalifikowanych jako mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko wyłącznie ze względu na powierzchnię zabudowy lub powierzchnię użytkową)***.

REKOMENDACJE w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej:

- dla zabytkowych zespołów pałacowo – parkowych i dworsko – parkowych oraz folwarków jako priorytet należy wprowadzać funkcję usługową (turystyka: rozumiana jako zakwaterowanie, gastronomia i rekreacja; usługi lecznicze: rozumiane jako służba zdrowia, centra spa & wellness i rehabilitacja; usługi opieki: rozumiane jako domy dziennego lub stałego pobytu dla osób starszych z towarzyszącymi usługami służby zdrowia; usługi publiczne: administracja, służba zdrowia, edukacja, kultura, sport, bezpieczeństwo publiczne, itp.), w dalszej kolejności jako funkcja mieszkaniowa (rezydencjonalna lub wielorodzinna).

10. 6. Sieć (strefa) osadnicza.

Sieć (strefę) osadniczą tworzą:

- wielofunkcyjny ośrodek lokalny (mieszkaniowo – usługowy) – zespół wsi Lipinki Łużyckie i Suchleb.
- pozostałe ośrodki wiejskie (mieszkaniowo – usługowo – rolnicze).

Sieć osadnicza gminy Lipinki Łużyckie składa się z 12 wsi. Jest to kluczowa strefa w strukturze funkcjonalno – przestrzennej, bezpośrednio związana z miejscem zamieszkania, realizacji codziennych i okazjonalnych potrzeb oraz częściowo pracy. Składają się na nią 4 zasadnicze funkcje: mieszkaniowa, usługowa, produkcyjna (uzupełniająca) i rolnicza (tracąca na znaczeniu).

10.6.1. Zespół wsi Lipinki Łużyckie i Suchleb.

Wsie Lipinki Łużyckie i Suchleb z racji położenia geograficznego względem siebie są ze sobą powiązane funkcjonalnie oraz przestrzennie i de facto tworzą jeden organizm osadniczy. Łącznie zamieszkuje je ponad 1700 mieszkańców co stanowi blisko 52 % z ogółu populacji gminy. Poza funkcją mieszkalnictwa pełnią rolę ośrodka koncentracji usług (publicznych i rynkowych) oraz lokalizacji aktywności gospodarczych (produkcyjnych i produkcyjno – usługowych) na skalę lokalną.

FUNKCJA MIESZKANIOWA (MIESZKANIOWO – USŁUGOWA):

Funkcja mieszkaniowa (mieszkaniowo – usługowa), rozumiana jako zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna, mieszkaniowa jednorodzinna, mieszkaniowo – usługowa i zagrodowa wraz z zespołami towarzyszących usług wolnostojących, zasadniczo jest dobrze rozplanowana i opiera się – w uproszczeniu – o dwa równoległe ciągi komunikacyjne zorientowane na osi południkowej o długości około 4 km, przecięte prostopadłe (niemal równo w połowie) drogą krajową nr 12. Na północy jest to ciąg ulic Głównej i Tunelowej (po stronie zachodniej), a równoległe do nich ulice Spokojna, Nadrzeczna i Zatorze (po stronie wschodniej). Oba ciągi rozdziela dolina rzeki Lubszy. Na południu analogiczny ciąg tworzą równoległe ulice Piaskowa (po stronie zachodniej) oraz Górna i Łączna (po stronie wschodniej, rozdzielone doliną rzeki Lubszy). Od wyżej wymienionego systemu głównych ulic południkowych odchodzi szereg krótszych ulic prostopadłych. W tak ukształtowanej sieci osadniczej obu miejscowości możemy wyróżnić kilka mniejszych stref:

- część północna, oddzielona od reszty nasypem linii kolejowej nr 14 – ulice Tunelowa i Zatorze: zabudowa mieszana – jednorodzinna, jednorodzinno – usługowa i zagrodowa (tracąca na znaczeniu i przekształcająca się w zabudowę jednorodzinną lub jednorodzinno – usługową);
- część północno – zachodnia: zabudowa wielorodzinna w rejonie Osiedla Kolejowego i Osiedla Łużyckiego;
- część centralna (historyczna) – ulice Główna, Nadrzeczna, Spokojna i poboczne: zabudowa mieszana – jednorodzinna, jednorodzinno – usługowa i zagrodowa (tracąca na znaczeniu i przekształcająca się w zabudowę jednorodzinną lub jednorodzinno – usługową);
- część południowa (historyczna) – ulica Górna i poboczne: zabudowa mieszana – jednorodzinna, jednorodzinno – usługowa i zagrodowa (tracąca na znaczeniu i przekształcająca się w zabudowę jednorodzinną lub jednorodzinno – usługową);
- część południowa (nowa) – ulice Łączna, Piaskowa i poboczne: zabudowa jednorodzinna i jednorodzinno – usługowa.

Wyżej wymienione rejonu zachowują względem siebie ciągłość funkcjonalno – przestrzenną i tworzą zwarty, ale coraz bardziej rozrastający się organizm. Dolina rzeki Lubszy jest tu jeszcze bardzo wąska, a poprzecinana licznymi mostkami oraz kładkami nie tworzy naturalnej bariery. Poszczególne zespoły zabudowy mieszkaniowej oddzielone są od siebie obiektami usług publicznych (administracja, edukacja, kultura, sport i rekreacja), infrastrukturą społeczną i techniczną (cmentarz, ujęcie wody, oczyszczalnie ścieków) oraz pozostałościami historycznych założeń pałacowo – parkowych i folwarcznych. Tereny, co warto podkreślić – o znacznej wielkości, przewidziane perspektywicznie pod możliwość realizacji funkcji mieszkaniowej i mieszkaniowo – usługowej wyznaczono przede wszystkim na obrzeżach wyżej opisanej zwartej struktury, przede wszystkim na zachód od ul. Piaskowej i na wschód od ul. Łącznej. Zgodnie z bilansem terenów, dokonany na potrzeby sporządzenia *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Lipinki Łużyckie*, w zupełności, biorąc także pod uwagę ofertę tego typu terenów w pozostałych miejscowościach, zaspokoją one potrzeby w perspektywie najbliższych kilkunastu lat, w tym na cele planowanego budownictwa komunalnego / socjalnego. W związku z powyższym w niniejszym modelu struktury funkcjonalno – przestrzennej nie wskazuje się dodatkowych rejonów na cele osadnictwa mieszkaniowego we wsiach Lipinki Łużyckie i Suchleb.

USTALENIA w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej:

- kształtowanie nowej zabudowy w ramach strefy dopuszczalnego zainwestowania – tworzenie zabudowy zwartej (wypełnianie istniejących luk, enklaw, realizacja zabudowy w bezpośrednim sąsiedztwie terenów zainwestowanych wzdłuż istniejących dróg, nawiązanie do funkcji sąsiedniej);
- separowanie nowych zespołów zabudowy wielorodzinnej od zabudowy jednorodzinnej i zagrodowej;

- dopuszczenie nowych zespołów zabudowy zagrodowej jako bezkolizyjnej w stosunku do sąsiedniej funkcji mieszkaniowej (poza zwartą strefą mieszkaniową);
- realizacja małej architektury zgodnie z ustaleniami „uchwały krajobrazowej” (zasady i warunki sytuowania obiektów małej architektury, tablic reklamowych i urządzeń reklamowych oraz ogrodzeń, ich gabaryty, standardy jakościowe oraz rodzaje materiałów budowlanych, z jakich mogą być wykonane);
- uzupełnianie systemu zieleni urządzonej zgodnie z ustaleniami dla strefy rekreacyjno – wypoczynkowej i aktywizacji turystyki;
- uściślenie parametrów nowej zabudowy na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego z uwzględnieniem lokalnych uwarunkowań;
- zakaz lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (nie dotyczy przedsięwzięć stanowiących inwestycje celu publicznego oraz kwalifikowanych jako mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko wyłącznie ze względu na powierzchnię zabudowy lub powierzchnię użytkową)***.

REKOMENDACJE w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej:

- podnoszenie wartości użytkowych istniejącej substancji mieszkaniowej, zwłaszcza obiektów zabytkowych;
- uzupełnienie niezbędnego zakresu usług podstawowych, zwłaszcza dla zespołów zabudowy wielorodzinnej;
- separowanie (w miarę możliwości) nowych zespołów zabudowy jednorodzinnej od zabudowy jednorodzinno – usługowej i zagrodowej;
- dopuszczenie w granicach jednostek jednorodzinno – usługowych małych zakładów rzemieślniczych;
- realizacja nowej zabudowy o formie architektonicznej uzasadnionej historycznie, nawiązującej do istniejącej zabudowy;
- możliwość przeznaczania byłych obiektów (budynków) produkcyjnych (w przypadku ostatecznej rezygnacji z tej funkcji – była fabryka włókiennicza w Lipinkach Łużyckich przy ul. Głównej) na cele mieszkaniowe wielorodzinne przy założeniu zachowania formy architektonicznej dotychczasowego budynku oraz umożliwienia prowadzenia funkcji usługowej, zgodnie z ustaleniami dla tejże funkcji;
- maksymalna wysokość nowej zabudowy zgodnie z ustaleniami obowiązującego *Studium*;
- maksymalny wskaźnik powierzchni zabudowanej zgodnie z ustaleniami obowiązującego *Studium*;
- minimalny wskaźnik powierzchni biologicznie czynnej zgodnie z ustaleniami obowiązującego *Studium*;
- zasady podziału nieruchomości zgodnie z ustaleniami obowiązującego *Studium*.

FUNKCJA USŁUGOWA:

Funkcja usługowa (istniejące usługi publiczne i rynkowe) w obu wsiach nie wykazuje lokalizacji skoncentrowanej w jednym rejonie. Usługi, czy to w postaci obiektów wolnostojących czy wbudowanych w substancję mieszkaniową, rozmieszczone są generalnie na terenie całej struktury, z większym nagromadzeniem w rejonie ulic Głównej i Żarskiej (droga krajowa nr 12). Zgodnie z bilansem terenów, dokonany na potrzeby sporządzenia *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Lipinki Łużyckie*, istniejące rezerwy terenowe, powiązane z wielofunkcyjną zabudową mieszkaniowo – usługowo – rolniczą (zagrodową), w zupełności zaspokoją potrzeby rozwoju usług rynkowych w perspektywie najbliższych kilkunastu lat. Dodatkowo obowiązujące dokumenty planistyczne, w tym w ramach wspomnianych jednostek mieszkaniowo – usługowo – rolniczych (zagrodowych), zawierają rezerwy terenów pod funkcje usług publicznych (służba zdrowia, opieka – w tym planowany żłobek i dom dziennego pobytu dla seniorów, edukacja, kultura – w tym planowana biblioteka publiczna, sport, bezpieczeństwo publiczne) w różnych rejonach obu wsi. W związku z powyższym w niniejszym

modelu struktury funkcjonalno – przestrzennej nie wskazuje się dodatkowych rejonów na cele funkcji usługowej w Lipinkach Łużyckich i Suchlebie.

USTALENIA w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej:

- ożywienie wybranych, najmniej kolidujących z ruchem pojazdów, rejonów ulicy Głównej w postaci priorytetu dla usług gastronomicznych (ogródki restauracyjne i kawiarniane, food trucki);
- organizacja terenu dla profesjonalnego targowiska sezonowego;
- uzupełnienie sieci usług publicznych o żłobek;
- uzupełnienie sieci usług publicznych o nową bibliotekę publiczną;
- uzupełnienie sieci usług publicznych o dom dziennego pobytu dla seniorów;
- uzupełnienie sieci usług publicznych o tereny sportu i rekreacji zgodnie z ustaleniami dla strefy rekreacyjno – wypoczynkowej i aktywizacji turystyki;
- modernizacja i zagospodarowanie historycznych zespołów pałacowo – parkowych i folwarcznych zgodnie z ustaleniami dla strefy ochrony walorów kulturowych;
- przeznaczenie terenów dla kolejnych, nowych wielkopowierzchniowych obiektów handlowych (supermarkety – powierzchnia sprzedaży od 400 do 2000 m²), oferujących sprzedaż produktów szybkorotujących (fmcg), w przypadku lokalizacji w strefie mieszkaniowej (mieszkaniowo – usługowej) – dopiero po analizie jej wpływu na obecną sieć placówek drobnodetalicznych;
- przeznaczenie terenów dla kolejnych, nowych wielkopowierzchniowych obiektów handlowych (supermarkety – powierzchnia sprzedaży od 400 do 2000 m²), oferujących sprzedaż produktów innych niż szybkorotujące (fmcg), poza strefą mieszkaniową (mieszkaniowo – usługową);
- brak wskazań dla zasad lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego powyżej 2000 m² ze względu na brak realnych potrzeb;
- realizacja małej architektury zgodnie z ustaleniami „uchwały krajobrazowej” (zasady i warunki sytuowania obiektów małej architektury, tablic reklamowych i urządzeń reklamowych oraz ogrodzeń, ich gabaryty, standardy jakościowe oraz rodzaje materiałów budowlanych, z jakich mogą być wykonane);
- uzupełnianie systemu zieleni urządzonej zgodnie z ustaleniami dla strefy rekreacyjno – wypoczynkowej i aktywizacji turystyki;
- uściślenie parametrów nowej zabudowy na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego z uwzględnieniem lokalnych uwarunkowań;
- w granicach strefy mieszkaniowej (mieszkaniowo – usługowej) zakaz lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (nie dotyczy przedsięwzięć stanowiących inwestycje celu publicznego oraz kwalifikowanych jako mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko wyłącznie ze względu na powierzchnię zabudowy lub powierzchnię użytkową)***.

REKOMENDACJE w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej:

- podnoszenie wartości użytkowych istniejącej substancji usługowej, zwłaszcza obiektów zabytkowych;
- ożywienie przestrzeni publicznych (organizacja plenerowych imprez integracyjnych, kulturalnych, rozrywkowych);
- kultywowanie tradycji handlowych Lipinek Łużyckich poprzez priorytet handlu drobnodetalicznego i organizację cyklicznych / sezonowych kiermaszów, targów, itp.;
- uzupełnienie niezbędnego zakresu usług podstawowych, zwłaszcza dla zespołów zabudowy wielorodzinnej;
- możliwość przeznaczania całych obiektów (budynków) mieszkaniowych (zabudowania jednorodzinne i zagrodowe) i byłych produkcyjnych (w przypadku ostatecznej rezygnacji z tej funkcji) na cele wyłącznie usługowe (w przypadku byłych obiektów produkcyjnych także na cele mieszkaniowo – usługowe), przy

założeniu zachowania formy architektonicznej dotychczasowego budynku oraz prowadzenia funkcji usługowej niekolidującej z sąsiednią zabudową mieszkaniową (priorytet dla usług publicznych, biurowych, handlowych o powierzchni sprzedaży do 400 m² oraz turystyki rozumianej jako zakwaterowanie i gastronomia);

- nawiązanie formy wolnostojącej zabudowy usługowej do charakteru sąsiadującej zabudowy mieszkaniowej, za wyjątkiem sytuacji, gdy nowy zespół zabudowy usługowej tworzy wyodrębniony układ, nawiązujący również do sąsiedniej funkcji usługowej i historycznego układu ruralistycznego;
- maksymalna wysokość nowej zabudowy zgodnie z ustaleniami obowiązującego *Studium*;
- maksymalny wskaźnik powierzchni zabudowanej zgodnie z ustaleniami obowiązującego *Studium*;
- minimalny wskaźnik powierzchni biologicznie czynnej zgodnie z ustaleniami obowiązującego *Studium*;
- zasady podziału nieruchomości zgodnie z ustaleniami obowiązującego *Studium*.

FUNKCJA PRODUKCYJNA (PRODUKCYJNO – USŁUGOWA):

Funkcja produkcyjna i produkcyjno – usługowa, czyli aktywności gospodarczych opartych przede wszystkim na przetwórstwie przemysłowym (względnie wyłącznie w postaci baz, składów i magazynów), pełni na terenie Lipinek Łużyckich jedynie rolę uzupełniającą. Jak dotychczas występuje tylko punktowo w rejonie ulic Główniej, Piaskowej i Żarskiej. W Suchlebie nie występuje w ogóle. Ze względu na swoją specyfikę (np.: oddziaływanie na tereny sąsiednie) tereny zabudowy zakładów przemysłowych, baz, składów i magazynów powinny tworzyć odrębne jednostki o funkcjach produkcyjno – technicznych. Mając na uwadze rozwój lokalnego rynku pracy, zainteresowanie inwestorów, powodowane nierzadko efektem synergii (oś Żary – Sieniawa Żarska – Lipinki Łużyckie wzdłuż drogi krajowej nr 12), oraz uzasadnioną potrzebę skumulowania funkcji produkcyjnej i produkcyjno – usługowej w jednym zwartym rejonie, możliwie jak najmniej oddziałującym negatywnie na środowisko (i pozostałe funkcje), perspektywicznie przewidziano strefę aktywności gospodarczych, o adekwatnych do lokalnego potencjału rozmiarach (około 10 ha), w bezpośrednim rejonie drogi krajowej nr 12 (ul. Żarska), na wschód od Lipinek Łużyckich. Zgodnie z bilansem terenów, dokonany na potrzeby sporządzenia *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Lipinki Łużyckie*, strefa ta w zupełności zaspokoi potrzeby rozwoju funkcji produkcyjnych i produkcyjno – usługowych w perspektywie najbliższych kilkunastu lat. W związku z powyższym, a także mając na uwadze priorytet dla funkcji mieszkaniowej i usługowej, w niniejszym modelu struktury funkcjonalno – przestrzennej nie wskazuje się dodatkowych rejonów na cele funkcji produkcyjnych i produkcyjno – usługowych we wsiach Lipinki Łużyckie i Suchleby.

USTALENIA w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej:

- możliwość lokalizacji kolejnych, nowych wielkopowierzchniowych obiektów handlowych (supermarkety – powierzchnia sprzedaży od 400 do 2000 m²) wyłącznie w rejonie nowej strefy przy ul. Żarskiej;
- brak wskazań dla zasad lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m² ze względu na brak realnych potrzeb;
- lokalizacja nowych wielkopowierzchniowych hal, magazynów, baz i składów wyłącznie w rejonie nowej strefy przy ul. Żarskiej;
- lokalizacja urządzeń produkujących energię ze źródeł odnawialnych na skalę produkcyjną, w tym jako funkcja uzupełniająca, zgodnie z ustaleniami dla powiązań infrastrukturalnych;
- nakaz stosowania zieleni izolacyjnej w bezpośrednim sąsiedztwie ze strefą mieszkaniową (mieszkaniowo – usługową);
- realizacja małej architektury zgodnie z ustaleniami „uchwały krajobrazowej” (zasady i warunki sytuowania obiektów małej architektury, tablic reklamowych i urządzeń reklamowych oraz ogrodzeń, ich gabaryty, standardy jakościowe oraz rodzaje materiałów budowlanych, z jakich mogą być wykonane);

- uzupełnianie systemu zieleni urządzonej zgodnie z ustaleniami dla strefy rekreacyjno – wypoczynkowej i aktywizacji turystyki;
- uściślenie parametrów nowej zabudowy na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego z uwzględnieniem lokalnych uwarunkowań;
- zakaz lokalizacji przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, poza inwestycjami celu publicznego***.

REKOMENDACJE w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej:

- podnoszenie wartości użytkowych istniejącej substancji produkcyjnej i produkcyjno – usługowej, zwłaszcza obiektów zabytkowych;
- priorytet dla lokalizacji nowych, mało intensywnych i niskoemisyjnych zakładów produkcyjnych w rejonie byłych obiektów produkcyjnych (Lipinki Łużyckie, ul. Główna – była fabryka włókiennicza);
- priorytet dla lokalizacji zakładów produkcyjnych wykorzystujących najnowsze osiągnięcia naukowe, techniczne i technologiczne (high-tech industry);
- realizacja zabudowy gospodarczej (produkcyjnej) z dostosowaniem formy architektonicznej do otaczającej zabudowy i krajobrazu;
- maksymalna wysokość nowej zabudowy zgodnie z ustaleniami obowiązującego *Studium*;
- maksymalny wskaźnik powierzchni zabudowanej zgodnie z ustaleniami obowiązującego *Studium*;
- minimalny wskaźnik powierzchni biologicznie czynnej zgodnie z ustaleniami obowiązującego *Studium*;
- zasady podziału nieruchomości zgodnie z ustaleniami obowiązującego *Studium*.

10.6.2. Pozostałe miejscowości wiejskie.

Pozostałe miejscowości wiejskie (Boruszyn, Brzostowa, Cisowa, Górka, Grotów, Pietrzyków, Piotrowice, Sieciejów, Tyliczki, Zajączek), mając na myśli zwarte tereny osadnicze, obecnie pełnią przede wszystkim funkcje mieszkaniową oraz uzupełniająco (w drobnym stopniu) funkcje obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych i usługową. Mając na uwadze wielofunkcyjny rozwój poszczególnych wsi, w tym funkcji usługowej, zarówno jako oczekiwanych usług publicznych (kultura, sport) jak i komercyjnych, opartych np.: na turystyce i rekreacji, przewiduje się dla nich system mieszany, to jest mieszkaniowo – usługowo – rolniczy (zagrodowy). Wyjątkiem jest wieś Zajączek, a konkretnie rejony położone na jej zachodnich obrzeżach (wzdłuż drogi krajowej nr 12), gdzie dodatkowo pozostawia się rezerwę terenu pod funkcje produkcyjne i produkcyjno – usługowe, jako kontynuacja i uzupełnienie obecnie prowadzonych działalności, oraz na jej wschodnich obrzeżach (wzdłuż drogi krajowej nr 12), gdzie występuje rezerwa terenu wyłącznie pod hale, bazy, składy i magazyny. Zakładany system mieszany może pozornie budzić pewien niepokój (potencjalny konflikt funkcji), jednakże praktycznie każda wieś w gminie Lipinki Łużyckie, podobnie jak w całym kraju, posiada już strukturę amorficzną, gdzie zabudowa jednorodzinna czy jednorodzinno – usługowa sąsiaduje bezpośrednio z zabudową zagrodową. Obserwując jednak przekształcenia jakie dokonują się w krajowym rolnictwie, należy założyć, że wraz z zanikiem tradycyjnych gospodarstw rodzinnych na rzecz gospodarstw wielkoobszarowych (wysokotowarowych), a więc stosunkowo nielicznych, funkcja zagrodowa będzie tracić na znaczeniu. Konstrukcja obowiązującego *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Lipinki Łużyckie*, bazująca na poprzednich tego typu dokumentach i wydanych decyzjach o warunkach zabudowy, a także miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (Pietrzyków i Piotrowice), przewiduje praktycznie dla każdej miejscowości wiejskiej dość znaczne rezerwy terenowe pod wyżej wskazane funkcje jako kontynuacja istniejącej, zwartej zabudowy. Zgodnie z bilansem terenów, dokonany na potrzeby sporządzenia obowiązującego *Studium*, rezerwy te w zupełności zaspokoją potrzeby rozwoju funkcji mieszkaniowo – usługowo – rolniczych (zagrodowych) w perspektywie

najbliższych kilkunastu lat. W związku z powyższym w niniejszym modelu struktury funkcjonalno – przestrzennej nie wskazuje się dodatkowych rejonów na cele tych funkcji w przedmiotowych miejscowościach.

USTALENIA w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej:

- priorytetowa możliwość przekształceń funkcji pierwotnych (zabudowy zagrodowej) do funkcji zabudowy mieszkaniowej i mieszkaniowo – usługowej;
- wymiana zużytej zabudowy w obrębie dotychczasowego siedliska;
- kształtowanie nowej zabudowy w ramach strefy dopuszczalnego zainwestowania – tworzenie zabudowy zwartej (wypełnianie istniejących luk, enklaw, realizacja zabudowy w bezpośrednim sąsiedztwie terenów zainwestowanych wzdłuż istniejących dróg, nawiązanie do funkcji sąsiedniej);
- uzupełnienie sieci usług publicznych o obiekty usług kultury;
- uzupełnienie sieci usług publicznych o tereny sportu i rekreacji zgodnie z ustaleniami dla strefy rekreacyjno – wypoczynkowej i aktywizacji turystyki;
- przeznaczenie terenów dla kolejnych, nowych wielkopowierzchniowych obiektów handlowych (supermarkety – powierzchnia sprzedaży od 400 do 2000 m²) wyłącznie w rejonie Zajęczka (wschodnie i zachodnie obrzeża wsi wzdłuż drogi krajowej nr 12) oraz w granicach „Osady Tyliczki”;
- brak wskazań dla zasad lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m² ze względu na brak realnych potrzeb;
- lokalizacja nowych wielkopowierzchniowych zakładów produkcyjnych, hal, magazynów, baz i składów wyłącznie w rejonie Zajęczka (wschodnie i zachodnie obrzeża wsi wzdłuż drogi krajowej nr 12, przy czym wschodnie obrzeża wyłącznie pod funkcje hal, magazynów, baz i składów);
- lokalizacja urzędzeń produkujących energię ze źródeł odnawialnych na skalę produkcyjną jako funkcja uzupełniająca dla strefy produkcyjno – usługowej w Zajęczku zgodnie z ustaleniami dla powiązań infrastrukturalnych;
- realizacja małej architektury zgodnie z ustaleniami „uchwały krajobrazowej” (zasady i warunki sytuowania obiektów małej architektury, tablic reklamowych i urzędzeń reklamowych oraz ogrodzeń, ich gabaryty, standardy jakościowe oraz rodzaje materiałów budowlanych, z jakich mogą być wykonane);
- uzupełnianie systemu zieleni urządzonej zgodnie z ustaleniami dla strefy rekreacyjno – wypoczynkowej i aktywizacji turystyki;
- uściślenie parametrów nowej zabudowy na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego z uwzględnieniem lokalnych uwarunkowań;
- zakaz lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, za wyjątkiem terenów produkcyjnych i produkcyjno – usługowych w rejonie Zajęczka (tam też zakaz lokalizacji przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko). Nie dotyczy także przedsięwzięć stanowiących inwestycje celu publicznego oraz kwalifikowanych jako mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko wyłącznie ze względu na powierzchnię zabudowy lub powierzchnię użytkową***.

REKOMENDACJE w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej:

- podnoszenie wartości użytkowych istniejącej substancji, zwłaszcza obiektów zabytkowych;
- możliwość przeznaczania całych obiektów (budynków) zagrodowych i mieszkaniowych na cele wyłącznie usługowe, przy założeniu zachowania formy architektonicznej dotychczasowego budynku oraz prowadzenia funkcji usługowej niekolidującej z sąsiednią zabudową mieszkaniową (priorytet dla usług publicznych, handlu, turystyki rozumianej jako zakwaterowanie i gastronomia oraz agroturystyki);
- dopuszczenie drugiego pasa zabudowy na zapleczu istniejących budynków usytuowanych wzdłuż ulic;
- uzupełnienie niezbędnego zakresu usług podstawowych;

- unikanie lokalizacji nowych zespołów zabudowy wielorodzinnej (za wyjątkiem – w zależności od potrzeb – terenu „Osady Tyliczki”);
- dopuszczenie w granicach i sąsiedztwie jednostek jednorodzinno – usługowych i zagrodowych małych zakładów rzemieślniczych;
- separowanie (w miarę możliwości) nowych zespołów zabudowy jednorodzinnej od zabudowy jednorodzinno – usługowej i zagrodowej;
- realizacja nowej zabudowy o formie architektonicznej uzasadnionej historycznie, nawiązującej do istniejącej zabudowy;
- maksymalna wysokość nowej zabudowy zgodnie z ustaleniami obowiązującego *Studium*;
- maksymalny wskaźnik powierzchni zabudowanej zgodnie z ustaleniami obowiązującego *Studium*;
- minimalny wskaźnik powierzchni biologicznie czynnej zgodnie z ustaleniami obowiązującego *Studium*;
- zasady podziału nieruchomości zgodnie z ustaleniami obowiązującego *Studium*.

10. 7. Strefa rekreacyjno – wypoczynkowa i aktywizacji turystyki.

Strefę rekreacyjno – wypoczynkową i aktywizacji turystyki tworzą:

- tereny rolnicze i leśne;
- zieleń urządzonej;
- tereny sportu i rekreacji;
- infrastruktura turystyczna i rekreacyjna.

Strefa rekreacyjno – wypoczynkowa i aktywizacji turystyki siłą rzeczy wiąże się z niemal każdą ze stref funkcjonalno – przestrzennych. Tereny rolne, a konkretnie drogi służące dojazdowi do użytków rolnych czy śródpolne aleje, mogą uzupełniająco służyć jako sieć tras turystycznych (pieszych, rowerowych, konnych). Tereny leśne, zasadniczo ogólnodostępne, już pełnią funkcje rekreacyjno – wypoczynkowe dla mieszkańców (np.: spacer, jogging, jazda rowerem, grzybobranie). Uporządkowanie tego systemu powinno objąć wyznaczenie znakowanej sieci tras turystycznych, organizację parkingów leśnych, miejsc odpoczynku, punktów widokowych (ambony, wieże), tablic informacyjno – dydaktycznych, itp. W sukurs temu idą plany Nadleśnictwa Wymiarki, które w ramach porozumienia partnerskiego, dotyczącego projektu „Odra Velo – Oder Velo” (koncepcja realizacji przyszłych inwestycji w zakresie turystyki rowerowej), przeznaczają drogi leśne łączące miejscowości Janików (gmina wiejska Żary) i Grotów do ujęcia w przedmiotowym projekcie. System ochrony przyrody i środowiska tylko podnosi rangę danego obszaru i przyciąga zainteresowanych turystów. Podobny wpływ ma system ochrony walorów kulturowych. Szczególnie dla zabytkowych zespołów pałacowo – parkowych i dworsko – parkowych oraz folwarków wskazana jest funkcja turystyczna, która przy odpowiednim programie funkcjonalno – użytkowym, wpłynie na rozwój usług noclegowych i gastronomicznych. Pozostałe rejon strefy osadniczej w ramach funkcji usługowej także predysponowane są do rozwoju wspomnianych usług noclegowych i gastronomicznych, ale także rekreacyjnych. Szeroko rozumiane usługi turystyki nie rozwiną się bez sprawnej infrastruktury technicznej, dlatego tak ważna jest modernizacja dróg oraz sprawna komunikacja publiczna (autobusowa i kolejowa).

Jak dotychczas system zieleni urządzonej, poza przydrożnymi alejami, nadrzecznymi zadrzewieniami, nielicznymi skwerami i zieleńcami, tworzą przede wszystkim zabytkowe parki pałacowe, dworskie lub krajobrazowe (Brzostowa, Lipinki Łużyckie, Pietrzyków, Piotrowice, Sieciejów, Zajęczek). Jako, że większość z nich pozostaje w zaniechaniu, zakłada się ich rewitalizację oraz udostępnienie (w uzgodnieniu z ich właścicielami i konserwatorem zabytków) dla mieszkańców i turystów. Sieć osadnicza, w ramach każdej ze stref (mieszkaniowa, usługowa, produkcyjna) powinna zostać wzbogacona o system skwerów, zieleńców, parków kieszonkowych, nowych nasadzeń drzew (zwłaszcza wzdłuż głównych ulic), ogrodów deszczowych, ogrodów wertykalnych, nawierzchni

przepuszczalnych, zielonych dachów, zbiorników na wodę deszczową, itp. Predysponowane są do tego praktycznie wszystkie miejscowości, zwłaszcza cieszące się największym zainteresowaniem osadników (Górka, Lipinki Łużyckie, Pietrzyków, Sieciejów, Suchleb).

System infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej obejmuje siłą rzeczy każdą ze stref funkcjonalno – przestrzennych. Infrastrukturę umownie „obszarową” stanowią obecnie funkcjonujące jak i planowane obiekty publiczne w postaci: hal (sal) sportowych, stadionu, basenu, boisk sportowych, placów zabaw, itp. Komercyjne funkcje turystyczne (rekreacyjno – wypoczynkowe) pełni ośrodek „Stary Folwark” w Pietrzykowie. Wpisują się one w funkcję usługową ustaloną dla sieci osadniczej. Szczególną rolę pod względem skali powierzchni (ponad 200 ha), a tym samym ponadlokalnym, a nawet ponadregionalnym oddziaływaniem, pełni obszar zlokalizowany pomiędzy miejscowościami Tyliczki i Zajęczonek, planowany do zagospodarowania na cele szeroko rozumianej turystyki („Osada Tyliczki”). Oczekuje się tam rozwoju atrakcyjnej oferty sportowo – rekreacyjno – wypoczynkowej, wzbogaconej szeregiem usług towarzyszących (np.: rozrywka, rehabilitacja, lecznictwo, opieka, zakwaterowanie, gastronomia, handel, w tym o powierzchni sprzedaży od 400 do 2000 m², itp.). Oferta ośrodka (resortu) może być także wzbogacona o możliwość czasowego (zabudowa letniskowa) lub stałego (zabudowa jednorodzinna, w tym rezydencjonalna) zamieszkania (dla nierezydentów), nie tylko na bazie komercyjnych usług zakwaterowania. Funkcje rekreacyjno – wypoczynkowe mogą także pełnić wspomniane zabytkowe parki przy zespołach pałacowych, dworskich i folwarcznych. Infrastrukturę umownie „liniową” i „punktową” pełnić będą: trasy rowerowe (drogi i szlaki rowerowe), sieć szlaków pieszych (w tym ścieżek przyrodniczo/krajoznawczo – dydaktycznych), szlaki konne (jeździeckie), parkingi samochodowe i rowerowe, pola biwakowe, miejsca odpoczynku, wiaty, punkty widokowe (wieże i/lub ambony obserwacyjne), stanowiska do łowienia ryb, tablice informacyjne, itp. Tak zorganizowana infrastruktura do liniowej i obszarowej penetracji turystycznej występować będzie bezkonfliktowo praktycznie w każdej ze stref funkcjonalno – przestrzennych.

Zgodnie z bilansem terenów, dokonany na potrzeby sporządzenia *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Lipinki Łużyckie*, rezerwy terenowe na cele zieleni urządzonej (w tym przypadku także stosowne zapisy regulacyjne) oraz „obszarowej” infrastruktury rekreacyjno – wypoczynkowo – turystycznej w zupełności zaspokoją potrzeby rozwoju tych funkcji w perspektywie najbliższych kilkunastu lat. W związku z powyższym w niniejszym modelu struktury funkcjonalno – przestrzennej nie wskazuje się dodatkowych rejonów na te cele, poza potencjalnym poszerzeniem obszaru „Osada Tyliczki”. Infrastruktura „liniowa” i „punktowa” nie wymaga specjalnych rezerw terenowych.

USTALENIA w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej:

- zagospodarowanie „Osady Tyliczki” w oparciu o wyżej wymienione funkcje;
- wymiana zużytej zabudowy w obrębie dotychczasowych terenów sportowo – rekreacyjnych;
- uzupełnienie sieci (strefy) osadniczej o system skwerów, zieleńców, parków kieszonkowych, nowych nasadzeń drzew (zwłaszcza wzdłuż głównych ulic), ogrodów deszczowych, ogrodów wertykalnych, nawierzchni przepuszczalnych, zielonych dachów, zbiorników na wodę deszczową, itp.
- dążenie do sytuacji, aby w każdej miejscowości wiejskiej występowało przynajmniej 0,5 ha zwartych terenów ogólnodostępnej zieleni urządzonej;
- ograniczenie do minimum zagospodarowania systemu zieleni urządzonej na inne funkcje niż wypoczynkowe, turystyczne i sportowo – rekreacyjne;
- uzupełnianie terenów przeznaczonych pod funkcje sportowo – rekreacyjno – wypoczynkowe o obiekty typu: place zabaw, siłownie zewnętrzne, skate parki, pumptracki, „małpie gaje”, itp., oraz usługi gastronomiczne (wbudowane, wolnostojące i mobile – tak zwane food trucki);

- uzupełnienie poszczególnych stref funkcjonalno – przestrzennych o system „liniowej” i „punktowej” infrastruktury turystycznej;
- realizacja małej architektury zgodnie z ustaleniami „uchwały krajobrazowej” (zasady i warunki sytuowania obiektów małej architektury, tablic reklamowych i urządzeń reklamowych oraz ogrodzeń, ich gabaryty, standardy jakościowe oraz rodzaje materiałów budowlanych, z jakich mogą być wykonane);
- uściślenie parametrów nowej zabudowy na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego z uwzględnieniem lokalnych uwarunkowań;
- zakaz lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, za wyjątkiem inwestycji mieszkaniowych i usługowych oraz celu publicznego w rejonie „Osady Tyliczki”. Nie dotyczy także przedsięwzięć kwalifikowanych jako mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko wyłącznie ze względu na powierzchnię zabudowy lub powierzchnię użytkową***;
- priorytet realizacji znakowanych tras turystycznych (pieszych, rowerowych, konnych) w powiązaniu z istniejącą siecią w gminach sąsiednich oraz wiążących lokalne atrakcje przyrodnicze i kulturowe.

REKOMENDACJE w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej:

- podnoszenie wartości użytkowych istniejącej substancji, zwłaszcza obiektów i obszarów zabytkowych;
- udostępnienie na cele rekreacyjno – wypoczynkowe zabytkowych parków (pałacowych, dworskich i folwarcznych) w uzgodnieniu z ich właścicielami i konserwatorem zabytków;
- maksymalna wysokość nowej zabudowy zgodnie z ustaleniami obowiązującego *Studium*;
- maksymalny wskaźnik powierzchni zabudowanej zgodnie z ustaleniami obowiązującego *Studium*;
- minimalny wskaźnik powierzchni biologicznie czynnej zgodnie z ustaleniami obowiązującego *Studium*;
- zasady podziału nieruchomości zgodnie z ustaleniami obowiązującego *Studium*.

10. 8. Powiązania infrastrukturalne.

Sieć powiązań infrastrukturalnych tworzą:

- infrastruktura transportowa i komunikacyjna;
- przesyłowa i dystrybucyjna sieć elektroenergetyczna;
- przesyłowa i dystrybucyjna sieć gazowa;
- system zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków;
- lokalny system składowania odpadów;
- system ochrony przeciwpowodziowej i przeciwdziałania skutkom suszy;
- obszary rozmieszczenia urządzeń produkcji energii ze źródeł odnawialnych na skalę produkcyjną.

Podstawowy szkielet lokalnej sieci transportowej i komunikacyjnej pełnią drogi krajowe nr 12 i 18, drogi powiatowe oraz linia kolejowa nr 14. Funkcją uzupełniającą pełni system dróg gminnych i wewnętrznych. W większości wymagają one gruntownych modernizacji. Droga krajowa nr 18 przebudowywana jest do parametrów autostrady (A18). W rejonie gminy Lipinki Łużyckie będzie jednak ona w pewnym sensie szlakiem eksterytorialnym, ponieważ węzły autostradowe lokalizują się poza jej granicami. Dla drogi krajowej nr 12 przygotowywana jest modernizacja na pełnym odcinku w granicach gminy, w tym zadania związane z poprawą bezpieczeństwa w Lipinkach Łużyckich (ruch okrężny w rejonie ulic Głównej, Górnej i Żarskiej) i Zajączku (doświetlenie przejścia dla pieszych). System dróg gminnych i wewnętrznych wymaga niezbędnych uzupełnień, tam gdzie przewiduje się rozwój funkcji osadniczych. Szczególne znaczenie ma rozwój komunikacji publicznej (autobusowej i kolejowej), a wraz z nim infrastruktura towarzysząca, w tym organizacja profesjonalnych przystanków kolejowych. Zakłada się, że rolę głównego węzła przesiadkowego komunikacji zbiorowej (kolejowej i autobusowej), zintegrowanej z drogami rowerowymi i szlakami turystycznymi, pełnić będzie przystanek kolejowy

w Lipinkach Łużyckich. W rejonie „Osady Tyliczki”, na północ od wsi Tyliczki”, postuluje się utworzenie nowego przystanku kolejowego. Rolę węzła autobusowego pełnić będzie główny przystanek autobusowy w Lipinkach Łużyckich przy ul. Żarskiej. Organizacji odrębnego węzła autobusowego wymagać będzie rejon „Osady Tyliczki”. Przy przystanku kolejowym w Lipinkach Łużyckich niezbędna jest organizacja parkingu typu Park & Ride oraz Bike & Ride. Służyć temu będą tereny zlokalizowane po zachodniej stronie przystanku kolejowego przy ul. Osiedle Kolejowe. Dodatkowe parkingi typu Bike & Ride lokalizowane będą w rejonie postulowanego przystanku kolejowego w Tyliczkach oraz głównych przystanków autobusowych w poszczególnych miejscowościach. Wstępne plany dotyczące rozwoju „Osady Tyliczki” przewidują również możliwość budowy ładowiska. Wśród oczekiwanych dróg rowerowych kluczowe znaczenie mają trasy ponadlokalne, prowadzące do Jasienia, Przewozu, Trzebiela, Żar, i dalej do kolejnych miejscowości. System rowerowych dróg lokalnych, to przede wszystkim trasy wewnątrz struktury Lipinki Łużyckie – Suchleb, łączące centrum Lipinek Łużyckich z jej obrzeżami poprzez ulice Główną (alternatywnie poprzez ulice Nadrzeczną, Spokojną i Zatorze) oraz Piaskową (alternatywnie poprzez ulice Górną i/lub Łączną) i dalej w kierunku miejscowości nie objętych systemem ponadlokalnym (Boruszyn, Górka, Grotów, Tyliczki).

Główny system elektroenergetyczny gminy Lipinki Łużyckie tworzy napowietrzna linia wysokiego napięcia 110 kV, łącząca GPZ 110/20 kV w Bronowicach i Żarach. System uzupełniający tworzą linie średniego napięcia 20 kV, linie niskiego napięcia 0,4 kV oraz stacje transformatorowe 20/0,4 kV. Operator krajowej sieci przesyłowej nie zgłasza potrzeb budowy sieci najwyższych napięć 220 kV i 400 kV.

Na terenie gminy nie występuje sieć gazowa przesyłowa i dystrybucyjna. Potencjalnie korzystne warunki ekonomiczne i infrastrukturalne do gazyfikacji), czy to w postaci sieci rozdzielczej czy lokalnych stacji LNG, posiadają wsie Łużyckie i Suchleb oraz Górka, Brzostowa, Sieciejów i Pietrzyków (miejscowości położone stosunkowo blisko infrastruktury gazowniczej i dodatkowo charakteryzujące się dość dużym zaludnieniem).

System zaopatrzenia w wodę tworzą ujęcia w Lipinkach Łużyckich (ul. Tunelowa) oraz lokalne ujęcie w Górcie. Jest on wystarczający z punktu widzenia potrzeb. Dla ujęcia w Lipinkach Łużyckich planuje się utworzenie strefy ochrony pośredniej. Zorganizowany system odprowadzania ścieków w postaci sieci kanalizacyjnej obejmuje tylko 2 zespoły mieszkaniowe w Lipinkach Łużyckich (Spółdzielnia Mieszkaniowa „Wzgórze” z Osiedla Łużyckiego oraz Wspólnota Mieszkaniowa przy ul. Piaskowej 2a – 2d). Budowę sieci kanalizacyjnej przewiduje się przede wszystkim dla struktury Lipinki Łużyckie – Suchleb oraz dla „Osady Tyliczki”. Potencjał dla budowy tak zwanych oczyszczalni kontenerowych, odbierających ścieki za pomocą sieci z poszczególnych zlewni, mają tylko większe miejscowości wiejskie (Boruszyn, Grotów, Zajączek), względnie także mniejsze, wyróżniające się potencjałem do dalszego rozwoju w związku z napływem osadników (Górka, Sieciejów). Na pozostałym obszarze zakłada się pozostawienie zbiorników bezodpływowych i/lub kompleksową realizację oczyszczalni przydomowych (wzorem Pietrzykowa) przy korzystnych warunkach gruntowo – wodnych.

Tereny wiejskie gminy Lipinki Łużyckie nie posiadają scentralizowanego systemu ciepłowniczego opartego na jednym dużym źródle ciepła. Gospodarka ciepła opiera się przede wszystkim na indywidualnych źródłach ogrzewania oraz w mniejszym stopniu na małych lokalnych kotłowniach, a więc na wielu rozproszonych systemach dostarczania energii. Pomimo modernizacji lokalnych kotłowni, jak i programów wymiany kotłów (pieców) indywidualnych na wysokosprawne i niskoemisyjne, nadal zauważalnym problemem na terenach osadniczych w okresie półrocza chłodnego jest niska emisja. Za niezbędne uznaje się zatem kontynuację programów zmiany obecnego rodzaju paliw używanych do celów grzewczych, szczególnie węgla i drewna, w kierunku szerszego wykorzystania paliw uznawanych za ekologiczne. Sprzyjać temu będzie ewentualna

gazyfikacja części gminy, służąca również potrzebom grzewczym oraz rozwój energetyki prosumenckiej na bazie odnawialnych źródeł energii.

Składowanie odpadów w rozumieniu niniejszego modelu struktury funkcjonalno – przestrzennej dotyczy organizacji punktu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych (PSZOK). Jego lokalizację planuje się w Lipinkach Łużyckich.

System ochrony przeciwpowodziowej i przeciwdziałania skutkom suszy opiera się na obecnej sieci hydrograficznej oraz infrastrukturze hydrotechnicznej i melioracyjnej. Uzupełniającą rolę retencyjną pełnić będzie sieć istniejących i postulowanych do budowy stawów rybackich oraz zbiorników małej retencji (zwłaszcza na terenach leśnych), a także retencja i zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych na terenach zurbanizowanych. Naturalną rolę retencyjną pełnią także strefa rolnicza (przede wszystkim użytki zielone), strefa leśna oraz system zieleni urządzonej. Szczególnie ważne jest ograniczenie do minimum inwestycji kubaturowych (obiektów budowlanych) na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią (Q10% – obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat oraz Q1% – obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat), ujętych na mapach zagrożenia powodziowego, o których mowa w art. 169 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 20 lipca 2017 roku Prawo wodne. Obejmują one tereny najbliższe przyległe do koryta rzeki Skrody na całym jej biegu w granicach gminy. W zdecydowanej większości dolina rzeki Skrody zajęta jest tu przez obszary leśne, w mniejszym stopniu przez tereny użytków rolnych. Nie występuje tu sieć osadnicza i tak powinno pozostać. Na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią obowiązują przepisy szczególne w zakresie ochrony przeciwpowodziowej, w tym zakazy wynikające między innymi z art. 77 ust. 1 pkt 3 wyżej wymienionej ustawy Prawo wodne. Powyższe ustalenia mają charakter nadrzędny odnośnie wszystkich stref funkcjonalno – przestrzennych, których bezpośrednio dotyczą. Do zabudowy kubaturowej nie powinny być także kwalifikowane obszary, ujęte na mapach zagrożenia powodziowego, o których mowa w art. 169 ust. 2 pkt 1 wyżej wymienionej ustawy Prawo wodne, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi 0,2 %. Dotyczą one jednak tylko, podobnie jak obszary szczególnego zagrożenia powodzią, niezainwestowanych obszarów wzdłuż koryta rzeki Skrody. *Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry*⁸ jak i *Plan przeciwdziałania skutkom suszy*⁹ nie wskazują działań (inwestycji) rekomendowanych do realizacji bezpośrednio na obszarze gminy Lipinki Łużyckie.

Obszary rozmieszczenia urządzeń produkcji energii ze źródeł odnawialnych dotyczą przede wszystkim małych elektrowni wodnych, farm fotowoltaicznych oraz ewentualnie biogazowni. Małe elektrownie wodne (MEW) mogą być lokalizowane na ciekach o odpowiednim przepływie (rzeki Lubsza i Skroda). Lokalizacja ewentualnych biogazowni powinna odbywać się wyłącznie w strefie rolniczej, w stosownej odległości od strefy osadniczej i najlepiej poza systemem obszarów objętych ochroną przyrodniczą. Predysponowane do lokalizacji urządzeń fotowoltaicznych na skalę produkcyjną (moc powyżej progu ustalonego w przepisach odrębnych) są wyłącznie strefa rolnicza, a w ramach sieci osadniczej strefa produkcyjno – usługowa. Dotyczy to przede wszystkim nieużytkowanych i/lub nieopłacalnych do upraw rolniczych i hodowli gruntów, charakteryzujących się niską klasą bonitacyjną (V i VI), ze szczególnym uwzględnieniem nieużytków, oraz terenów służących na cele produkcyjne czy gospodarki komunalnej. Można wstępnie założyć, że ich lokalizacja jest możliwa wszędzie tam gdzie nie ograniczają ich szczególne uwarunkowania prawne (zwłaszcza dotyczące ochrony przyrody i środowiska oraz walorów kulturowych), bezpośrednie sąsiedztwo istniejącej sieci osadniczej, a także konflikt z innymi

⁸ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 roku w sprawie przyjęcia *Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry* (Dz. U. z dnia 1 grudnia 2016 roku, poz. 1938).

⁹ Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021 roku w sprawie przyjęcia *Planu przeciwdziałania skutkom suszy* (Dz. U. z dnia 3 września 2021 roku, poz. 1615).

rozwojowymi funkcjami (np.: budownictwo mieszkaniowe, turystyka i rekreacja). W związku z powyższym szczególne predyspozycje do lokalizacji farm fotowoltaicznych na skalę produkcyjną mają strefa rolnicza, obejmująca północno – zachodnią część gminy (pomiędzy Pietrzykowem i Piotrowicami), środkowo zachodnią część gminy (na północ, zachód i południe od Zajączka oraz na południe od Boruszyna i Cisowej), południową część gminy (na północ od Grotowa), centralną część gminy (na północ od Lipinek Łużyckich) i środkowo wschodnią część gminy (na wschód od Lipinek Łużyckich), a także strefy produkcyjno – usługowe w Lipinkach Łużyckich (ul. Żarska na wschód od strefy mieszkaniowo – usługowej) oraz w Zajączku (na zachód i wschód od strefy mieszkaniowo – usługowej).

Wyżej wymienione powiązania infrastrukturalne, wyłączwszy biogazownie i tylko częściowe ujęcie kwestii farm fotowoltaicznych, zostały zabezpieczone w obowiązującym *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Lipinki Łużyckie* oraz miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego (Lipinki Łużyckie, Pietrzyków, Piotrowice). W związku z powyższym w niniejszym modelu struktury funkcjonalno – przestrzennej dodatkowo wskazuje się wyłącznie kolejne rejony predysponowane do lokalizacji farm fotowoltaicznych na skalę produkcyjną.

USTALENIA w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej:

- nakaz stosowania energooszczędnej i niskoemisyjnej infrastruktury technicznej;
- nakaz stosowania rozwiązań technicznych spełniających wymogi dostępności dla osób z ograniczoną sprawnością;
- nakaz planowania nowych odcinków dróg w sposób minimalizujący negatywne oddziaływanie hałasu na istniejące i planowane obszary podlegające ochronie akustycznej;
- przebudowa układu komunikacyjnego na styku drogi krajowej nr 12 z rejonem „Osada Tyliczki” (w przypadku jej rozwoju);
- ograniczanie i uspokajanie ruchu samochodowego poprzez priorytet komunikacji pieszej, rowerowej i zbiorowej;
- dążenie do powiększania powierzchni przeznaczonej do ruchu pieszego;
- priorytet lokalizacji dróg rowerowych w powiązaniu z istniejącą i planowaną siecią w gminach sąsiednich (trasy ponadlokalne) oraz wewnątrz lokalnej sieci osadniczej, ze szczególnym uwzględnieniem połączeń prowadzących do przystanków kolejowych i autobusowych oraz lokalnej infrastruktury społecznej (trasy lokalne);
- priorytet lokalizacji dróg rowerowych w liniach rozgraniczających dróg, włącznie z wyznaczaniem wyodrębnionych pasów i kontrapasów w granicach terenów zabudowanych;
- organizacja głównego (przesiadkowego) przystanku (węzła) autobusowego w Lipinkach Łużyckich w rejonie ul. Żarskiej, uwzględniającego przebudowę drogi krajowej nr 12;
- rezerwacja terenów pod parkingi typu Park & Ride oraz Bike & Ride przy węzłach przesiadkowych;
- rezerwacja terenów pod parkingi typu Bike & Ride przy pozostałych przystankach komunikacji zbiorowej;
- uwzględnienie zapotrzebowania na miejsca parkingowe dla nowej zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej, usługowej, produkcyjnej i produkcyjno – usługowej;
- dążenie do sytuacji, w której wszystkie nowe liniowe (kablone, rurowe) elementy infrastruktury technicznej, poza uzasadnionymi technicznie wyjątkami, powinny być usytuowane pod ziemią;
- dążenie do sytuacji, w której wszystkie nowe liniowe (kablone, rurowe) elementy infrastruktury technicznej, poza uzasadnionymi technicznie wyjątkami, powinny być usytuowane w liniach rozgraniczających dróg;

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
STRATEGIA ROZWOJU GMINY LIPINKI ŁUŻYCKIE DO 2030 ROKU

- lokalizacja infrastruktury technicznej w postaci masztów przy zachowaniu zasady ograniczania negatywnego wpływu na przyrodę, krajobraz, osie widokowe, walory kulturowe (historyczne dominanty architektoniczne);
- uwzględnienie zakazów zabudowy w strefach uciążliwości akustycznej od szlaków transportowych i komunikacyjnych, strefach ochrony bezpośrednich i pośrednich od ujęć wód, strefach technicznych od linii elektroenergetycznych, strefach kontrolowanych od ewentualnych gazociągów, strefach sanitarnych cmentarzy;
- odprowadzanie ścieków oparte na priorytecie uzasadnionej ekonomicznie sieci kanalizacyjnej;
- realizacja oczyszczalni przydomowych wyłącznie przy korzystnych warunkach gruntowo – wodnych i/lub stosownym zabezpieczeniu hydrotechnicznym;
- zaopatrzenie w ciepło w oparciu o indywidualne i grupowe instalacje, w których należy stosować spełniające wymogi przepisów odrębnych paliwa płynne, gazowe i stałe oraz w oparciu o obiekty i urządzenia wytwarzające na zasadach prosumenckich energię z odnawialnych źródeł energii o mocy określonej w przepisach odrębnych;
- zagospodarowanie obszarów szczególnego zagrożenia powodzią zgodnie z przepisami odrębnymi, z uwzględnieniem zasady ograniczania do minimum niezbędnej zabudowy;
- optymalizowanie lokalizacji terenów farm fotowoltaicznych na skalę produkcyjną – określenie maksymalnej powierzchni oraz minimalnej odległości od sieci osadniczej (na podstawie analizy lokalnych uwarunkowań i konsultacji społecznych). Na potrzeby niniejszego modelu możemy wyjściowo założyć, że w rejonie obszarów objętych ochroną w myśl ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody lokalizacja farm fotowoltaicznych powinna być zakazana. W rejonie mniejszych miejscowości, predysponowanych do rozwoju osadnictwa (Górka, Sieciejów, Suchleb), lokalizacja farm fotowoltaicznych możliwa jest wyłącznie w strefie rolniczej na powierzchni do 10 ha przy założeniu, że minimalna odległość pomiędzy farmami oraz od sieci osadniczej wynosi 200 m. Na pozostałym obszarze strefy rolniczej predysponowanym do lokalizacji farm fotowoltaicznych maksymalnej (granicznej) powierzchni farm nie wyznacza się przy założeniu, że minimalna odległość od sieci osadniczej dla farm o powierzchni powyżej 50 ha wynosi 200 m;
- w rejonie strefy produkcyjnej i produkcyjno usługowej w Lipinkach Łużyckich i Zajączku maksymalnej (granicznej) powierzchni farm fotowoltaicznych nie wyznacza się (ogranicza ją wielkość samych stref). Ponadto możliwa jest tam lokalizacja farm fotowoltaicznych, w tym na skalę produkcyjną, na płaskich dachach obiektów produkcyjnych (hale, bazy, magazyny, itp.);
- nakaz stosowania zieleni izolacyjnej wokół farm fotowoltaicznych na skalę produkcyjną względem sieci osadniczej;
- nakaz wyznaczania zintegrowanego z sąsiedztwem systemu korytarzy ekologicznych wewnątrz farm fotowoltaicznych na skalę produkcyjną jeżeli sąsiadują z terenami leśnymi, zadrzewieniami i wszelkimi wodami powierzchniowymi płynącymi i stojącymi;
- nakaz wyznaczania korytarzy ekologicznych wewnątrz farm fotowoltaicznych na skalę produkcyjną wzdłuż przebiegających przez nie bezpośrednio zadrzewień i wszelkich wód powierzchniowych płynących i stojących (w tym rowów i oczek wodnych);
- nakaz pozostawiania wysp (kęp) leśnych wewnątrz farm fotowoltaicznych na skalę produkcyjną i połączenie ich korytarzem ekologicznym z systemem strefy rolniczej lub leśnej;
- lokalizacja ewentualnych farm fotowoltaicznych powinna być poprzedzona, w zależności od skali inwestycji (progi powierzchni regulowane przepisami odrębnymi), szeregiem specjalistycznych badań i analiz wykluczających negatywny wpływ na środowisko, a także uzyskaniem pozytywnych wyników konsultacji społecznych (w rejonie zainteresowanych miejscowości);
- lokalizacja biogazowni zgodnie z ustaleniami dla strefy rolniczej;

- uwzględnienie stref ochronnych związanych z rozmieszczeniem urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii;
- zakaz lokalizacji elektrowni wiatrowych na skalę produkcyjną.

REKOMENDACJE w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej:

- podnoszenie wartości użytkowych istniejącej infrastruktury technicznej, zwłaszcza obiektów i obszarów zabytkowych (np.: stacje transformatorowe, historyczna nawierzchnia brukowa wybranych dróg);
- organizacja nowego przystanku kolejowego w rejonie Tyliczek dla obsługi „Osady Tyliczki” (w przypadku jej rozwoju);
- organizacja odrębnego węzła autobusowego w rejonie „Osady Tyliczki” (w przypadku jej rozwoju);
- tworzenie scentralizowanych lub grupowych niskoemisyjnych systemów grzewczych;
- sukcesywne podłączanie zabudowy mieszkaniowej, usługowej i produkcyjnej, wyposażonej w indywidualne źródła ciepła, do scentralizowanych lub grupowych niskoemisyjnych systemów grzewczych;
- modernizacja cieków wodnych na zasadzie unikania prostowania (kanalizowania) ich biegu (pozostawianie zakoli, starorzeczy, naturalnych terenów podmokłych, itp. w strefach rolniczej i leśnej, a także w strefie osadniczej jeżeli nie koliduje to z bezpieczeństwem publicznym);
- ograniczenie do minimum niezbędnej zabudowy na obszarach, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi 0,2 %;
- optymalizowanie rozwoju systemu małej retencji wodnej oraz retencji naturalnej zgodnie z rekomendacjami dla stref rolniczej, leśnej, osadniczej i zieleni urządzonej.

*** Dla ustalonych w niniejszym modelu struktury funkcjonalno – przestrzennej (podrozdziały nr 10.2. – 10.8.) zakazów związanych z lokalizacją przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko dopuszcza się w uzasadnionych przypadkach odstępstwa. Dotyczą one realizacji przedsięwzięć, dla których przeprowadzona ocena oddziaływania na środowisko wykazała brak negatywnego wpływu na ochronę przyrody, ochronę krajobrazu i zdrowie ludzi.

11. OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI (OSI).

11. 1. Rola OSI w strategii rozwoju gminy.

Zgodnie z definicją zawartą w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 roku o zasadach prowadzenia polityki rozwoju „obszar strategicznej interwencji” to określony w strategii rozwoju obszar o zidentyfikowanych lub potencjalnych powiązaniach funkcjonalnych lub o szczególnych warunkach społecznych, gospodarczych lub przestrzennych, decydujących o występowaniu barier rozwoju lub trwałych, możliwych do aktywowania, potencjałów rozwojowych, do którego jest kierowana interwencja publiczna łącząca inwestycje, w szczególności gospodarcze, infrastrukturalne lub w zasoby ludzkie, finansowane z różnych źródeł, lub rozwiązania regulacyjne. Zasadniczo zatem, co podkreślono w *Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030*, obszary strategicznej interwencji są to wskazane w strategii rozwoju obszary, do których w szczególnym stopniu należy kierować interwencję publiczną obejmującą finansowane z różnych źródeł. Dotyczy to zarówno obszarów charakteryzujących się największym potencjałem rozwojowym, które mają znaczący wpływ na wzrost konkurencyjności rejonu, jak i obszarów o najtrudniejszej sytuacji społeczno – gospodarczej, które wymagają wsparcia, aby zapobiec ich dalszej marginalizacji.

Od strony prawnej, zgodnie z art. 10e ust. 3 pkt 6 i 7 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym, w strategii rozwoju gminy określa się w szczególności obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa, o której mowa w art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie województwa wraz z zakresem planowanych działań oraz obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy, jeżeli takie zidentyfikowano, wraz z zakresem planowanych działań. Dodatkowo obszary strategicznej interwencji zobrazowuje się w formie graficznej.

11. 2. Obszary strategicznej interwencji wskazane z poziomu krajowego.

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju oraz Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego do 2030 roku identyfikują obszary strategicznej interwencji państwa w postaci miast średnich tracących funkcje społeczno – gospodarcze, obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją, wschodniej Polski oraz Województwa Śląskiego. Miasta średnie tracące funkcje społeczno – gospodarcze oraz obszary zagrożone trwałą marginalizacją wspierane będą obligatoryjnie z poziomu kraju i regionów za pomocą specjalnie dedykowanych instrumentów.

Zgodnie z informacją zawartą w rozdziale nr 2.1. niniejszej *Strategii* obszary strategicznej interwencji wskazane z poziomu krajowego nie dotyczą obszaru gminy Lipinki Łużyckie.

11. 3. Obszary strategicznej interwencji wskazane z poziomu regionalnego.

Identyfikację obszarów strategicznych interwencji z poziomu regionalnego wykonano z uwzględnieniem obszarów funkcjonalnych wskazanych w *Diagnozie Społeczno – Gospodarczej Województwa Lubuskiego*, będącej załącznikiem do *Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030*. Zgodnie z informacją zawartą w rozdziale nr 2.1. niniejszej *Strategii* są nimi:

- miejskie obszary funkcjonalne (MOF) ośrodków wojewódzkich;
- miejskie obszary funkcjonalne (MOF) ośrodków subregionalnych;
- obszary wiejskie:
 - obszary wiejskie znajdujące się w najtrudniejszej sytuacji społeczno – gospodarczej;
 - obszary wiejskie o utrudnionych warunkach rozwojowych;

- obszary przygraniczne (obszar całego województwa):
 - I strefa;
 - II strefa;
- obszary zagrożone powodzią.

Wedle powyższego podziału gmina Lipinki Łużyckie została zakwalifikowana do następujących obszarów strategicznej interwencji wskazanych z poziomu regionalnego:

- obszary wiejskie:
 - obszary wiejskie o utrudnionych warunkach rozwojowych;
- obszary przygraniczne:
 - II strefa.

Obszary wiejskie o utrudnionych warunkach rozwojowych oraz obszary przygraniczne (II strefa) obejmują gminę Lipinki Łużyckie w jej granicach administracyjnych.

Należy zwrócić uwagę, że w *Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030* do grupy gmin, które objęte są obszarami szczególnego zagrożenia powodzią, nie zakwalifikowano literalnie gminy Lipinki Łużyckie. Może to wynikać z faktu, że aktualnie obowiązujące edycje *Map Zagrożenia Powodziowego* i *Map Ryzyka Powodziowego* (II cykl planistyczny) zostały podane do publicznej wiadomości dopiero w dniu 22 października 2020 roku w Biuletynie Informacji Publicznej Ministerstwa Klimatu i Środowiska oraz 27 listopada 2020 roku na stronie Ministerstwa Infrastruktury. W poprzedniej edycji (I cykl planistyczny), na której bazowała strategia wojewódzka, obszary szczególnego zagrożenia powodzią nie obejmowały gminy Lipinki Łużyckie (rzeka Skroda).

Zasadniczo obszary strategicznej interwencji „obszary zagrożone powodzią” dotyczą tych rejonów gmin, które znajdują się w zasięgu obszarów szczególnego zagrożenia powodzią (zgodnie z art. 16 pkt 34 oraz art. 169 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 20 lipca 2017 roku prawo wodne) oraz obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie (zgodnie z art. 169 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 20 lipca 2017 roku prawo wodne).

11.3.1. Zakres planowanych działań dla obszarów wiejskich o utrudnionych warunkach rozwojowych.

Zgodnie ze *Strategią Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030* interwencja skierowana do obszarów wiejskich obejmować będzie w szczególności:

- ***poprawę dostępu do usług publicznych, w tym dostępności do świadczeń medycznych oraz profilaktyki zdrowotnej, edukacji, usług opiekuńczych oraz kultury i rekreacji, między innymi poprzez współpracę międzygminną, integrującą świadczenie usług i pozwalającą na podnoszenie ich jakości.***

W związku z powyższym zakres planowanych działań, ujętych w *Strategii Rozwoju Gminy Lipinki Łużyckie do 2030 roku*, zawarty jest w następujących celach strategicznych, celach operacyjnych i kierunkach działań:

- Cel strategiczny nr 1:
- Cel operacyjny nr 1.7., Kierunek działań nr 1.7.5.;
- Cel strategiczny nr 2:
- Cel operacyjny nr 2.1., Kierunki działań nr: 2.1.1., 2.1.2., 2.1.3., 2.1.4.;
- Cel operacyjny nr 2.2., Kierunki działań nr: 2.2.1., 2.2.2., 2.2.3.;
- Cel operacyjny nr 2.3., Kierunki działań nr: 2.3.1., 2.3.2., 2.3.4.;
- Cel operacyjny nr 2.4., Kierunki działań nr: 2.4.1., 2.4.2., 2.4.3., 2.4.4., 2.4.5.

➤ **uzupełnienie infrastruktury technicznej.**

W związku z powyższym zakres planowanych działań, *ujętych w Strategii Rozwoju Gminy Lipinki Łużyckie do 2030 roku*, zawarty jest w następujących celach strategicznych, celach operacyjnych i kierunkach działań:

- Cel strategiczny nr 1:
- Cel operacyjny nr 1.1., Kierunki działań nr: 1.1.1., 1.1.2., 1.1.3., 1.1.4., 1.1.5.;
- Cel operacyjny nr 1.4., Kierunek działań nr 1.4.6.;
- Cel operacyjny nr 1.5., Kierunki działań nr: 1.5.1., 1.5.2., 1.5.3., 1.5.4., 1.5.5., 1.5.6., 1.5.7., 1.5.8., 1.5.9.;
- Cel operacyjny nr 1.6., Kierunki działań nr: 1.6.1., 1.6.2., 1.6.3., 1.6.4.

➤ **zwiększanie dostępności komunikacyjnej.**

W związku z powyższym zakres planowanych działań, *ujętych w Strategii Rozwoju Gminy Lipinki Łużyckie do 2030 roku*, zawarty jest w następujących celach strategicznych, celach operacyjnych i kierunkach działań:

- Cel strategiczny nr 1:
- Cel operacyjny nr 1.2., Kierunki działań nr: 1.2.1., 1.2.2.;
- Cel operacyjny nr 1.3., Kierunki działań nr: 1.3.1., 1.3.2.;
- Cel operacyjny nr 1.4., Kierunki działań nr: 1.4.1., 1.4.2., 1.4.3., 1.4.4., 1.4.5.

➤ **podnoszenie kwalifikacji zawodowych mieszkańców i wsparcie lokalnej przedsiębiorczości z wykorzystaniem technologii informacyjnych i komunikacyjnych umożliwiającym zdalne nauczanie i świadczenie usług na odległość.**

W związku z powyższym zakres planowanych działań, *ujętych w Strategii Rozwoju Gminy Lipinki Łużyckie do 2030 roku*, zawarty jest w następujących celach strategicznych, celach operacyjnych i kierunkach działań:

- Cel strategiczny nr 2:
- Cel operacyjny nr 2.3., Kierunek działań nr 2.3.3.

➤ **rozwijanie oferty z obszaru turystyki i rekreacji.**

W związku z powyższym zakres planowanych działań, *ujętych w Strategii Rozwoju Gminy Lipinki Łużyckie do 2030 roku*, zawarty jest w następujących celach strategicznych, celach operacyjnych i kierunkach działań:

- Cel strategiczny nr 3:
- Cel operacyjny nr 3.4., Kierunki działań nr: 3.4.1., 3.4.2.

➤ **wykorzystanie atrakcyjnej przestrzeni województwa dla lokalizowania ośrodków opieki dla osób starszych z Polski i z zagranicy, przy zapewnianiu odpowiedniego standardu usług zdrowotnych i kulturalnych.**

W związku z powyższym zakres planowanych działań, *ujętych w Strategii Rozwoju Gminy Lipinki Łużyckie do 2030 roku*, zawarty jest w następujących celach strategicznych, celach operacyjnych i kierunkach działań:

- Cel strategiczny nr 2:
- Cel operacyjny nr 2.2., Kierunek działań nr 2.2.3.

- **wykorzystanie struktur sieciowych w pobudzaniu aktywności gospodarczej i społecznej (m.in. LGD, ODR, izby rolnicze).**

W związku z powyższym zakres planowanych działań, ujętych w *Strategii Rozwoju Gminy Lipinki Łużyckie do 2030 roku*, zawarty jest w następujących celach strategicznych, celach operacyjnych i kierunkach działań:

- Cel strategiczny nr 3:
- Cel operacyjny nr 3.3., Kierunek działań nr 3.3.1.

- **promocję instrumentów współpracy i partnerstwa – włączenie mieszkańców obszarów wiejskich w działania rozwojowe.**

W związku z powyższym zakres planowanych działań, ujętych w *Strategii Rozwoju Gminy Lipinki Łużyckie do 2030 roku*, zawarty jest w następujących celach strategicznych, celach operacyjnych i kierunkach działań:

- Cel strategiczny nr 1:
- Cel operacyjny nr 1.9., Kierunek działań nr 1.9.6.
- Cel strategiczny nr 2:
- Cel operacyjny nr 2.6., Kierunki działań nr: 2.6.1., 2.6.2., 2.6.3.

- **odnowę wsi, wspieranie budowania tożsamości lokalnej i zachowanie wiejskiego dziedzictwa kulturowego i krajobrazu.**

W związku z powyższym zakres planowanych działań, ujętych w *Strategii Rozwoju Gminy Lipinki Łużyckie do 2030 roku*, zawarty jest w następujących celach strategicznych, celach operacyjnych i kierunkach działań:

- Cel strategiczny nr 1:
- Cel operacyjny nr 1.7., Kierunki działań nr: 1.7.1, 1.7.2., 1.7.3., 1.7.4.;
- Cel operacyjny nr 1.8., Kierunki działań nr: 1.8.3., 1.8.4.;
- Cel operacyjny nr 1.9., Kierunek działań nr 1.9.4.;
- Cel operacyjny nr 1.10., Kierunek działań nr 1.10.3.
- Cel strategiczny nr 2:
- Cel operacyjny nr 2.3., Kierunki działań nr: 2.3.1., 2.3.4.;
- Cel operacyjny nr 2.4., Kierunki działań nr: 2.4.1., 2.4.2., 2.4.4.
- Cel strategiczny nr 3:
- Cel operacyjny nr 3.1., Kierunek działań nr 3.1.3.
- Cel operacyjny nr 3.3., Kierunek działań nr 3.3.2.

11.3.2. Zakres planowanych działań dla obszarów przygranicznych.

Zgodnie ze *Strategią Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030* ważnym kierunkiem interwencji polityki regionalnej w stosunku do obszarów przygranicznych jest wspomaganie procesu ich integracji z głównymi obszarami aktywności gospodarczej, dzięki zapewnianiu rozwoju powiązań funkcjonalnych po obu stronach granicy. Wiązać się to powinno między innymi z realizacją projektów infrastrukturalnych i zwiększeniem gęstości połączeń drogowych i kolejowych. Konieczne są ponadto działania na rzecz poprawy standardów życia, wzrostu konkurencyjności i atrakcyjności obszarów przygranicznych, zarówno w wymiarze ekonomicznym, jak i społecznym poprzez inwestycje w infrastrukturę techniczną, edukację i kulturę.

W związku z powyższym zakres planowanych działań, *ujętych w Strategii Rozwoju Gminy Lipinki Łużyckie do 2030 roku*, zawarty jest w następujących celach strategicznych, celach operacyjnych i kierunkach działań:

- Cel strategiczny nr 1:
- wszystkie cele operacyjne i kierunki działań.
- Cel strategiczny nr 2:
- wszystkie cele operacyjne i kierunki działań.
- Cel strategiczny nr 3:
- wszystkie cele operacyjne i kierunki działań.

11.3.3. Zakres planowanych działań dla obszarów zagrożonych powodziami.

Zgodnie ze *Strategią Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030* wsparcie dla obszarów zagrożonych powodziami opierać się będzie na inwestycjach w infrastrukturę przeciwpowodziową.

Co wydaje się oczywiste wsparcie dotyczy także obszarów znajdujących się poza granicami obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, i na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie, ale mających zasadniczy wpływ na zabezpieczenie terenów zagrożonych. Zatem działania zmierzające bezpośrednio i pośrednio do ochrony przeciwpowodziowej i przeciwdziałania skutkom suszy będą także realizowane poprzez następujące cele strategiczne, cele operacyjne i kierunki działań:

- Cel strategiczny nr 1:
- Cel operacyjny nr 1.7., Kierunki działań nr: 1.7.1., 1.7.2.
- Cel operacyjny nr 1.9., Kierunki działań nr: 1.9.4., 1.9.5.

11. 4. Obszary strategicznej interwencji wskazane z poziomu lokalnego.

Zgodnie z ustawą z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym obszary strategicznej interwencji wskazane z poziomu lokalnego są tylko elementem fakultatywnym. Niemniej w niniejszej *Strategii* zdecydowano się na ich wskazanie i wyróżnienie. Korespondują one częściowo z założeniami przyjętego wcześniej *Programu Rewitalizacji Gminy Lipinki Łużyckie na lata 2018 – 2023*, który siłą rzeczy bazował na założeniach *Strategii Rozwoju Gminy Lipinki Łużyckie na lata 2014 – 2020*. W ówczesnej *Strategii na lata 2014 – 2020* wyraźnie podkreślono, że znaczna część planowanych do realizacji zadań przekracza jej horyzont czasowy, co z oczywistych względów (aktualność potrzeb) bezpośrednio upoważnia do ich zaimplementowania do aktualnej edycji dokumentu. Obszary strategicznej interwencji, podobnie jak model struktury funkcjonalno – przestrzennej, są przejawem zintegrowanego podejścia do kwestii planowania strategicznego i mają na celu ukierunkowanie określonych działań do konkretnych obszarów i dopasowanie ich do potrzeb i możliwości tych obszarów. Potrzeba wyznaczenia OSI na poziomie lokalnym gminy Lipinki Łużyckie, a także ich charakter, zależą wprost od sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy oraz od przyjętych w niniejszej *Strategii* kierunków rozwoju.

Do obszarów strategicznej interwencji wskazanych z poziomu lokalnego zaliczają się:

- Zespół wsi Lipinki Łużyckie i Suchleb;
- Obszar „Osada Tyliczki”.

11.4.1. Zespół wsi Lipinki Łużyckie i Suchleb.

Obszar strategicznej interwencji „Zespół wsi Lipinki Łużyckie i Suchleb” pokrywa się z granicami strefy osadniczej, którą dla zespołu obu miejscowości wyodrębniono w modelu struktury funkcjonalno – przestrzennej. Jest to obszar dość zróżnicowany pod względem zagospodarowania, ale zwarty i spójny funkcjonalno – przestrzennie. Część południowa (Suchleb) i centralna (Lipinki Łużyckie) to obszar prężnie rozwijającego się osadnictwa, zaś część północna (Lipinki Łużyckie) to przede wszystkim zaplecze usługowe (wielofunkcyjny ośrodek lokalny na poziomie gminnym). Z racji potencjału demograficznego (przeszło połowa mieszkańców gminy) i możliwości jego dalszego rozwoju, a także roli w zakresie obsługi w skali ogólnogminnej (aktualnej i koniecznej w perspektywie), obszar ten wymaga szczególnego wsparcia.

W związku z powyższym zakres planowanych działań, *ujętych w Strategii Rozwoju Gminy Lipinki Łużyckie do 2030 roku*, zawarty jest w następujących celach strategicznych, celach operacyjnych i kierunkach działań:

Dedykacje bezpośrednie (wyłącznie dla wskazanego obszaru):

- Cel strategiczny nr 1:
- Cel operacyjny nr 1.4., Kierunek działań nr 1.4.1.;
- Cel operacyjny nr 1.5., Kierunki działań nr: 1.5.3., 1.5.4., 1.5.5., 1.5.6.;
- Cel operacyjny nr 1.6., Kierunek działań nr 1.6.1.;
- Cel operacyjny nr 1.7., Kierunki działań nr: 1.7.3., 1.7.5.
- Cel strategiczny nr 2:
- Cel operacyjny nr 2.1., Kierunki działań nr: 2.1.1., 2.1.2., 2.1.3.;
- Cel operacyjny nr 2.2., Kierunek działań nr 2.2.1.;
- Cel operacyjny nr 2.3., Kierunki działań nr: 2.3.1., 2.3.2., 2.3.3.;
- Cel operacyjny nr 2.4., Kierunki działań nr: 2.4.1., 2.4.3.;
- Cel operacyjny nr 2.5., Kierunki działań nr: 2.5.1., 2.5.2., 2.5.3.
- Cel strategiczny nr 3:
- Cel operacyjny nr 3.1., Kierunek działań nr 3.1.3.;
- Cel operacyjny nr 3.3., Kierunek działań nr 3.3.2.

Dedykacje pośrednie (dla wskazanego obszaru, jak i pozostałych części gminy):

- Cel strategiczny nr 1:
- Cel operacyjny nr 1.1., Kierunki działań nr: 1.1.1., 1.1.2., 1.1.3., 1.1.4.;
- Cel operacyjny nr 1.2., Kierunki działań nr: 1.2.1., 1.2.2.;
- Cel operacyjny nr 1.3., Kierunki działań nr: 1.3.1., 1.3.2.;
- Cel operacyjny nr 1.4., Kierunki działań nr: 1.4.3., 1.4.4., 1.4.5., 1.4.6.;
- Cel operacyjny nr 1.5., Kierunki działań nr: 1.5.1., 1.5.2., 1.5.8.;
- Cel operacyjny nr 1.6., Kierunki działań nr: 1.6.2., 1.6.3., 1.6.4.;
- Cel operacyjny nr 1.7., Kierunki działań nr: 1.7.1., 1.7.2., 1.7.4.;
- Cel operacyjny nr 1.8., Kierunki działań nr: 1.8.1., 1.8.2., 1.8.3., 1.8.4.;
- Cel operacyjny nr 1.9., Kierunki działań nr: 1.9.1., 1.9.2., 1.9.3., 1.9.4., 1.9.5., 1.9.6.;
- Cel operacyjny nr 1.10., Kierunki działań nr: 1.10.1., 1.10.2., 1.10.3.

- Cel strategiczny nr 2:
- Cel operacyjny nr 2.1., Kierunek działań nr 2.1.4.;
- Cel operacyjny nr 2.2., Kierunki działań nr: 2.2.2., 2.2.3.;
- Cel operacyjny nr 2.4., Kierunki działań nr: 2.4.4., 2.4.5.;
- Cel operacyjny nr 2.6., Kierunki działań nr: 2.6.1., 2.6.2., 2.6.3., 2.6.4.
- Cel strategiczny nr 3:
- Cel operacyjny nr 3.1., Kierunki działań nr: 3.1.1., 3.1.2.;
- Cel operacyjny nr 3.2., Kierunek działań nr 3.2.2.
- Cel operacyjny nr 3.4., Kierunki działań nr: 3.4.1., 3.4.2.

Ponadto zakres planowanych działań ujęty jest w *Programie Rewitalizacji Gminy Lipinki Łużyckie na lata 2018 – 2023* – podrozdział nr 2.4. niniejszej *Strategii* (przedsięwzięcia rewitalizacyjne podstawowe i działania uzupełniające).

11.4.2. Obszar „Osada Tyliczki”.

Obszar strategicznej interwencji „Osada Tyliczki” to kluczowy element strefy rekreacyjno – wypoczynkowej i aktywizacji turystyki, o której mowa w modelu struktury funkcjonalno – przestrzennej. „Osada Tyliczki”, wielokrotnie artykułowana w niniejszej *Strategii*, to szansa na nową jakość gminy Lipinki Łużyckie, na jej transformację w kierunku czołowego ośrodka turystyczno – rekreacyjnego w południowej części województwa lubuskiego. Należy jednak podkreślić, że realizacja tego projektu uzależniona jest przede wszystkim od zaangażowania kapitału prywatnego, częściowo także (w zależności od jego ostatecznego kształtu) w formule partnerstwa publiczno – prywatnego.

W związku z powyższym zakres planowanych działań, ujętych w *Strategii Rozwoju Gminy Lipinki Łużyckie do 2030 roku*, zawarty jest w następujących celach strategicznych, celach operacyjnych i kierunkach działań:

Dedykacje bezpośrednie (wyłącznie dla wskazanego obszaru):

- Cel strategiczny nr 1:
- Cel operacyjny nr 1.4., Kierunek działań nr 1.4.2.;
- Cel operacyjny nr 1.5., Kierunek działań nr 1.5.7.

Dedykacje pośrednie (dla wskazanego obszaru, jak i pozostałych części gminy):

- Cel strategiczny nr 1:
- Cel operacyjny nr 1.1., Kierunki działań nr: 1.1.1., 1.1.2., 1.1.3., 1.1.4.;
- Cel operacyjny nr 1.2., Kierunki działań nr: 1.2.1., 1.2.2.;
- Cel operacyjny nr 1.3., Kierunki działań nr: 1.3.1., 1.3.2.;
- Cel operacyjny nr 1.4., Kierunek działań nr 1.4.4.
- Cel operacyjny nr 1.5., Kierunki działań nr: 1.5.1., 1.5.2., 1.5.4.;
- Cel operacyjny nr 1.8., Kierunki działań nr: 1.8.1., 1.8.4.;
- Cel operacyjny nr 1.9., Kierunki działań nr: 1.9.1., 1.9.2.;
- Cel operacyjny nr 1.10., Kierunki działań nr: 1.10.1., 1.10.2., 1.10.3.

- Cel strategiczny nr 2:
- Cel operacyjny nr 2.2., Kierunek działań nr 2.2.3.
- Cel strategiczny nr 3:
- Cel operacyjny nr 3.1., Kierunki działań nr: 3.1.1., 3.1.2.;
- Cel operacyjny nr 3.4., Kierunki działań nr: 3.4.1., 3.4.2.

12. SPÓJNOŚĆ STRATEGII ROZWOJU GMINY LIPINKI ŁUŻYCKIE DO 2030 ROKU ZE STRATEGIĄ ROZWOJU WOJEWÓDZTWA ORAZ STRATEGIĄ ROZWOJU PONADLOKALNEGO.

Zgodnie z art. 10e ust. 2 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym strategia rozwoju gminy jest spójna ze strategią rozwoju województwa oraz strategią rozwoju ponadlokalnego, obejmującą tę gminę.

Założenia *Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030* zostały zaprezentowane w rozdziale nr 2.1. niniejszej *Strategii*. Spójność celów, zobrazowaną w poniższej tabeli, badano na poziomie celów operacyjnych. Zastosowana nomenklatura odnosi się bezpośrednio do numeracji poszczególnych celów operacyjnych zaprezentowanych w rozdziałach nr 2.1. (strategia rozwoju województwa) oraz 7.2., 7.3., 7.4. i 8 (strategia rozwoju gminy). Gmina Lipinki Łużyckie obecnie nie jest objętą strategią rozwoju ponadlokalnego.

TABELA 14: Korelacja celów operacyjnych *Strategii Rozwoju Gminy Lipinki Łużyckie do 2030 roku* z celami operacyjnymi *Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030*.

Cele operacyjne SRWL 2030		Cele operacyjne <i>Strategii Rozwoju Gminy Lipinki Łużyckie do 2030 roku</i>		
		Sfera przestrzenna	Sfera społeczna	Sfera gospodarcza
Sfera gospodarcza	1.1.			
	1.2.	1.2., 1.3., 1.4., 1.6., 1.9.		3.2.
	1.3.		2.3.	
	1.4.	1.1., 1.5.		3.1.
	1.5.			3.1., 3.3.
	1.6.	1.2., 1.3., 1.4., 1.8., 1.9.		3.1., 3.4.
	1.7.	1.9.		3.3.
Sfera społeczna	2.1.		2.1., 2.3.	
	2.2.		2.2., 2.3.	
	2.3.			
	2.4.	1.8.	2.3.	
	2.5.	1.2., 1.7.	2.4.	3.4.
	2.6.	1.8., 1.9.	2.3., 2.6.	
Sfera przestrzenna	3.1.	1.1., 1.2., 1.3., 1.4.		3.4.
	3.2.			
	3.3.	1.9.		3.2.
	3.4.	1.5., 1.6., 1.7., 1.9.		
	3.5.	NIE DOTYCZY		
	3.6.	NIE DOTYCZY		
	3.7.	1.1., 1.2., 1.3., 1.4., 1.5., 1.6., 1.7., 1.8., 1.9., 1.10.	2.1., 2.2., 2.3., 2.4., 2.5., 2.6.	3.1., 3.3., 3.4.
Zarządzanie i współpraca	4.1.	1.2., 1.8.		3.4.
	4.2.	1.2., 1.8.	2.3., 2.4.	3.1., 3.4.
	4.3.	1.7., 1.9.	2.6.	
	4.4.	1.10.		
	4.5.		2.3.	

Źródło: Opracowanie własne, 2021.

13. SYSTEM REALIZACJI STRATEGII.

13. 1. System zarządzania i wdrażania strategii.

System realizacji *Strategii Rozwoju Gminy Lipinki Łużyckie do 2030 roku* obejmuje kwestie zarządzania, wdrażania i monitorowania. Podstawową zasadą realizacji dokumentów z dziedziny planowania strategicznego powinna być zasada wykonywania zadań przez poszczególne jednostki włączone w zagadnienia rozwoju lokalnego, świadome istnienia strategii i swojego uczestnictwa w jej realizacji. Szansę na skuteczne wdrożenie poszczególnych zadań daje dobra organizacja zarządzania dokumentem, angażująca określone podmioty na rzecz prowadzenia działań rozwojowych na terenie gminy. Z punktu widzenia pełnionej roli w realizacji założeń niniejszej *Strategii* można wyodrębnić 4 grupy podmiotów w niej uczestniczących. Są to:

- podmioty uczestniczące w organizacji i zarządzaniu *Strategią*;
- podmioty realizujące zadania *Strategii*, w tym instytucje finansujące;
- podmioty kontrolujące przebieg realizacji i efekty *Strategii*;
- społeczność gminy jako główny podmiot odbierający wyniki działań *Strategii*.

Rada Gminy Lipinki Łużyckie jako organ uchwałodawczy jest odpowiedzialna za podjęcie uchwały w sprawie przyjęcia *Strategii Rozwoju Gminy Lipinki Łużyckie do 2030 roku*. Ponadto zapoznaje się także z dokumentami sprawozdawczymi (monitoring strategii), w tym z raportem o stanie gminy. Zgodnie z ustawą z dnia 8 marca 1990 o samorządzie gminnym Rada Gminy Lipinki Łużyckie podejmuje ewentualną uchwałę w sprawie określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu aktualizacji strategii. Rada Gminy uchwała także szereg dokumentów wykonawczych względem *Strategii*, których część wskazano wprost w *Strategii* jako pilnych do wykonania. Realizacja zdecydowanej większości zadań (kierunków działań) ujętych w *Strategii Rozwoju Gminy Lipinki Łużyckie do 2030 roku* spoczywać będzie wyłącznie na barkach Gminy Lipinki Łużyckie (Urząd Gminy Lipinki Łużyckie oraz pozostałe jednostki organizacyjne Gminy Lipinki Łużyckie). Ponadto część zadań wynikających wprost ze *Strategii* oraz wszystkie inne ujęte jako rekomendowane do realizacji przez partnerów zewnętrznych (rozdział nr 15), będą wymagały jej inspirującej lub wspomagającej roli. Główna odpowiedzialność za realizację *Strategii* spoczywa na Wójcie Gminy Lipinki Łużyckie. Wójt współdziała z organami administracji rządowej i samorządowej szczebla wojewódzkiego, powiatowego i gminnego, które dysponują instrumentarium wynikającym z ich kompetencji. Ponadto Wójt współdziała z instytucjami administracji specjalnej, w dyspozycji których znajdują się instrumenty kontroli i monitoringu. Bezpośrednim wykonawcą zadań nakreślonych w niniejszej *Strategii* jest samorząd gminy jako realizator poszczególnych działań i inwestycji na własnym terenie oraz inne podmioty prywatne oraz publiczne planujące i realizujące inwestycje zgodnie z kierunkami nakreślonymi przez *Strategię*. Należy więc wypracować procedury i strategie, które staną się podstawą zinstytucjonalizowanej współpracy pomiędzy odpowiedzialnymi partnerami różnych szczebli decyzyjnych i środowisk.

Od strony prawnej, zgodnie z art. 10e ust. 3 pkt 8 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym, w strategii rozwoju gminy określa się w szczególności system realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych.

W poniższych tabelach w kolumnach nr 2 i 4, dotyczących podmiotów odpowiedzialnych za realizację poszczególnych kierunków działań oraz monitorujących stan ich realizacji, zastosowano skróty oznaczające poszczególne referaty Urzędu Gminy Lipinki Łużyckie:

- Referat KRG – Referat Administracyjno – Gospodarczy, Ochrony Środowiska i Promocji;
- Referat KRI – Referat Infrastruktury;
- Referat SG – Referat Organizacyjny, Spraw Społecznych i Obywatelskich;

- Referat SKG – Referat Finansowy.

Należy podkreślić, że ewentualne zmiany regulaminu organizacyjnego Urzędu Gminy Lipinki Łużyckie, dotyczące kompetencji poszczególnych referatów, nie będą (a priori) powodowały konieczności zmiany samej *Strategii*.

13.1.1. System realizacji strategii w wymiarze przestrzennym.

TABELA 15: Schemat realizacyjno – organizacyjny w zakresie planowanych kierunków działań w wymiarze przestrzennym.

Kierunek działań	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Podmioty uczestniczące w realizacji	Podmiot monitorujący stan realizacji
1	2	3	4
Cel strategiczny nr 1: FUNKCJONALNIE, BEZPIECZNIE I W ZGODZIE Z NATURĄ			
Cel operacyjny nr 1.1.: Modernizacja i rozbudowa dróg gminnych			
1.1.1. Modernizacja dróg gminnych publicznych	Referat KRI	Gmina Lipinki Łużyckie	Referat KRI, Zespół ds. monitoringu
1.1.2. Modernizacja dróg gminnych wewnętrznych	Referat KRI	Gmina Lipinki Łużyckie	Referat KRI, Zespół ds. monitoringu
1.1.3. Budowa nowych odcinków dróg gminnych publicznych	Referat KRI	Gmina Lipinki Łużyckie	Referat KRI, Zespół ds. monitoringu
1.1.4. Budowa nowych odcinków dróg wewnętrznych dla obsługi terenów osadniczych	Referat KRI	Gmina Lipinki Łużyckie	Referat KRI, Zespół ds. monitoringu
1.1.5. Modernizacja dróg dojazdowych do użytków rolnych	Referat KRI	Gmina Lipinki Łużyckie	Referat KRI, Zespół ds. monitoringu
Cel operacyjny nr 1.2.: Budowa dróg rowerowych			
1.2.1. Opracowanie koncepcji lokalnego systemu dróg rowerowych	Referat KRI	Gmina Lipinki Łużyckie, organizacje społeczne, mieszkańcy	Referat KRI, Zespół ds. monitoringu
1.2.2. Działania na rzecz opracowania koncepcji ponadlokalnego systemu dróg rowerowych	Referat KRI	Gmina Lipinki Łużyckie, gminy sąsiednie, Województwo Lubuskie, PKP SA, GDDKiA, Starostwo Powiatowe, Nadleśnictwa	Referat KRI, Zespół ds. monitoringu

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
STRATEGIA ROZWOJU GMINY LIPINKI ŁUŻYCKIE DO 2030 ROKU

1	2	3	4
Cel operacyjny nr 1.3.:			
Upowszechnienie transportu zbiorowego			
1.3.1. Negocjacje z przewoźnikami komunikacji autobusowej i kolejowej dotyczące reorganizacji siatki połączeń	Referat SG	Gmina Lipinki Łużyckie, publiczni i prywatni przewoźnicy, mieszkańcy	Referat SG, Zespół ds. monitoringu
1.3.2. Opracowanie koncepcji lokalnej komunikacji autobusowej	Referat SG	Gmina Lipinki Łużyckie, koncesjonowany przewoźnik, mieszkańcy	Referat SG, Zespół ds. monitoringu
Cel operacyjny nr 1.4.:			
Rozbudowa infrastruktury komunikacyjnej			
1.4.1. Organizacja głównego węzła przesiadkowego wraz z parkingami „Park & Ride” i „Bike & Ride” w rejonie przystanku kolejowego w Lipinkach Łużyckich	Referat KRI	Gmina Lipinki Łużyckie, PKP SA, Województwo Lubuskie, przewoźnicy kolejowi	Referat KRI, Zespół ds. monitoringu
1.4.2. Organizacja dodatkowego parkingu „Park & Ride” i „Bike & Ride” w rejonie węzła autobusowego przy „Osady Tyliczki” (w przypadku rozwoju „Osady Tyliczki”)	Referat KRI	Gmina Lipinki Łużyckie, inwestorzy „Osady Tyliczki”, publiczni i prywatni przewoźnicy	Referat KRI, Zespół ds. monitoringu
1.4.3. Budowa nowych parkingów w poszczególnych miejscowościach	Referat KRI	Gmina Lipinki Łużyckie	Referat KRI, Zespół ds. monitoringu
1.4.4. Budowa systemu parkingów „Bike & Ride”	Referat KRI	Gmina Lipinki Łużyckie, publiczni i prywatni przewoźnicy	Referat KRI, Zespół ds. monitoringu
1.4.5. Instalacja parkingów rowerowych (tylko stojaki) przy głównych placówkach usług publicznych	Referat KRI	Gmina Lipinki Łużyckie	Referat KRI, Zespół ds. monitoringu
1.4.6. Rozbudowa i modernizacja oświetlenia ulicznego w poszczególnych miejscowościach	Referat KRI	Gmina Lipinki Łużyckie	Referat KRI, Zespół ds. monitoringu

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
STRATEGIA ROZWOJU GMINY LIPINKI ŁUŻYCKIE DO 2030 ROKU

1	2	3	4
Cel operacyjny nr 1.5.: Rozbudowa i modernizacja infrastruktury wodno – kanalizacyjnej			
1.5.1. Rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowych	Referat KRI	Gmina Lipinki Łużyckie	Referat KRI, Zespół ds. monitoringu
1.5.2. Budowa pompowni wody w miarę rozbudowy systemu sieci wodociągowych	Referat KRI	Gmina Lipinki Łużyckie	Referat KRI, Zespół ds. monitoringu
1.5.3. Budowa studni głębinowej na boisku sportowym „Łużyczanki” Lipinki Łużyckie oraz automatycznego systemu zraszaczy	Referat KRI	Gmina Lipinki Łużyckie	Referat KRI, Zespół ds. monitoringu
1.5.4. Modernizacja oczyszczalni ścieków w Lipinkach Łużyckich	Referat KRI	Gmina Lipinki Łużyckie	Referat KRI, Zespół ds. monitoringu
1.5.5. Budowa oczyszczalni ścieków w Suchlebie	Referat KRI	Gmina Lipinki Łużyckie	Referat KRI, Zespół ds. monitoringu
1.5.6. Budowa sieci kanalizacyjnej w miejscowościach Lipinki Łużyckie i Suchleń	Referat KRI	Gmina Lipinki Łużyckie	Referat KRI, Zespół ds. monitoringu
1.5.7. Budowa sieci kanalizacyjnej dla rejonu „Osada Tyliczki” (w przypadku rozwoju „Osady Tyliczki”)	Referat KRI	Gmina Lipinki Łużyckie, inwestorzy „Osady Tyliczki”	Referat KRI, Zespół ds. monitoringu
1.5.8. Dofinansowanie przydomowych oczyszczalni ścieków	Referat KRI	Gmina Lipinki Łużyckie, właściciele nieruchomości	Referat KRI, Zespół ds. monitoringu
1.5.9. Opracowanie koncepcji ewentualnej kanalizacji miejscowości Boruszyn, Górka, Grotów, Sieciejów i Zajączek	Referat KRI	Gmina Lipinki Łużyckie	Referat KRI, Zespół ds. monitoringu
Cel operacyjny nr 1.6.: Uregulowanie gospodarki odpadami			
1.6.1. Budowa PSZOK W Lipinkach Łużyckich	Referat SKG	Gmina Lipinki Łużyckie	Referat SKG, Zespół ds. monitoringu

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
STRATEGIA ROZWOJU GMINY LIPINKI ŁUŻYCKIE DO 2030 ROKU

1	2	3	4
1.6.2. Rozszerzenie systemu selekcji odpadów u źródła	Referat SKG	Gmina Lipinki Łużyckie	Referat SKG, Zespół ds. monitoringu
1.6.3. Dofinansowanie usuwania wyrobów zawierających azbest	Referat SKG	Gmina Lipinki Łużyckie, właściciele nieruchomości	Referat SKG, Zespół ds. monitoringu
1.6.4. Monitoring odpadów komunalnych	Referat SKG	Gmina Lipinki Łużyckie	Referat SKG, Zespół ds. monitoringu
Cel operacyjny nr 1.7.: Zagospodarowanie przestrzeni publicznych			
1.7.1. Rewitalizacja przydrożnych alei i nadrzecznych zadrzewień	Referat KRG, Referat KRI	Gmina Lipinki Łużyckie, właściciele nieruchomości, organizacje społeczne, mieszkańcy	Referat KRI, Zespół ds. monitoringu
1.7.2. Organizacja systemu skwerów i zieleńców	Referat KRG, Referat KRI	Gmina Lipinki Łużyckie	Referat KRI, Zespół ds. monitoringu
1.7.3. Opracowanie wielowariantowej, kompleksowej koncepcji dotyczącej zagospodarowania (programu funkcjonalno – użytkowego) ulicy Głównej w Lipinkach Łużyckich	Referat KRI	Gmina Lipinki Łużyckie, właściciele nieruchomości, przedsiębiorcy organizacje społeczne, mieszkańcy	Referat KRI, Zespół ds. monitoringu
1.7.4. System zachęt wspierający dbałość o czystość i estetykę nieruchomości własności prywatnej	Referat KRI	Gmina Lipinki Łużyckie, właściciele nieruchomości	Referat KRI, Zespół ds. monitoringu
1.7.5. Remont budynku Urzędu Gminy Lipinki Łużyckie	Referat KRI	Gmina Lipinki Łużyckie	Referat KRI, Zespół ds. monitoringu
Cel operacyjny nr 1.8.: Ochrona dziedzictwa kulturowego			
1.8.1. Sporządzenie Gminnej Ewidencji Zabytków	Referat KRI	Gmina Lipinki Łużyckie	Referat KRI, Zespół ds. monitoringu
1.8.2. Opracowanie Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami	Referat KRI	Gmina Lipinki Łużyckie	Referat KRI, Zespół ds. monitoringu

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
STRATEGIA ROZWOJU GMINY LIPINKI ŁUŻYCKIE DO 2030 ROKU

1	2	3	4
1.8.3. Współfinansowanie rewitalizacji kluczowych obiektów dziedzictwa historycznego	Referat KRI	Gmina Lipinki Łużyckie, właściciele nieruchomości, Wojewódzki Konserwator Zabytków	Referat KRI, Zespół ds. monitoringu
1.8.4. Działania na rzecz powstania ponadlokalnych szlaków (tras turystycznych) o tematyce kulturowej	Referat KRI	Gmina Lipinki Łużyckie, gminy sąsiednie, Województwo Lubuskie, Wojewódzki Konserwator Zabytków	Referat KRI, Zespół ds. monitoringu
Cel operacyjny nr 1.9.: Ochrona środowiska i przeciwdziałanie negatywnym skutkom zmian klimatycznych			
1.9.1. Opracowanie gminnego Programu Ochrony Środowiska	Referat KRG	Gmina Lipinki Łużyckie	Referat KRG, Zespół ds. monitoringu
1.9.2. Sporządzenie inwentaryzacji przyrodniczej	Referat KRG	Gmina Lipinki Łużyckie, RDOŚ, organizacje ekologiczne	Referat KRG, Zespół ds. monitoringu
1.9.3. Modernizacja gospodarki ciepłowniczej	Referat KRG	Gmina Lipinki Łużyckie, właściciele nieruchomości	Referat KRG, Zespół ds. monitoringu
1.9.4. Uzupełnienie systemu zieleni urządzonej	Referat KRI	Gmina Lipinki Łużyckie	Referat KRI, Zespół ds. monitoringu
1.9.5. Retencja wód opadowych i roztopowych	Referat KRG, Referat KRI	Gmina Lipinki Łużyckie, właściciele nieruchomości	Referat KRG, Zespół ds. monitoringu
1.9.6. Edukacja ekologiczna	Referat KRG, Referat KRI	Gmina Lipinki Łużyckie, organizacje ekologiczne	Referat KRG, Zespół ds. monitoringu
Cel operacyjny nr 1.10.: Usprawnienie lokalnego systemu planowania przestrzennego			
1.10.1. Opracowanie oceny aktualności dokumentów planistycznych	Referat KRI	Gmina Lipinki Łużyckie	Referat KRI, Zespół ds. monitoringu
1.10.2. Sukcesywna realizacja miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego	Referat KRI	Gmina Lipinki Łużyckie	Referat KRI, Zespół ds. monitoringu
1.10.3. Sporządzenie „uchwały krajobrazowej”	Referat KRI	Gmina Lipinki Łużyckie	Referat KRI, Zespół ds. monitoringu

Źródło: Opracowanie własne, 2021.

13.1.2. System realizacji strategii w wymiarze społecznym.

TABELA 16: Schemat realizacyjno – organizacyjny w zakresie planowanych kierunków działań w wymiarze społecznym.

Kierunek działań	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Podmioty uczestniczące w realizacji	Podmiot monitorujący stan realizacji
1	2	3	4
Cel strategiczny nr 2: NASZ WSPÓLNY, BLISKI MIESZKAŃCOM DOM			
Cel operacyjny nr 2.1.: Rozbudowa systemu opieki nad najmłodszymi dziećmi			
2.1.1. Budowa żłobka w Lipinkach Łużyckich	Referat KRI	Gmina Lipinki Łużyckie	Referat KRI, Zespół ds. monitoringu
2.1.2. Adaptacja obiektu na potrzeby żłobka (alternatywnie)	Referat KRI	Gmina Lipinki Łużyckie	Referat KRI, Zespół ds. monitoringu
2.1.3. Rozbudowa przedszkola w Lipinkach Łużyckich przy ul. Głównej	Referat KRI	Gmina Lipinki Łużyckie	Referat KRI, Zespół ds. monitoringu
2.1.4. Wsparcie prywatnej inicjatywy w zakresie opieki nad najmłodszymi dziećmi i wychowania przedszkolnego	Referat KRI	Gmina Lipinki Łużyckie, przedsiębiorcy	Referat KRI, Zespół ds. monitoringu
Cel operacyjny nr 2.2.: Lokalna polityka senioralna			
2.2.1. Organizacja Domu Dziennego Pobytu Seniora	Referat SG	Gmina Lipinki Łużyckie (OPS Lipinki Łużyckie)	Referat SG, Zespół ds. monitoringu
2.2.2. Wsparcie lokalnych inicjatyw senioralnych	Referat SG	Gmina Lipinki Łużyckie (OPS Lipinki Łużyckie)	Referat SG, Zespół ds. monitoringu
2.2.3. Wsparcie prywatnej inicjatywy, na bazie partnerstwa publiczno – prywatnego, w zakresie tworzenia obiektów na potrzeby stałego pobytu seniorów	Referat SG	Gmina Lipinki Łużyckie, przedsiębiorcy	Referat SG, Zespół ds. monitoringu

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
STRATEGIA ROZWOJU GMINY LIPINKI ŁUŻYCKIE DO 2030 ROKU

1	2	3	4
Cel operacyjny nr 2.3.:			
Rozbudowa i modernizacja infrastruktury usług kultury			
2.3.1. Budowa nowej siedziby Biblioteki Publicznej wraz z organizacją Izby Pamięci w Lipinkach Łużyckich	Referat KRG	Gmina Lipinki Łużyckie (Biblioteka Publiczna)	Referat KRG, Zespół ds. monitoringu
2.3.2. Utworzenie oferty działających w ramach Biblioteki Publicznej grup artystycznych i kół zainteresowań	Referat KRG	Gmina Lipinki Łużyckie (Biblioteka Publiczna)	Referat KRG, Zespół ds. monitoringu
2.3.3. Organizacja specjalistycznych zajęć, szkoleń i kursów na bazie infrastruktury usług kultury	Referat KRG	Gmina Lipinki Łużyckie, Biblioteka Publiczna, przedsiębiorcy	Referat KRG, Zespół ds. monitoringu
2.3.4. Budowa, rozbudowa, modernizacja świetlic wiejskich	Referat KRG	Gmina Lipinki Łużyckie, rady sołeckie	Referat KRG, Zespół ds. monitoringu
Cel operacyjny nr 2.4.:			
Rozbudowa i modernizacja infrastruktury sportowej i rekreacyjnej			
2.4.1. Modernizacja boiska sportowego w Lipinkach Łużyckich przy ul. Głównej	Referat KRG	Gmina Lipinki Łużyckie	Referat KRG, Zespół ds. monitoringu
2.4.2. Modernizacja boiska sportowego w Grotowie wraz z otoczeniem	Referat KRG	Gmina Lipinki Łużyckie	Referat KRG, Zespół ds. monitoringu
2.4.3. Modernizacja „Orlika” w Lipinkach Łużyckich przy Szkole Podstawowej na ul. Szkolnej	Referat KRG	Gmina Lipinki Łużyckie	Referat KRG, Zespół ds. monitoringu
2.4.4. Budowa, rozbudowa i modernizacja pozostałych terenów sportowo – rekreacyjnych	Referat KRG	Gmina Lipinki Łużyckie, rady sołeckie	Referat KRG, Zespół ds. monitoringu
2.4.5. Rozszerzenie oferty sekcji sportowych	Referat KRG	Gmina Lipinki Łużyckie, kluby sportowe	Referat KRG, Zespół ds. monitoringu

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
STRATEGIA ROZWOJU GMINY LIPINKI ŁUŻYCKIE DO 2030 ROKU

1	2	3	4
Cel operacyjny nr 2.5.: Budowa i modernizacja mieszkań komunalnych i socjalnych			
2.5.1. Modernizacja komunalnych lokali mieszkalnych	Referat KRI	Gmina Lipinki Łużyckie	Referat KRI, Zespół ds. monitoringu
2.5.2. Budowa nowych mieszkań komunalnych (alternatywnie)	Referat KRI	Gmina Lipinki Łużyckie	Referat KRI, Zespół ds. monitoringu
2.5.3. Adaptacja wybranego obiektu(ów) na cele mieszkań komunalnych (alternatywnie)	Referat KRI	Gmina Lipinki Łużyckie	Referat KRI, Zespół ds. monitoringu
Cel operacyjny nr 2.6.: Aktywizacja i integracja społeczności lokalnej			
2.6.1. Wdrożenie Budżetu Obywatelskiego	Referat SKG	Gmina Lipinki Łużyckie, organizacje społeczne, mieszkańcy gminy	Referat SKG, Zespół ds. monitoringu
2.6.2. Organizacja konsultacji społecznych	Referat SG	Gmina Lipinki Łużyckie, organizacje społeczne, mieszkańcy gminy	Referat SG, Zespół ds. monitoringu
2.6.3. Powołanie Młodzieżowej Rady Gminy i Senioralnej Rady Gminy	Referat SG	Gmina Lipinki Łużyckie	Referat SG, Zespół ds. monitoringu
2.6.4. Opracowanie Programu (strategii) rozwiązywania problemów społecznych	Referat SG	Gmina Lipinki Łużyckie	Referat SG, Zespół ds. monitoringu

Źródło: Opracowanie własne, 2021.

13.1.2. System realizacji strategii w wymiarze gospodarczym.

TABELA 17: Schemat realizacyjno – organizacyjny w zakresie planowanych kierunków działań w wymiarze gospodarczym.

Kierunek działań	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Podmioty uczestniczące w realizacji	Podmiot monitorujący stan realizacji
1	2	3	4
Cel strategiczny nr 3: ZIELONA GOSPODARKA NA MIARĘ LOKALNYCH POTRZEB			
Cel operacyjny nr 3.1.: Podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej gminy			
3.1.1. Opracowanie lokalnej polityki podatkowej dla inwestujących przedsiębiorców, ze szczególnym uwzględnieniem wybranych branż usługowych	Referat SKG	Gmina Lipinki Łużyckie	Referat SKG, Zespół ds. monitoringu
3.1.2. Prowadzenie wszechstronnych akcji promocyjnych walorów inwestycyjnych gminy	Referat KRG	Gmina Lipinki Łużyckie	Referat KRG, Zespół ds. monitoringu
3.1.3. Przygotowanie do procesu rewitalizacji i adaptacji byłej fabryki włókienniczej w Lipinkach Łużyckich przy ul. Głównej	Referat KRG	Gmina Lipinki Łużyckie, właściciele nieruchomości, przedsiębiorcy	Referat KRG, Zespół ds. monitoringu
Cel operacyjny nr 3.2.: Rozwój energetyki przyjaznej środowisku			
3.2.1. Rozwój energetyki odnawialnej z poszanowaniem walorów przyrodniczo – krajobrazowych oraz w zgodzie z interesem publicznym	Referat KRG, Referat KRI	Gmina Lipinki Łużyckie, przedsiębiorcy	Referat KRG, Zespół ds. monitoringu
3.2.2. Rozwój energetyki odnawialnej na bazie zasobów komunalnych	Referat KRI	Gmina Lipinki Łużyckie	Referat KRI, Zespół ds. monitoringu

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
STRATEGIA ROZWOJU GMINY LIPINKI ŁUŻYCKIE DO 2030 ROKU

1	2	3	4
Cel operacyjny nr 3.3.: Rozwój rolnictwa ekologicznego			
3.3.1. Doradztwo i wsparcie organizacyjne dla działalności agroturystycznych i rolnictwa ekologicznego	Referat KRG	Gmina Lipinki Łużyckie, organizacje rolnicze, organizacje społeczne, rolnicy, przedsiębiorcy	Referat KRG, Zespół ds. monitoringu
3.3.2. Organizacja sezonowego targowiska w Lipinkach Łużyckich	Referat KRG, Referat KRI	Gmina Lipinki Łużyckie	Referat KRG, Zespół ds. monitoringu
Cel operacyjny nr 3.4.: Budowa infrastruktury turystycznej i wypoczynkowej			
3.4.1. Opracowanie koncepcji lokalnego systemu tras turystycznych obejmujących gminę Lipinki Łużyckie wraz z infrastrukturą towarzyszącą	Referat KRG	Gmina Lipinki Łużyckie	Referat KRG, Zespół ds. monitoringu
3.4.2. Działania na rzecz opracowania koncepcji ponadlokalnego systemu tras turystycznych, obejmujących gminę Lipinki Łużyckie i gminy sąsiednie	Referat KRG	Gmina Lipinki Łużyckie, gminy sąsiednie, Województwo Lubuskie, PKP SA, GDDKiA, Starostwo Powiatowe, Nadleśnictwa, PTTK	Referat KRG, Zespół ds. monitoringu

Źródło: Opracowanie własne, 2021.

13. 2. Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych.

Przez dokumenty wykonawcze względem strategii rozwoju należy rozumieć zarówno obowiązkowe jak i fakultatywne plany i programy funkcjonujące już w gminie oraz (w przypadku ich braku) postulowane do sporządzenia. Zawartość formalno – prawną i merytoryczną dokumentów obowiązkowych regulują przepisy odrębne, właściwe dla danego opracowania. Poniższe wytyczne odnoszą się przede wszystkim do aktualności poszczególnych dokumentów w ogóle jak i względem ustaleń niniejszej *Strategii*.

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
STRATEGIA ROZWOJU GMINY LIPINKI ŁUŻYCKIE DO 2030 ROKU

TABELA 18: Wytyczne do sporządzenia dokumentów wykonawczych Gminy Lipinki Łużyckie.

Dokument	Wytyczne
1	2
SFERA PRZESTRZENNA	
Ochrona przyrody i środowiska	
Program ochrony środowiska	<p>Brak aktualnego dokumentu.</p> <p>Opracowanie nowego dokumentu z horyzontem czasowym do 2030 roku.</p> <p>Rozwinięcie i uszczegółowienie kierunków działań przypisanych dla celu operacyjnego nr 1.9.</p> <p>Uwzględnienie w szczególności wykazu konkretnych zadań (inwestycji) związanych z adaptacją do zmian klimatycznych, w tym także upowszechniania transportu zbiorowego, itp.</p>
Inwentaryzacja przyrodnicza	<p>Brak dokumentu.</p> <p>Szczególny nacisk prac, poza obszarami objętymi ochroną w myśl ustawy o ochronie przyrody, należy skierować na tereny zieleni urządzonej (w tym zabytkowe parki) oraz rejonu jeszcze nie zainwestowane, nie objęte obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, dla których <i>Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Lipinki Łużyckie</i> przewiduje funkcje produkcyjne (w tym OZE), produkcyjno – usługowe i usługowe.</p>
Opracowanie ekofizjograficzne	<p>Dokument częściowo nieaktualny, np.: w zakresie ujawnienia udokumentowanych złóż kopalin czy obszarów objętych ochroną w myśl ustawy o ochronie przyrody i wniosków z tego wynikających.</p> <p>Postulat aktualizacji dokumentu dla obszaru całej gminy przed pracami nad ewentualną nową edycją <i>Studium</i>, z uwzględnieniem wyników inwentaryzacji przyrodniczej.</p>
Plan gospodarki niskoemisyjnej	<p>Dokument nieaktualny.</p> <p>Ze względu na fakt, że zakładany horyzont czasowy dokumentu wygasł w 2020 roku, niezbędne będzie opracowanie nowego dokumentu z perspektywą do 2030 roku.</p> <p>Uwzględnienie i propozycje zastosowania najnowszych, dostępnych wówczas rozwiązań technologicznych służących celowi dokumentu.</p>
Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest	<p>Dokument aktualny (horyzont czasowy do 2032 roku).</p> <p>Brak specjalnych wytycznych.</p> <p>Kontynuacja działań zgodnie z treścią <i>Programu</i> w związku z przepisami odrębnymi.</p>

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
STRATEGIA ROZWOJU GMINY LIPINKI ŁUŻYCKIE DO 2030 ROKU

1	2
Ochrona i opieka nad zabytkami	
Gminna ewidencja zabytków	<p>Brak dokumentu.</p> <p>Kompleksowa aktualizacja materiałów przygotowanych do potrzeby sporządzenia tej dokumentacji w 2014 roku.</p> <p>Inwentaryzacja obiektów i obszarów wskazanych przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków do ujęcia w gminnej ewidencji zabytków.</p> <p>Przygotowanie listy obiektów i obszarów, które utraciły walory zabytkowe oraz porozumienie z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków odnośnie ich wykreślenia z ewidencji.</p> <p>Przygotowanie ewentualnej listy obiektów i obszarów, które należy włączyć do ewidencji zabytków oraz porozumienie z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków odnośnie ich włączenia do ewidencji.</p>
Program opieki nad zabytkami	<p>Brak aktualnego dokumentu.</p> <p>Opracowanie dokumentu po wykonaniu gminnej ewidencji zabytków.</p> <p>Określenie listy priorytetowych, kluczowych obiektów dziedzictwa, które ponad zapisy <i>Strategii</i> wymagają interwencji publicznej (dofinansowania).</p> <p>Określenie rozwiązań służących realizacji kierunku działań nr 1.8.5.</p>
Infrastruktura techniczna i gospodarka komunalna	
Plan rozwoju sieci drogowej	<p>Brak dokumentu.</p> <p>Ze względu na lokalne uwarunkowania (główna i bezpośrednia obsługa zdecydowanej większości terenów osadniczych przez drogi powiatowe, stosunkowo prosty do określenia – teoretycznie – zakres prac dotyczący modernizacji dróg gminnych publicznych, koncentracja działań przede wszystkim na drogach wewnętrznych) zakłada się jedynie ewentualną, fakultatywną możliwość jego opracowania z horyzontem czasowym przekraczającym niniejszą <i>Strategię</i>, to jest do około 2040 roku.</p>
Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego	<p>Brak dokumentu.</p> <p>Ewentualne opracowanie dokumentu w związku z kierunkami działań nr 1.3.1. i 1.3.2. w powiązaniu z realizacją kierunków działań ujętych w celu operacyjnym nr 1.4.</p>
Wieloletni plan rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych	<p>Brak dokumentu.</p> <p>Ewentualna, fakultatywna możliwość opracowania dokumentu w związku ze wstępnie planowaną kanalizacją wsi Lipinki Łużyckie i Suchleb oraz „Osady Tyliczki” (w przypadku jej rozwoju).</p> <p>Rozważanie możliwości techniczno – ekonomicznych kanalizacji wsi Boruszyn, Górka, Grotów, Sieciejów i Zajączek na bazie najnowszych, dostępnych wówczas rozwiązań technologicznych.</p>
Plan zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe	<p>Brak dokumentu.</p> <p>Ewentualna, fakultatywna możliwość opracowania dokumentu z horyzontem czasowym do 2030 roku.</p> <p>Rozważanie możliwości techniczno – ekonomicznych gazyfikacji wybranych miejscowości na bazie najnowszych, dostępnych wówczas rozwiązań technologicznych.</p>

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
STRATEGIA ROZWOJU GMINY LIPINKI ŁUŻYCKIE DO 2030 ROKU

1	2
Wieloletni plan gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy	<p>Dokument aktualny (horyzont czasowy do 2025 roku).</p> <p>W kolejnej edycji dokumentu:</p> <p>Uwzględnienie budowy nowych mieszkań komunalnych/socjalnych.</p> <p>Uwzględnienie harmonogramu modernizacji mieszkaniowych lokali komunalnych/socjalnych.</p> <p>Analiza pozostałych obiektów komunalnych pod kątem ewentualnej możliwości adaptacji na inne funkcje.</p>
Planowanie przestrzenne	
Ocena aktualności dokumentów planistycznych	<p>Dokument zasadniczo aktualny.</p> <p>Ze względu na fakt, że horyzont czasowy dokumentu wygasa wraz z upływem kadencji Rady Gminy (planowo na lata 2018 – 2023) roku, niezbędne będzie opracowanie do tego czasu nowego dokumentu.</p> <p>Ocena aktualności obowiązującego <i>Studium</i>.</p> <p>Ocena aktualności obowiązujących planów miejscowych wraz z podaniem ewentualnego zakresu ich zmian.</p> <p>Opracowanie nowego harmonogramu realizacji planów miejscowych, ze szczególnym uwzględnieniem propozycji zawartych w kierunku działań nr 1.10.2.</p>
Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego	<p>Dokument częściowo nieaktualny, np.: w zakresie ujawnienia udokumentowanych złóż kopalin czy obszarów objętych ochroną w myśl ustawy o ochronie przyrody.</p> <p>Sukcesywna realizacja „punktowych” zmian <i>Studium</i> w oparciu o uzasadnione potrzeby inwestycyjne (np.: farmy fotowoltaiczne).</p> <p>Ewentualne opracowanie nowej edycji dokumentu (obszar całej gminy) na bazie wyników wyżej wymienionej <i>Oceny aktualności</i>.</p> <p>Uwzględnienie ustaleń i rekomendacji zawartych w modelu struktury funkcjonalno – przestrzennej.</p> <p>Uwzględnienie ostatecznej wersji gminnej ewidencji zabytków.</p> <p>Uwzględnienie wyników inwentaryzacji przyrodniczej (ewentualne dodatkowe obszary proponowane do objęcia ochroną).</p>
Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego	<p>Dokumenty obejmujące obręby ewidencyjne Pietrzyków i Piotrowice oraz części obrębów Lipinki Łużyckie, Tyliczki i Zajączek (aktualne). Pozostałe dokumenty (sporządzone przed 2010 rokiem) w większości aktualne pod względem merytorycznym i częściowo nieaktualne ze względów formalno – prawnych.</p> <p>Sukcesywna realizacja planów miejscowych w oparciu o harmonogram realizacji ujęty w wyżej wymienionej <i>Ocenie aktualności</i>.</p> <p>Położenie szczególnego nacisku na wyznaczanie obszarów przestrzeni publicznych, zwłaszcza w postaci „małej” zieleni urządzonej i towarzyszących jej terenów rekreacyjno – wypoczynkowych.</p> <p>Uwzględnienie pozostałych ustaleń i rekomendacji zawartych w modelu struktury funkcjonalno – przestrzennej.</p> <p>Uwzględnienie ostatecznej wersji gminnej ewidencji zabytków.</p>

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
STRATEGIA ROZWOJU GMINY LIPINKI ŁUŻYCKIE DO 2030 ROKU

1	2
SFERA SPOŁECZNA	
Rozwój lokalny	
Gminny program rewitalizacji	Dokument aktualny.
Plany odnowy miejscowości	Brak aktualnych dokumentów. Ewentualne opracowanie dokumentu dla terenu danego sołectwa, w związku z kompleksową realizacją określonych kierunków działań niniejszej <i>Strategii</i> , uzależnione od oddolnej inicjatywy zainteresowanej, lokalnej społeczności.
Program współpracy z organizacjami pozarządowymi	Dokument aktualny, sporządzany raz na rok. Aktualna edycja dokumentu (na 2022 rok) zabezpiecza problematykę ujętą w określonych kierunkach działań niniejszej <i>Strategii</i> .
Polityka społeczna	
Strategia rozwiązywania problemów społecznych	Brak aktualnego dokumentu. Opracowanie dokumentu z horyzontem czasowym do 2030 roku. W ramach prac nad dokumentem wykonanie badań opinii publicznej (ilościowych i jakościowych). Uwzględnienie szczególnego nacisku na program aktywizacji społecznej, zwłaszcza rodzin ubogich i patologicznych, poprzez możliwość włączania do zajęć prowadzonych przez instytucje kultury (planowane koła zainteresowań, kursy, szkolenia, itp.) i kluby sportowe. Na bazie analiz i wniosków z dokumentu należy podjąć decyzję o ewentualnej konieczności opracowania programów dotyczących przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie, wspierania rodziny, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych czy przeciwdziałania narkomanii.
Bezpieczeństwo publiczne	
Plan zarządzania kryzysowego	Dokument wymagający systematycznej aktualizacji. Uwzględnienie tematyki suszy hydrologicznej i hydrogeologicznej (zgodnie z katalogiem działań ujętym w aktualnym <i>Planie przeciwdziałania skutkom suszy</i>).
SFERA GOSPODARCZA	
Rolnictwo i leśnictwo	
Plan urzędniowo – rolny	Brak dokumentu. Dokument wskazany do opracowania, zwłaszcza w kontekście waloryzacji terenów predysponowanych do rozwoju rolnictwa ekologicznego, hodowli i gospodarki rybackiej, jak również pod kątem wyłączenia określonych terenów z produkcji rolnej ze względu na niską przydatność.
Projekt granicy rolno – leśnej	Brak dokumentu. Dokument wskazany do opracowania, najlepiej równoległe z planem urzędniowo – rolnym, zwłaszcza w kontekście waloryzacji terenów predysponowanych do zalesień.

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
STRATEGIA ROZWOJU GMINY LIPINKI ŁUŻYCKIE DO 2030 ROKU

1	2
Turystyka i rekreacja	
Strategia Rozwoju i Promocji Turystyki	Brak dokumentu. Ewentualna (opcjonalna) zasadność sporządzenia dokumentu na zasadzie kompleksowego ujęcia w nim kierunków działań nr: 3.1.1., 3.1.2., 3.4.1., 3.4.2., względnie także 1.2.2. i 1.8.5. W przypadku rozwoju „Osady Tyliczki” zasadność opracowania proporcjonalnie wzrasta, również na bazie współpracy z inwestorami.
Finanse	
Wieloletnia prognoza finansowa	Dokument tworzony na bieżąco. Wymagana współpraca z Zespołem do spraw monitoringu w zakresie listy planowanych inwestycji oraz jej hierarchii.
Uchwała budżetowa	Dokument tworzony na bieżąco. Wymagana współpraca z Zespołem do spraw monitoringu w zakresie wykazu konkretnych inwestycji w danym roku budżetowym.

Źródło: Opracowanie własne, 2021.

13. 3. Monitoring.

Jednym z ostatnich etapów prac nad budową niniejszego dokumentu jest opracowanie zasad monitorowania realizacji *Strategii Rozwoju Gminy Lipinki Łużyckie do 2030 roku*. Monitoring prowadzi się w celu utrzymania efektywnego procesu wdrażania strategii. Monitoring jest zatem podstawą ewentualnej aktualizacji planu strategicznego. Proponowany plan rozwoju bazuje na rzeczywistych szansach, precyzując konkretne działania. Powinien on podlegać corocznemu przeglądowi w zakresie zmian lub utrzymania ustalonej wizji, celów strategicznych i operacyjnych oraz przypisanych im kierunków działań. Może to wynikać np.: z pojawienia się nowych podmiotów, które mogłyby stać się pełnoprawnymi uczestnikami procesu rozwoju, bądź zarysowania się całkowicie nowych priorytetów powstałych np.: w wyniku nieprzewidywalnych dzisiaj zdarzeń. Zdolność podmiotów monitorujących *Strategię* do reagowania na zmiany i podejmowanie odpowiednich działań jest jednym z ważniejszych wyznaczników jej sukcesu. Skuteczny monitoring pozwala na wczesne dostrzeżenie zagrożeń oraz wykorzystanie pojawiających się szans, czyli ewentualną modyfikację planowanych działań.

W poszczególnych tabelach, będących zasadniczą treścią rozdziału nr 13.1. niniejszej *Strategii*, wskazano podmioty monitorujące stan realizacji planowanych działań. Przede wszystkim są nimi poszczególne referaty Urzędu Gminy Lipinki Łużyckie. Potrzebny jest jednak także podmiot odpowiedzialny za koordynację wszystkich procesów. Samorządowa praktyka realizacji określonych kierunków działań, oraz tam gdzie zostało to wskazane – konkretnych zadań inwestycyjnych, sugeruje, że zasadne jest powołanie i ukonstytuowanie się w 2022 roku zespołu monitorującego *Strategię*. Zespół do spraw monitoringu powinien składać się z maksymalnie kilkunastu osób, reprezentujących możliwie szeroki przekrój społeczeństwa gminy. Mogą to być zarówno wybrani przedstawiciele Urzędu Gminy (np.: sekretarz i kierownicy poszczególnych referatów), ale także określone radni (np.: przewodniczący każdej z komisji Rady Gminy) oraz przedstawiciele lokalnych partnerów społeczno – gospodarczych (prywatni przedsiębiorcy, lokalne organizacje społeczne, itp.). Do kompetencji Zespołu do spraw monitoringu powinno należeć przede wszystkim opracowanie corocznego raportu z realizacji poszczególnych działań. Taki raport powinien być publikowany w lokalnej prasie (cyklicznej lub okazyjnej) oraz obowiązkowo w Biuletynie Informacji Publicznej. Rekomenduje się, zgodnie z wytycznymi zawartymi w poradniku praktycznym

przygotowanym na zlecenie Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej¹⁰, skoordynowanie sprawozdawczości dotyczącej strategii z nałożonym na gminy, zgodnie z dyspozycją art. 28aa ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym, obowiązkiem opracowania i przedstawienia w terminie do dnia 31 maja każdego roku raportu o stanie gminy. Raport obejmuje podsumowanie działalności władz samorządowych w roku poprzednim, w szczególności realizację polityk, strategii, programów i uchwał rady gminy. Powyższe oznacza, że pierwszy raport ze stanu realizacji *Strategii Rozwoju Gminy Lipinki Łużyckie do 2030 roku* byłby przygotowany do dnia 31 maja 2023 roku. W ramach monitoringu należy poddać regularnej ocenie:

- stopień wykonania poszczególnych przedsięwzięć;
- stopień realizacji przyjętych celów;
- ewentualną rozbieżność pomiędzy przyjętymi celami i kierunkami działań, a ich wykonaniem;
- ewentualną analizę przyczyn tych rozbieżności.

W przypadku pojawienia się nieporządkanych tendencji należy przedstawić rekomendacje zmierzające do poprawy funkcjonowania systemu wdrażania.

Docelowo planowany system zarządzania rozwojem kraju przewiduje wprowadzenie zintegrowanej strategii rozwoju województwa, która zastąpi strategię rozwoju województwa i plan zagospodarowania przestrzennego województwa. W związku z powyższym ze względów formalno – prawnych i merytorycznych szczególnie ważny pod kątem oceny aktualności niniejszej *Strategii* będzie rok 2025, kiedy to w strategiach rozwoju województw obowiązkowo określony zostanie model struktury funkcjonalno – przestrzennej województwa (patrz rozdział nr 2.1.). W związku z tym przedmiotowa *Strategia Rozwoju Gminy Lipinki Łużyckie*, pomimo wyznaczenia ram czasowych do roku 2030, będzie wymagała ewentualnego dostosowania do ustaleń strategii wojewódzkiej, aby spełnić ustawowy wymóg spójności. W międzyczasie powstać może także strategia rozwoju ponadlokalnego. Zasadne wówczas wydaje się być wykonanie ewaluacji strategii.

Organizując Zespół do spraw monitoringu można oprzeć się na przykładowej, poniższej procedurze:

1. Zarządzeniem Wójta Gminy Lipinki Łużyckie wyznaczony zostaje Zespół do spraw monitoringu *Strategii Rozwoju Gminy Lipinki Łużyckie do 2030 roku*.
2. Zespół do spraw monitoringu składa się z wybranych pracowników Urzędu Gminy i radnych Rady Gminy Lipinki Łużyckie oraz zainteresowanych przedstawicieli lokalnych partnerów społeczno – gospodarczych, maksymalnie 10 – 15 osób.
3. Zespół do spraw monitoringu spośród siebie wybiera przedstawiciela pełniącego rolę koordynatora Zespołu.
4. Wójt Gminy Lipinki Łużyckie może dodatkowo wnioskować do Rady Gminy Lipinki Łużyckie o powołanie w ramach Rady specjalnej Komisji (lub podkomisji) do spraw realizacji *Strategii Rozwoju Gminy Lipinki Łużyckie do 2030 roku*.
5. Komisja (opcjonalnie) podejmuje czynną współpracę z Zespołem do spraw monitoringu w celu bieżącego informowania Rady Gminy Lipinki Łużyckie o przedmiocie i postępach prac zespołu.
6. W posiedzeniach Zespołu i Komisji (opcjonalnie) mogą brać udział niezależni obserwatorzy, pełniący rolę doradcą.
7. Zespół wspólnie z Komisją (opcjonalnie) prowadzi bieżący monitoring wdrażania *Strategii Rozwoju Gminy Lipinki Łużyckie do 2030 roku* (w tym jej plan finansowy) oraz uwarunkowania prawne regulujące status i aktualność strategii rozwoju gmin.
8. Raz na rok Zespół wspólnie z Komisją (opcjonalnie) przedkłada Radzie Gminy Lipinki Łużyckie raport z realizacji *Strategii*.

¹⁰ *Strategia Rozwoju Gminy, Poradnik Praktyczny* (Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, Warszawa 2021).

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
STRATEGIA ROZWOJU GMINY LIPINKI ŁUŻYCKIE DO 2030 ROKU

9. Rada Gminy Lipinki Łużyckie (sama z siebie) lub na wniosek Wójta Gminy Lipinki Łużyckie, w oparciu o raport Zespołu, podejmuje ewentualną uchwałę o przystąpieniu do aktualizacji *Strategii Rozwoju Gminy Lipinki Łużyckie do 2030 roku*.

Informacje zawarte w raporcie, tak zwana sprawozdawczość, powinny być przygotowane w szczególności w oparciu o analizę wskaźnikową. Wykaz podstawowych mierników i wskaźników, dotyczących oczekiwanych rezultatów planowanych działań, zaprezentowany jest w podrozdziałach nr 9.2. – 9.4. Wartości obrazujące wskaźniki w poszczególnych raportowanych latach powinny być przygotowane przez wskazany podmiot monitorujący (określony referat) na podstawie własnych danych i informacji oraz statystyki publicznej (Główny Urząd Statystyczny, Gmina Lipinki Łużyckie i podległe jej jednostki). Pożądane będzie także korzystanie ze statystyk poszczególnych partnerów, czyli podmiotów publicznych i prywatnych, których wykaz przedstawiono w rozdziałach nr 13.1.1. – 13.1.3. (system realizacji strategii) oraz nr 15 (rekomendacje dla partnerów zewnętrznych). Można również posiłkować się dodatkowymi wskaźnikami. W poniższej tabeli zaproponowano zestaw dodatkowych (pomocniczych) wskaźników, które mogą umożliwiać porównywanie zachodzących zmian w szerszym zakresie. Są wśród nich także takie, które aktualnie jeszcze nie dotyczą obszaru gminy. Uszeregowano je według kluczowych działów tematycznych, składających się na sfery przestrzenną, społeczną i gospodarczą.

TABELA 19: Wybrane, dodatkowe (pomocnicze) wskaźniki monitorowania realizacji założeń *Strategii Rozwoju Gminy Lipinki Łużyckie do 2030 roku*.

SFERA PRZESTRZENNA	
Ochrona przyrody i zasobów naturalnych	
Wartości bezwzględne	<ul style="list-style-type: none"> ➤ powierzchnia obszarów prawnie chronionych; ➤ powierzchnia obszarów zrehabilitowanych; ➤ powierzchnia obszarów przeznaczonych do zalesienia/zalesionych; ➤ powierzchnia gleb chronionych przeznaczonych na działalności rolnicze.
Wskaźniki	<ul style="list-style-type: none"> ➤ udział (%) powierzchni obszarów prawnie chronionych; ➤ klasy jakości wód podziemnych; ➤ stan jednolitych części wód powierzchniowych; ➤ lesistość (%) gminy; ➤ udział (%) powierzchni gleb chronionych przeznaczonych na działalności rolnicze.
Dziedzictwo kulturowe	
Wartości bezwzględne	<ul style="list-style-type: none"> ➤ liczba zrewitalizowanych i zrewaloryzowanych obiektów ujętych w rejestrze zabytków; ➤ liczba zrewitalizowanych i zrewaloryzowanych obiektów ujętych w ewidencji zabytków; ➤ powierzchnia obszarów objętych szczególnymi ustaleniami (ograniczenia, zakazy, nakazy) w postaci tak zwanych stref konserwatorskich.
Wskaźniki	<ul style="list-style-type: none"> ➤ udział (%) powierzchni obszarów objętych szczególnymi ustaleniami (ograniczenia, zakazy, nakazy) w postaci stref konserwatorskich.
Transport i komunikacja	
Wartości bezwzględne	<ul style="list-style-type: none"> ➤ długość dróg krajowych, w tym nowych i zmodernizowanych; ➤ długość dróg powiatowych, w tym nowych i zmodernizowanych; ➤ długość dróg gminnych, w tym nowych i zmodernizowanych; ➤ długość dróg wewnętrznych, w tym nowych i zmodernizowanych; ➤ liczba i długość obwodnic miejscowości; ➤ liczba samochodów osobowych; ➤ liczba kursów komunikacji publicznej i czas przejazdu pomiędzy poszczególnymi

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
STRATEGIA ROZWOJU GMINY LIPINKI ŁUŻYCKIE DO 2030 ROKU

Wartości bezwzględne	<p>ośrodkami (lokalne, gminne, powiatowy, wojewódzki);</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ liczba przystanków komunikacji publicznej (kolejowej i autobusowej); ➤ liczba zmodernizowanych przystanków komunikacji publicznej; ➤ długość dróg rowerowych; ➤ liczba miejsc parkingowych poza obrębem terenów mieszkaniowych dla samochodów osobowych, motocykli i motorowerów; ➤ liczba miejsc parkingowych (stojaków) dla rowerów; ➤ liczba parkingów P&R i B&R; ➤ liczba miejsc postojowych na parkingach P&R; ➤ poziom hałasu komunikacyjnego w wybranych miejscach.
Wskaźniki	<ul style="list-style-type: none"> ➤ długość dróg krajowych, w tym nowych i zmodernizowanych w km / 100 km²; ➤ długość dróg powiatowych, w tym nowych i zmodernizowanych w km / 100 km²; ➤ długość dróg gminnych, w tym nowych i zmodernizowanych w km / 100 km²; ➤ długość dróg wewnętrznych, w tym nowych i zmodernizowanych w km / 100 km²; ➤ samochody osobowe na 100 km² i na 1000 mieszkańców; ➤ struktura (%) połączeń komunikacji publicznej pomiędzy poszczególnymi ośrodkami w określonych przedziałach czasowych; ➤ przystanki komunikacji kolejowej i autobusowej na 100 km² i na 1000 mieszkańców; ➤ drogi rowerowe na 100 km² i na 10000 mieszkańców; ➤ miejsca parkingowe poza obrębem terenów mieszkaniowych dla samochodów osobowych, motocykli i motorowerów na 1000 zarejestrowanych tego typu pojazdów; ➤ parkingi P&R na 1000 samochodów osobowych; ➤ miejsca postojowe na parkingach P&R na 1000 samochodów osobowych.
Infrastruktura techniczna	
Wartości bezwzględne	<ul style="list-style-type: none"> ➤ długość sieci wodociągowej; ➤ ilość przyłączy wodociągowych; ➤ ilość dostarczonej mieszkańcom wody (dam³); ➤ długość sieci kanalizacyjnej; ➤ ilość przyłączy kanalizacyjnych; ➤ ilość odebranych ściek kanalizacyjną płynnych nieczystości (dam³); ➤ długość sieci gazowej ogółem i rozdzielczej; ➤ ilość przyłączy gazowych; ➤ liczba odbiorców gazu sieciowego; ➤ długość linii elektroenergetycznych, w tym dystrybucyjnych i zmodernizowanych; ➤ ilość zainstalowanych urządzeń solarnych w energetyce prosumenckiej; ➤ moc urządzeń wytwarzających energię ze źródeł odnawialnych; ➤ ilość wyprodukowanej energii ze źródeł odnawialnych; ➤ długość sieci ciepłowniczej; ➤ ilość przyłączy ciepłowniczych; ➤ liczba budynków mieszkalnych i publicznych objętych termomodernizacją; ➤ liczba zmodernizowanych kotłowni na paliwa niskoemisyjne; ➤ ilość wytwarzanych odpadów komunalnych; ➤ ilość odpadów podlegających selektywnej zbiórce; ➤ liczba budynków mieszkalnych z wyrobami zawierającymi azbest; ➤ powierzchnia użytków rolnych zmeliorowanych; ➤ powierzchnia użytków rolnych zdrenowanych;

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
STRATEGIA ROZWOJU GMINY LIPINKI ŁUŻYCKIE DO 2030 ROKU

Wartości bezwzględne	<ul style="list-style-type: none"> ➤ długość rowów melioracyjnych; ➤ długość cieków wodnych (wód powierzchniowych płynących) uregulowanych; ➤ długość wałów przeciwpowodziowych.
Wskaźniki	<ul style="list-style-type: none"> ➤ długość sieci wodociągowej w km / 100 km²; ➤ udział (%) mieszkańców korzystających z sieci wodociągowej; ➤ zużycie wody w m³ na 1 mieszkańca; ➤ długość sieci kanalizacyjnej w km / 100 km²; ➤ udział (%) mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej; ➤ ilość odebranych siecią kanalizacyjną płynnych nieczystości w m³ na 1 mieszkańca; ➤ długość sieci gazowej, w tym rozdzielczej w km / 100 km²; ➤ udział (%) mieszkańców korzystających z sieci gazowej; ➤ udział (%) mieszkańców ogrzewających mieszkania gazem; ➤ zużycie gazu z sieci w m³ na 1 mieszkańca; ➤ udział (%) budynków mieszkalnych korzystających z energetyki prosumenckiej; ➤ moc urządzeń wytwarzających energię ze źródeł odnawialnych na 1000 mieszkańców; ➤ energia wyprodukowana ze źródeł odnawialnych na 1000 mieszkańców; ➤ długość sieci ciepłowniczej w km / 100 km²; ➤ udział (%) mieszkańców korzystających z sieci ciepłowniczej; ➤ udział (%) budynków mieszkalnych objętych termomodernizacją; ➤ udział (%) budynków mieszkalnych zaopatrywanych w ciepło z kotłowni niskoemisyjnych z ogółu budynków nie objętych siecią ciepłowniczą; ➤ odpady komunalne w kg na 1 mieszkańca / rok; ➤ odpady podlegające selektywnej zbiórce w kg na 1 mieszkańca / rok; ➤ poziom (%) odpadów podlegających selektywnej zbiórce; ➤ struktura (%) odpadów według poszczególnych frakcji; ➤ udział (%) budynków mieszkalnych z wyrobami zawierającymi azbest; ➤ udział (%) powierzchni użytków rolnych zmeliorowanych; ➤ udział (%) powierzchni użytków rolnych zdrenowanych; ➤ długość rowów melioracyjnych w km / 100 ha użytków rolnych; ➤ udział (%) cieków wodnych (wód powierzchniowych płynących) uregulowanych; ➤ długość wałów przeciwpowodziowych w km / km długości rzeki stwarzającej zagrożenie powodziowe; ➤ odsetek powierzchni (%) miejscowości gminnej objętej darmową siecią WI – FI.
Gospodarka mieszkaniowa	
Wartości bezwzględne	<ul style="list-style-type: none"> ➤ powierzchnia użytkowa mieszkań; ➤ liczba mieszkań i izb; ➤ liczba osób oczekujących na przydział mieszkania komunalnego i/lub socjalnego; ➤ liczba mieszkań oddanych do użytku; ➤ liczba mieszkań wyposażonych w sieć wodociągową, kanalizacyjną, gaz sieciowy; ➤ powierzchnia niezabudowanych terenów przeznaczonych pod budownictwo mieszkaniowe, z rozróżnieniem na jednorodzinne i wielorodzinne, w tym uzbrojonych.
Wskaźniki	<ul style="list-style-type: none"> ➤ powierzchnia użytkowa 1 mieszkania; ➤ liczba osób w 1 mieszkaniu i w 1 izbie; ➤ liczba osób oczekujących na przydział mieszkania komunalnego i/lub socjalnego na 1 mieszkanie komunalne / socjalne; ➤ liczba mieszkań oddanych do użytku na 1000 mieszkańców;

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
STRATEGIA ROZWOJU GMINY LIPINKI ŁUŻYCKIE DO 2030 ROKU

Wskaźniki	<ul style="list-style-type: none"> ➤ udział (%) mieszkań wyposażonych w sieć wodociągową, kanalizacyjną, gaz sieciowy; ➤ potencjalna liczba osadników niezbędna do wypełnienia niezabudowanych terenów przeznaczonych pod budownictwo mieszkaniowe, z rozróżnieniem na typy zabudowy.
SFERA SPOŁECZNA	
Demografia	
Wartości bezwzględne	<ul style="list-style-type: none"> ➤ liczba urodzeń i zgonów; ➤ liczba migrantów (napływ i odpływ); ➤ liczba osób w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym, poprodukcyjnym.
Wskaźniki	<ul style="list-style-type: none"> ➤ przyrost naturalny (‰); ➤ saldo migracji (‰); ➤ przyrost rzeczywisty (‰); ➤ struktura (%) wieku mieszkańców; ➤ wskaźniki obciążenia demograficznego (ekonomicznego).
Infrastruktura społeczna	
Wartości bezwzględne	<ul style="list-style-type: none"> ➤ liczba placówek służby zdrowia i opieki społecznej; ➤ liczba aptek; ➤ liczba miejsc w żłobkach; ➤ liczba miejsc w przedszkolach; ➤ liczba placówek kultury, w tym bibliotek; ➤ liczba imprez kulturalnych; ➤ liczba grup artystycznych, kół i sekcji zainteresowań kulturalnych; ➤ liczba obiektów sportowo – rekreacyjnych; ➤ liczba imprez sportowo – rekreacyjnych; ➤ liczba klubów i sekcji sportowych; ➤ liczba fundacji i stowarzyszeń; ➤ liczba osób niepełnosprawnych objętych pomocą w zakresie doraźnym i organizacyjnym; ➤ powierzchnia zagospodarowanych obszarów przestrzeni publicznej (parki, zieleńce, place zabaw, miejsca do imprez plenerowych, w tym masowych, itp.); ➤ liczba przestępstw i wykroczeń.
Wskaźniki	<ul style="list-style-type: none"> ➤ liczba mieszkańców na 1 placówkę służby zdrowia i 1 placówkę pomocy społecznej; ➤ liczba mieszkańców na 1 lekarza medycyny ➤ liczba mieszkańców na 1 aptekę; ➤ udział (%) dzieci objętych opieką żłobkową; ➤ udział (%) dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym; ➤ liczba mieszkańców na 1 placówkę kultury, w tym bibliotek; ➤ liczba imprez kulturalnych na 1000 mieszkańców; ➤ liczba grup artystycznych, kół i sekcji zainteresowań kulturalnych na 1000 mieszkańców; ➤ liczba członków grup, kół i sekcji zainteresowań kulturalnych na 1000 mieszkańców; ➤ liczba imprez sportowo – rekreacyjnych na 1000 mieszkańców; ➤ liczba klubów i sekcji sportowych na 1000 mieszkańców; ➤ liczba członków klubów i sekcji sportowych na 1000 mieszkańców; ➤ liczba członków fundacji i stowarzyszeń na 1000 mieszkańców; ➤ powierzchnia zagospodarowanych obszarów przestrzeni publicznej na 1 mieszkańca; ➤ liczba przestępstw i wykroczeń na 1000 mieszkańców; ➤ powierzchnia (%) gminy objęta siecią monitoringu wizyjnego.

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
STRATEGIA ROZWOJU GMINY LIPINKI ŁUŻYCKIE DO 2030 ROKU

SFERA GOSPODARCZA	
Rynek pracy	
Wartości bezwzględne	<ul style="list-style-type: none"> ➤ liczba podmiotów gospodarki narodowej; ➤ liczba zakładów osób fizycznych; ➤ liczba pracujących, w tym w podziale na: rolnictwo, przemysł i usługi; ➤ liczba bezrobotnych, w tym w podziale na: płeć, wiek, wykształcenie, staż pracy.
Wskaźniki	<ul style="list-style-type: none"> ➤ liczba podmiotów gospodarki narodowej na 1000 mieszkańców, w tym na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym; ➤ liczba zakładów osób fizycznych na 1000 mieszkańców, w tym na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym; ➤ struktura (%) podmiotów gospodarki narodowej według PKD; ➤ udział (%) pracujących w stosunku do osób czynnych zawodowo; ➤ struktura (%) pracujących w podziale na: rolnictwo, przemysł i usługi; ➤ stopa bezrobocia (%), w tym według: płci, wieku, wykształcenia, stażu pracy.
Gospodarka – rolnictwo i leśnictwo	
Wartości bezwzględne	<ul style="list-style-type: none"> ➤ liczba gospodarstw rolnych; ➤ powierzchnia gospodarstw rolnych; ➤ liczba gospodarstw rolnych specjalistycznych (agroturystycznych, rybackich, ekologicznych, itp.); ➤ liczba grup producentów rolnych; ➤ powierzchnia lasów ochronnych.
Wskaźniki	<ul style="list-style-type: none"> ➤ liczba gospodarstw rolnych na 1000 mieszkańców; ➤ powierzchnia 1 gospodarstwa rolnego; ➤ struktura (%) powierzchni gospodarstw rolnych; ➤ liczba gospodarstw rolnych specjalistycznych na 1000 gospodarstw rolnych; ➤ udział (%) gospodarstw rolnych zrzeszonych w grupach producenckich; ➤ struktura (%) powierzchni lasów ochronnych.
Gospodarka – górnictwo i przemysł	
Wartości bezwzględne	<ul style="list-style-type: none"> ➤ powierzchnia obszarów i terenów górniczych; ➤ powierzchnia niezabudowanych terenów przeznaczonych pod działalności produkcyjne, w tym uzbrojonych.
Wskaźniki	<ul style="list-style-type: none"> ➤ udział (%) powierzchni obszarów i terenów górniczych w stosunku do ogólnej powierzchni udokumentowanych złóż kopalin; ➤ udział (%) wypełnienia terenów przeznaczonych pod działalności produkcyjne; ➤ udział (%) wypełnienia terenów przeznaczonych pod działalności produkcyjne, na których zlokalizowały się centra logistyczne, parki technologiczne, inkubatory przedsiębiorczości, zakłady innowacyjnych technologii.
Gospodarka – usługi rynkowe	
Wartości bezwzględne	<ul style="list-style-type: none"> ➤ powierzchnia niezabudowanych terenów przeznaczonych pod działalności usługowe; ➤ liczba placówek handlowych; ➤ liczba wielkopowierzchniowych obiektów handlowych; ➤ liczba placówek gastronomicznych; ➤ liczba placówek usług finansowych; ➤ liczba pozostałych obiektów usługowych.

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
STRATEGIA ROZWOJU GMINY LIPINKI ŁUŻYCKIE DO 2030 ROKU

Wskaźniki	<ul style="list-style-type: none"> ➤ udział (%) wypełnienia terenów przeznaczonych pod działalność usługową; ➤ placówki handlowe na 10 km² i na 1000 mieszkańców; ➤ wielkopowierzchniowe obiekty handlowe na 100 km² i na 10000 mieszkańców; ➤ placówki gastronomiczne na 10 km² i na 1000 mieszkańców; ➤ placówki usług finansowych na 10 km² i na 1000 mieszkańców; ➤ pozostałe obiekty usługowe na 10 km² i na 1000 mieszkańców.
Gospodarka – turystyka i rekreacja	
Wartości bezwzględne	<ul style="list-style-type: none"> ➤ liczba obiektów noclegowych (sezonowych i całorocznych); ➤ liczba miejsc noclegowych (sezonowych i całorocznych); ➤ liczba obiektów turystycznych (kąpieliska, przystanie wodne, wypożyczalnie sprzętu sportowo – rekreacyjnego, itp.); ➤ długość turystycznych szlaków pieszych; ➤ długość turystycznych szlaków rowerowych; ➤ długość turystycznych szlaków jeździeckich, kajakowych, itp.; ➤ liczba imprez kulturalnych i sportowo – rekreacyjnych dedykowanych dla turystów; ➤ liczba obiektów zabytkowych udostępnionych do zwiedzania.
Wskaźniki	<ul style="list-style-type: none"> ➤ obiekty noclegowe na 100 km² i na 1000 mieszkańców; ➤ miejsca noclegowe 100 km² i na 1000 mieszkańców; ➤ obłożenie (%) bazy noclegowej; ➤ turystyczne szlaki piesze na 100 km²; ➤ turystyczne szlaki rowerowe na 100 km²; ➤ długość turystycznych szlaków jeździeckich, kajakowych, itp. na 100 km².

Źródło: Opracowanie własne, 2021.

14. FINANSOWANIE.

14. 1. Potencjalne źródła finansowania.

Zgodnie z art. 10e ust. 3 pkt 9 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym, w strategii rozwoju gminy określa się w szczególności ramy finansowe i źródła finansowania.

Zadania realizowane w ramach *Strategii Rozwoju Gminy Lipinki Łużyckie do 2030 roku* mogą być finansowane z różnych źródeł. W polskim systemie finansowym są to źródła wewnętrzne i zewnętrzne. Źródła wewnętrzne oznaczają środki pochodzące z terenu gminy od podmiotów gospodarczych, budżetu lokalnego czy od mieszkańców. Źródła zewnętrzne to środki pochodzące od podmiotów funkcjonujących poza terenem gminy lub umiejscowionych organizacyjnie poza gminą.

Źródła wewnętrzne i zewnętrzne generować mogą środki o charakterze bezzwrotnym (np.: dotacje, subwencje, darowizny, itp.) oraz zwrotnym (np.: kredyty czy pożyczki), a także mogą mieć charakter źródeł generujących środki w sposób stabilny i systematyczny, co do terminu i wielkości lub zmienny i dyskrecjonalny, z punktu widzenia czasu ich kreacji i wielkości tych środków. Cechy te mają istotne znaczenie dla sposobu realizacji poszczególnych przedsięwzięć w ramach *Strategii*. Decydują bowiem o zakresie tych przedsięwzięć, tempie realizacji i całkowitych kosztach wykonania poszczególnych zadań, a w niektórych przypadkach o skuteczności.

TABELA 20: Podział środków finansujących programy strategiczne.

Środki lokalne	<ul style="list-style-type: none"> ➤ bezzwrotne jednorazowe (dotacje z budżetu gminy); ➤ bezzwrotne systematyczne (pozycja budżetu gminy); ➤ zwrotne jednorazowe (obligacje gminne).
Środki krajowe	<ul style="list-style-type: none"> ➤ bezzwrotne jednorazowe (dotacje celowe); ➤ bezzwrotne systematyczne (subwencje); ➤ zwrotne jednorazowe (kredyty i pożyczki bankowe).
Środki zagraniczne	<ul style="list-style-type: none"> ➤ bezzwrotne jednorazowe (środki pomocowe); ➤ zwrotne jednorazowe (środki z linii kredytowych).

Źródło: Opracowanie własne.

Środki lokalne posiadają tą podstawową zaletę, że są narzędziem mobilizacji społeczności lokalnej, zmuszają do racjonalnego ich wykorzystania i podnoszą ich efektywność. Wady związane są ze zwrotnością lub bezzwrotnością. W przypadku środków zwrotnych niezbędne jest określenie źródła, z którego będą one zwracane, często wraz z odsetkami (kuponami). Wadą zewnętrznych środków bezzwrotnych jest ich niskie oddziaływanie motywujące w kierunku efektywnego wykorzystania. Środki krajowe charakteryzują się nierzadko mniejszą dostępnością i często, w przypadku środków bezzwrotnych, niższą kontrolą efektywności wykorzystania. Dotyczy to zwłaszcza środków publicznych. W przypadku środków zagranicznych są one z reguły połączone z koniecznością wyasygnowania środków własnych.

Podstawowe rodzaje środków finansowych, które mogą być wykorzystane przy realizacji zadań *Strategii* można zestawiać następująco:

- środki własne podmiotów gospodarczych (przedsiębiorstw) istniejących na terenie gminy;
- środki własne podmiotów gospodarczych (przedsiębiorstw) spoza terenu gminy, krajowych i zagranicznych;

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
STRATEGIA ROZWOJU GMINY LIPINKI ŁUŻYCKIE DO 2030 ROKU

- środki budżetowe z budżetu gminnego, pozyskane w formie racjonalizacji wydatków budżetowych (oszczędności) lub w drodze zaplanowanych wydatków budżetowych;
- środki budżetowe z budżetów powiatowych i wojewódzkich;
- środki rządowe z budżetu centralnego i budżetu wojewody;
- środki pochodzące z Unii Europejskiej;
- środki celowe funduszy ekologicznych (np.: Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej);
- środki pochodzące z fundacji ekologicznych;
- środki pochodzące z pomocy zagranicznej (w tym ekokonwersji długów zagranicznych Polski);
- środki finansowe pochodzące z zagranicznych linii kredytowych;
- środki z banków komercyjnych;
- środki funduszy inwestycyjnych;
- środki towarzystw leasingowych;
- środki pochodzące z operacji na rynkach kapitałowych lub oprocentowania depozytów bankowych;
- środki pochodzące z budżetów gospodarstw domowych;
- środki pochodzące z samoopodatkowania się społeczności lokalnych;
- środki pochodzące z emisji obligacji komunalnych;
- środki pochodzące z darowizn, specjalnych emisji znaczków i innych wydawnictw;
- środki pochodzące z zasobów finansowych towarzystw ubezpieczeniowych i reasekuracyjnych;
- środki pochodzące z emisji tak zwanych obligacji ekologicznych (*cat bonds*).

Z drugiej strony dostępne na rynku formy finansowania inwestycji można podzielić na:

- zobowiązania finansowe:
 - kredyty;
 - pożyczki;
 - obligacje;
 - leasing;
- udziały kapitałowe – akcje i udziały w spółkach;
- dotacje – środki bezzwrotne.

Formy te występują czasami łącznie (np.: dotacje do spłaty odsetek od kredytów bankowych lub pożyczki preferencyjne). Wśród zobowiązań finansowych najbardziej rozpowszechnione są preferencyjne pożyczki przez celowe fundusze ekologiczne oraz Bank Ochrony Środowiska. Obligacje i leasing są formami, które wymagają większego doświadczenia i umiejętności ze strony podmiotu realizującego określone przedsięwzięcie. Istotną cechą tej formy jest dopasowywanie oferty do lokalnych warunków, które umożliwiają sterowanie strumieniami finansowymi odpowiednio do możliwości i potrzeb klienta. Udziały kapitałowe są nową i rozwijającą się wraz z sektorem bankowym formą finansowania inwestycji, zwłaszcza ekologicznych. Angażowanie kapitału w finansowaniu inwestycji jest dokonywane na zasadach komercyjnych i najczęściej jest stosowane w prywatyzacji mienia komunalnego (zwłaszcza przy komunalnych oczyszczalniach ścieków, zakładach uzdatniania wody pitnej czy komunalnych składowisk odpadów). Dotacje (bezzwrotne formy finansowania) stanowią tradycyjną i bardzo poszukiwaną przez inwestorów formę finansowania przedsięwzięć. W praktyce stosuje się je coraz rzadziej, ponieważ zdaniem przedstawicieli życia gospodarczego tworzą one sytuację nierównego traktowania podmiotów gospodarczych. Nadal wykorzystuje się je często do katalizowania strumienia preferencyjnych pożyczek, które są połączeniem dotacji i kredytów. Najczęściej korzystają z tego instrumentu celowe fundusze ekologiczne, a także fundacje ekologiczne. Te ostatnie czynią to z reguły w postaci uruchamianych w bankach komercyjnych liniach kredytowych z dopłatami do odsetek, które obniżają stopy oprocentowania tych kredytów.

14. 2. Ogólne zasady doboru środków finansowych.

W trakcie doboru środków finansowych należy pamiętać o przestrzeganiu kilku podstawowych zasad. **Pierwsza** wiąże się z koniecznością dokładnej oceny wad i zalet poszczególnych potencjalnych źródeł. Ocena ta musi charakteryzować się wysoką rzetelnością i bezstronnością, co implikuje, że najlepiej aby była ona wykonywana przez niezależnych ekspertów.

Druga zasada dotyczy oceny dostępności i ryzykowności poszczególnych źródeł. Ocena taka jest istotna zwłaszcza z punktu widzenia skuteczności realizacji danego przedsięwzięcia oraz jego całkowitych kosztów.

Trzecia zasada wiąże się z koniecznością wykorzystania przy przygotowywaniu finansowego wsparcia poszczególnych inżynierii finansowej i montażu finansowego. Według popularnej definicji „*inżynieria finansowa to umiejętność projektowania, konstruowania i wdrażania innowacji finansowych w dziedzinie nowoczesnego zarządzania finansami, umożliwiająca optymalny wybór metod finansowania działalności i efektywne zarządzanie ryzykiem, silnie wsparta przez zaawansowane metody wyceny instrumentów pochodnych i modelowania ryzyka, a także przez nowoczesną technologię informatyczną*”.¹¹ Tak rozumiana inżynieria finansowa, której źródła wywodzą się z rynków kapitałowych, znajduje swoje zastosowanie przy tych wszystkich przedsięwzięciach, które wymagają określenia poziomu ich ryzyka, źródeł finansowania i ryzyka oraz kosztów wykorzystania tych źródeł. Znajduje zatem zastosowanie także przy finansowaniu inwestycji. Optymalny wybór metody finansowania danej inwestycji powinien skupiać się przede wszystkim na maksymalnym obniżeniu kosztów finansowania działalności inwestycyjnej, przy danym założonym poziomie ryzyka ich wykorzystania lub na minimalizacji ryzyka, przy danym założonym poziomie kosztów wykorzystania tych źródeł finansowania. Pomimo swego miejsca i znaczenia rynek finansowy nie jest w pełni znany i zrozumiały dla potencjalnych klientów. Wielość form, źródeł i procedur stosowanych w jego ramach wymaga dobrej orientacji w celu podjęcia właściwej decyzji finansowej. Panuje powszechne przekonanie, że zapotrzebowanie na środki finansowe na inwestycje prorozwojowe znacznie przewyższa dostępne ich zasoby (podaż). Tymczasem wiele uruchomionych w ostatnich latach linii kredytowych nie zostało wykorzystanych z uwagi na brak dobrze przygotowanych projektów inwestycyjnych. Zapotrzebowanie na środki finansowe jest zależne od kosztu pozyskania tych środków. Popyt na „tani pieniądz” będzie zawsze duży. Im wyższy koszt kredytów oraz im trudniejsze do spełnienia warunki uzyskania tych środków, tym mniej będzie chętnych na ich wykorzystanie. Dostęp do kapitału inwestycyjnego oraz koszt jego pozyskania często przesądzają o powodzeniu lub klęsce projektów inwestycyjnych. Na ogół trudno jest sfinansować całość inwestycji z jednego źródła (np.: z jednego funduszu lub jednego banku) lub za pomocą jednego instrumentu (np.: tylko dotacji czy kredytu). Jednocześnie nie należy rozpoczynać inwestycji jeżeli całość zapotrzebowania na nakłady inwestycyjne nie zostaną zbilansowane źródłami finansowymi, czyli jeżeli nie jest zamknięty montaż finansowy. Wyszukiwanie i łączenie wielu różnych źródeł i form finansowania danej inwestycji jest dziedziną inżynierii finansowej. Podmioty przygotowujące się do realizacji inwestycji muszą skrupulatnie obserwować rynek finansowy, aby odpowiednio do swoich planów inwestycyjnych i własnych możliwości finansowych dobrać źródła i formy finansowania realizowanych przez siebie inwestycji. Z trzecią zasadą i wykorzystaniem inżynierii finansowej łączy się potrzeba precyzyjnego opracowania harmonogramów realizacji poszczególnych celów strategicznych, celów pośrednich i kierunków działań. Harmonogramy takie są ściśle skorelowane z zakresem, rodzajami i sposobami wykorzystania poszczególnych źródeł finansowania i bezinwestycyjnego wsparcia przedsięwzięć.

¹¹ Tarczyński W., Zwolanowski M., *Inżynieria finansowa. Instrumentarium. Strategie. Zarządzanie ryzykiem. Strategie inwestowania. Ryzyko inwestowania*, Warszawa 1999.

Po czwarte przy doborze środków warunkujących i wspierających przedsięwzięcia ujęte w ramach *Strategii*, a później w Wieloletniej Prognozy Finansowej, należy również pamiętać o możliwościach wykorzystania wsparcia niefinansowego. Chodzi przede wszystkim o takie formy jak:

- pomoc bezinwestycyjna z gmin partnerskich;
- wsparcie rzeczowe w różnej postaci;
- wkład pracy własnej mieszkańców gminy.

Przedsięwzięcia bezinwestycyjne mogą być, w warunkach niedostatku dostępnych źródeł finansowych, bardzo interesującym uzupełnieniem realizacji zadań. Są także wyrazem bezpośredniego zaangażowania mieszkańców gminy w realizację *Strategii*, a później również Wieloletniej Prognozy Finansowej.

14. 3. Rozmiary i uwarunkowania źródeł finansowych.

Wdrożenie niniejszej *Strategii* będzie możliwe dzięki stworzeniu sprawnego systemu finansowania.

Podstawowymi źródłami finansowania działań proekologicznych są: fundusze ekologiczne, fundacje i programy pomocowe czy własne środki inwestorów. Podstawę tego systemu tworzą natomiast **fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej** czyli:

- Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej;
- Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Gromadzą one wpływy z opłat płaconych za korzystanie ze środowiska i jego zasobów przez podmioty gospodarcze (opłaty za emisję zanieczyszczeń do powietrza, zrzut ścieków, składowanie odpadów) oraz kar nakładanych za ponadnormatywne zanieczyszczanie środowiska. Powodzenie realizacji części zadań ujętych w niniejszej *Strategii* jest wręcz uzależnione od pozyskania dofinansowania ze środków Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Środki własne podmiotów gospodarczych (przedsiębiorstw) będą mogły być uruchomione tylko wówczas, gdy dane przedsięwzięcie jest rentowne ekonomicznie, czyli gwarantuje nadwyżkę przychodów nad kosztami.

Środki finansowe z budżetu gminnego stanowią najbardziej elastyczne źródło finansowania przedsięwzięć, o najszerszym zakresie stosowania.

Środki budżetowe z budżetów powiatowych i wojewódzkich mogą być praktycznie wykorzystywane tylko do takich przedsięwzięć, które mają znaczenie ponadgminne lub są szczególnie ważne dla obszarów strategicznej interwencji. Powodzenie realizacji części zadań ujętych w niniejszej *Strategii* jest wręcz uzależnione od pozyskania dofinansowania ze środków budżetu powiatu i województwa.

Na wsparcie ze **środków budżetu centralnego lub wojewody** mogą liczyć tylko te przedsięwzięcia, które mają strategiczne znaczenie dla gospodarki kraju lub regionu (inwestycje centralne). Powodzenie realizacji części zadań ujętych w niniejszej *Strategii* jest wręcz uzależnione od pozyskania dofinansowania ze środków budżetu centralnego.

Środki celowych funduszy ekologicznych mogą być wykorzystane przy realizacji przedsięwzięć proekologicznych według przygotowanych projektów, które uzyskały akceptację merytoryczną i spełniają warunki formalne. Biorąc pod uwagę, że większość zadań przedstawionych w ramach niniejszej *Strategii* ma taki charakter, możliwość wsparcia ich środkami funduszy jest istotnym źródłem.

Ta sama uwaga dotyczy **środków pochodzących z fundacji ekologicznych i ekokonwersji**. Fundacje istniejące w Polsce, dają również pewne możliwości dla wsparcia finansowego określonych przedsięwzięć.

Środki finansowe pochodzące z **zagranicznych linii kredytowych** są w chwili obecnej mniej ważnym źródłem wsparcia realizacji lokalnych inwestycji. Należy jednak pamiętać, że są to środki zwrotne i z reguły przeznaczone na realizację zadań celowych (na przykład wsparcia rozwoju infrastruktury lub przekształceń strukturalnych).

Środki bankowe, przyjmujące postać **kredytów i pożyczek** komercyjnych są dostępnym lecz kosztownym wsparciem przedsięwzięć inwestycyjnych. Oznacza to, że należy je wykorzystywać tylko w sytuacjach koniecznych, zwłaszcza przy finalizacji przedsięwzięć.

Środki pochodzące z funduszy inwestycyjnych wymagają od organów samorządu terytorialnego stworzenia określonych zachęcających warunków do sprowadzenia takich środków. Podobna sytuacja dotyczy **środków z towarzystw leasingowych**.

W przypadku dysponowania przez gminę nadwyżkami środków finansowych w pewnych okresach mogą one być lokowane na **rynkach kapitałowych** lub na **depozytach bankowych**. Pierwszy sposób pozwala przy sprzyjających okolicznościach i umiejętnościach uzyskać większe nadwyżkowe środki. Jest jednak bardziej ryzykowny. Lokaty bankowe, mniej dochodowe, są jednak znacznie bezpieczniejsze.

Środki pochodzące z budżetów gospodarstw domowych mogą stanowić ważny element wsparcia zadań zapisanych w *Strategii* pod warunkiem zaangażowania mieszkańców w poszczególne przedsięwzięcia i posiadania przez nich odpowiednich nadwyżek finansowych (oszczędności).

Podobna uwaga dotyczy **środków pochodzących z samoopodatkowania się społeczności lokalnych**. Wymaga ono jednak przeprowadzenia referendum i pozytywnej decyzji mieszkańców.

Bardziej atrakcyjna może być **emisja obligacji komunalnych** lub **emisja obligacji ekologicznych**. Ich zaletą jest możliwość pozyskania dość znacznych środków w przypadku odpowiednio wysokiego oprocentowania, wadą natomiast konieczność zwrotu wraz z odsetkami. Środki z obligacji komunalnych mogą być zastosowane do szerszej gamy przedsięwzięć, natomiast z obligacji ekologicznych tylko na działania proekologiczne.

Środki pochodzące z zasobów finansowych towarzystw ubezpieczeniowych i reasekuracyjnych mogą być wykorzystane do przedsięwzięć, w efekcie których spodziewać się można zmniejszenia wysokości wypłacanych odszkodowań (na przykład popowodziowych czy powypadkowych).

Znacznie mniejszą rolę posiadają **środki generowane przez system opłat lokalnych (na przykład klimatycznych)** za korzystanie z walorów środowiska przyrodniczego oraz **środki okazjonalne, pochodzące z darowizn, specjalnych emisji znaczków czy innych wydawnictw**.

Obecnie podstawowym źródłem finansowania przedsięwzięć związanych z ochroną środowiska i szeroko pojętym rozwojem, w tym również tak zwanego kapitału ludzkiego, są **środki pochodzące z Unii Europejskiej**. Należy jednak pamiętać, że instytucje Unii Europejskiej stawiają określone wymagania merytoryczne (wysoka jakość), formalne (kompletna dokumentacja) oraz finansowe (własny wkład) przed składanymi projektami. Powodzenie realizacji znacznej części zadań ujętych w niniejszej *Strategii* jest wręcz uzależnione od pozyskania dofinansowania ze środków wspólnotowych.

14. 4. Źródła finansowania.

14.4.1. Źródła finansowania kierunków działań w wymiarze przestrzennym.

TABELA 21: Schemat organizacyjny w zakresie potencjalnych źródeł finansowania kierunków działań w wymiarze przestrzennym.

Kierunek działań	Szacunkowy koszt projektu (PLN)	Potencjalne źródła finansowania	
		Źródło finansowania	Jednostka odpowiedzialna
1	2	3	4
Cel strategiczny nr 1: FUNKCJONALNIE, BEZPIECZNIE I W ZGODZIE Z NATURĄ			
Cel operacyjny nr 1.1.: Modernizacja i rozbudowa dróg gminnych			
1.1.1. Modernizacja dróg gminnych publicznych	17.000.000	Budżet Gminy Unia Europejska	Gmina Lipinki Łużyckie
1.1.2. Modernizacja dróg gminnych wewnętrznych	10.000.000	Budżet Gminy	Gmina Lipinki Łużyckie
1.1.3. Budowa nowych odcinków dróg gminnych publicznych	3.000.000	Budżet Gminy Unia Europejska	Gmina Lipinki Łużyckie
1.1.4. Budowa nowych odcinków dróg wewnętrznych dla obsługi terenów osadniczych	10.000.000	Budżet Gminy	Gmina Lipinki Łużyckie
1.1.5. Modernizacja dróg dojazdowych do użytków rolnych	500.000	Budżet Gminy Unia Europejska	Gmina Lipinki Łużyckie
Cel operacyjny nr 1.2.: Budowa dróg rowerowych			
1.2.1. Opracowanie koncepcji lokalnego systemu dróg rowerowych	25.000 Koszt systemu uzależniony od wyników koncepcji	Budżet Gminy	Gmina Lipinki Łużyckie
1.2.2. Działania na rzecz opracowania koncepcji ponadlokalnego systemu dróg rowerowych	25.000 Koszt systemu uzależniony od wyników koncepcji	Budżet Gminy	Gmina Lipinki Łużyckie

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
STRATEGIA ROZWOJU GMINY LIPINKI ŁUŻYCKIE DO 2030 ROKU

1	2	3	4
Cel operacyjny nr 1.3.:			
Upowszechnienie transportu zbiorowego			
1.3.1. Negocjacje z przewoźnikami komunikacji autobusowej dotyczące reorganizacji siatki połączeń	działanie organizacyjne	nie dotyczy	Gmina Lipinki Łużyckie
1.3.2. Opracowanie koncepcji lokalnej komunikacji autobusowej	250.000	Budżet Gminy Unia Europejska	Gmina Lipinki Łużyckie
Cel operacyjny nr 1.4.:			
Rozbudowa infrastruktury komunikacyjnej			
1.4.1. Organizacja głównego węzła przesiadkowego wraz z parkingami „Park & Ride” i „Bike & Ride” w rejonie przystanku kolejowego w Lipinkach Łużyckich	500.000	Budżet Gminy Budżet Województwa Budżet Państwa inne środki Unia Europejska	Gmina Lipinki Łużyckie Województwo Lubuskie PKP SA przewoźnicy kolejowi
1.4.2. Organizacja dodatkowego parkingu „Park & Ride” i „Bike & Ride” w rejonie węzła autobusowego przy „Osadzie Tyliczki” (w przypadku rozwoju „Osady Tyliczki”)	200.000	Budżet Gminy inne środki inne środki Unia Europejska	Gmina Lipinki Łużyckie przewoźnicy autobusowi inwestorzy
1.4.3. Budowa nowych parkingów w poszczególnych miejscowościach	50.000	Budżet Gminy	Gmina Lipinki Łużyckie
1.4.4. Budowa systemu parkingów „Bike & Ride”	150.000	Budżet Gminy Inne środki Unia Europejska	Gmina Lipinki Łużyckie przewoźnicy
1.4.5. Instalacja parkingów rowerowych (tylko stojaki) przy głównych placówkach usług publicznych	20.000	Budżet Gminy	Gmina Lipinki Łużyckie
1.4.6. Rozbudowa i modernizacja oświetlenia ulicznego w poszczególnych miejscowościach	500.000	Budżet Gminy Unia Europejska	Gmina Lipinki Łużyckie

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
STRATEGIA ROZWOJU GMINY LIPINKI ŁUŻYCKIE DO 2030 ROKU

1	2	3	4
Cel operacyjny nr 1.5.:			
Rozbudowa i modernizacja infrastruktury wodno – kanalizacyjnej			
1.5.1. Rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowych	3.000.000	Budżet Gminy Unia Europejska	Gmina Lipinki Łużyckie
1.5.2. Budowa pompowni wody w miarę rozbudowy systemu sieci wodociągowych	2.250.000	Budżet Gminy Unia Europejska	Gmina Lipinki Łużyckie
1.5.3. Budowa studni głębinowej na boisku sportowym „Łużyczanki” Lipinki Łużyckie oraz automatycznego systemu zraszaczy	150.000	Budżet Gminy	Gmina Lipinki Łużyckie
1.5.4. Modernizacja oczyszczalni ścieków w Lipinkach Łużyckich	5.000.000	Budżet Gminy Unia Europejska	Gmina Lipinki Łużyckie
1.5.5. Budowa oczyszczalni ścieków w Suchlebie	5.500.000	Budżet Gminy Unia Europejska	Gmina Lipinki Łużyckie
1.5.6. Budowa sieci kanalizacyjnej w miejscowościach Lipinki Łużyckie i Suchleb	2.000.000	Budżet Gminy Unia Europejska	Gmina Lipinki Łużyckie
1.5.7. Budowa sieci kanalizacyjnej dla rejonu „Osada Tyliczki” (w przypadku rozwoju „Osady Tyliczki”)	Wartość trudna do oszacowania. Uzależniona od ostatecznej koncepcji „Osady”	Budżet Gminy Inne środki Unia Europejska	Gmina Lipinki Łużyckie inwestorzy
1.5.8. Dofinansowanie przydomowych oczyszczalni ścieków	300.000	Budżet Gminy inne środki	Gmina Lipinki Łużyckie właściciele nieruchomości
1.5.9. Opracowanie koncepcji ewentualnej kanalizacji miejscowości Boruszyn, Górka, Grotów, Sieciejów i Zajączek	200.000	Budżet Gminy	Gmina Lipinki Łużyckie
Cel operacyjny nr 1.6.:			
Uregulowanie gospodarki odpadami			
1.6.1. Budowa PSZOK W Lipinkach Łużyckich	500.000	Budżet Gminy NFOŚiGW	Gmina Lipinki Łużyckie

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
STRATEGIA ROZWOJU GMINY LIPINKI ŁUŻYCKIE DO 2030 ROKU

1	2	3	4
1.6.2. Rozszerzenie systemu selekcji odpadów u źródła	750.000	Budżet Gminy NFOŚiGW	Gmina Lipinki Łużyckie
1.6.3. Dofinansowanie usuwania wyrobów zawierających azbest	500.000	Budżet Gminy inne środki WFOŚiGW	Gmina Lipinki Łużyckie właściciele nieruchomości
1.6.4. Monitoring odpadów komunalnych	100.000	Budżet Gminy NFOŚiGW	Gmina Lipinki Łużyckie
Cel operacyjny nr 1.7.: Zagospodarowanie przestrzeni publicznych			
1.7.1. Rewitalizacja przydrożnych alei i nadrzecznych zadrzewień	500.000	Budżet Gminy Budżet Państwa WFOŚiGW Unia Europejska	Gmina Lipinki Łużyckie PGW WP
1.7.2. Organizacja systemu skwerów i zieleńców	500.000	Budżet Gminy WFOŚiGW Unia Europejska	Gmina Lipinki Łużyckie
1.7.3. Opracowanie wielowariantowej, kompleksowej koncepcji dotyczącej zagospodarowania (programu funkcjonalno – użytkowego) ulicy Głównej w Lipinkach Łużyckich	50.000 (koncepcja) 1.500.000 (rewitalizacja)	Budżet Gminy Budżet Gminy inne środki inne środki Unia Europejska	Gmina Lipinki Łużyckie Gmina Lipinki Łużyckie właściciele nieruchomości przedsiębiorcy
1.7.4. System zachęt wspierający dbałość o czystość i estetykę nieruchomości własności prywatnej	500.000	Budżet Gminy inne środki	Gmina Lipinki Łużyckie właściciele nieruchomości
1.7.5. Remont budynku Urzędu Gminy Lipinki Łużyckie	5.000.000	Budżet Gminy Unia Europejska	Gmina Lipinki Łużyckie
Cel operacyjny nr 1.8.: Ochrona dziedzictwa kulturowego			
1.8.1. Sporządzenie Gminnej Ewidencji Zabytków	30.000	Budżet Gminy	Gmina Lipinki Łużyckie
1.8.2. Opracowanie Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami	15.000	Budżet Gminy	Gmina Lipinki Łużyckie

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
STRATEGIA ROZWOJU GMINY LIPINKI ŁUŻYCKIE DO 2030 ROKU

1	2	3	4
1.8.3. Współfinansowanie rewitalizacji kluczowych obiektów dziedzictwa historycznego	500.000	Budżet Gminy Budżet Państwa inne środki	Gmina Lipinki Łużyckie MKiDN właściciele nieruchomości
1.8.4. Działania na rzecz powstania ponadlokalnych szlaków (tras turystycznych) o tematyce kulturowej	działanie organizacyjne, powiązane z kierunkami działań nr 1.2.2. i 3.4.2.	nie dotyczy	Gmina Lipinki Łużyckie
Cel operacyjny nr 1.9.: Ochrona środowiska i przeciwdziałanie negatywnym skutkom zmian klimatycznych			
1.9.1. Opracowanie gminnego Programu Ochrony Środowiska	20.000	Budżet Gminy	Gmina Lipinki Łużyckie
1.9.2. Sporządzenie inwentaryzacji przyrodniczej	50.000	Budżet Gminy Budżet Państwa	Gmina Lipinki Łużyckie RDOŚ
1.9.3. Modernizacja gospodarki ciepłowniczej	10.750.000	Budżet Gminy Inne środki NFOŚiGW Unia Europejska	Gmina Lipinki Łużyckie właściciele nieruchomości
1.9.4. Uzupełnienie systemu zieleni urządzonej	500.000	Budżet Gminy WFOŚiGW Unia Europejska	Gmina Lipinki Łużyckie
1.9.5. Retencja wód opadowych i roztopowych	200.000	Budżet Gminy WFOŚiGW Unia Europejska	Gmina Lipinki Łużyckie
1.9.6. Edukacja ekologiczna	100.000	Budżet Gminy inne środki	Gmina Lipinki Łużyckie organizacje ekologiczne
Cel operacyjny nr 1.10.: Usprawnienie lokalnego systemu planowania przestrzennego			
1.10.1. Opracowanie oceny aktualności dokumentów planistycznych	15.000	Budżet Gminy	Gmina Lipinki Łużyckie
1.10.2. Sukcesywna realizacja miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego	300.000	Budżet Gminy	Gmina Lipinki Łużyckie
1.10.3. Sporządzenie „uchwały krajobrazowej”	25.000	Budżet Gminy	Gmina Lipinki Łużyckie

Źródło: Opracowanie własne, 2021.

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
STRATEGIA ROZWOJU GMINY LIPINKI ŁUŻYCKIE DO 2030 ROKU

Należy podkreślić, że koszty poszczególnych projektów (kolumna nr 2) z zakresu sfery przestrzennej są jedynie szacunkowe, oparte na wartości pieniądza w okresie prac nad *Strategią*, a więc mogą ulec zmianie, co (a priori) nie będzie powodowało konieczności zmiany samej *Strategii*. Powyższe szacunki wydatków przypisane do budżetu Gminy nie obejmują także możliwości uzyskania dofinansowania zewnętrznego, a więc mogą okazać się znacznie niższe od planowanych (szacowanych).

14.4.2. Źródła finansowania kierunków działań w wymiarze społecznym.

TABELA 22: Schemat organizacyjny w zakresie potencjalnych źródeł finansowania kierunków działań w wymiarze społecznym.

Kierunek działań	Szacunkowy koszt projektu (PLN)	Potencjalne źródła finansowania	
		Źródło finansowania	Jednostka odpowiedzialna
1	2	3	4
Cel strategiczny nr 2: NASZ WSPÓLNY, BLISKI MIESZKAŃCOM DOM			
Cel operacyjny nr 2.1.: Rozbudowa systemu opieki nad najmłodszymi dziećmi			
2.1.1. Budowa żłobka w Lipinkach Łużyckich	3.000.000	Budżet Gminy Budżet Państwa Unia Europejska	Gmina Lipinki Łużyckie
2.1.2. Adaptacja obiektu na potrzeby żłobka (alternatywnie)	1.000.000	Budżet Gminy Budżet Państwa Unia Europejska	Gmina Lipinki Łużyckie
2.1.3. Rozbudowa przedszkola w Lipinkach Łużyckich przy ul. Głównej	1.000.000	Budżet Gminy Budżet Państwa Unia Europejska	Gmina Lipinki Łużyckie
2.1.4. Wsparcie prywatnej inicjatywy w zakresie opieki nad najmłodszymi dziećmi i wychowania przedszkolnego	Wartość środków na wsparcie uzależniona od ewentualnej prywatnej inicjatywy	Budżet Gminy inne środki	Gmina Lipinki Łużyckie przedsiębiorcy
Cel operacyjny nr 2.2.: Lokalna polityka senioralna			
2.2.1. Organizacja Domu Dziennego Pobytu Seniora	500.000	Budżet Gminy	Gmina Lipinki Łużyckie
2.2.2. Wsparcie lokalnych inicjatyw senioralnych	100.000	Budżet Gminy	Gmina Lipinki Łużyckie

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
STRATEGIA ROZWOJU GMINY LIPINKI ŁUŻYCKIE DO 2030 ROKU

1	2	3	4
2.2.3. Wsparcie prywatnej inicjatywy, na bazie partnerstwa publiczno – prywatnego, w zakresie tworzenia obiektów na potrzeby stałego pobytu seniorów	Wartość środków na wsparcie uzależniona od ewentualnej prywatnej inicjatywy	Budżet Gminy inne środki	Gmina Lipinki Łużyckie przedsiębiorcy
Cel operacyjny nr 2.3.: Rozbudowa i modernizacja infrastruktury usług kultury			
2.3.1. Budowa nowej siedziby Biblioteki Publicznej wraz z organizacją Izby Pamięci w Lipinkach Łużyckich	1.500.000	Budżet Gminy Budżet Państwa Unia Europejska	Gmina Lipinki Łużyckie
2.3.2. Utworzenie oferty działających w ramach Biblioteki Publicznej grup artystycznych i kół zainteresowań	500.000	Budżet Gminy Unia Europejska	Gmina Lipinki Łużyckie
2.3.3. Organizacja specjalistycznych zajęć, szkoleń i kursów na bazie infrastruktury usług kultury	200.000	Budżet Gminy inne środki	Gmina Lipinki Łużyckie przedsiębiorcy
2.3.4. Budowa, rozbudowa, modernizacja świetlic wiejskich	6.000.000	Budżet Gminy Unia Europejska	Gmina Lipinki Łużyckie
Cel operacyjny nr 2.4.: Rozbudowa i modernizacja infrastruktury sportowej i rekreacyjnej			
2.4.1. Modernizacja boiska sportowego w Lipinkach Łużyckich przy ul. Głównej	550.000	Budżet Gminy Unia Europejska	Gmina Lipinki Łużyckie
2.4.2. Modernizacja boiska sportowego w Grotowie wraz z otoczeniem	350.000	Budżet Gminy Unia Europejska	Gmina Lipinki Łużyckie
2.4.3. Modernizacja „Orlika” w Lipinkach Łużyckich przy Szkole Podstawowej na ul. Szkolnej	450.000	Budżet Gminy	Gmina Lipinki Łużyckie

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
STRATEGIA ROZWOJU GMINY LIPINKI ŁUŻYCKIE DO 2030 ROKU

1	2	3	4
2.4.4. Budowa, rozbudowa i modernizacja pozostałych terenów sportowo – rekreacyjnych	200.000	Budżet Gminy Unia Europejska	Gmina Lipinki Łużyckie
2.4.5. Rozszerzenie oferty sekcji sportowych	200.000	Budżet Gminy inne środki	Gmina Lipinki Łużyckie kluby sportowe
Cel operacyjny nr 2.5.: Budowa i modernizacja mieszkań komunalnych i socjalnych			
2.5.1. Modernizacja komunalnych lokali mieszkalnych	1.000.000	Budżet Gminy	Gmina Lipinki Łużyckie
2.5.2. Budowa nowych mieszkań komunalnych (alternatywnie)	3.000.000	Budżet Gminy Budżet Państwa	Gmina Lipinki Łużyckie
2.5.3. Adaptacja wybranego obiektu(ów) na cele mieszkań komunalnych (alternatywnie)	3.000.000	Budżet Gminy Budżet Państwa	Gmina Lipinki Łużyckie
Cel operacyjny nr 2.6.: Aktywizacja i integracja społeczności lokalnej			
2.6.1. Wdrożenie Budżetu Obywatelskiego	500.000	Budżet Gminy	Gmina Lipinki Łużyckie
2.6.2. Organizacja konsultacji społecznych	100.000	Budżet Gminy inne środki Unia Europejska	Gmina Lipinki Łużyckie organizacje społeczne
2.6.3. Powołanie Młodzieżowej Rady Gminy i Senioralnej Rady Gminy	działanie organizacyjne	nie dotyczy	Gmina Lipinki Łużyckie
2.6.4. Opracowanie Programu (strategii) rozwiązywania problemów społecznych	25.000	Budżet Gminy	Gmina Lipinki Łużyckie

Źródło: Opracowanie własne, 2021.

Należy podkreślić, że koszty poszczególnych projektów (kolumna nr 2) z zakresu sfery społecznej są jedynie szacunkowe, oparte na wartości pieniądza w okresie prac nad *Strategią*, a więc mogą ulec zmianie, co (a priori) nie będzie powodowało konieczności zmiany samej *Strategii*. Powyższe szacunki wydatków przypisane do budżetu Gminy nie obejmują także możliwości uzyskania dofinansowania zewnętrznego, a więc mogą okazać się znacznie niższe od planowanych (szacowanych).

14.4.3. Źródła finansowania kierunków działań w wymiarze gospodarczym.

TABELA 23: Schemat organizacyjny w zakresie potencjalnych źródeł finansowania kierunków działań w wymiarze gospodarczym.

Kierunek działań	Szacunkowy koszt projektu (PLN)	Potencjalne źródła finansowania	
		Źródło finansowania	Jednostka odpowiedzialna
1	2	3	4
Cel strategiczny nr 3: ZIELONA GOSPODARKA NA MIARĘ LOKALNYCH POTRZEB			
Cel operacyjny nr 3.1.: Podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej gminy			
3.1.1. Opracowanie lokalnej polityki podatkowej dla inwestujących przedsiębiorców, ze szczególnym uwzględnieniem wybranych branż usługowych	250.000	Budżet Gminy	Gmina Lipinki Łużyckie
3.1.2. Prowadzenie wszechstronnych akcji promocyjnych walorów inwestycyjnych gminy	50.000	Budżet Gminy	Gmina Lipinki Łużyckie
3.1.3. Przygotowanie do procesu rewitalizacji i adaptacji byłej fabryki włókienniczej w Lipinkach Łużyckich przy ul. Głównej	działanie organizacyjne, uzależnione od sytuacji własnościowej kompleksu	nie dotyczy inne środki inne środki	Gmina Lipinki Łużyckie właściciele nieruchomości przedsiębiorcy
Cel operacyjny nr 3.2.: Rozwój energetyki przyjaznej środowisku			
3.2.1. Rozwój energetyki odnawialnej z poszanowaniem walorów przyrodniczo – krajobrazowych oraz w zgodzie z interesem publicznym	działanie organizacyjne, powiązane z kierunkiem działań nr 1.10.2.	nie dotyczy inne środki	Gmina Lipinki Łużyckie przedsiębiorcy
3.2.2. Rozwój energetyki odnawialnej na bazie zasobów komunalnych	250.000	Budżet Gminy WFOŚiGW	Gmina Lipinki Łużyckie

GMINA LIPINKI ŁUŻYCKIE
STRATEGIA ROZWOJU GMINY LIPINKI ŁUŻYCKIE DO 2030 ROKU

1	2	3	4
Cel operacyjny nr 3.3.:			
Rozwój rolnictwa ekologicznego			
3.3.1. Doradztwo i wsparcie organizacyjne dla działalności agroturystycznych i rolnictwa ekologicznego	działanie organizacyjne	nie dotyczy Inne środki Inne środki Inne środki Unia Europejska	Gmina Lipinki Łużyckie rolnicy, przedsiębiorcy organizacje rolnicze organizacje społeczne
3.3.2. Organizacja sezonowego targowiska w Lipinkach Łużyckich	100.000	Budżet Gminy	Gmina Lipinki Łużyckie
Cel operacyjny nr 3.4.:			
Budowa infrastruktury turystycznej i wypoczynkowej			
3.4.1. Opracowanie koncepcji lokalnego systemu tras turystycznych obejmujących gminę Lipinki Łużyckie wraz z infrastrukturą towarzyszącą	25.000 Koszt systemu uzależniony od wyników koncepcji	Budżet Gminy	Gmina Lipinki Łużyckie
3.4.2. Działania na rzecz opracowania koncepcji ponadlokalnego systemu tras turystycznych, obejmujących gminę Lipinki Łużyckie i gminy sąsiednie	25.000 Koszt systemu uzależniony od wyników koncepcji	Budżet Gminy	Gmina Lipinki Łużyckie

Źródło: Opracowanie własne, 2021.

Należy podkreślić, że koszty poszczególnych projektów (kolumna nr 2) z zakresu sfery gospodarczej są jedynie szacunkowe, oparte na wartości pieniądza w okresie prac nad *Strategią*, a więc mogą ulec zmianie, co (a priori) nie będzie powodowało konieczności zmiany samej *Strategii*. Powyższe szacunki wydatków przypisane do budżetu Gminy nie obejmują także możliwości uzyskania dofinansowania zewnętrznego, a więc mogą okazać się znacznie niższe od planowanych (szacowanych).

15. REKOMENDACJE.

System planowania strategicznego w Polsce opiera się na zasadzie komplementarności poziomów planowania. Dla skuteczności prowadzenia polityki rozwoju na poziomach krajowym, wojewódzkim i lokalnym, niezbędne jest uwzględnianie rozstrzygnięć właściwych dla poszczególnych szczebli planowania strategicznego w dokumentach niższych poziomów. Jednocześnie dla zachowania spójności systemu niezbędny jest także przepływ informacji w obrębie tego samego poziomu i na poziom wyższy. Ustalenia *Strategii Rozwoju Gminy Lipinki Łużyckie do 2030 roku* pozwalają sformułować szereg rekomendacji zarówno do dokumentów strategicznych tworzonych w ramach tego systemu (szczebel samorządowy), jak i do planów rozwojowych (w tym inwestycyjnych) określonych podmiotów (administracja publiczna, państwowe jednostki organizacyjne, instytucje sektora publicznego, itp.). Są to rekomendacje wspierające proces rozwoju gminy Lipinki Łużyckie, sformułowane w postaci konkretnych zadań lub postulowanych do realizacji programów (koncepcji). Brak ich realizacji w znacznym stopniu utrudni osiągnięcie założonych w niniejszej *Strategii* celów.

15. 1. Rekomendacje do instytucji szczebla centralnego.

MINISTERSTWO KULTURY I DZIEDZICTWA NARODOWEGO:

- rewitalizacja (rewaloryzacja) obiektów ujętych w rejestrze zabytków (dofinansowanie);
- rewitalizacja (rewaloryzacja) obiektów ujętych w ewidencji zabytków, zwłaszcza pełniących funkcje publiczne (dofinansowanie).

PAŃSTWOWE GOSPODARSTWO WODNE WODY POLSKIE:

- uporządkowanie koryta rzeki Lubszy na odcinku granica obrębów Lipinki Łużyckie / Brzostowa – granica gmin Lipinki Łużyckie / Jasień (likwidacja dzikich składowisk odpadów, udrożnienie koryta wskutek antropopresji, itp.);
- uporządkowanie koryta rzeki Sienica na odcinku powyżej wsi Sieniawa Żarska (gmina wiejska Żary) – ujście do rzeki Lubszy (likwidacja dzikich składowisk odpadów, udrożnienie koryta wskutek antropopresji, likwidacja punktów nielegalnego odprowadzania ścieków komunalnych, itp.);
- uporządkowanie koryta rzeki Żeleznik na odcinku granica gmin Żary (wiejska) / Lipinki Łużyckie – ujście do rzeki Lubszy (likwidacja dzikich składowisk odpadów, udrożnienie koryta wskutek antropopresji, likwidacja punktów nielegalnego odprowadzania ścieków komunalnych, itp.);
- budowa oraz przebudowa urządzeń melioracji wodnych dla zwiększania retencji glebowej.

PAŃSTWOWE GOSPODARSTWO LEŚNE LASY PAŃSTWOWE:

- współorganizacja lokalnego i ponadlokalnego systemu dróg rowerowych;
- współorganizacja lokalnego i ponadlokalnego systemu tras turystycznych (budowa infrastruktury turystyczno – wypoczynkowej na terenach leśnych);
- zwiększenie retencji naturalnej i sztucznej na gruntach leśnych.

GENERALNA DYREKCJA DRÓG KRAJOWYCH i AUTOSTRAD:

- dokończenie rozbudowy drogi krajowej nr 18 do parametrów autostrady A18 (zadanie w trakcie realizacji);
- rozbudowa drogi krajowej nr 12 na odcinku przebiegającym przez gminę Lipinki Łużyckie, ze szczególnym uwzględnieniem przebudowy skrzyżowania ulic: Żarskiej, Głównej i Górnej w Lipinkach Łużyckich oraz uwzględnienie obsługi komunikacyjnej na styku z „Osadą Tyliczki” (w przypadku jej rozwoju);

- współorganizacja lokalnego i ponadlokalnego systemu dróg rowerowych.

PKP POLSKIE LINIE KOLEJOWE SA:

- modernizacja linii kolejowej nr 14 na odcinku Żary – Zasieki.

PKP SA:

- budowa przystanku kolejowego w rejonie „Osady Tyliczki” (w przypadku jej rozwoju).
- współorganizacja węzła przesiadkowego wraz z parkingami Park & Ride oraz Bike & Ride przy przystanku kolejowym w Lipinkach Łużyckich;
- przekazanie gruntów na cele organizacji lokalnego i ponadlokalnego systemu dróg rowerowych;
- przekazanie gruntów na cele organizacji lokalnego i ponadlokalnego systemu tras turystycznych.

ENEA OPERATOR SP. Z O. O.

- modernizacja sieci elektroenergetycznych ze szczególnym uwzględnieniem skablowania napowietrznych sieci średniego i niskiego napięcia na terenach osadniczych.

POLSKA SPÓŁKA GAZOWNICTWA SP. Z O. O.

- rozważenie, przy spełnieniu kryteriów technicznych i ekonomicznych, gazyfikacji miejscowości Lipinki Łużyckie i Suchleb oraz Górka, Brzostowa, Sieciejów i Pietrzyków (miejscowości położone stosunkowo blisko infrastruktury gazowniczej i charakteryzujące się łącznie dość dużym zaludnieniem).

15. 2. Rekomendacje do instytucji szczebla regionalnego (wojewódzkiego).

WOJEWÓDZTWO LUBUSKIE:

- działania na rzecz upowszechnienia transportu zbiorowego (zwiększenie częstotliwości komunikacji kolejowej);
- współorganizacja węzła przesiadkowego wraz z parkingami Park & Ride oraz Bike & Ride przy przystanku kolejowym w Lipinkach Łużyckich;
- współorganizacja lokalnego i ponadlokalnego systemu dróg rowerowych;
- współorganizacja lokalnego i ponadlokalnego systemu tras turystycznych.

15. 3. Rekomendacje do instytucji szczebla ponadlokalnego (powiat żarski i gminy sąsiednie).

STAROSTWO POWIATOWE:

- sukcesywna rozbudowa i modernizacja dróg powiatowych (pozostałe do modernizacji odcinki), ze szczególnym uwzględnieniem dróg nr: 1094F, 1095F, 1096F, 1097F, 1116F, 1117F, 1118F i 1226F;
- współorganizacja lokalnego i ponadlokalnego systemu dróg rowerowych;
- współorganizacja ponadlokalnego systemu tras turystycznych;
- podjęcie prac nad opracowaniem strategii rozwoju ponadlokalnego.

KOMENDA POWIATOWA POLICJI:

- podjęcie działań zmierzających do efektywniejszej prewencji na terenie gminy, zwłaszcza w godzinach wieczornych i nocnych;
- rozważenie organizacji Posterunku (w pierwszym etapie czynnego w określonych godzinach, docelowo stałego).

GMINA JASIEŃ:

- modernizacja drogi gminnej nr 001905F;
- współorganizacja ponadlokalnego systemu dróg rowerowych (droga rowerowa prowadząca po nieczynnej linii kolejowej nr 282);
- współorganizacja ponadlokalnego systemu tras turystycznych;
- koordynacja działań odnośnie potencjalnego rozwoju farm fotowoltaicznych na terenie obu gmin;
- podjęcie prac nad opracowaniem strategii rozwoju ponadlokalnego.

GMINA PRZEWÓZ:

- współorganizacja ponadlokalnego systemu dróg rowerowych (droga rowerowa prowadząca wzdłuż drogi powiatowej nr 1097F i dalej wzdłuż dróg gminnych);
- współorganizacja ponadlokalnego systemu tras turystycznych;
- podjęcie prac nad opracowaniem strategii rozwoju ponadlokalnego.

GMINA TUPLICE:

- działania na rzecz upowszechnienia transportu zbiorowego (zwiększenie częstotliwości komunikacji kolejowej);
- współorganizacja ponadlokalnego systemu tras turystycznych;
- podjęcie prac nad opracowaniem strategii rozwoju ponadlokalnego.

GMINA TRZEBIEL:

- modernizacja drogi gminnej nr 002708F;
- współorganizacja ponadlokalnego systemu dróg rowerowych (droga rowerowa prowadząca wzdłuż drogi krajowej nr 12 lub wzdłuż drogi powiatowej nr 1094F i dalej wzdłuż dróg gminnych);
- współorganizacja ponadlokalnego systemu tras turystycznych;
- koordynacja działań odnośnie potencjalnego rozwoju farm fotowoltaicznych na terenie obu gmin;
- podjęcie prac nad opracowaniem strategii rozwoju ponadlokalnego.

GMINA ŻARY:

- modernizacja drogi gminnej nr 002701F;
- modernizacja drogi gminnej nr 002712F;
- współorganizacja ponadlokalnego systemu dróg rowerowych (droga rowerowa prowadząca wzdłuż drogi krajowej nr 12);
- współorganizacja ponadlokalnego systemu tras turystycznych;
- podjęcie prac nad opracowaniem strategii rozwoju ponadlokalnego.